

DET KONGELIGE
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2004–2005)

FOR BUDSJETTERMINEN 2005

Utgiftskapitler: 300–342

Inntektskapitler: 3300–3342

Innhold

Del I		Del II	
Innledning	9	Budsjettforslag	31
1	Utfordringer på kultur- og kirkefeltet	<i>Programkategori 08.10 Administrasjon m.m. (kap. 0300–0310)</i>	11 33
2	Regjeringens politikk på kultur og kirkeområdet	Kap. 0300 Kultur- og kirke departementet (jf. kap. 3300)	14 36
2.1	Hovedmål for kulturpolitikken	Kap. 3300 Kultur- og kirke departementet (jf. kap. 0300)	14 37
2.2	Hovedmål for mediepolitikken	Kap. 0305 Lotteri- og stiftelsestilsynet (jf. kap. 3305)	14 38
2.3	Hovedmål for idrettspolitikken	Kap. 3305 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser (jf. kap. 0305)	15 39
2.4	Hovedmål for kirkepolitikken	Kap. 0310 Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg	15 40
2.5	Hovedmål for frivillighetspolitikken	Kap. 0315 Frivillighetsformål	16 41
3	Forslag til kultur- og kirkebudsjet	<i>Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 0320–0329)</i>	17 45
3.1	Programkategori 08.10 Administrasjon m.m.	Kap. 0320 Allmenne kulturformål (jf. kap. 3320)	17 51
3.2	Programkategori 08.20 Kulturformål	Kap. 3320 Allmenne kulturformål (jf. kap. 0320)	17 64
3.3	Programkategori 08.30 Film- og medieformål	Kap. 0321 Kunstnerformål (jf. kap. 3321)	17 64
3.4	Programkategori 08.40 Den norske kirke	Kap. 3321 Kunstnerformål (jf. kap. 0321)	18 68
4	Fordeling av spilleoverskudd til kultur- og idrettsformål utenfor statsbudsjettet	Kap. 0322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 3322)	19 68
4.1	Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål	Kap. 3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 0322)	19 74
4.2	Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål	Kap. 0323 Musikkformål (jf. kap. 3323)	20 74
5	Modernisering og forenkling av offentlig sektor	Kap. 3323 Musikkformål (jf. kap. 0323)	21 79
6	Likestilling	Kap. 0324 Teater- og operaformål (jf. kap. 3324)	23 80
7	Miljøomtale	Kap. 3324 Teater- og operaformål (jf. kap. 0324)	24 86
7.1	Beskrivelse og mål	Kap. 0325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer (jf. kap. 3325)	24 87
7.2	Rapport 2003	Kap. 3325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer (jf. kap. 0325)	24 88
7.3	Grønn stat	Kap. 0326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 3326)	25 89
8	Oversikt over budsjettforslaget for 2005	Kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 0326)	27 92
		Kap. 0328 Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 3328)	93
		Kap. 3328 Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 0328)	101

Kap. 0329 Arkivformål (jf. kap. 3329)	101
Kap. 3329 Arkivformål (jf. kap. 0329)	103
<i>Programkategori 08.30 Film- og medieformål (kap. 0334-0337)</i>	<i>104</i>
Kap. 0334 Film- og medieformål (jf. kap. 3334)	111
Kap. 3334 Film- og medieformål (jf. kap. 0334)	115
Kap. 0335 Pressestøtte	116
Kap. 0336 Informasjonsberedskap- kringkasting	120
Kap. 0337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk	121
<i>Programkategori 08.40 Den norske kirke (kap. 0340-0342)</i>	<i>122</i>
Kap. 0340 Kirkelig administrasjon (jf. kap. 3340)	129
Kap. 3340 Kirkelig administrasjon (jf. kap. 0340)	135
Kap. 0341 Presteskapet (jf. kap. 3341)	135
Kap. 3341 Presteskapet (jf. kap. 0341)	137
Kap. 0342 Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 3342)	138
Kap. 3342 Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 0342)	139
Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2005, kapitlene 300-342, 3300-3342	144

Vedlegg 1

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2005 under kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og hvilke beløp det ble avsatt til disse i 2004	152
--	-----

Vedlegg 2

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2005 under 78-postene og hvilke beløp som ble avsatt til disse i 2004	154
--	-----

Vedlegg 3

Fylkesvis fordeling av tilskuddsmidler til museer som i 2005 vil bli forvaltet av ABM-utvikling, jf. kap. 328, post 70	159
--	-----

Vedlegg 4

Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak	161
--	-----

Vedlegg 5

Kompensasjon til frivillige organisasjoner for merutgifter som følge av merverdi- avgiftsreformen – retningslinjer for fordeling av midler for 2003	163
--	-----

Tabelloversikt

Tabell 9.1	Norsk kulturfond - hovedfordeling 2002-2004:	61	Tabell 9.11	Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2003: ...	84
Tabell 9.2	Fond for lyd og bilde – fordeling av midler 2002-2003:	63	Tabell 9.12	Hovedtall for virksomheten ved Riksteatret og tilskuddsinstitusjonene 2001-2003:	85
Tabell 9.3	Fordeling av stipend- og garantiinntekter i 2002 og 2003 på de ulike kunstnergruppene:	67	Tabell 9.13	Scenekunstinstitusjonenes turnévirksomhet i Norge 2001-2003:	86
Tabell 9.4	Økonomiske nøkkeltall for kunstinstitusjoner i 2003	71	Tabell 9.14	Samlingenes tilvekst i 2003, og ikke tilfredsstillende registrert materiale pr. 31.12.2003	99
Tabell 9.5	Antall besøkende i 2001 - 2003 ved statlige billedkunstmuseer og knutepunktinstitusjoner innenfor billedkunstområdet:	73	Tabell 9.15	Økonomisk resultat for dagsaviser 1999-2003:	108
Tabell 9.6	Antall konserter per fylke fordelt etter type konserter:	77	Tabell 9.16	Diverse statistikk på filmområdet: 1999-2003:	114
Tabell 9.7	Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2003: ...	78	Tabell 9.17	Driftsresultat i 2003 for Norsk filmstudio AS:	115
Tabell 9.8	Antall konserter og publikum i orkesterselskapene 2001-2003: ...	79	Tabell 9.18	Diverse statistikk på presseområdet 1999-2003:	119
Tabell 9.9	Antall arrangementer og publikum i knutepunktinstitusjonene 2001-2003:	79	Tabell 9.19	NRK AS' inntekter i 2005:	119
Tabell 9.10	Antall forestillinger per fylke fordelt etter type produksjoner ...	83	Tabell 9.20	NRK AS' inntekter i 2003:	120
			Tabell 9.21	Resultat for Opplysningsvesenets fond 2002 og 2003:	141

Figuroversikt

Figur 9.1	Andel av befolkningen som benyttet ulike massemedier en gjennomsnittsdag fra 1991 til 2003	106	Figur 9.3	Dåps-, konfirmasjons-, vigsel- og gravferdsprosent 1998 – 2003 ..	123
Figur 9.2	Antall minutter brukt til ulike massemedier en gjennomsnittsdag fra 1994 til 2003	107	Figur 9.4	Antall gudstjenestedeltakere i Den norske kirke 1998 – 2003	124

DET KONGELIGE
KULTUR- OG KIRKEDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2004–2005)

FOR BUDSJETTERMINEN 2005

Utgiftskapitler: 300–342

Inntektskapitler: 3300–3342

*Tilråding fra Kultur- og kirkedepartementet av 10. september 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

Del I
Innledning

1 utfordringer på kultur- og kirkefeltet

Mennesket har et grunnleggende behov for å stå i fellesskap med andre mennesker der vi kan gi og ta imot. Vi har sosiale og åndelige behov, vi har behov for estetikk, og vi trenger å bli utfordret av andre. På den måten vokser vi i forståelse for hverandre i et sivilisert samfunn.

Kunst og kultur har egenverdi og er avgjørende for utviklingen av den enkeltes personlighet og livskvalitet. Kulturell utfoldelse motvirker fremmedfrykt og bidrar til å skape trygghet i omgang med andre. Regjeringen vil bygge på den kristne og humanistiske kulturarv som et felles grunnlag for samfunnet vårt.

Den profesjonelle kunsten og den faglig forankrede kulturinnsatsen må fremmes som en verdi i seg selv. Derfor legger regjeringen opp til en tydelig satsing på kunst og kultur. I begrepet «egenverdi» ligger en erkjennelse av kulturens grunnleggende betydning i menneskets tilværelse.

Livskvalitet omfatter ikke bare det materielle, men har også sosiale og åndelige sider. Kultur- og kirkepolitikken dreier seg særlig om områder som berører mennesket som åndsvesen. For å utvikle identitet og integritet, må individet oppleve nærhet til sitt eget liv og historie. Det er nødvendig å kjenne tilhørighet på de ulike livsarenaene som bl.a. hjem, nærmiljø, barnehage, skole, arbeid og foreningsliv representerer. I kulturbegrepet ligger en verdiforankring som skaper trygghet, identitet og åpenhet for det ukjente.

Regjeringen fører en offensiv kulturpolitikk med sikte på å sikre et utfordrende og stimulerende kulturtilbud til hele befolkningen. Dette perspektivet står sentralt i kulturmeldingen, St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014. Meldingen beskriver de overordnede kulturpolitiske utfordringene det kommende tiåret og staker ut kursen for framtidige prioriteringer på kulturområdet. Stortinget har i 2004 gitt sin tilslutning til hovedlinjene i meldingen.

Det er viktig å legge til rette for mangfoldet innenfor kulturlivet. Et bredt spekter av skapende, utøvende, dokumenterende og formidlende innsatser fra alle deler av kulturfeltet utgjør en verdifull og nødvendig motvekt mot den ensrettende kraften ulike kommersielle krefter i samfunnet kan representere. For å gi utfordringer og noe å strekke seg etter for den enkelte, og for å sikre en

demokratisk utvikling hvor også mindretallets interesser blir ivaretatt, er det særlig viktig å sikre rom for det ikke-kommersielle og «smale» innenfor de ulike feltene.

Kirken er en betydelig kulturbærer – bl.a. innenfor arkitektur, billedkunst og musikk. På det lokale plan har kultur og kirke mange sterke koblinger, både gjennom kulturarrangementer i kirkene og med ulike kulturelle uttrykk i gudstjenestelivet. Regjeringens visjoner for kulturpolitikken fram mot 2014 tar høyde for at kirken er en viktig del av kulturlivet.

For ethvert folk er det viktig å ta vare på sine røtter – vårt språk, vår demokratiske utvikling og de måter vi innretter oss på i samfunnet. Den kristne tro har gjennomsyret vår kultur og historie gjennom 1 000 år. Den har satt sitt preg på lovgivning, litteratur, kulturelle uttrykk og på våre fellesskap. 86 pst. av befolkningen er medlemmer i Den norske kirke. Gjennom ulike tider for landet har vi bygget kirker og gudshus, og det er en stor utfordring for de ansvarlige myndigheter å ta vare på våre vakre kirker.

Oppfølgingen av St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid vil gi barn og unge opplæring i den troen de er døpt til, og dermed styrke Den norske kirke og bevare den som en bred folkekirke. Også andre trossamfunn og religioner får økt tilskudd til opplæring av barn og unge. Trygghet på sitt eget gjør det mulig å leve side om side i dialog med hverandre i et samfunn preget av kulturelt og religiøst mangfold.

Gjennom mediepolitikken bidrar regjeringen til å sikre ytringsfriheten som forutsetning for et levende folkestyre. Det er av sentral betydning å legge forholdene til rette for en bred og uavhengig offentlig debatt gjennom et mangfold av aviser, etermedier og andre informasjonsformidlere. Regjeringen vil derfor videreføre pressestøtten. Allmennkringkasterne har særlige forpliktelser knyttet til norsk språk og kultur.

I alle våre lokalsamfunn finnes en understrøm av frivillig dugnadsinnsats innenfor ulike organisasjoner – idrett, humanitære, kirkelige osv. Understrømmen er ofte umerkelig for alle som nyter godt av den; barn i lokale idrettslag, gamle som får tilkjørt mat, musikkorpset som spiller. Slik er frivillighet en bærebjelke i samfunnet som gir forhøyet

livskvalitet til oss alle. Frivillig arbeid og dugnadsinnsats gir mening og fellesskap for involverte og stor nytteverdi for samfunnet. Regjeringen legger stor vekt på å legge forholdene bedre til rette for frivillig virksomhet, og har derfor gitt Kultur- og kirke departementet et koordinerende ansvar for frivillighet fra 1. januar 2005. Dette vil gi bedre samordning av den statlige frivillighetspolitikken og økt oppmerksomhet om frivillighetens betydning.

Kultur- og kirke departementets budsjettforslag er på totalt 6 251 mill. kroner. Dette er en økning av departementets budsjetttramme på 640 mill. kroner, eller 11,4 pst. i forhold til saldert budsjett 2004. Korrigert for ulike rammeoverføringer fra andre departement blir økningen 424 mill. kroner, eller 7,5 pst.

Programkategori 08.10 Administrasjon m.m. øker med 223 mill. kroner, eller 85,7 pst., hovedsakelig som følge av rammeoverføringer knyttet til Kultur- og kirke departementets ansvar for koordinering av statens virksomhet overfor frivillige organisasjoner.

Programkategori 08.20 Kulturformål øker med 319 mill. kroner, eller 9 pst., til 3 860 mill. kroner. I tillegg forventes en økning på 100 mill. kroner i spillemidler til kulturformål, som fordeles utenfor statsbudsjettet.

Programkategori 08.30 Film- og medieformål øker med 23 mill. kroner, eller 3 pst., til 780 mill. kroner, etter at 16 mill. kroner er trukket ut som følge av at filmsektoren innlemmes i merverdiavgiftssystemet. Videre er støtten til en del publikasjoner overført til andre departementer. Korrigert for disse forholdene, blir økningen innenfor programkategorien 6,3 pst.

Programkategori 08.40 Den norske kirke øker med 75 mill. kroner, eller 7,1 pst, til 1 128 mill. kroner. I tillegg foreslås en dobling av skattefritaket for gaver til frivillige organisasjoner, som også Den norske kirke nyter godt av.

På tross av disse betydelige rammeøkningene er departementets handlingsrom i 2005 meget lite. Dette er en følge av tidligere vedtak og forpliktelser. I årets budsjett prioriteres bl.a. flere større investeringsprosjekter og husleieøkninger, jf. bl.a. tidligere budsjettproposisjoner og kulturmeldingen. Dermed vil en rekke nye tiltak på kulturfeltet først finne sin løsning f.o.m. 2006. Til nasjonale kulturbygg foreslås en bevilgning på 168 mill. kroner, som bl.a. sikrer fullføring av nye bygg for Hålogaland Teater og Glomdalsmuseet samt videreføring av Østsamisk museum.

Innenfor den budsjetttrammen som er til rådighet, foreslås bl.a. følgende tiltak:

- oppfølging av St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusoppklæring i ei ny tid, med en økning av bevilgningen til dåpsoppklæring på 25 mill. kroner
- oppfølging av St.meld. nr. 22 (1999-2000) om arkiv, bibliotek og museer og St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014 med:
 - en økning på 15,8 mill. kroner i til Arkivverket
 - en økning på 72,3 mill. kroner til Nasjonalbiblioteket
 - en økning på 16,4 mill. kroner til Nasjonal-museet for kunst
 - 9,7 mill. kroner til styrking av ni museer i fem fylker – som ledd i videre utbygging av det nasjonale museumsnettverket
- oppfølging av St.prp. nr. 48 (2001-2002) Om nytt operahus og St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014 med en økning på 12,7 mill. kroner til Den Norske Opera. Framdriften for det nye operabygget sikres gjennom en bevilgning på 730 mill. kroner over Moderniseringsdepartementets budsjett, jf. kap. 1580, post 31
- i tillegg foreslås bl.a. økninger i bevilgningene til Nobels fredssenter, Hålogaland Teater, Scene for dans/Dansens hus, Grenland Fri-teater, Førde Internasjonale Folkemusikkfestival og Molde Internasjonale Jazzfestival. Det foreslås også en mindre styrking av støtteordningene for musikkensembler og festivaler under Norsk kulturråd. Det fremmes forslag om fire nye statsstipendiater og 10 nye arbeidsstipender for kunstnere samt økning av arbeidsstipendiets størrelse
- oppfølging av St.meld. nr. 25 (2003-2004) Økonomiske rammebetingelser for filmproduksjon med:
 - oppretting av en ny ordning med tilskudd til regional satsing på audiovisuelle tiltak med en bevilgning på 7,5 mill. kroner
 - innlemming av kino- og filmbransjen i merverdiavgiftssystemet fra 1. januar 2005
- etablering av en kompensasjonsordning for kopiering til privat bruk med en bevilgning på 32,5 mill. kroner. Ordningen skal gi individuell kompensasjon til rettighetshavere.

Ut fra prognosene for Norsk Tipping AS i 2004 vil den samlede tilførselen av spillemidler utenfor statsbudsjettet til kulturformål bli om lag 400 mill. kroner for 2005. Dette fordeles med 40 pst. til Den kulturelle skolesekken (160 mill. kroner) 30 pst. til Frifond (120 mill. kroner), og 30 pst. (120 mill. kroner) til lokale og regionale kulturbygg. Det vil bli fordelt om lag 1,2 mrd. kroner av spilleoverskuddet til idrettsformål i 2005.

Utgifter fordelt på programkategorier

(i 1 000 kr)

Kat.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
08.10	Administrasjon m.m.	275 207	260 037	483 018	85,7
08.20	Kulturformål	3 448 645	3 541 264	3 860 240	9,0
08.30	Film- og medieformål	726 743	756 834	779 864	3,0
08.40	Den norske kirke	1 108 968	1 052 820	1 127 856	7,1
	Sum utgifter	5 559 563	5 610 955	6 250 978	11,4

2 Regjeringens politikk på kultur- og kirkeområdet

2.1 Hovedmål for kulturpolitikken

Regjeringens hovedmål for kulturpolitikken er å legge til rette for:

- kunstnerisk kvalitet og nyskapning
- bevaring og sikring av kulturarven
- formidling av et rikt og mangfoldig kulturtilbud til hele befolkningen.

Kulturmeldingen trakk opp nærmere hovedlinjer for kulturpolitikken og kulturpolitiske prioriteringer innenfor et tiårsperspektiv, jf. St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014 og Innst. S. nr. 155 (2003-2004). Et hovedbudskap i meldingen er å fremheve den profesjonelle kunsten og den faglig forankrede kulturinnsatsen som en selvstendig verdi. Kvalitet blir dessuten understreket som et avgjørende kriterium som grunnlag for prioriteringer i den statlige kulturpolitikken.

Et aktivt og engasjerende kulturliv er av betydning både på individ- og samfunnsnivå. En dynamisk og pulserende kultursektor som kommuniserer godt med brede bruker- og publikumsgrupper, er et uunnværlig aktivum for landet. Kultursektoren er en kilde til kreativ inspirasjon for samfunnet og til rike opplevelser og kunnskaper for alle aldersgrupper, både for det alminnelige publikum og for nærmere definerte grupper med særskilte behov og interesser.

Norge har en rekke kulturinstitusjoner og kulturtiltak og et stort antall kvalifiserte kunstnere og kulturarbeidere som utgjør bærebjelker i kulturlivet. For fullt ut å kunne dra nytte av de rike muligheter dette representerer i et lite land med begrenset folketall og spredt bosetning, er det påkrevd med en omfattende økonomisk medvirkning fra det offentliges side.

Bevilgningene over det statlige kulturbudsjettet og den delen av overskuddet fra spillemidlene som kanaliseres til kulturformål, utgjør et viktig fundament for norsk kulturliv. Både de totale økonomiske rammer og de nærmere prioriteringer innenfor disse rammene er derfor viktige instrumenter for å realisere kulturpolitiske mål.

Den direkte økonomiske innsats på statens hånd må ses i sammenheng med både kommune-

sektorens bevilgninger til kulturformål og andre typer virkemidler i den statlige kulturpolitikken. Samspeillet mellom forvaltningsnivåene og mellom statlig finansiering og legale, informative og organisatoriske virkemidler må tas i betraktning når man skal danne seg et helhetlig bilde av den statlige kulturpolitikken og de kulturpolitiske mål som søkes oppnådd.

2.2 Hovedmål for mediepolitikken

Regjeringens mediepolitikk skal sikre ytringsfriheten som en forutsetning for et levende folkestyre. Staten har et ansvar for å skape et grunnlag for en fungerende offentlig dialog. Samtidig har mediene selv et klart ansvar for å ivareta mediens demokratiske funksjon. Særlig gjelder dette i forhold til redaksjonelle spørsmål, som staten av prinsipielle grunner ikke bør gripe inn i.

For at mediene skal fungere som en infrastruktur for informasjon og ytringer i samfunnet, må de tilby et mangfold av troverdig informasjon som ivaretar behovene til alle grupper i samfunnet, herunder minoriteter. Særlig viktig i denne sammenheng er norskprodusert innhold som reflekterer norsk språk, kultur og samfunnsforhold.

Dette mangfoldet i innhold er ikke mulig uten flere uavhengige kilder til informasjon, redaksjonell uavhengighet fra både staten, eierne og andre, et mangfold i medieeierskap, tilstrekkelige økonomiske rammebetingelser, journalistisk/redaksjonell kompetanse og et velfungerende medieetisk system.

Stortinget har tidligere sluttet seg til følgende operasjonelle mål for mediepolitikken:

For å ivareta ytringsfriheten som en forutsetning for et levende demokrati skal mediepolitikken sikre:

- et mangfold av informasjonstilbud og ytringsmuligheter for smale og brede grupper i samfunnet; inkl. barn og ungdom, den samiske befolkningen og ulike minoritetsgrupper
- et mangfold av uavhengige nyhets- og aktualitetsmedier av høy kvalitet på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå, herunder et mangfold av aviser i alle landsdelene

- grunnlaget for at det kan komme ut alternativer til de ledende nyhets- og aktualitetsmediene på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå
- medienes uavhengighet i redaksjonelle spørsmål, både fra myndigheter, eiere og andre
- medienes tilgjengelighet for allmennheten.

Det er også et hovedmål å sikre et godt og mangfoldig audiovisuelt tilbud basert på norsk språk, kultur og samfunnsforhold.

I tillegg er det et hovedmål å beskytte barn og unge mot skadelig medieinnhold og å tilby kvalitativt norskspråklig innhold. utfordringene her gjelder særlig i forhold til elektroniske medier som Internett og alle former for voldelige og spekulative dataspill.

2.3 Hovedmål for idrettspolitikken

Regjeringens visjon for idrettspolitikken er idrett og fysisk aktivitet for alle. Dette er også nedfelt i St.meld. nr. 14 (1999-2000) Idrettslivet i endring, som Stortinget har sluttet seg til. Dette innebærer at flest mulig skal gis mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet. Departementet vil spesielt satse på at forholdene skal legges til rette for barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år).

Idrettsanlegg er en viktig faktor i arbeidet for å nå målet om idrett og fysisk aktivitet for alle. Departementet legger stor vekt på å sikre bedre planlegging og prioritering innenfor anleggssektoren. Departementet har økt tilskuddssatsene til enkelte anleggstyper med høyt brukspotensial og anleggstyper som gir mulighet for egenorganisert aktivitet.

For at det skal gis tilskudd av spillemidler, må anlegget inngå i kommunale planer. I samarbeid med planmyndighetene vil departementet bidra til utvikling av kommunenes planlegging på området idrett og fysisk aktivitet.

Samarbeidet med den frivillige medlemsbaserte idretten er viktig for å legge til rette for at flest mulig skal kunne utøve idrett og fysisk aktivitet. Tilskudd til idretten gis gjennom to kanaler. Det gis tilskudd til Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité (NIF) og til lokale idrettslags arbeid for barn og ungdom fordelt av idrettsrådet i den enkelte kommune.

Tildelingen av spillemidler til Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité deles inn i fire rammetilskuddsposter – grunnstøtte NIF sentralt/regionalt – grunnstøtte særforbund – barn, ungdom og breddeidrett – toppidrett. Målene med støtten er å bidra til et godt aktivitetstilbud gjennom den organiserte idretten og til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig, medlemsbasert

organisasjon. Disse målene er i første rekke knyttet til virksomhet som foregår lokalt, i idrettslagene. Det er lagene som står for idrettsaktiviteter, og som er arena for den frivillige innsatsen innenfor idretten. Det er derfor en forutsetning at de organisasjonsledd som mottar statlig tilskudd, retter sin virksomhet inn mot idrettslagenes behov.

Formålet med tilskuddsordningen til lokale idrettslag er å støtte opp om og stimulere til økt aktivitet i den lokale medlemsbaserte idretten. Ved hovedfordelingen i 2004 ble det avsatt 120 mill. kroner til fordeling mellom idrettslagene.

Arbeidet mot bruk av dopingmidler er en sentral oppgave innenfor idrettspolitikken. Kultur- og kirke departementet og Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité har i samarbeid opprettet et uavhengig antidopingorgan i Norge. Det uavhengige organet, Stiftelsen Antidoping Norge (ADN), skal arbeide for en dopingfri idrett. ADN mottar tilskudd fra Kultur- og kirke departementet til sin virksomhet.

Departementet legger videre vekt på å bidra til styrking av internasjonalt antidopingarbeid, herunder støtte til det internasjonale antidopingorganet World Anti-Doping Agency (WADA).

Norge har også generell internasjonal kontakt på idrettsområdet. For å sikre norsk innflytelse og gjensidig utvikling finnes det bl.a. flere bilaterale samarbeidsavtaler på idrettsområdet.

2.4 Hovedmål for kirkepolitikken

Kirkemøtet har satt som mål for Den norske kirke at den skal være en bekjennende, tjenende, misjonerende og åpen folkekirke. Å bevare og videreutvikle Den norske kirke som en levende folkekirke på dette grunnlaget er et hovedmål for regjeringens kirkepolitikk.

Kjennetegnet ved en levende og åpen folkekirke er nærhet mellom kirke og folk, at medlemmene gjør bruk av kirkens tjenester, at kirken samler bred deltakelse og oppslutning, at kirken i sitt arbeid er åpen, og at den møter alle mennesker med respekt ut fra den enkeltes livssituasjon.

For å oppnå det kirkepolitiske målet, er det nødvendig å sikre gode rammebetingelser for kirkens arbeid. Både de organisatoriske, økonomiske og rettslige rammene er viktige i denne sammenheng. Den norske kirke er til stede i våre lokalsamfunn gjennom de 1 300 menighetene som kirken omfatter. Kirkene og kirkegårdene, gudstjenestelivet, kirkens arbeid blant barn og unge, det kirke-musikalske arbeidet, kirkens diakoni – alt dette er i våre menigheter og lokalsamfunn kilder til lokal identitet og tilhørighet og en viktig del av det totale kulturlivet. Kirkens valgte organer i menighetene,

på regionalt og sentralt nivå skal understøttes i det ansvaret de har for å forme kirkens framtid.

Reform av trosopplæringen i kirken ble igangsatt i 2004 og skal bygges videre ut i tiden framover. Spørsmål om tro og livssyn er grunnleggende i et samfunn der det religiøse og kulturelle mangfoldet er økende. Opplæring i egen tro gir grunnlag for å utvikle og være trygg på egen identitet. I årene framover er styrking av trosopplæringen i Den norske kirke blant regjeringens viktigste kirkepolitiske mål.

Prestetjenesten er en fundamental tjeneste i vår kirke. Prestetjenesten og presterollen knytter an til en århundrelang tradisjon. Gjennom styrket ledelse og endring i de organisatoriske rammene for tjenesten er det et mål å fornye tjenesten.

Regjeringen har nedsatt et offentlig utvalg som skal utrede det framtidige forholdet mellom stat og kirke. Utvalget skal avgi sin innstilling i 2005. Spørsmålet om vesentlige endringer i statskirkeordningen og kirkens finansieringsgrunnlag vil bli vurdert på grunnlag av utvalgets innstilling.

2.5 Hovedmål for frivillighetspolitikken

Utgangspunktet for regjeringens frivillighetspolitikk er å sikre gode vilkår for frivillig virke lokalt. Frivillig virke gjennom mangfoldig og ulik innsats er av uvurderlig verdi for fellesskapet. Det kan være gjennom innsats for idrettslaget, hjelpekorps, en lokal festival eller teatergruppe, arbeid i den lokale frivillighetssentralen eller innsats i den lokale menigheten. Den enkelte får gjennom denne type arbeid tilhørighet til lokalsamfunnet og sosiale nettverk, opplæring i organisasjonsarbeid og i demokratiets spilleregler. Frivillig innsats har derfor en egenverdi. Mange nyter godt av andres frivillige innsats direkte. For samfunnet representerer frivillig innsats fra enkeltpersoner og grupper gjennom organisasjoner og på adhocbasis store

verdier. Frivillig sektor, ofte kalt sivilsamfunnet eller tredje sektor, er grunnleggende forskjellig fra offentlig sektor og fra markedet. Frivillig sektor er et supplement til disse sektorene og gir et viktig bidrag til velferdssamfunnet. Frivillig virke gir samfunnet nødvendige bærebjelker, samtidig som det gir økt livskvalitet.

Regjeringen legger stor vekt på å legge forholdene bedre til rette for frivillig virksomhet. Dette skal i første rekke skje gjennom bedre samordning av statlig politikk og økt offentlig oppmerksomhet om frivillighetens bidrag til velferdssamfunnet. Kultur- og kirkedepartementet er tillagt ansvaret for å samordne regjeringens arbeid for frivillig virksomhet fra 2005, og det vil bli opprettet en egen seksjon i departementet. Midler til frivillighetssentraler, frivillig virksomhet (Frifond) og merverdiavgiftskompensasjon er overført til Kultur- og kirkedepartementets budsjett fra andre departementer. I tillegg vil departementet gi tilskudd til et sekretariat for de frivillige organisasjonenes interessepolitiske arbeid. Departementet vil arbeide videre med de frivillige organisasjonenes forslag om å opprette et frivillighetsregister.

I 2005 vil det bli lagt vekt på:

- løpende dialog mellom myndigheter og frivillige organisasjoner gjennom etablering av møteplass
- gjennomgang av statlige tilskudd til frivillige formål med tanke på forenkling
- erfaringsutveksling mellom departementsområdene
- etablering av nettportal for informasjon om statstilskudd til frivillighetsformål med den enkelte frivillige som målgruppe
- å utrede forslaget om et frivillighetsregister og vurdere behovet for forskning
- å vurdere virkemidler for å stimulere utviklingen av frivillighetssentralene til nærmiljøsentraler.

3 Forslag til kultur- og kirkebudsjett

3.1 Programkategori 08.10 Administrasjon m.m.

Programkategorien omfatter departementets administrasjonsutgifter, utgifter til lotteriforvaltningen, tilskudd til tros- og livssynssamfunn, tilskudd til private kirkebygg og tilskudd til frivillige organisasjoner og frivillighetssentraler m.m.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 483,0 mill. kroner i 2005. Dette er en økning på 223,0 mill. kroner eller 85,7 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2004. Økningen skyldes i all hovedsak rammeoverføringer fra andre departementer som følge av at Kultur- og kirkedepartementet fra 1. januar 2005 får et samlet ansvar for å koordinere statens virksomhet overfor frivillige organisasjoner.

3.2 Programkategori 08.20 Kulturformål

Programkategorien omfatter bevilgninger til billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur, design, kunstnerformål, musikk- og scenekunstformål, språk-, litteratur- og bibliotekformål, museumsformål, kulturvern, arkivformål, kulturbygg samt allmenne kulturformål.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 3 860,2 mill. kroner i 2005. Dette er en økning på 318,9 mill. kroner eller 9,0 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2004.

Budsjettforslaget inneholder følgende hovedprioriteringer:

- investeringsmidler til Hålogaland Teater og Glomdalsmuseets romaniavdeling, som muliggjør åpning i 2005, og midler til videreføring av Østsamisk museum i Neiden
- realisering av et helhetlig nasjonalbibliotek – rehabilitert hovedbygg i Oslo
- videreutvikling av Nasjonalmuseet for kunst
- styrking av tilskuddet til Den Norske Opera – omstilling av driften fram mot innflytting i nytt operahus
- styrking av Arkivverket – ombygde og utvidede lokaler i riksarkivbygningen
- midler til drift av det nye Nobels fredssenter som åpner på Vestbanen.

3.3 Programkategori 08.30 Film- og medieformål

Programkategorien omfatter pressestøtte, bevilgninger til filmformål og midler til drift av statlige virksomheter på film- og medieområdet. Departementet foreslår en bevilgning på i alt 779,9 mill. kroner i 2005. Dette er en økning på om lag 23 mill. kroner eller 3 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2004.

Regjeringen foreslår at det opprettes en ny tilskuddsordning under kap. 334 Film- og medieformål om regional filmsatsing. Det foreslås en bevilgning på 7,5 mill. til dette formålet, jf. omtale under kap. 334 post 73. Regjeringen foreslår videre å bevilge 212,9 mill. kroner til Norsk filmfond til film-, fjernsyns- og dataspillproduksjon. Dette er en reduksjon på 15,6 mill. kroner fra 2004. Reduksjonen har sammenheng med at film- og kino-bransjen foreslås inntatt i merverdiavgiftssystemet, noe som vil gi bransjen reduserte utgifter på samme nivå, jf. omtale under kap. 334, post 50.

Regjeringen foreslår å øke kringkastingsavgiften med kr 38 fra kr 1 802 til kr 1 840 ekskl. merverdiavgift. For 2005 foreslås merverdiavgiften på kringkastingsavgiften satt til 7 pst., jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Kringkastingsavgiften for 2005 blir etter dette kr 1 969 inkl. merverdiavgift. Forslaget innebærer en økning på om lag 2,1 pst. Økningen skal kompensere forventet pris- og lønnsvekst og sikre økt tilbud til barn og unge. Regjeringen legger til grunn at det i årene framover vil være en sentral oppgave for NRK å bygge opp og tilby et norskspråklig tilbud for barn og unge.

EU-direktiv 2001/29EF om opphavsrett i informasjonssamfunnet ble, med forbehold om Stortingets samtykke, innlemmet i EØS-avtalen ved beslutning i EØS-komiteen 9. juli 2004. Et forslag til nødvendige endringer i åndsverkloven har vært på høring, og departementet vil legge fram en odelstingsproposisjon i løpet av høsten 2004. Direktivet gir medlemslandene anledning til å videreføre nasjonale bestemmelser om fri kopiering til privat bruk, under forutsetning av at rettighetshaverne gis rimelig kompensasjon. Det foreslås

derfor opprettet et nytt kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk, post 70 Kompensasjon, med en bevilgning på 32,5 mill. kroner til dette formålet.

Pressestøtten videreføres på samme nominelle nivå som i 2004. Bakgrunnen for dette er den positive utviklingen i avisenes resultater de siste årene.

3.4 Programkategori 08.40 Den norske kirke

Programkategorien omfatter driftsbevilgninger til Kirkerådet, bispedømmerådene, presteskapet, Det praktisk-teologiske seminar, Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider samt tilskudd til kirkelige formål, bl.a. til de kirkelige fellestrådene og til Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet. Også Opplysningsvesenets fond hører inn under kategorien. Fondet er imidlertid selvfinansierende og belaster ikke statsbudsjettet.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 1 127,9 mill. kroner i 2005. Dette er en økning på 75,0 mill. kroner eller 7,1 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2004.

Reform av trosopplæringen i Den norske kirke ble igangsatt i 2004. I budsjettforslaget for 2005 legges det opp til en betydelig opptrapping av reformen. Det foreslås en økning neste år på 25 mill. kroner. Med opptrapping og videreføring av tidligere års bevilgninger vil den årlige innsatsen for en styrket trosopplæring være på 55 mill. kroner i 2005.

Det generelle statstilskuddet til de kirkelige fellestrådene var i 2004 på 95 mill. kroner. Det foreslås at tilskuddet videreføres i 2005, og at en større andel enn tidligere år benyttes til sentrale tiltak som kan gi gevinster og lettelser for det enkelte kirkelige fellestråd, særlig innen forvaltningen av kirkebygg.

Driftsbevilgningen til presteskapet ble økt med 3 mill. kroner i 2004 for å styrke prosteembetene økonomisk. Denne bevilgningen til prosteembetene foreslås videreført og økt i 2005 med 1 mill. kroner.

Til nytt service- eller besøkssenter ved Nidarosdomen og permanent utstilling av riksregaliene i Erkebispegården foreslås det bevilget 17,8 mill. kroner i 2005, jf. Innst. S. nr. 250 (2003-2004) og St.prp. nr. 63 (2003-2004).

Statstilskuddet til det døvekirkelige arbeidet i 2005 foreslås økt, slik at døvemenigheten i det nordafjelske kan realisere planene om en døvekirke integrert i den nye Kroken kirke i Tromsø.

Den norske kirke ble fra 2004 omfattet av ordningen med skattefritak for gaver til frivillige organisasjoner. Grensen for skattefritak under ordningen foreslås økt fra kr 6 000 til kr 12 000.

Departementet foreslår å redusere statsstøtten til den kirkelige virksomheten ved Nidaros domkirke med 2 mill. kroner. Oslo og Nidaros domkirke vil etter dette begge få 1 mill. kroner i statsstøtte.

4 Fordeling av spilleoverskudd til kultur- og idrettsformål utenfor statsbudsjettet

Stortinget vedtok lov av 21. juni 2002 nr. 37 om endring i lov av 28. august 1992 nr. 103 om penge-spill mv., jf. Besl. O. nr. 52 (2001-2002), jf. Innst. O. nr. 44 (2001-2002). Endringen innebærer at den andel av spilleoverskuddet som går til idrettsformål og kulturformål, skal fordeles i 2005 med en halvdel til idrettsformål og en halvdel til kulturformål. Midlene til idrettsformål skal fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål skal 2/3 fordeles av Stortinget og 1/3 av Kongen. Av midlene som fordeles av Kongen, skal om lag 40 pst. av midlene gå til å realisere den kulturelle skolesekken over hele landet, om lag 30 pst. til Frifond og

om lag 30 pst. til investeringer og vedlikehold av lokale/regionale kulturelle møteplasser.

4.1 Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål

Av spilleoverskuddet i Norsk Tipping AS for 2003 er 300 mill. kroner i samsvar med Stortingets vedtak avsatt til kulturformål og fordelt ved kronprinsregentens resolusjon 26. mars og kongelig resolusjon 14. mai 2004.

Tabellen nedenfor viser fordelingen i 2004 på de tre hovedområdene:

	(i 1 000 kr)
	2004
Den kulturelle skolesekken:	
- lokale tiltak	84 000
- sentrale prosjektmidler	36 000
Sum	120 000
Frifond:	
- musikk- og amatørteaterarbeid	34 200
- annen frivillig virksomhet ¹	55 800
Sum	90 000
Kulturbygg	
- regionale kulturbygg	26 000
- lokale kulturbygg	29 000
- regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur	35 000
Sum	90 000
Totalt	300 000

¹ Forvaltes av Barne- og familiedepartementet.

Den kulturelle skolesekken omfatter alle kunst- og kulturuttrykk: musikk, scenekunst, film, litteratur, kulturarv, visuell kunst eller en kombinasjon av disse. Erfaringene med ordningen fra skoleåret 2003/2004 har vært positive. Det gis scenekunsttilbud og tilbud innen visuell kunst i alle fylker. Det er også litteraturtilbud og tilbud innen kulturarv i

så å si alle fylker, mens det er tilbud innenfor film i minst 11 fylker.

Fordelingen mellom formålene under Frifond i 2004 er lik den prosentvise fordelingen i 2003. Tilskudd til musikk- og amatørteaterarbeid under Frifond blir viderefordelt av Norsk musikkråd og Norsk teaterråd.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014 sluttet Stortinget seg til forslaget om en ny desentralisert ordning for tilskudd til kulturhus og en ny ordning for tilskudd til regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur, jf. Innst. S. nr. 155 (2003-2004). Ordningen for kulturhus skal tilføres 40 pst., mens ordning for tilskudd til regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur skal tilføres 60 pst. av spillemiddeloverskuddet som skal benyttes til kulturbygg. Departementet fastsetter fordelingen av midler til regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur, mens fylkeskommunene får tildelt rammer for viderefordeling av tilskudd til kulturhus. Fylkeskommunene vil bli gitt et vidt handlingsrom for disponeringen av disse midlene,

dvs. slik at man kan velge å prioritere lokale og regionale bygg i samsvar med tidligere praksis eller utvide feltet til også å omfatte biblioteklokaler, bokbusser, kirkebygg eller lignende.

4.2 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål

I 2003 var det samlede spilleoverskuddet i Norsk Tipping AS 2 700 mill. kroner. I henhold til ikraft-tredelse og overgangsbestemmelser for § 10 i lov om pengespill av 28. august 1992 nr. 103 skal 8/18 av overskuddet fra Norsk Tipping AS for 2003 gå til idrettsformål. Tabellen nedenfor viser fordelingen av spilleoverskuddet til ulike idrettsformål i 2004, fordelt ved kongelig resolusjon:

	(i 1 000 kr)
	2004
Idrettsanlegg i kommunene	578 650
Anleggspolitisk program	68 000
Anlegg for friluftsliv i fjellet	9 500
Nasjonalanlegg/spesielle anlegg	22 600
Forsknings- og utviklingsarbeid	23 400
Antidopingarbeid	22 000
Fysisk aktivitet, lokal tilhørighet og sosial integrasjon	11 900
Friluftstiltak for barn og ungdom	3 200
Landslaget Fysisk Fostring i Skolen	750
Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité	340 000
Tilskudd til lokale idrettslag og foreninger	120 000
Sum	1 200 000

5 Modernisering og forenkling av offentlig sektor

Den landsomfattende museumsreformen som i 2005 vil fortsette på fjerde året, er den største forenkling- og moderniseringsprosessen under Kultur- og kirke departementets ansvarsområde. Reformen har allerede bidratt til et vesentlig mindre fragmentert museumslandskap enn det som var situasjonen for noen år siden. Antallet selvstendige museer som direkte eller indirekte har nytt godt av statlige driftsmidler over kulturbudsjettet, var på sitt høyeste ikke langt unna 350. Særlig gjennom de siste tre års omfattende samorganisering av små og mellomstore museer landet over er man nå kommet ned i et antall på om lag 90 konsoliderte museumsinstitusjoner. Riktignok gis det inn til videre statstilskudd også til en del museer som foreløpig ikke har falt på plass innenfor en konsolidert struktur. Men denne gruppen er redusert med nesten en fjerdedel bare det siste året og teller nå i overkant av 60 enheter. Det er gode utsikter til at de fleste av disse kommer med etter hvert.

Som varslet i budsjettproposisjonen for 2004 ble det i første halvår 2004 fastsatt en utviklingsplan for Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek. Institusjonen har klart å øke produksjonen første halvår 2004, men det er grunn til å forvente at produksjonen av folkebiblioteklitteratur for blinde og svaksynte skal opp på et betydelig høyere nivå i årene som kommer. Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek må også i større grad utnytte potensialet som ligger i overgang til ny teknologi og i et bedre utviklet samarbeid med Nasjonalbiblioteket og private aktører i produksjonsfeltet. Departementet forutsetter at blinde og svaksynte skal få stadig bedre tjenester fra Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, og vil følge gjennomføringen av utviklingsplanen nøye.

Gjenåpningen av den rehabiliterte nasjonalbibliotekbygningen på Solli plass i Oslo sommeren 2005 innebærer samtidig innvielsen av et viktig nasjonalt knutepunkt for abm-feltet. Musikkinformasjonssenteret, Norsk Jazzarkiv og Norsk Visearkiv vil bli samlokalisert med Nasjonalbibliotekets musikksamling. Også NORLA, Norsk barnebokinstitutt og prosjektet !les vil få plass i samme bygning. Det tilstøtende nybygget («Halvbroren») vil gi lokaler for ABM-utvikling. Det er også aktuelt å lokalisere det nye kompetanseorganet for norsk språk (tidl. Norsk språkråd), Norsk

lokalhistorisk institutt og Norsk lyd- og blindeskriftinstitutt i denne bygningen. Dermed får en samlet sentrale ABM-institusjoner, med de faglige og økonomiske synergier dette vil ha. En tar sikte på å dekke de engangs- og overgangskostnader som disse flyttingene medfører i 2005 gjennom en særskilt avtale med utbyggeren Entra Eiendom AS.

Prosessen for å omdanne Norsk språkråd til et mer utadrettet kompetansesenter for norsk språk avspeiler behovet for å tilpasse virkemidler og arbeidsmåter til en språkpolitisk situasjon som er preget av andre utfordringer enn de som var framtrædende på 1970-tallet. Det skal legges sterkere kraft i et målrettet og strategisk arbeid for å motvirke det press som norsk språk generelt og den nynorske målformen spesielt blir utsatt for som følge av internasjonaliseringen og den teknologiske utviklingen. Avvikling av ordningen med todelt lederskap i Språkrådets sekretariatet og oppgradering av den administrative ledelsen gjennom opprettelse av en direktørstilling har allerede gitt merkbare resultater i form av sterkere utadrettet profilering. Den eksterne prosessen er nå kommet så langt at det ligger til rette for å etablere den nye institusjonen fra 1. januar 2005, foreløpig forankret i en interimbasert styringsordning.

Lov av 19. mai 1990 nr. 11 om stedsnavn gjelder fastsetting av skrivemåten av stedsnavn i offentlig bruk. Regelverket har medført en omstendelig og ressurskrevende behandling av sakene. Det er derfor gjennomført en evaluering av hvordan loven fungerer i praksis. Evalueringen og høringsuttalelsene til denne viste at det er behov for endringer for at regelverket skal kunne praktiseres på en enklere og mer hensiktsmessig måte. Departementet vil derfor legge fram en odelstingsproposisjon med forslag om revisjon av loven høsten 2004.

Stortinget vedtok i 2003 å slå sammen Eier-skapstilsynet, Statens medieforvaltning og Statens filmtilsyn til det nye Medietilsynet, som skal lokaliseres i Fredrikstad. Medietilsynet vil organisatorisk være operativt fra 1. januar 2005. Tilsynet vil flytte inn i nye lokaler i Fredrikstad i løpet av 2005.

Kirkesektoren omfatter 434 kirkelige fellesråd og nær 1 300 sokn og menighetsråd. Det er et kontinuerlig behov for organisatoriske og andre utviklingstiltak som kan gi besparelser og effektiviseringsgevinster for sektoren. Forsøks- og utvik-

lingstiltak som retter seg mot samarbeid og fellesløsninger på tvers av menighets- og soknegrenser, er viktige i denne sammenheng. I 2003 og 2004 er det over statsbudsjettet bevilget midler til slik forsøksvirksomhet, som tildeles på bakgrunn av prosjektsøknader fra de kirkelige fellesrådene. Kirkerådet har nylig igangsatt et prosjekt for et systematisk reform- og utviklingsarbeid i kirken. På vegne av de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene og med økonomisk støtte fra departementet forestår Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon et aktivt utviklingsarbeid innenfor det forvaltningsmessige og økonomisk-administrative området.

Norge har mer enn 1 600 kirker. Det pågår sentrale tiltak for å lette og effektivisere forvaltningen av kirkebyggene, bl.a. gjennom energiøkonomiseringstiltak, fornyelse av forsikringsordninger og etablering av en sentral kirkebyggdatabase.

I samarbeid med bl.a. Statistisk sentralbyrå, Kirkerådet og Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon er det gjennomført prosjekter som innebærer forenklinger og forbedringer i den årlige og systematiske rapporteringen av kirke data fra menighetene.

Et nytt og forenklet årsstatistikkskjema blir tatt i bruk i menighetene i 2005. Statistikk- og rapporteringsløsningene har paralleller til KOSTRA-systemet i kommunesektoren. Forenkling og modernisering av kirkebokføringen er nå til vurdering.

Prestetjenesten er under omorganisering. Prostiet vil heretter være det normale tjenestedistriktet for en prest, mot tidligere prestegjeldet, som er et mindre geografisk område enn prostiet. Omorganiseringen har bakgrunn i behovet for å styrke ledelsesfunksjonene og for å åpne for bedre arbeidsdeling, økt samarbeid, kollegafelleskap og spesialisering. Omorganiseringen åpner for større individuell og stedlig tilpasning av tjenesten.

Det er også gjennomført forenklinger av regelverk innenfor ulike deler av departementets ansvarsområde.

Departementet vil fortsatt ha oppmerksomheten rettet mot tiltak som kan bidra til en mer effektiv offentlig sektor. Målsettingen må være å overføre ressurser fra administrasjon til tjenesteyting, noe som også må innebære at ressursene utnyttes mer effektivt og fleksibelt.

6 Likestilling

Likestillingsloven pålegger offentlige myndigheter en målrettet og planmessig pådriverrolle for likestilling på alle samfunnsområder. Det betyr at alle departementer har et selvstendig ansvar for å fremme likestilling som en integrert del av politikken på sine fagområder. Nedenfor følger en kort omtale av likestillingsarbeidet i Kultur- og kirke departementet.

Kjønnsfordeling

Av de fast ansatte i Kultur- og kirke departementet er 37 pst. menn og 63 pst. kvinner. Det er flere kvinner enn menn i saksbehandler-, rådgiver- og kontorstillinger, totalt 69 pst., hvorav 3 kvinner ansatt i deltidsstillinger. I kontorstillingene er kvinneandelen helt dominerende.

Lønn

Den gjennomsnittlige lønnen for kvinnelige ansatte er lavere enn for mannlige ansatte. Dette har hovedsakelig sammenheng med den relativt skjeve stillingsstrukturen i departementet.

Målsetting

Departementet har som mål å oppnå bedre kjønnsbalanse i de ulike stillingskategoriene og dermed bidra til å utjevne lønnsforskjellene mellom kjønnene.

Kvinneandelen blant mellomledere er relativt høy og vil være et godt rekrutteringsgrunnlag for framtidige toppledere i departementet. Som ledd i rekrutteringen av kvinner til sentrale lederoppgaver deltar utvalgte kvinnelige mellomledere i mentorprogram. Ved rekruttering til stillinger i departementet legges det vekt på å bedre den skjeve stillingsstrukturen.

Departementet arbeider for å oppnå bedre lønnsfordeling mellom kjønnene. For å nå dette målet blir det benyttet flere virkemidler. Lokale lønnsforhandlinger er et sentralt virkemiddel, og kvinner bør her få en større andel enn en proratafordeling tilsier. For interne avansementer blir det lagt vekt på at kvinner blir tildelt kvalifiserende oppgaver i samme utstrekning som menn.

7 Miljøomtale

7.1 Beskrivelse og mål

Kultur- og kirke departementets miljøarbeid og virkemidler omfatter følgende felter:

- Den norske kirke
- museene og andre miljøtiltak
- kulturbygg
- estetisk kvalitet i omgivelsene

Innenfor Den norske kirke arbeides det kontinuerlig med å bevisstgjøre og fremme engasjement for en forsvarlig og bærekraftig forvaltning av skaperverket og en rettferdig fordeling av jordas ressurser. Opplysningsvesenets fond eier og forvalter en betydelig eiendoms- og bygningsmasse, hvorav et stort antall bygninger er fredet og klassifisert som verneverdige.

Museenes gjenstandsbaserte bevarings- og formidlingsarbeid bidrar til å spre kunnskap om og opplevelse av sammenhenger og endringer i de natur- og kulturbaserte miljøer som omgir oss. Mange museer forvalter kulturminner i form av bygninger og anlegg, og enkelte kulturminner er organisert som museer. Over Kultur- og kirke departementets budsjett gis det nå driftstilskudd direkte til om lag 90 konsoliderte museer som inngår i det nasjonale museumsnettverket som er under etablering og utvikling. Norsk kulturråds fagutvalg for kulturvern gir tilskudd til museums- og kulturverntiltak.

Kultur- og kirke departementet gir investerings- tilskudd til idrettsanlegg og kulturbygg. For å få investeringstilskudd til idrettsanlegg og til kulturbygg stilles det krav til at den estetiske og miljømessige kvaliteten blir ivaretatt. Kulturbygg omfatter nybygg og tilrettelegging av eksisterende bygninger.

Kvaliteten på den fysiske formgivingen er av betydning for offentlig rom i byer og tettsteder, bygninger og produkter. God kvalitet må ivareta estetiske, funksjonelle, teknologiske, økologiske og økonomiske hensyn. Statens innsats er spredt på flere departementeter. Kultur- og kirke departementet vil videreføre samarbeidet med andre departementer for å samordne statens innsats og ressursbruk.

7.2 Rapport 2003

Som ledd i kirkens arbeid for miljøet er det bl.a. opprettet en egen nettside kalt «Kristent nettverk for miljø og rettferd». Her kan samtlige av landets menigheter få informasjon, tips og ideer, drive erfaringsutveksling og få kontakt med ressurspersoner. Det ble i 2003 gjennomført butikktester og annen aktivitet som rettet oppmerksomheten mot bruk av miljømerkede varer. Sistnevnte har vært en del av prosjektet «Grønn menighet».

Opplysningsvesenets fond har en kontinuerlig dialog med Riksantikvaren og brukere for å forvalte sine bygninger og sin eiendomsmasse på en måte som tar vare på de kultur- og kirkehistoriske verdiene dette representerer. Miljøhensyn er et grunnleggende aspekt i forvaltningen av fondets landbrukseiendommer. Blant annet er det viktig å bevare det biologiske mangfoldet i skogsområder og redusere avrenning fra gårdsdrift.

Nidaros domkirke og Erkebispegården i Trondheim er blant våre fremste kulturminner. Sikring og vern av dette bygningsanlegget er statens oppgave. Departementet legger stor vekt på at Domkirken og Erkebispegården holdes ved like, og at Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider videreutvikles som et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.

Landets kirker og kirkegårder er en del av vår kulturarv og formidler kunnskap om vår felles historie. Bevaring av våre eldre kirker, kirkegårder og miljøet omkring er en viktig del av kulturminnevernet. Det er kommunene og kirken lokalt som har ansvaret for å ivareta de verdiene som våre kirker og kirkegårder representerer.

Som ledd i oppfølgingen av St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving er det etablert et felles statlig samordnings- og kompetanseorgan for arkiv, bibliotek og museer, ABM-utvikling. Arbeidet med å gjennomgå hele landet med sikte på regional konsolidering av institusjonsstrukturen på museumsområdet har fortsatt i 2003. Likeledes er museenes tiltak knyttet til sikring, registrering og katalogisering av gjenstander videreført. Formidlingstiltak overfor barn og unge ble prioritert både ved museene og gjennom tiltaket Den kulturelle skolesekken.

Norsk kulturråd gav i 2003 støtte til ca. 150 kulturvernprosjekter, hvorav 90 ved museene. Store deler av Kulturrådets avsetning til formålet gikk til kulturhistorisk dokumentasjon og til formidling av kunnskap gjennom utstillinger, film-/videoprosjekter og fagbøker. Prosjekter relatert til kulturelt mangfold og dokumentasjon/formidling av vår samtid og nære fortid har vært særlig prioritert. Andre prioriterte emner har vært kystkultur, foto og arkivbygging og formidling til barn og unge. Dokumentasjon og formidling av kultur og levesett i samtida har vært en sporadisk aktivitet ved norske kulturhistoriske museer. Rådet har derfor lagt stor vekt på fortsatt å stimulere institusjoner som forvalter kulturhistorisk materiale til å bli steder der minoriteter, særlig ikke-vestlige innvandrere og flyktninger, selv kan forme og oppleve kulturelle trekk som vedkommer egen identitet, kulturarv og tradisjon. Like viktig er det at andre får kunnskap om minoritetenes kulturelle bakgrunn og egenart.

I 2003 ble det gitt tilskudd til tusenårssteder i 12 fylker. Det ble videre gitt tilskudd til vitensenter-utstilling ved Jærmuseet og byggeprosjektene Kvæntunet og Glomdalsmuseets romaniavdeling. Ett av tusenårsstedene, Jugendstilsenteret, ble åpnet for publikum i 2003. To andre tusenårssteder, Norge og Lindesnes, ble åpnet sommeren 2004. I 2003 ble det gitt 16,3 mill. kroner i tilskudd til 10 regionale kulturbygg. Det ble videre gitt 28,7 mill. kroner i rammetilskudd til fylkeskommunene til viderefordeling til lokale kulturbygg.

Departementet vektlegger miljøforhold ved søknad om forhåndsgodkjenning av planer for anlegg til idrett og fysisk aktivitet. Søkere må redegjøre for miljøforhold ved prosjektene. Det skal redegjøres for følgende temaer: miljøstyring, materialvalg, energi, avfall, transport og naturinngrep.

Det er i tillegg til tidligere veileder «Miljøhensyn ved bygging og rehabilitering av idrettsbygg» utarbeidet en enklere veileder som først og fremst retter seg mot byggherrer, bl.a. kommuner og idrettslag, men også deres rådgivere og entreprenører som skal planlegge, prosjektere og gjennomføre bygging eller rehabilitering av idrettsbygg. Veilederen er mer generell enn den tidligere og går ikke i dybden på hvert enkelt område, men henviser til ulike fagmiljøer og andre steder hvor man kan finne mer informasjon og hjelpemidler.

Veilederen er et hjelpemiddel for tiltakshaver til å kunne:

- utarbeide egne miljømål og -krav for sitt prosjekt som grunnlag for utarbeidelse av en enkel miljøplan
- følge opp at prosjekterende planlegger og entreprenør gjennomfører tiltak som sikrer at tiltaks-

havers miljømålsetninger og -krav blir overholdt i praksis.

Norsk Form arbeidet i 2003 med en rekke prosjekter knyttet til uterom og omgivelser innenfor feltene formidling, arkitektur og design. Norsk Form la vekt på kunnskapsformidling i bred forstand og tilrettela tiltak for både smale faggrupper og et bredt publikum, inkl. barn og unge. Tiltakene omfattet bl.a. seminarer, publikasjoner, utstillinger, konferanser og nettverksbygging. Institusjonen la særlig vekt på å videreføre arbeidet med å bidra til økt kompetanse om det offentlige rom i kommuner og fylkeskommuner. I forbindelse med markeringen av Norsk Forms 10-årsjubileum ble det arrangert en konferanse om byutvikling, Bybrus.

Utsmykkingsfondet for offentlige bygg skal bl.a. sikre at kunst av høy kvalitet former offentlige rom, og formidle kunnskap om kunst i offentlige rom. Fondet organiserer sitt arbeid i tre hovedområder, skape – forvalte – formidle. I 2003 fortsatte fondet satsingen på kunstnerisk utsmykking av kommunale og fylkeskommunale bygg. Prosjekter som gir barn og unge tilgang til kunst, blir prioritert. Fondet har bl.a. gjennomført et samarbeidsprosjekt med Norsk kulturråd og Norsk Form om utsmykking og utforming av skoleanlegg.

7.3 Grønn stat

F.o.m. 2003 innførte Kultur- og kirke departementet miljøledelse som en del av det løpende lederansvaret i departementet. Dette innebærer at ledere og medarbeidere i departementet forplikter seg til å ta miljøhensyn i sitt daglige virke, og at departementet skal følge opp sitt forbruk på utvalgte satsingsområder der departementet kan gjøre en innsats for miljøet.

Kultur- og kirke departementets satsingsområder er papirforbruk, transport/reiser og innkjøp. Det er lagt vekt på å redusere mengden av papir som benyttes, bl.a. ved å bruke to-sidig kopiering og publisering/innhenting av informasjon via intranett og Internett. Det er foretatt en kritisk gjennomgang av departementets lagerførte publikasjoner og brosjyremateriell med sikte på å minimalisere lagerholdet. Elektronisk saksbehandling ble tatt i bruk høsten 2003. På sikt er det ventet at dette vil gi en reduksjon i papirforbruket. På tjenestereise-/transportområdet har departementet som mål å gjennomføre flere telefon- og videokonferanser til erstatning for tjenestereiser, og det er etablert en ordning med oppfølging av bruken av drosjer. Innenfor innkjøp legger departementet vekt på å benytte miljøsertifiserte leverandører.

Departementet benytter de etablerte ordningene for kildesortering som er etablert i regjeringskvartalet, og returordningene for kopi- og datautstyr.

Kultur- og kirke departementets virksomheter planlegger innføring av miljøledelse i løpet av 2005. Departementet vil følge opp framdriften i dette arbeidet.

8 Oversikt over budsjettforslaget for 2005

Utgifter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
Administrasjon m.m.					
0300	Kultur- og kirke departementet	92 380	90 371	97 890	8,3
0305	Lotteri- og stiftelsestilsynet	56 935	56 129	48 890	-12,9
0310	Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg	125 892	113 537	117 398	3,4
0315	Frivillighetsformål			218 840	
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>275 207</i>	<i>260 037</i>	<i>483 018</i>	<i>85,7</i>
Kulturformål					
0320	Allmenne kulturformål	603 220	602 537	719 720	19,4
0321	Kunstnerformål	289 958	293 241	303 795	3,6
0322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	248 177	268 451	286 493	6,7
0323	Musikkformål	428 231	435 905	452 947	3,9
0324	Teater- og operaformål	819 436	853 318	887 761	4,0
0325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	90 245	75 170	78 974	5,1
0326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	341 340	346 816	428 670	23,6
0328	Museums- og andre kulturvernformål	452 354	484 312	504 152	4,1
0329	Arkivformål	175 686	181 514	197 728	8,9
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>3 448 647</i>	<i>3 541 264</i>	<i>3 860 240</i>	<i>9,0</i>
Film- og medieformål					
0334	Film- og medieformål	431 898	447 471	448 001	0,1
0335	Pressestøtte	292 046	306 864	296 864	-3,3
0336	Informasjonsberedskap-kringkasting	2 799	2 499	2 499	0,0
0337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk			32 500	
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>726 743</i>	<i>756 834</i>	<i>779 864</i>	<i>3,0</i>
Den norske kirke					
0340	Kirkelig administrasjon	418 775	389 264	423 653	8,8
0341	Presteskapet	652 422	629 056	650 927	3,5
0342	Nidaros domkirke m.m.	37 771	34 500	53 276	54,4
	<i>Sum kategori 08.40</i>	<i>1 108 968</i>	<i>1 052 820</i>	<i>1 127 856</i>	<i>7,1</i>
	<i>Sum utgifter</i>	<i>5 559 565</i>	<i>5 610 955</i>	<i>6 250 978</i>	<i>11,4</i>

Kultur- og kirke departementet får et samlet ansvar for å koordinere statens virksomhet overfor frivillige organisasjoner fra 1. januar 2005. Som følge av dette er det overført til sammen 216,5 mill. kroner fra andre departementer. Korrigert for dette beløpet viser Kultur- og kirke departementets budsjettforslag en økning på 7,5 pst. fra 2004 til 2005.

Det vil også bli fordelt spillemidler til kulturformål på om lag 400 mill. kroner i 2005 utenfor statsbudsjettet, jf. nærmere omtale under pkt. 4 ovenfor. Dette innebærer en økning på 100 mill. kroner i forhold til 2004. Disse midlene vil, i likhet med spilleoverskuddet til idrettsformål, bli fordelt av Kongen.

Utgifter fordelt på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
01-01	Driftsutgifter	1 899 880	1 805 602	1 919 345	6,3
21-23	Spesielle driftsutgifter	86 137	50 801	45 290	-10,8
30-49	Nybygg, anlegg mv.	30 281	25 371	72 415	185,4
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	540 920	572 194	558 118	-2,5
60-69	Overføringer til kommuner	153 046			
70-89	Overføringer til private	2 849 206	3 156 987	3 655 810	15,8
90-99	Utlån, avdrag mv.	95			
	Sum under departementet	5 559 565	5 610 955	6 250 978	11,4

Inntekter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
Administrasjon m.m.					
3300	Kultur- og kirke departementet	2 527	52	54	3,8
3305	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	1 579 305	1 300 529	1 007 690	-22,5
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>1 581 832</i>	<i>1 300 581</i>	<i>1 007 744</i>	<i>-22,5</i>
Kulturformål					
3320	Allmenne kulturformål	1 756	269	278	3,3
3321	Kunstnerformål	3			
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	5 184	259	268	3,5
3323	Musikkformål	20 435	16 558	17 121	3,4
3324	Teater- og operaformål	18 396	8 288	8 570	3,4
3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	23 979	5 947	6 149	3,4
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	23 174	13 035	13 478	3,4
3328	Museums- og andre kulturvernformål	10 449	16 035	16 580	3,4
3329	Arkivformål	10 283	7 213	7 458	3,4
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>113 659</i>	<i>67 604</i>	<i>69 902</i>	<i>3,4</i>
Film- og medieformål					
3334	Film- og medieformål	69 855	53 085	58 634	10,5
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>69 855</i>	<i>53 085</i>	<i>58 634</i>	<i>10,5</i>
Den norske kirke					
3340	Kirkelig administrasjon	36 354	7 577	7 835	3,4
3341	Presteskapet	37 102	6 350	6 566	3,4
3342	Nidaros domkirke m.m.	12 574	9 774	10 107	3,4
	<i>Sum kategori 08.40</i>	<i>86 030</i>	<i>23 701</i>	<i>24 508</i>	<i>3,4</i>
	<i>Sum inntekter</i>	<i>1 851 376</i>	<i>1 444 971</i>	<i>1 160 788</i>	<i>-19,7</i>

Oversikt over poster med stikkordet «kan overføres», utenom 30-49 poster:

			(i 1 000 kr)	
Kap.	Post	Benevnelse	Overført pr. 01.01.2003	Forslag 2004
320	73	Nasjonale kulturbygg	31 037	167 800
320	74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd	5 362	116 993
320	75	Kulturprogram	527	7 222
320	76	Hundreårsmarkeringen 1905-2005		35 000
320	81	Kulturell skolesekk	4 560	
321	73	Kunstnerstipend m.m.	1 348	92 448
334	71	Filmtiltak m.m.	469	29 835
334	75	Medieprogram	880	14 800
340	75	Dåpsopplæring		53 500
340	79	Til disposisjon	417	500

Når stipendperioden for enkelte stipendmotakere blir endret bl.a. ved permisjoner, blir bevilgningsbehovet på kap. 321, post 73 redusert i en budsjettermin. Behovet vil øke tilsvarende i senere budsjettermin.

Bevilgningene til kontingenter for departementets deltakelse i EUs kultur- og medieprogrammer bygger på anslag og varierer som følge av valutasingninger.

Departementets behov for midler under kap. 340, post 79 er vanskelig å forutsi, og behovet varierer fra år til år.

For de øvrige postene blir det gitt tilskudd til prosjekter og formål som trenger lang planleggings- og gjennomføringstid. Tilskuddene til disse prosjektene blir normalt utbetalt over flere år.

Antall årsverk under Kultur- og kirke departementet pr. 01.03.2004:

Kap.	Betegnelse	Pr. 01.03.2004
300	Kultur- og kirke departementet	138
305	Lotteritilsynet	56
320	Allmenne kulturformål	51
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	37
323	Musikkformål	48
324	Teater- og operaformål	30
325	Samarbeidstiltak for arkiv, bibliotek og museer	63
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	403
328	Museums- og andre kulturvernformål	67
329	Arkivformål	205
334	Film- og medieformål	135
340	Kirkelig administrasjon	215
341	Presteskapet	1 347
342	Nidaros domkirke mv.	50
-	Forvaltningsorganet for Opplysningsvesenets fond	35
Sum årsverk		2 880

Del II
Budsjettforslag

Programkategori 08.10 Administrasjon m.m. (kap. 0300–0310)

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
0300	Kultur- og kirke departementet	92 380	90 371	97 890	8,3
0305	Lotteri- og stiftelsestilsynet	56 935	56 129	48 890	-12,9
0310	Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg	125 892	113 537	117 398	3,4
0315	Frivillighetsformål			218 840	
	Sum kategori 08.10	275 207	260 037	483 018	85,7

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
01-01	Driftsutgifter	149 315	146 500	146 780	0,2
70-89	Overføringer til private	125 892	113 537	336 238	196,1
	Sum kategori 08.10	275 207	260 037	483 018	85,7

Programkategorien omfatter Kultur- og kirke departementets administrasjonsutgifter, utgifter til Lotteri- og stiftelsestilsynet, tilskudd til tros- og livssynssamfunn, tilskudd til private kirkebygg og tilskudd til frivillige organisasjoner og frivillighets-sentraler m.m.

Lotteritilsynet er fra 1.1.2005 foreslått tillagt tilsyns- og registeringsoppgaver også etter stiftelsesloven, jf. Ot.prp. nr. 88 (2003-2004). Tilsynsarbeidet knyttet til stiftelser vil bli organisert i en egen avdeling i virksomheten. En samorganisering av tilsynsoppgaver for lotterivirksomhet og stiftelser vil være en kostnadseffektiv løsning og antas å gi både økonomiske og faglige synergieffekter. Lovansvaret for stiftelsesloven vil fortsatt være forankret i Justisdepartementet, som inntil videre også vil være klageinstans for Lotteri- og stiftelsestilsynets enkeltvedtak etter stiftelsesloven. Kultur- og kirke departementet vil ha det administrative og

budsjettmessige ansvar for virksomheten ved Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Økningen på kategorien fra 2004 til 2005 skyldes rammeoverføringer fra andre departementer på til sammen 216,5 mill. kroner som følge av at forvaltningen av tilskudd til frivillige organisasjoner, frivillighetssentraler m.m. overføres til Kultur- og kirke departementet fra 2005, prisomregning, kompensasjon for merutgifter som følge av lønnsoppgjøret i 2004, kompensasjon for økte fellesutgifter til Statens forvaltningstjeneste og økte husleieutgifter.

Hovedlinjene i den statlige kultur- og kirkepolitikken, jf. omtalen i hoved- og kategoriinnledningene innebærer at departementet bl.a. er ansvarlig for:

- analyse og vurdering av utviklingen på kultur-, kirke-, medie- og idrettsområdet

- utforming og evaluering av bruk av statlige virkemidler på de samme områdene
- å spille en aktiv rolle når det gjelder utvikling, igangsetting og koordinering av relevante forsknings- og utviklingsprosjekter
- overordnet styring av statlige institusjoner og virksomheter med vekt på rammestyring, mål- og resultatstyring
- gjennomføring av nødvendig omstilling, effektivisering og andre moderniseringstiltak
- oppfølging av den internasjonale utviklingen på departementets fagområder.

For å ta hånd om dette vil departementet legge vekt på å utvikle:

- styringssystemer som sikrer oppfylling av kulturpolitiske mål og effektiv bruk av ressurser
- en tilpasningsdyktig organisasjon
- høy forvaltningsmessig og faglig kompetanse
- en god og samkjørt ledelse
- kvalifiserte og motiverte medarbeidere.

Spill- og lotteriområdet

Hovedmål

De viktigste hovedmålsetningene for spille- og lotteriområdet er følgende:

Forvalte det norske lotterimarkedet:

- håndheve begrensingene i tilgangen til lotterimarkedet og behandle andre saker etter lotteriloven med forskrifter
- forvalte tilskudd i henhold til fastsatte forskrifter
- gi relevant informasjon og service til aktører, publikum og myndigheter.

Føre tilsyn og kontroll med det norske lotteri- og pengespilltilbudet:

- føre tilsyn og kontroll med statlige lotteri og pengespill i samsvar med instruks
- føre kontroll og tilsyn med private lotteri og bruken av lotterimidler i samsvar med lov og forskrift
- avdekke ulovlig lotteri- og pengespillvirksomhet
- dokumentere at eksisterende gevinstautomater nedkobles i samsvar med Stortingets vedtak.

Bidra til forsvarlig utvikling av lotteri- og pengespilltilbudet i Norge:

- iverksette handlingsplan mot spilleavhengighet i Norge
- vurdere risikoeksponering i enkeltspill
- bidra med forslag til endringer i lotteri- og pengespilllovgivningen.

Tilstandsvurdering

Stortinget vedtok 17. juni 2003 lov om endringer i lotteri- og pengespilllovgivningen, jf. Ot.prp. nr. 44 (2002-2003) og Innst. O. nr. 124 (2002-2003). Vedtaket innebærer at Norsk Tipping får enerett til drift av utbetalingsautomater fra 1. januar 2006. Fra 1. januar 2005 vil det kun være et hundretalls utbetalingsautomater oppstilt i regi av private organisasjoner. Lotteritilsynets har utarbeidet rutiner for å kontrollere at dette blir gjennomført. Dette er viktig for å hindre framvekst av et illegalt automatmarked.

Det er i Ot.prp. nr. 44 (2002-2003) forutsatt at organisasjonene etter nærmere retningslinjer skal få kompensert tap av automatinntekter i overgangsåret 2005, tilsvarende automatinntektene i 2001. Det samlede kompensasjonsbeløpet dekkes inn ved en midlertidig omdisponering av Norsk Tippings fondsportefølje. Av forventet spilleoverskudd for 2004 er det foreløpig avsatt et beløp tilsvarende 300 mill. kroner som bidrag til nødvendig fondsoppbygging.

Midlertidig forskrift om kompensasjon for bortfall av inntekter fra gevinstautomater for året 2005 som skal sikre organisasjonenes inntekter i overgangsperioden, ble vedtatt i februar 2004. Det totale kompensasjonsbeløpet er på inntil 933 mill. kroner. Fra 2006 vil automatinntektene inngå i Norsk Tippings samlede overskudd, samtidig som samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner inntas som overskuddsmottakere etter pengespillovens § 10. Forslag til utfyllende fordelingsforskrifter fra 2006 vil bli sendt ut på høring til berørte parter i løpet av høsten 2004.

Norsk Tippings automatvirksomhet er organisert som en egen avdeling innenfor selskapet, benevnt som Multispill. I november 2003 inngikk Multispill en avtale med Essnet i Sverige om produksjon og kjøp av utbetalingsautomater for det norske markedet. Fra og med høsten 2004 vil Norsk Tipping begynne med utplassering av automatene, med full virkning fra 1.1.2006. Med hjemmel i pengespilloven § 11 har Kultur- og kirkedepartementet fastsatt spilleregler for utbetalingsautomatene og tekniske kontrollkrav til plattform og nettverk. Det er også blitt fastsatt en instruks for Lotteritilsynets kontroll av automatvirksomheten i Norsk Tipping, med hjemmel i pengespilloven § 14.

Om finansieringen av utgiftene knyttet til automatereformen uttalte departementet i Ot.prp. nr. 44 (2002-2003) følgende:

«Det tas sikte på at kapitalbehovet kan dekkes inn gjennom overskudd fra driften og gjennom midlertidig omdisponering av fondsmidler tilknyt-

tet Norsk Tippings eksisterende spillevirksomhet. Dersom kapitalbehovet i en overgangsperiode ikke kan dekkes gjennom automatinntekter og fondsmidler vil finansieringen skje gjennom låneopp-tak.»

Dersom Norsk Tipping skulle ha behov for å dekke kapitalbehovet knyttet til automatreformen, vil departementet komme tilbake til dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2005.

Flere av aktørene på det norske gevinstautomatmarkedet har påklaget Stortingets vedtak om enerett til Norsk Tipping inn for EFTAs overvåkningsorgan (ESA) med påstand om at eneretten er i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Tilsvarende sak er reist for Oslo Tingrett. Det er ventet at overvåkningsorganet vil treffe en avgjørelse i saken i løpet av høsten 2004. Kultur- og kirke departementet mener at lovvedtaket ikke er i strid med EØS avtalen, og viser til redegjørelsen for dette i Ot.prp. nr. 44 (2002-2003).

I løpet av høsten 2004 vil departementet evaluere prøveprosjektene med distribusjon av spill via elektroniske kanaler. Lotteritilsynet har utarbeidet en rapport som vil danne grunnlaget for evalueringen. Departementet arbeider også tett med spillemyndighetene i de andre nordiske landene med problemstillinger som følge av internasjonale pengespilltilbud som formidles via Internet.

Forslag til ny forskrift om bingo ble sendt ut på høring i juni 2004 med planlagt iverksettelse fra 1.1.2005. Enerettsmodellen for Norsk Tipping forutsetter at bingoautomater fjernes fra bingohaller fra 1.1.2005, og fra samme tidspunkt vil Norsk Tipping begynne å utplassere sine utbetalingsautomater i bingohallene. Inntektene fra disse og en effektivisering av bingospiellet skal kompensere bortfallet av organisasjonenes inntekter fra bingoautomater. Regler om fordeling av inntektene fra utbetalingsautomater i bingohaller vil bli sendt ut på høring til berørte parter høsten 2004.

Et forslag til forskrift om smålotterier og basarer vil bli sendt ut på høring høst 2004. Denne forskriften vil bl.a. utvide kretsen av organisasjoner og foreninger som kan avholde mindre lotterier. Et forslag til forskrift om spill på skip er sendt ut på høring.

Departementet er i ferd med å gjennomgå departementets styringsverktøy overfor Norsk Tipping, herunder selskapets randsoner virksomhet gjennom datterselskaper, med sikte på å utarbeide ny instruks for selskapets virksomhet.

Lotteritilsynet vil fortsette å ha et høyt fokus på kartlegging av og informasjon om spilleavhengighet. Lotteritilsynet fikk høsten 2003 det operative ansvaret for å utarbeide en handlingsplan for å forebygge spilleavhengighet og redusere skader

fra overdrevet pengespill i Norge. Handlingsplanen vil foreligge innen utgangen av 2004. Lotteritilsynet har også i samarbeid med Østnorsk kompetansesenter for rus og avhengighet utarbeidet informasjonsmaterieell om spilleavhengighet som er distribuert i helsesektoren. Hjelpelinjen for spilleavhengige ble åpnet i april 2003 og prosjektet skal evalueres innen utgangen av 2004.

Utfordringer og strategier

Den største utfordring i kommende år vil være gjennomføringen av enerettsmodellen for utbetalingsautomater i regi av Norsk Tipping. Avviklingen av dagens gevinstautomatmarked og tiltak mot oppblomstring av ulovlige spill er nødvendige oppgaver for å sikre at formålet med enerettsmodellen blir realisert. Norsk Tippings automatspill skal sikre et samfunnsmessig forsvarlig spilletilbud og ikke medføre negative sosiale konsekvenser.

Forslag til en liberalisering av det europeiske pengespillmarkedet på Internett vil også være en utfordring i tiden som kommer. Storbritannia og flere mindre jurisdiksjoner i Europa er i ferd med å gjennomføre liberale regelverk for slik spillformidling. EU kommisjonen har i forslag til tjenstedirektiv åpnet for en mulig harmonisering av pengespillområdet i framtiden, noe som vil undergrave de enkelte landenes muligheter for å fastsette egne regler for pengespill. Departementet vil samarbeide med de andre nordiske land, samt med spillemyndigheter i andre land gjennom forskjellige internasjonale fora, om den videre behandling av kommisjonens direktivforslag.

Iverksettning av revidert økonomiregelverk

I budsjettproposisjonene for 1997 og 1998 ble det redegjort for ulike problemstillinger knyttet til innføringen av nytt økonomireglement under Kulturdepartementets ansvarsområder. Det ble lagt opp til et gradert styrings- og kontrollsystem for departementets omfattende tilskuddsportefølje, og slik at også de prinsipielle motforestillingene mot å utvikle et omfattende mål- og resultatstyringssystem på kulturområdet ble understreket. Komiteen sluttet seg til dette opplegget for implementering av økonomireglementet.

Det reviderte økonomireglementet, som trådte i kraft 1. januar 2004, innebærer vesentlige forenklinger i forhold til det tidligere regelverket. Ved implementeringen av det nye regelverket vil departementet i store trekk videreføre det kontroll- og styringsopplegget som det er redegjort for i tidligere budsjettproposisjoner.

Kap. 0300 Kultur- og kirke departementet (jf. kap. 3300)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	92 380	90 371	97 890
	Sum kap. 0300	92 380	90 371	97 890

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke departementets egne lønns- og driftsutgifter. Budsjettforslaget er basert på at Kultur- og kirke departementet får et samlet ansvar for å koordinere statens virksomhet overfor frivillige organisasjoner fra 1. januar 2005. Utenom dette er det lagt til grunn uendret aktivitetsnivå i forhold til 2004.

Økningen på 7,5 mill. kroner fra 2004 til 2005 kan spesifiseres slik:

- prisomregning: 0,5 mill. kroner
- kompensasjon for lønnsoppgjøret i 2004: 2,7 mill. kroner
- økte fellesutgifter til Statens forvaltnings-tjeneste: 1,2 mill. kroner
- omlegging av el-avgiften: 0,2 mill. kroner
- økte husleieutgifter: 0,2 mill. kroner
- lønns- og driftsmidler til frivillighetsforvaltning: 2,7 mill. kroner, hvorav 3 stillinger og 1,7 mill. kroner er overført fra Helsedepartementet

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som departementet får i merinntekter under kap. 3300, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2003

På kulturområdet var de viktigste administrative arbeidsoppgavene i 2003:

- utarbeidelse av stortingsmelding om kulturpolitikken (kulturmeldingen), fremmet 29. august 2003, jf. St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014, jf. også Innst. S. nr. 155 (2003-2004)
- oppfølging av flere utredninger og rapporter av ulike slag som ledd i arbeidet med kulturmeldingen, særlig innenfor musikk- og scenekunstheltet, bl.a. NOU 2002:8 Etter alle kunstens regler – en utredning om norsk scenekunst og nasjonal plan for produksjon og formidling av opera og ballett

- løpende oppfølging og videre bearbeidelse i tilknytning til kulturmeldingen av saksfeltet arkiv, bibliotek og museum på grunnlag av tidligere melding behandlet av Stortinget 1. desember 2000, jf. St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving og Innst. S. nr. 46 (2000-2001)
- utarbeidelse av stortingsmelding om Den kulturelle skolesekken, fremmet 6. juni 2003, jf. St.meld. nr. 38 (2002-2003) og Innst. S. nr. 50 (2003-2004)
- utarbeidelse av odelstingsproposisjon om endringer i lov om folkebibliotek, fremmet 30. april 2003, jf. Ot.prp. nr. 82 (2002-2003) og Innst. O. nr. 125 (2002-2003)
- arbeid med operahuset. Byggearbeidene startet i februar 2003. I tråd med Stortingets forutsetning har departementet en løpende oppfølging av byggeprosjektet
- oppfølging av Stortingets vedtak om å gi enerett til Norsk Tipping AS til drift av gevinstautomater fra 2006, jf. Ot.prp. nr. 44 (2002-2003) og Innst. O. nr. 124 (2002-2003)
- løpende oppfølging av St.meld. nr. 9 (2001-2002) Målbruk i offentlig teneste, jf. Innst. S. nr. 109 (2001-2002)
- videre arbeid med å legge til rette for etablering av Nasjonalmuseet for kunst
- rullering av investeringsplan for kulturbygg, første gang lagt fram i St.prp. nr. 1 (2001-2002)
- arbeid i tilknytning til ratifikasjon av UNESCO-konvensjon av 1970 om tiltak for å forby og forhindre ulovlig import og eksport av kulturgjenstander og ulovlig overføring av eiendomsrett til kulturgjenstander
- oppfølging og igangsetting av videre tiltak på grunnlag av utredningsrapport om den framtidige finansiering og organisering av Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek.

De viktigste administrative arbeidsoppgavene på kirkens område var i 2003:

- oppfølging av St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trus-opplæring i ei ny tid, jf. Innst. S. nr. 200 (2002-2003)

- oppnevning av utvalg med oppgave å utrede forholdet mellom stat og kirke, jf. kongelig resolusjon 14. mars 2003
- arbeid med ny tjenesteordning for proster og endring av tjenesteordningen for menighetsprester. Nye tjenesteordninger ble iverksatt fra 1. juli 2004
- fastsettelse av ny forskrift for økonomiforvaltningen for kirkelige fellesråd og menighetsråd i Den norske kirke
- oppnevning av styre for Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider fra 1. januar 2004
- videreutvikling av rapporteringssystemet mellom departementet og underliggende virksomheter.

Departementets arbeid på idrettsområdet var i hovedsak knyttet til oppfølging av St.meld. nr. 14 (1999-2000) Idrettslivet i endring. De viktigste oppgavene i 2003 var:

- forvaltning av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS til idrettsformål, med vekt på tilskudd til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg i kommunene
- fortsatt dialog med Norges Idrettsforbund og Olympiske Komité (NIF) om utvikling av budsjettstruktur, søknad og rapportering

- videreføring av tilskuddsordning til lokale idrettslags arbeid for barn og ungdom
- etableringen av et uavhengig nasjonalt antidoping organ, Stiftelsen Antidoping Norge.

I 2003 var virksomheten på medieområdet preget av følgende:

- utarbeidelse av høringsnotat om endringer i medieeierskapsloven, jf. stortingsbehandlingen av St.meld. nr. 57 (2000-2001)
- utarbeidelse av bidrag til Justisdepartementets St.meld. nr. 26 (2003-2004) Om endring av Grunnloven § 100
- framlegging av høringsnotat om endringer i åndsverkloven som følge av gjennomføring av EU-direktiv 2001/29/EF om opphavsrett i informasjonssamfunnet
- tildeling av konsesjon for en ny analog riksradiokanal
- utarbeidelse av St.meld. nr. 44 (2002-2003) om digitalt bakkenett for fjernsyn, jf. Innst. S. nr. 128 (2003-2004)
- deltakelse i internasjonalt arbeid, herunder arbeid i forbindelse med Eu, Europarådet og WIPO.

Kap. 3300 Kultur- og kirke departementet (jf. kap. 0300)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter		52	54
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 409		
18	Refusjon av sykepenger	1 118		
	Sum kap. 3300	2 527	52	54

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter i forbindelse med seminarer, konferanser m.m., jf. kap. 300, post 01.

Kap. 0305 Lotteri- og stiftelsestilsynet (jf. kap. 3305)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	56 935	56 129	48 890
	Sum kap. 0305	56 935	56 129	48 890

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. omtalen under programkategoriiinnledningen.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen under denne posten skal dekke lønns- og driftsutgiftene for Lotteri- og stiftelsestilsynet. Bevilgningen skal også dekke utgifter til oppgaver som utføres av Statens innkrevingsentral, samt utgifter knyttet til Brønnøysundregistrene. Det er videre avsatt midler til drift av Lotterinemnda og utredningstjenester i regi av departementet m.m.

Bevilgningsforslaget innebærer en reell reduksjon på 10 mill. kroner i forhold til 2004. Reduksjonen skyldes redusert behov for kjøp av tjenester i Justervesenet og Statens innkrevingsentral og oppgave- og aktivitetstilpasning i Lotteri- og stiftelsestilsynet i forbindelse med at Norsk Tipping AS fra 2006 får enerett til drift av utbetalingsautomater, jf. Ot.prp. nr. 44 (2002-2003) og Innst. O. nr. 124 (2002-2003). Det er avsatt midler til 48 faste stillinger inkl. kontrollenheten på Hamar og Lotterinemndas sekretariat, samt i tillegg to nye årsverk knyttet til administrasjon og forvaltning av nye oppgaver etter stiftelsesloven.

Utgiftene til lotterirelaterte oppgaver skal i sin helhet dekkes ved refusjon og gebyrer som pålegges driftsleddet i spill- og lotterimarkedet, jf. kap. 3305, postene 02 og 03. Aktivitet tilknyttet oppgaver etter stiftelsesloven er forutsatt dekket fullt ut av avgifter og gebyrer etter stiftelsesloven, jf. kap. 3305, post 04 Avgift, gebyr - stiftelser. Sistnevnte forutsetter stortingsvedtak i samsvar med forslag i Ot.prp. nr. 88 (2003-2004) Om lov om endringer i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven).

Det er lagt til grunn at tilsynsarbeidet knyttet til stiftelser isolert sett vil kreve om lag 10 årsverk avhengig av organisering av tilsynet, jf. pkt. 2.4 i Ot.prp. nr. 88 (2003-2004). En samlokalisering og samorganisering med eksisterende tilsyn av lotteri og pengespill forventes å gi mer rasjonell adminis-

trasjon av tilsynsvirksomheten gjennom utnyttelse av eksisterende ressurser og kompetanse. På grunn av endringene i spille- og lotterilovgivningen, jf. Ot.prp. nr. 44 (2002-2003), vil Lotteritilsynets oppgaver endres og bli noe mindre i omfang. Samorganisering av Lotteri- og stiftelsestilsynet vil derved kunne bidra til å opprettholde antall statlige arbeidsplasser i Førde.

Det vil også bli vurdert om en overføring av politiets nåværende forvaltningsoppgaver etter lotteriloven til tilsynsvirksomheten i Førde vil kunne gi tilsvarende synergieffekter.

Rapport 2003

Stortinget sluttet seg til departementets forslag i Ot.prp. nr. 44 (2002-2003) om å oppheve regler for utbetalingsautomater, samt å gi Norsk Tipping AS enerett til oppstilling av slike automater fra 2006. Gjennomføring av automatereformen er departementets hovedutfordring på spilleområdet i årene framover, jf. statusrapport under programkategorioomtalen ovenfor.

En kartleggingsundersøkelse om spilleavhengighet (Befolkningundersøkelsen) ble avsluttet våren 2003. Hovedkonklusjonen i rapporten som Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) utførte på oppdrag fra Lotteritilsynet, var at 1,4 pst. eller om lag 49 000 av den voksne befolkning i Norge har eller har hatt et spilleproblem.

Hjelpelinjen for spilleavhengige ble etablert ultimo april 2003. Telefonsjeneren blir utført av tilsatte ved Sykehuset Innlandet HF Sanderud, mens Lotteritilsynet er prosjektansvarlig for gjennomføring og budsjett. Det ble i 2003 registrert 10 258 anrop og gjennomført 2 525 reelle samtaler. Gevinstautomater er oftest nevnt som problematisk spill.

Lotteritilsynet overtok i 2003 ansvaret for kontroll av Norsk Tipping sine spill.

Når det gjelder private lotterier utførte Lotteritilsynet i alt 11 441 kontroller – hovedsaklig rettet mot gevinstautomater. Kontrollen avdekket 1 411 brudd på lover og forskrifter, hvorav 1 242 var brudd på vilkår for oppstilling av automater. 56

gevinstautomater og 53 underholdningsautomater ble stengt.

Lotteritilsynet mottok også i 2003 mange søknader om godkjenning av organisasjon. 1 032 organisasjoner ble godkjent som lotteriverdige,

mens 137 organisasjoner fikk avslag. I alt mottok Lotteritilsynet 121 klager på egne vedtak.

Lotterinemnda behandlet i 2003 i alt 166 klagesaker, hvorav 25 fikk medhold.

Kap. 3305 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser (jf. kap. 0305)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	1 500 000	1 244 400	800 000
02	Gebyr-lotterier	68 473	46 220	3 400
03	Refusjon	9 705	9 909	43 490
04	Avgift, gebyr-stiftelser			2 000
05	Utjevningsfondet			158 800
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	880		
17	Refusjon lærlinger	32		
18	Refusjon av sykepenger	215		
	Sum kap. 3305	1 579 305	1 300 529	1 007 690

Post 01 Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS

Med virkning fra spilleoverskuddet for 2002 har Stortinget endret reglene for fordelingen av spilleoverskuddet, jf. Innst. O. nr. 44 (2001-2002). Endringen innebærer at den delen av overskuddet som tidligere ble fordelt til forskning, og inntektsført i statsbudsjettet, nå skal fordeles likt mellom kultur og idrett. Spilleoverskuddet til forskning er med dette faset ut fra 2005. For 2005 skal overskuddet fra Norsk Tipping fordeles med en halvpart til idrett og en halvpart til kultur. Samtlige spillemidler til idrettsformål skal som før fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål skal 2/3 fordeles av Stortinget og 1/3 av Kongen.

På samme måte som for idrettsformål, må fordelingen av spillemidler til kulturformål utenfor statsbudsjettet (1/3) fordeles ved kongelig resolusjon etter at det enkelte års spilleoverskudd er fastsatt i forbindelse med Norsk Tippings årsmøte. Den resterende del av spilleoverskuddet til kulturformål i 2005 (2/3) blir inntektsført i statsbudsjettet etter at Norsk Tipping AS' regnskap for foregående spilleår er godkjent i årsmøtet. Utgifter til kulturformål blir på samme måte som andre statsutgifter bevilget over statsbudsjettet. Det er ikke direkte sammenheng mellom utgiftene til kulturformål og størrelsen på de årlige spilleoverskuddene fra Norsk Tipping AS. Prognosen fra Norsk

Tipping AS over forventet spilleoverskudd i 2004 er noe lavere enn i 2003. Dette gir etter fondsavsetning, jf. programkategoriomtalen ovenfor, samme tildeling til idrett og kultur i 2005 som i 2004 (1200 mill. kroner).

Post 02 Gebyr - lotterier

Posten gjelder inntekter fra gebyrer for bl.a. behandling av søknader om godkjenning og autorisasjon av aktører i lotterimarkedet, jf. kap. 305, post 01. Som følge av automatereformen vil gebyrinntekter fra oppstilling av automater i det vesentlige bortfalle. Den foreløpige inntektsrammen foreslås derfor redusert med 42,8 mill. kroner i forhold til 2004 til 3,4 mill. kroner.

Post 03 Refusjon

Posten gjelder refusjoner for utgiftene ved kontroll av spillene til Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS, jf. kap. 305, post 01. Som følge av automatereformen får Lotteri- og stiftelsestilsynet nye oppgaver knyttet til kontroll og tilsyn med Norsk Tippings drift av utbetalingsautomater, samt i forbindelse med kontrollen med avviklingen av den eksisterende automatdriften. Samlede utgifter til kontroll i tilknytning til Norsk Tipping og Norsk Rikstotos spill

foreslås derfor økt med 33,6 mill. kroner i forhold til 2004 til 42,5 mill. kroner.

Post 04 Avgift, gebyr - stiftelser

Posten gjelder årsavgift og registreringsgebyr i tilknytning til opprettelsen av et stiftelsesregister. Inntektene skal dekke kostnader ved opprettelse og drift av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet etter stiftelsesloven. Den foreløpige inntektsrammen for 2005 foreslås fastsatt til 2 mill. kroner.

Post 05 Utjevningsfondet

Utjevningsfondet ble opprettet i 1992 for å sikre seg mot svingninger i inntektene fra Norsk Tippings spillevirksomhet. Det er ikke lenger samme behov for en slik sikkerhetsmekanisme og fondet vil bli avviklet over årene 2005 og 2006. Det inntektsføres i denne forbindelse i statsbudsjettet 158,8 mill. kroner tilsvarende 85 pst. av fondets kapital pr. 31. desember 2003, jf. også Ot.prp. nr. 44 (2002-2003) og omtalen under programkategori 08.10.

Kap. 0310 Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	103 570	101 758	105 218
71	Tilskudd til det Mosaiske trossamfunn	6 500		
75	Tilskudd til private kirkebygg	13 211	8 780	9 079
76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	2 611	2 999	3 101
	Sum kap. 0310	125 892	113 537	117 398

Kapitlet omfatter tilskudd til:

- trossamfunn etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trudemssamfunn og ymist anna
- livssynssamfunn etter lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn
- Norges frikirkeråd
- Norges kristne råd
- Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
- prosjekter for å styrke dialog mellom livssyn
- oppføring av privateide kirkebygg.

Budsjettforslag for 2005

Post 70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, overslagsbevilgning

Tilskuddsordningen skal sikre økonomisk lik behandling mellom Den norske kirke og tros- og livssynssamfunnene utenfor Den norske kirke, ved at disse får en tilsvarende bevilgning pr. medlem som statskirken. Tilskuddsordningen har hjemmel i lov, jf. lov 13. juni 1969 nr. 25 om trudemssamfunn og ymist anna, og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn.

Det blir gitt tilskudd pr. medlem. Tilskuddsatsen blir beregnet på grunnlag av budsjetterte utgifter og medlemstall i Den norske kirke.

Samfunnene skal hvert år sende årsrapport og årsregnskap til fylkesmannen, som sender rapport til departementet.

Kultur- og kirkedepartementet foreslår at tilskuddet videreføres for 2005 i samsvar med gjeldende lov. Det er tatt hensyn til forventet økning i medlemstallene. Lov 13. juni 1969 nr. 25 om trudemssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn er endret slik at det kan kreves fødselsnummer for alle tilskuddsberettigede medlemmer av tros- og livssynssamfunn, jf. Ot.prp. nr. 9 (2003-2004) og Innst. O. nr. 24 (2003-2004). Endringen skal gi bedre grunnlag for beregning av det enkelte tilskuddet. Kultur- og kirkedepartementet har tilbudt alle tros- og livssynssamfunn å delta i en felles framskaffelse av fødselsnummer begrenset til innføringsfasen for ordningen.

Fra 2004 er Den norske kirke omfattet av ordningen med skattefritak for gaver til frivillige organisasjoner. Tilsvarende skattefritak gjelder for gaver til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke, forutsatt at de er landsomfattende og har ett sentrallidd som kan oppfylle kravene fra forskriftsmyndighetene. Regjeringen foreslår at også trossamfunn og ikke-religiøse livssynssam-

funn som ikke har nasjonalt omfang, gis anledning til å opprette en registreringsenhet for administreringen av gavefradagsordningen, jf. Ot.prp. nr. 1 (2004-2005).

Post 75 Tilskudd til private kirkebygg

Formålet med tilskuddsordningen er å gi trossamfunn utenfor Den norske kirke og private stiftelser og frivillige organisasjoner innenfor Den norske kirke anledning til å bygge kirkebygg med lavere egenfinansiering. Det blir gitt tilskudd pr. kvadratmeter til nybygg, kjøp av lokaler eller utvidelse av lokaler. Det er regler for største og minste tilskuddsareal.

Departementet foreslår en bevilgning til nye byggeprosjekter i 2004 på 8,8 mill. kroner.

Post 76 Tilskudd til råd for tro og livssyn

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn er et viktig organ når det gjelder å skape dialog over tros- og livssynssgrenser. Regjeringen foreslår derfor å øke det årlige tilskuddet til Samarbeidsrådet med kr 250 000.

Tilskuddet vil etter dette bli fordelt slik:

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn: kr 593 000, Norges frikirkeråd: kr 824 000 og Norges kristne råd: kr 934 000.

Det er videre ført opp kr 250 000 til øvrige dialogprosjekter, herunder stipend.

Kr 500 000 er satt av til utgifter knyttet til nytt system for beregning av korrekte tilskuddsbeløp, jf. omtale under post 70.

Rapport for 2003

Tilskudd til tros- og livssynssamfunn

Kultur- og kirke departementet betalte i 2003 ut i overkant av 103 mill. kroner til om lag 385 000 medlemmer i tros- og livssynssamfunn. Dette innebærer en økning på om lag 8 000 medlemmer i forhold til 2002.

Tilskudd til private kirkebygg

Kultur- og kirke departementet mottok 62 søknader om tilskudd i 2003. Av disse var 29 tilskuddsberettigede, og det ble utbetalt til sammen 9,4 mill. kroner til ulike trossamfunn. Tilskuddssatsen er kr 825 per kvm. for de kirkebygg som oppfyller vilkårene for tilskudd. Utbetalingene i 2003 utgjorde tilskudd til ca. 11 390 kvm.

I tillegg er det i 2004 utbetalt kr 504 075 i forbindelse med omgjøring av tre vedtak fra 2003 som ble påklaget.

Kap. 0315 Frivillighetsformål

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner			139 259
71	Tilskudd til frivillighetssentraler			63 161
72	Tilskudd til frivillig virksomhet			15 000
73	Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet			1 420
	Sum kap. 0315			218 840

Kapitlet omfatter bevilgninger til frivillighetsformål under Kultur- og kirke departementet. Midler til kompensasjon for merverdiavgift på tjenester er fra 2005 overført fra Finansdepartementet, jf. kap. 1632, post 70. Midler til frivillig virksomhet (Frifond) som i 2004 er bevilget under

kap. 320, post 80 og kap. 857, post 75 under Barne- og familiedepartementets budsjett, er fra 2005 samlet under Kultur- og kirke departementet, nytt kap. 315 Frivillighetsformål. Midler til frivillighetssentraler er overført fra Sosialdepartementet, jf. kap. 621, post 71.

Budsjettforslag for 2005

Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

Det foreslås en bevilgning på 139,3 mill. kroner til tilskudd til kompensasjon for merverdiavgift på tjenester i 2005. Dette er en økning på 4,6 mill. kroner fra 2004, jf. kap. 1632, post 70.

I forbindelse med Stortingets behandling av St. meld. nr. 2 (2000-2001) Revidert nasjonalbudsjett viste et flertall i finanskomiteen til at merverdiavgiftsreformen ville gi merutgifter for frivillige organisasjoner. Flertallet mente det var uheldig at det økonomiske grunnlaget for disse organisasjonene ble svekket som følge av reformen og at det derfor måtte gjennomføres tiltak for at organisasjonene skulle kompenseres fullt ut for merkostnadene ved merverdiavgiftsreformen. Flertallet ba derfor regjeringen komme tilbake med forslag om dette i statsbudsjettet for 2002.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2002 sluttet Stortinget seg til regjeringens forslag i St. prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2001-2002) om å gi Finansdepartementet fullmakt til å fordele inntil 200 mill. kroner i 2002 som kompensasjon for merkostnader i 2001 og 2002, jf. Budsjett-innst. S. nr. 1 (2001-2002). I St.prp. nr. 63 (2001-2002) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2002 foreslo regjeringen en søknadsbasert refusjonsordning i form av en tilskuddsordning. Ordningen ble nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Finansdepartementet.

Av Budsjett-innst S. nr. 1 (2002-2003) framgår det at finanskomiteen mener ordningen for merverdiavgiftskompensasjon ikke har funnet sin endelige form med tanke på effektivitet og treffsikkerhet og at det må innføres en sjablongordning for fordeling av det restbeløp som gjenstår etter utbetaling av tilskuddet til organisasjoner som har søkt merverdiavgiftskompensasjon på grunnlag av dokumenterte utgifter. Komiteen mente videre at en slik ordning burde utarbeides i samarbeid mellom Finansdepartementet, en uavhengig forskningsinstitusjon og Frivillighetens Samarbeidsorgan (FRISAM). Komiteen ba om at en varig ordning legges fram for Stortinget i revidert nasjonalbudsjett for 2003.

I St. prp. nr. 65 (2002-2003) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet mv. foreslo regjeringen å overføre ansvaret for administrasjon og utbetaling av restbeløpet av de bevilgede midlene til FRISAM med sekretariat i Sosial- og helsedirektoratet. Komiteen tok dette til orientering, jf. Innst. S. nr. 260 (2002-2003). I St. prp. nr. 1 (2003-2004) Finansdepartementet ble det redegjort for at arbeidet med å utforme en varig kom-

pensasjonsordning og organisatoriske tilpasninger hadde vist seg mer omfattende enn forutsatt og at en tok sikte på å legge fram forslag til varig ordning i forbindelse med statsbudsjettet for 2005. Ved behandlingen av budsjettforslaget for 2004 viste finanskomiteen til at Stortinget har åpnet for at kompensasjonen kan utbetales etter en sjablongordning, bl.a. for å lette den administrative byrden for organisasjoner med mange og små lokallag, og komiteen forutsatte at regjeringen legger dette til grunn ved fordelingen av kompensasjonen for 2003 og i arbeidet med en varig ordning, jf. Budsjett-innst. S. nr. 6 (2003-2004).

På denne bakgrunn ba Sosialdepartementet FRISAM om å foreslå kriterier for en varig ordning for fordeling av bevilgningen til kompensasjon for merverdiavgift på tjenester med utgangspunkt i opplegget for fordeling av kompensasjonen for 2003. I brev til Sosialdepartementet 17.6.2004 har FRISAM foreslått en skisse til en varig ordning for merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner som bl.a. innebærer opprettelse av et register over frivillige organisasjoner. Registeret skal fungere i forhold til flere offentlige ordninger, og den årlige kompensasjonen skal gis som delvis refusjon for alle utgifter til merverdiavgift en organisasjon har hatt i regnskapsåret. FRISAM har påpekt at skissen må utredes nærmere.

Regjeringen vil i tråd med FRISAMs anbefaling arbeide videre med forslaget om et frivillighetsregister og komme tilbake til Stortinget med saken.

Fordi det verken finnes eksakte opplysninger om hvilke organisasjoner som er påført merkostnader som resultat av merverdiavgiftsreformen eller om omfang av merkostnadene, må en kompensasjonsordning utformes etter generelle kriterier. Sosialdepartementet fastsatte 25.5.04, på bakgrunn av innspill fra FRISAM, retningslinjer for kompensasjon for 2003. Retningslinjene følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen jf. vedlegg 5.

Departementet har hatt kontakt om saken med større frivillige organisasjoner, organisasjonssammenslutninger og FRISAM Organisasjonsforum. På denne bakgrunn foreslås det at midlene til merverdiavgiftskompensasjon i 2005 fordeles med utgangspunkt i retningslinjene av 25.5.04 med nødvendige tilpasninger som følger av at tilskuddsordningen er overført til Kultur- og kirke departementet. Ordningens målgruppe, sjablongfordeling av midlene mellom kategorier av organisasjoner og fordelingskommisjonen som vurderer om søker faller innenfor målgruppen, vil bli videreført. Fordelingskommisjonen avgir innstilling til departementet om fordelingen av tilskuddene, og departe-

mentet fatter vedtak om tildeling til den enkelte søker.

For å forenkle departementets arbeid med merverdiavgiftskompensasjon, og for å involvere frivillig sektor i dette arbeidet, blir sekretariatet for ordningen i 2005 lagt til Norsk musikkråd, som har bred erfaring med fordeling av offentlige midler.

Det forutsettes at arbeidet med fordelingen av tilskuddet til merverdiavgiftskompensasjon i 2005 bl.a. kan videreføre relevante administrative støtte-systemer som register m.m. som er etablert i Sosial- og helsedirektoratet. Øvrige utgifter til sekretariatstjenester, annonsering, informasjon, møteutgifter m.m. dekkes innenfor ordningen med inntil 0,75 mill. kroner.

Post 71 Tilskudd til frivillighetsentraler

Formålet med bevilgningen er å stimulere etablering av frivillighetsentraler og legge til rette for økt lokalt engasjement og frivillig innsats. Sentralene mobiliserer, formidler og samordner lokal frivillig innsats. Sentralene skal fungere som møteplasser og være et bindeledd mellom folk som ønsker å yte en frivillig innsats og lokale frivillige organisasjoner, menigheter, kommuner og andre som kan nyttiggjøre seg den frivillige innsatsen.

Det foreslås at det bevilges 63,2 mill. kroner til frivillighetsentraler for 2005. Dette er en økning på 4 mill. kroner fra 2004, jf. kap. 621, post 71, noe som både gir rom for å øke antallet sentraler og for å justere tilskuddsnivået. Inntil 3,5 mill. kroner av den delen av bevilgningen som ikke går til driftstilskudd til sentralene, kan benyttes til informasjon, kompetanseutvikling, rådgivning, evaluering mv. knyttet primært til frivillighetsentralene. Et nytt frittstående interessepolitisk samarbeidsorgan som er under etablering, jf. post 73, skal høres vedrørende endringer i retningslinjer og prinsipper for tildeling til sentralene. Departementet vil vurdere retningslinjene for frivillighetsentralene i 2005, herunder FRISAMs forslag framsatt i brev til Sosialdepartementet 17.12.03. Det er en forutsetning at sentralenes sosialpolitiske innretning blir opprettholdt, samtidig som det på sikt er ønskelig å bidra til å utvikle sentralene til mer sektorovergripende nærmiljøsentraler.

Post 72 Tilskudd til frivillig virksomhet

Fra 2005 er bevilgningen til Frifond samlet under Kultur- og kirke departementets budsjett. Bevilgningen skal gå til barns og unges kulturaktivitet på lokalt nivå. Midlene til Frifond musikk blir fordelt gjennom Norsk musikkråd, midlene til Frifond teater gjennom Norsk teaterråd (tidligere Norsk

Amatørteaterråd) og midler til andre kulturaktiviteter for barn og unge blir fordelt av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner gjennom Frifond barn og unge.

Hver av de tre paraplyorganisasjonene blir tildelt midlene som rundsumtilskudd. Det vil være paraplyorganisasjonenes ansvar å fordele midlene videre, behandle eventuelle klager, samt å rapportere til departementet om bruken av midlene på lokalt nivå. Det vil fra statens side ikke bli fastsatte detaljerte kriterier for den videre fordelingen av midlene utover de generelle føringene som vil bli gitt i tilsagnsbrevene. Dette er i tråd med det opplegget som tidligere er lagt til grunn for Kultur- og kirke departementets forvaltning av Frifondmidlene. Kontroll og oppfølging av tilskuddsordningen fra statens side vil gjelde paraplyorganisasjonenes forvaltning av midlene.

Det foreslås en bevilgning på 15 mill. kroner fordelt med 9,3 mill. kroner til Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, 4,5 mill. kroner til Norsk musikkråd og 1,2 mill. kroner til Norsk teaterråd. I tillegg kommer midler fra overskuddet til Norsk Tipping AS som i 2005 ventelig vil utgjøre omlag 120 mill. kroner og som vil bli fordelt mellom paraplyorganisasjonene i samme forhold som midler til ordningen over statsbudsjettet. Samlet tilskudd til Frifond øker fra 122 mill. kroner i 2004 til 135 mill. kroner i 2005.

De tre paraplyorganisasjonene har ved brev av 14.7.04 henvendt seg til departementet vedrørende utviklingen av Frifond. Departementet vil vurdere saken i 2005.

Post 73 Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet

Sekretariatstjenester for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet ble i 2004 utført av Sosial- og helsedirektoratet. Organisasjonenes interessepolitiske arbeid, nettverksbygging og erfaringsutveksling må imidlertid ivaretas av organisasjonene selv. Regjeringen har derfor besluttet å skille denne virksomheten ut fra statsforvaltningen. For å bidra til at de frivillige organisasjonene fortsatt skal kunne ha et samarbeidsorgan, foreslås det å bevilge et tilskudd til et sekretariat for organisasjonenes interessepolitiske arbeid. Kultur- og kirke departementet har orientert organisasjonene i FRISAM Kontaktforum og andre større frivillige organisasjoner og organisasjonssammenslutninger om dette. Departementet har videre tatt opp med organisasjonene muligheten for å danne en organisatorisk overbygning med et styre som kan være mottaker av tilskuddet, ansvarlig for at tilskuddet

anvendes etter forutsetningene, samt være arbeidsgiver for de ansatte i sekretariatet. Det er ønskelig at samarbeidsorganet kan være bredt sammensatt, og det forutsettes at alle frivillige organisasjoner som ønsker det kan være representert. Det foreslås at det for 2005 bevilges 1,4 mill. kroner til etablering og drift av et sekretariat for denne virksomheten. Beløpet inkluderer midler til eventuell nødvendig grunnkapital ved etablering

av den organisatoriske overbygningen. Ved tilsetting av ansatte i sekretariatet, skal det tas hensyn til eventuelle rettigheter ansatte fra FRISAM senter i Sosial- og helsedirektoratet måtte ha. Spørsmålet om medlemskap i Statens pensjonskasse for disse ansatte vil bli tatt opp med Moderniseringsdepartementet med sikte på at disse opprettholder sitt medlemskap i Pensjonskassen ved eventuell tilsetting i sekretariatet.

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 0320-0329)

Programkategorien omfatter bevilgninger til billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur, design, kunstnerformål, musikk- og scenekunstformål, språk-, litteratur- og bibliotekformål, museumsformål, kulturvern, arkivformål, kulturbygg samt allmenne kulturformål

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
0320	Allmenne kulturformål	603 220	602 537	719 720	19,4
0321	Kunstnerformål	289 958	293 241	303 795	3,6
0322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	248 177	268 451	286 493	6,7
0323	Musikkformål	428 231	435 905	452 947	3,9
0324	Teater- og operaformål	819 436	853 318	887 761	4,0
0325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	90 245	75 170	78 974	5,1
0326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	341 340	346 816	428 670	23,6
0328	Museums- og andre kulturvernformål	452 354	484 312	504 152	4,1
0329	Arkivformål	175 686	181 514	197 728	8,9
	Sum kategori 08.20	3 448 647	3 541 264	3 860 240	9,0

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
01-01	Driftsutgifter	825 921	764 053	843 398	10,4
21-23	Spesielle driftsutgifter	46 636	34 353	35 520	3,4
30-49	Nybygg, anlegg mv.	30 281	25 371	54 615	115,3
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	296 847	315 919	316 867	0,3
60-69	Overføringer til kommuner	153 046			
70-89	Overføringer til private	2 095 821	2 401 568	2 609 840	8,7
90-99	Utlån, avdrag mv.	95			
	Sum kategori 08.20	3 448 647	3 541 264	3 860 240	9,0

I tillegg til de realendringer som er omtalt under de enkelte poster, er det foretatt enkelte omposteringer som ikke har betydning for bevilgningsnivået til de berørte tiltak.

Departementet foreslår en bevilgning for 2005 på i alt 3 860,2 mill. kroner. Dette er en økning på 318,9 mill. kroner eller 9,0 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2004.

Hovedmål

Hovedmålene for kulturområdet er knyttet til produksjon og formidling av kunst og bevaring og formidling av kulturarven.

De to overordnede målene er:

- å sikre publikum et stabilt og mangfoldig kunst- og kulturtilbud med vekt på kunstnerisk og faglig kvalitet
- å sikre at materiell og immateriell kulturarv fra fortid og samtid blir bevart og gjort tilgjengelig for ettertiden.

De hovedmål som følger av dette, er

- å bidra til utbygging av en hensiktsmessig og tilpasset infrastruktur av kulturbygg
- å befeste og utvikle en kjerne av etablerte kulturinstitusjoner som en uunnværlig basis i norsk kulturliv
- å fremme et nyskapende kunstliv, bl.a. ved å styrke ikke-institusjonell kunstnerisk aktivitet
- å bidra til økonomiske rammebetingelser som gir skapende kunstnere bedre muligheter for kunstnerisk virke
- å samordne, effektivisere og styrke arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet gjennom et aktivt, strategisk utviklingsarbeid
- å verne og styrke norsk språk, slik at bokmål og nynorsk kan bestå som fullverdige bruksspråk i alle deler av samfunnslivet
- å legge til rette for kvalitet, bredde og mangfold i norsk bokutgivelse og bokdistribusjon
- å legge til rette for norske kulturaktørers deltagelse i internasjonalt kultursamarbeid og for utenlandske kulturimpulser i Norge.

Tilstandsvurdering – utfordringer og strategier

En særlig utfordring i årene fremover er å bedre vilkårene for kunst- og kulturlivet utenfor de faste institusjonene, ikke minst på musikk- og scenekunstmrådet. Her er bevilgningen til Norsk kulturfond et sentralt virkemiddel. Den positive utviklingen innenfor den prosjektorienterte og ikke-institusjonaliserte del av kulturlivet har de senere årene bl.a. kommet til uttrykk ved en markert økning i antallet søknader om støtte til prosjekter

av høy kvalitet. Dette gjelder f.eks. innenfor dans og annen fri scenekunst og det varierte musikkensemblefeltet. Ikke minst har det vært en rivende utvikling og stor tilvekst av festivaler.

De kulturpolitiske målsettingene på musikk- og scenekunstmrådet søkes realisert gjennom fast årlig støtte til en rekke orkester- og scenekunstinstitusjoner, festspill og festivaler og gjennom virksomheten til Rikskonsertene og Riksteatret. I tillegg ytes det også fast årlig tilskudd til ulike ordninger og tiltak innenfor musikk- og scenekunstmrådet. Sammen med Norsk kulturråds støtte til de prosjektbaserte deler av musikk- og scenekunstmrådet og støtten som ytes fra Fond for lyd og bilde, representerer de gitte midlene et betydelig bidrag til å opprettholde et levende kulturliv landet rundt.

Institusjonsmønsteret på musikk- og scenekunstmrådet med nasjonale institusjoner, region-/landsdelsinstitusjoner og knutepunktinstitusjoner ligger i all hovedsak fast.

Både kunstnerisk og ressursmessig vil det ofte være positivt med samarbeid institusjonene imellom og mellom institusjonene og de ikke-institusjonaliserte og prosjektbaserte delene av kulturlivet. Det er en klar tendens til at stadig flere aktører inngår i ulike samarbeidskonstellasjoner av kunstnerisk og/eller praktisk karakter. Et eksempel er samarbeidet mellom Den Nationale Scene og Carte Blanche.

På musikkområdet utgjør den etablerte infrastrukturen av institusjoner, tilskuddsordninger og tiltak et mangfoldig tilbud av god kvalitet tilgjengelig for alle som søker musikkopplevelser. Som vist til i kulturmeldingen, St.meld nr. 48 (2002-2003), er det en viktig utfordring å ta vare på det beste som er skapt av institusjonene, og samtidig fremme videre utvikling og fornyelse. Det nærmeste tiåret er det behov for vesentlig økte tilskudd til musikkområdet, bl.a. for å legge til rette for at symfoniorkestrene kan utvikle seg videre som formidlere av et bredt musikktilbud. Videre er det et hovedmål å innrette satsingene slik at det fremmer nyskaping og fleksibilitet.

For å skape rom for større dynamikk innenfor scenekunstmrådet vil det være hensiktsmessig å arbeide i flere retninger. De etablerte institusjonene må kontinuerlig vurdere egen organisasjon og kostnadsstruktur. Eksisterende samarbeidsløsninger må videreutvikles og nye organiseres, både mellom institusjonene og med det ikke-institusjonaliserte scenekunstmrådet. Samtidig som institusjonene skal ha trygge rammevilkår, må de offentlige støtteordningene gjøres mer fleksible, og det må gjennom et revidert system for mål- og resultatstyring skapes aksept for at tilskudd kan bli

reduisert dersom resultatene ikke står i rimelig forhold til tilskuddet.

For at man skal lykkes med operahusprosjektet, er det en nødvendig forutsetning at det skjer en oppbemanning og kompetanseheving i Den Norske Opera. Hovedutfordringen for Den Norske Opera i 2005 vil være å videreføre omstillingen fram til innflytting i nytt hus, jf. Innst. S. nr. 234 (2001-2002) og St.prp. nr. 48 (2001-2002) Om nytt operahus i Bjørvika. Driftstilskuddet foreslås økt med 12,7 mill. kroner i 2005.

Det er stigende interesse for operakunst over hele landet. Både når det gjelder regionopera og distriktsopera, produseres og formidles det operakunst på høyt nivå med utgangspunkt i de lokale forutsetninger. Samtidsopera framføres i stigende grad. Flere steder der det er profesjonelle orkestre og teatre og annen infrastruktur for profesjonell operavirksomhet, er samarbeid om regionopera i god gjenge. Andre steder er man kommet kortere.

Det er en hovedutfordring å legge til rette for større grad av kontinuitet i tilbudet på de stedene der det produseres og formidles opera. Dette gjelder tiltak som berører lokale, regionale og sentrale myndigheter i forhold til regionopera, distriktsopera og Den Norske Operas riksoperavirksomhet. Nettverksbygging og kompetanseformidling er store utfordringer på hele operafeltet, både for å styrke kvaliteten og å bedre ressursutnyttelsen.

I kulturmeldingen ble det understreket at grunnlaget for den statlige politikken innenfor abm-feltet i årene framover fortsatt vil være de utfordringer og planer som ble skissert i den såkalte abm-meldingen, St.meld. nr. 22 (1999-2000).

Gjennom etableringen av det statlige fellesorganet ABM-utvikling er grunnlaget lagt for et samlet, operativt utviklingsarbeid med utgangspunkt i nasjonal samordning og faglig gjennomtenkte løsninger både på tvers av tradisjonelle sektorgrenser og for de tre sektorene hver for seg. Samtidig har institusjonen til dels omfattende oppgaver av mer forvaltningsmessig karakter. Det vil derfor være en krevende utfordring umiddelbart å innfri fullt ut de forventninger og realisere de muligheter som den institusjonelle nyskapningen representerer når det gjelder prosjektbasert utviklings- og utredningsarbeid.

Arkivverket har de siste årene opplevd en sterk økning i arbeidsmengden, bl.a. som følge av omfattende omstillinger i offentlig sektor, nødvendig kartlegging av bevaringsverdig elektronisk arkivdanning, oppfølging av arkivloven m.m. Etaten har fortsatt altfor liten kapasitet til å gjennomføre avleveringer av elektronisk arkivmateriale i det omfang som skal til for å sikre bevaringsverdig materiale

for ettertiden, men en videre kapasitetsoppbygging er påbegynt. Utfordringene de kommende år består i å fortsette opptrappingen slik det er skissert i abm-meldingen og kulturmeldingen. I 2005 har det vært nødvendig å prioritere økte husleieforpliktelser og utstyrsanskaffelser i forbindelse med ombygging og utvidelse av riksarkivbygningen.

I regi av ABM-utvikling er det ellers satt i gang en kartlegging av hele det norske arkivlandskapet, bl.a. som grunnlag for en statusrapport om bevarings- og formidlingssituasjonen for privat og offentlig arkivmateriale av lokalt og regionalt opphav.

Ved Nasjonalbiblioteket er det i regi av styret arbeidet videre med å utvikle og befeste den nye organisasjonsstrukturen som ble iverksatt våren 2004, og som innebærer at fagavdelingene organiseres på tvers av det geografiske skillet mellom Oslo og Rana. Ny nasjonalbibliotekar ble ansatt fra 1. januar 2004, og det ble også foretatt tilsetning i en nyopprettet stilling som assisterende nasjonalbibliotekar.

Mye av aktiviteten ved Nasjonalbiblioteket vil i 2005 være knyttet til innflytting i den totalrenoverte bibliotekbygningen på Solli plass i Oslo. Også andre institusjoner som arbeider med litteratur og musikkdokumentasjon, skal flytte til denne bygningen. Prosjektet er løst i et samarbeid med Entra Eiendom AS, som er eier og utleier av bygningen. Oppå magasinbygningen bygges et kontorbygg som også vil stå ferdig sommeren 2005. Departementet har her opsjon på leie av arealer, og det arbeides med å lokalisere andre beslektede institusjoner i bygget. Dette vil skape et utvidet fagmiljø i tilknytning til Nasjonalbiblioteket. De nye og rehabiliterte fasilitetene vil dessuten gi vesentlig bedre tjenester for brukerne.

Nasjonalbiblioteket i Rana har nå fått på plass om lag 800 000 bøker og andre dokumenter i det nye automatiserte depotet, og dette innebærer en vesentlig forbedring av fjernlånsfunksjonen i det norske biblioteknettverket. For Nasjonalbiblioteket som helhet avhenger driftseffektiviteten i betydelig grad av fullgode elektroniske løsninger, og den raske teknologiske utviklingen innebærer at dette må vies kontinuerlig oppmerksomhet.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek står overfor en rekke utfordringer, ikke minst knyttet til produksjon og lagring av digitalt materiale. Det er innledet samtaler mellom Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Nasjonalbiblioteket om oppfølgingen av dette. Det er et viktig mål å forbedre bibliotek-tjenestene for blinde og synshemmede vesentlig, både når det gjelder produksjon og distribusjon.

Museumsreformen har gått videre med større eller mindre intensitet over hele landet. Den innebærer store endringer i en sektor som i liten grad har vært vant til omstruktureringer. Endringene har ikke vært smertefrie, og flere steder har det oppstått problemer som har forsinket prosessene. Det samlede inntrykk er likevel at det utvises stort engasjement både av ansatte og museumsstyrer, og at samfunnet omkring i større grad enn tidligere er opptatt av museenes innhold og videre utvikling.

Reformen er nå kommet så langt at et tydelig museumslandskap er i ferd med å avtegne seg, i tråd med abm-meldingens målsetting om færre og sterkere enheter i hvert fylke. Hovedutfordringen videre er å sikre god kvalitet og framdrift i de pågående prosessene med konsolidering og nettverksbygging. Dette krever fortsatt økonomisk stimulans fra statlig hold, samtidig som reformens faglige tyngdepunkt må understrekes. De konsoliderte enhetene skal stå bedre rustet til å håndtere og formidle samlingene til beste for samfunnet og det alminnelige publikum.

Etter at Nasjonalmuseet for kunst har fått etablert seg som institusjon, vil den store utfordringen bli å finne formålstjenlige bygningsløsninger. Det arbeides med analyse av museets totale arealbehov. Det vurderes bl.a. hva som kan dekkes ved å ta i bruk eksisterende bygningsmasse i Tullinløkka-området, og hva som må løses med nybygg. Departementet vil komme tilbake til Stortinget med konkretisering av et samlet utbyggingsprosjekt.

Stortinget fattet 27. november 2003 følgende vedtak om utlån/utleie av kunst- og kulturgjenstander, jf. stortingsvedtak nr. 81 (2003-2004):

«Stortinget ber Regjeringen ta initiativ overfor institusjoner på kunst- og kulturområdet med sikte på at samlingene i større grad kan bli tilgjengelig for allmennheten, privatpersoner, næringsliv og offentlige virksomheter, for eksempel gjennom utlån/utleie av kunst- og kulturgjenstander.»

På bakgrunn av dette vedtaket bad Kultur- og kirkedepartementet alle aktuelle museer gjennom tildelings- og tilskuddsbrevne for 2004 om å legge til rette for utlån og utleie av kunst- og kulturgjenstander til bruk for forskning og formidling. Det vises til omtale i Utdannings- og forskningsdepartementets fagproposisjon når det gjelder dette departementets institusjoner. Kultur- og kirkedepartementet vil også komme tilbake til saken i forbindelse med stortingsmeldingen om kultur og næring.

Som følge av omstrukturering av statlig sektor er det nødvendig å avklare hvilken rolle Utsmyk-

kingsfondet for offentlige bygg skal spille i utsmykningen og forvaltningen av kunst i offentlige bygninger i tiden framover. Videre er det nødvendig å sikre at kunst produsert med statlige midler blir tatt hånd om på en forsvarlig måte når staten avhender bygninger.

Etter at Munchmuseet i Oslo i august 2004 ble utsatt for et væpnet ran der nasjonalskattene Skrik og Madonna ble stjålet, er det nødvendig å foreta en ny vurdering av trusselbildet og konsekvenser for sikkerheten ved museer og samlinger. Departementet har bedt ABM-utvikling utrede disse spørsmålene i dialog med relevante miljøer. Det vurderes hvilke objekter og institusjoner som kan være særlig utsatt, og aktuelle tiltak for å sikre disse.

Hendelsen ved Munchmuseet vil også få konsekvenser for sikringsplaner og sikringstiltak i nybygg og eksisterende bygg. Rans- og tyverisikring må imidlertid også vurderes i forhold til formidling og tilgjengelighet, personsikring, brannsikring og evakuering. Ansvar for sikkerheten ved museer og samlinger ligger hos den enkelte institusjonseier. Det vil derfor være viktig å øke institusjonenes bevissthet om sikringstiltak generelt.

Proessen med omdanning av Norsk språkråd til et mer utadrettet kompetansesenter for norsk språk vil etter planen bli avsluttet i løpet av 2005. Et oppnevnt interimsstyre vil bl.a. ha ansvaret for å få utarbeidet et strategidokument for den nye institusjonen. Hovedutfordringen vil ellers være å legge til rette for en bred samfunnsmessig forankring av institusjonens virksomhet.

Konkrete satsinger i 2005

Veksten i 2005-budsjettet har sammenheng med tidligere vedtatte satsinger, særlig på abm-området og i forbindelse med investeringsplanen for nasjonale kulturbygg:

- til nasjonale kulturbygg foreslås det en bevilgning på 168 mill. kroner. Bevilgningen vil bl.a. sikre fullføring av nytt teaterbygg for Hålogaland Teater i Tromsø og romaniavdelingen ved Glomdalsmuseet på Elverum, dessuten videreføring av Østsamisk museum i Neiden
- Nasjonalbiblioteket vil i 2005 flytte inn i den rehabiliterte hovedbygningen i Oslo. Budsjettet foreslås økt med i alt 72,3 mill. kroner, hvorav en hoveddel er utgifter knyttet til dette prosjektet
- Arkivverket får en økning på 15,8 mill. kroner, som i all hoedsak vil dekke kostnader som følge av utvidelse av riksarkivbygningen
- til Nasjonalmuseet for kunst foreslås det en økning i bevilgningen på 16,4 mill. kroner

- til Nobels fredssenter, som åpner i nye lokaler på Vestbanen, foreslås det en driftsbevilgning på 16,2 mill. kroner.

I forbindelse med den videre utviklingen av det nasjonale museumsnettverket foreslås det å styrke tilskuddet til disse museene:

- Telemark museum: 0,7 mill. kroner til Ibsenformidling
- Helgeland Museum, Salten Museum og Museum Nord i Nordland: 0,5 mill. kroner til hvert museum
- Norges fiskerimuseum, Museumssenteret Salhus og Bryggens Museum i Hordaland: 0,5 mill. kroner til hvert museum
- Glomdalsmuseet: 0,4 mill. kroner til drift av romaniavdelingen
- Norsk Folkemuseum: 5,6 mill. kroner til forvaltningen av Bygdøy Kongsgård.

I tillegg foreslås disse økningene:

- Hålogaland Teater flytter inn i nytt teaterbygg høsten 2005, og det foreslås en økning i driftsbevilgningen på 4 mill. kroner
- Scene for Dans/Dansens hus får en økning på 3 mill. kroner til helårsdrift
- Grenland Friteater gis et driftstilskudd på 3 mill. kroner, en økning på om lag 1,5 mill. kroner
- Førde Internasjonale Folkemusikkfestival foreslås som ny knutepunktinstitusjon med en statlig tilskuddsandel på 2 mill. kroner, en økning på 0,35 mill. kroner fra 2004
- tilskuddet til Molde International Jazz Festival økes med 1,3 mill. kroner
- støtten til musikkensemble under Norsk kulturfond styrkes med 1 mill. kroner
- driftstilskuddet til Den Norske Opera økes med 12,7 mill. kroner
- til prosjektet «Leser søker bok» foreslås det en bevilgning på 3,3 mill. kroner. Prosjektet har som mål å sikre god tilgjengelighet til bøker for personer med nedsatt funksjonsevne
- for å styrke utviklingen av samisk språkteknologi foreslås det 0,5 mill. kroner hvert år i tre år til et prosjekt for utvikling av samisk korrekturprogram i regi av Sametinget
- Kvæntunet får styrket driftstilskuddet med 0,7 mill. kroner til drift av nytt hus – et senter for kvensk språk og kultur
- det fremmes forslag om fire nye statsstipendiater
- det foreslås å øke størrelsen på arbeidsstipend for kunstnere og opprette 10 nye arbeidsstipend (mot inndragning av fem garantiinntekter).

Deler av disse påplussingene er dekket ved omprioriteringer:

- bevilgningen til Frifond er noe redusert, men formålet får fortsatt klar vekst ved økning i spillemidler
- Fond for lyd og bilde reduseres noe, samtidig som det innføres et nytt privatkopieringsvederlag. Samlet øker bevilgningen til vederlag på dette området fra 25 til 52 mill. kroner
- bevilgningen til vedlikehold av seilskipene tas bort i 2005. Men vedlikeholdsprogrammet som tidligere er lagt fram, skal gjennomføres som forutsatt både i tid og omfang ved tilførsel av spillemidler.

Den kulturelle skolesekken

Under behandlingen av St.meld. nr. 38 (2002-2003) Den kulturelle skolesekken vedtok Stortinget bl.a. følgende:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at mest mulig av de tildelte midlene kommer barna til gode gjennom kulturopplevelser, og vil derfor øke andelen av midlene fra Den kulturelle skolesekken som går til lokale tiltak med 70 pst. i 2004 og 80 pst. i 2005. Midlene skal gå uavkortet til tiltak i kommunene, og departementet må komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hvordan dette best kan sikres.»

Flertallet i stortingskomiteen la ellers til grunn at fylkeskommunene fremdeles skal administrere ordningen, men understreket behovet for et godt samarbeid med kommunene og utdanningsavdelingen hos fylkesmannen. Det er etter dette lagt til grunn at fylkeskommunene skal ha en samordnende rolle for den delen av skolesekkmidlene som skal gå til lokale/regionale tiltak. En tredjedel av midlene skal fordeles videre til kommunene, en tredjedel skal forvaltes av fylkeskommunen til regionale formidlingsordninger, og den siste tredjedelen skal fordeles av fylkeskommunen slik det er mest tjenlig i det enkelte fylke.

Av de sentrale prosjektmidlene til Den kulturelle skolesekken er 19 mill. kroner i samsvar med vedtak i Stortinget satt av til å utvide skolekonsertordningen under Rikskonsertene. Dette betyr at også kommuner som har stått på venteliste, kan gi skolekonserttilbud til elevene i grunnskolen fra og med høsten 2004. I alt deltar nå 410 kommuner i ordningen, og dette omfatter 94 pst. av elevene. 14 mill. kroner til sentrale prosjekter er fordelt på satsingsområdene scenekunst, visuell kunst og film. I tillegg har ABM-utvikling fordelt 3 mill.

kroner til flerårige prosjekter innenfor litteratur, kulturvern og tverrfaglige prosjekter.

Alle fylkeskommunene har tilbud til elevene i form av turnéer. Noen fylker har gratistilbud som gis direkte til enkeltskoler, mens andre har turnéordninger (enten ved abonnement eller gratis) som kommunene kan søke om å være med i for sine skoler. I mange fylker gis det tilbud til alle elevene i fylket.

Midlene for 2005/2006 vil bli fordelt i henhold til samme ordning som for 2004/2005, men fordelingen av de sentrale midlene vil bli vurdert fortløpende.

Fra og med skoleåret 2005/2006 skal det innføres en prøveordning som gir kommuner med mer enn 30 000 innbyggere anledning til å få fordelt sin relative andel av de midler fylket forvalter til formidlingsordninger, basert på elevtall. Dette vil komme i tillegg til den tredjedelen som fordeles direkte til kommunene. De aktuelle kommunene skal ha mulighet til å bygge opp egne formidlingsordninger og kunne velge i hvilken grad de ønsker å delta i fylkets regionale formidlingsordning. Det er en forutsetning at disse kommunene har tilstrekkelige kulturelle ressurser til å gi et tilbud av høy kvalitet til sine grunnskoler.

I overensstemmelse med Stortingets vedtak etter behandlingen av St.meld. nr. 38 (2002-2003) vil regjeringen gjennomføre en evaluering av den kulturelle skolesekken i løpet av våren 2006. Resultatene av denne evalueringen vil bli lagt fram for Stortinget.

Statlig styrerepresentasjon

Fra midten av 1990-tallet har staten oppnevnt flertallet av styremedlemmene i region-/landsdelsinstitusjonene på musikk- og scenekunstmrådet. Dette har i mange tilfeller ført til relativt store styreer. Fra flere hold er derfor spørsmålet reist om å redusere antall styremedlemmer for å effektiv-

sere styrearbeidet. Departementet legger til grunn at det statlige styringsbehovet først og fremst ivaretas gjennom det årlige tilskuddsbrevet med mål- og resultatkrav og den løpende styringsdialogen med institusjonene. Andel statlig oppnevnte styremedlemmer bør derfor kunne praktiseres med en viss fleksibilitet og tilpasses situasjonen ved den enkelte institusjon.

Forutsetninger for statlig tilskudd

Det er en forutsetning for statlig tilskudd at tilskuddsinstitusjoner har kontinuerlig drift, og kan vise til virksomhet i samsvar med de fastsatte målene. Der finansieringen er delt mellom staten og regionen, er det en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel. Det er videre en forutsetning at institusjonene som får tilskudd, følger de lover og regler som gjelder for arbeidslivet.

Institusjonene må sikre at driften er økonomisk forsvarlig, herunder at likviditeten i institusjonene er god, at bygninger og utstyr blir vedlikeholdt, og at det blir avsatt tilstrekkelige midler til fri egenkapital som sikkerhet mot uforutsette kostnads- og inntektssvingninger.

Det vil ikke bli gitt statlig støtte til gjeldssanering. Et eventuelt årsunderskudd må dekkes gjennom overføringer fra fri egenkapital eller over driftsbudsjettet i påfølgende budsjettår. I særskilte tilfeller kan det gis anledning til å dekke inn årsunderskuddet over en lengre tidsperiode enn ett år. Departementet vil i den sammenheng skjerpe kravene til institusjonenes økonomistyring og kontroll.

Institusjonene skal målrette virksomheten og utvikle styringssystemer som sikrer god kunstnerisk, faglig og publikumsmessig måloppnåelse, og som gir god ressursforvaltning. Reduksjon i tilskuddet vil bli vurdert dersom disse kravene ikke ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Kap. 0320 Allmenne kulturformål (jf. kap. 3320)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	37 692	38 107	40 545
50	Norsk kulturfond	232 282	249 551	255 418
51	Fond for lyd og bilde	25 000	25 000	19 500
52	Norges forskningsråd	2 048	2 117	2 161
53	Samiske kulturformål	30 244	31 734	32 113
60	Lokale og regionale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	6 100		
73	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	59 758	81 000	167 800
74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, <i>kan overføres</i>	104 367	111 137	116 993
75	Kulturprogram, <i>kan overføres</i>	5 361	4 180	7 222
76	Hundreårsmarkeringen 1905-2005, <i>kan overføres</i>	26 600	23 500	35 000
77	Tilskudd til Bislett stadion	15 000		
78	Ymse faste tiltak	20 962	21 700	22 156
79	Til disposisjon	7 196	4 511	4 612
80	Tilskuddsordning for frivillig virksomhet	18 075	10 000	
81	Kulturell skolesekk, <i>kan overføres</i>	12 485		
82	Nobels fredssenter			16 200
96	Kjøp av aksjer	50		
	Sum kap. 0320	603 220	602 537	719 720

Kapitlet omfatter Norsk kulturråd, Norsk kulturfond og Fond for lyd og bilde. Videre omfatter kapitlet bevilgninger til kulturbygg og tusenårssteder, deltakelse i EUs kulturprogram, Hundreårsmarkeringen 1905-2005, Norges forskningsråd, samiske kulturformål samt ulike faste tiltak og departementets disposisjonspost for ulike engangstiltak.

Kap. 320 Allmenne kulturformål inneholder støtteordninger som kompletterer andre budsjettkapitler innenfor disse områdene, samt bidrar til at det finnes en infrastruktur som kan huse og formidle kunsten. Under dette kapitlet gis det hovedsakelig støtte til ikke-institusjonell kunstnerisk aktivitet.

I forhold til 2004 er tilskuddet til frivillig kulturell virksomhet (Frifond) overført fra kap. 320, post 80 til nytt kap. 315, post 72, jf. omtale under posten.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Norsk kulturråd forvalter Norsk kulturfond, tilskudd til en rekke faste tiltak, og er tillagt sekretariatsfunksjonen for Fond for lyd og bilde og Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Norsk kulturråd, inkl. sekretariatsfunksjoner. Videre blir utgifter til kulturstatistikk, evalueringer og oppfølging av operahusprosjektet dekket her. Det er i tillegg lagt inn 1,1 mill. kroner til gjennomføring av Østersjølandenes syvende kulturministerkonferanse høsten 2005.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Norsk kulturråd får i merinntekter under kap. 3320, post 01 Ymse inntekter og regnskapsførte inntekter under kap. 3320, post 03 Refusjon, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Norsk kulturfond

Fondet har som formål å stimulere skapende virksomhet innenfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgodene til så mange som mulig. I arbeidet med å forvalte Norsk kulturfond legger Norsk kulturråd vekt på å støtte nyskapende kunst og stimulere nye kunstneriske uttrykksformer, nye formidlingsmåter og kulturelt mangfold. Viktige forsøks- og utviklingsprosjekter skal evalueres.

Hovedfordelingen for disponeringen av bevilgningen til Norsk kulturfond fastsettes i henhold til vedtektene for Norsk kulturfond ved kongelig resolusjon etter forslag fra Norsk kulturråd.

Tilskuddet til musikkensembler er styrket med 1 mill. kroner.

Den statlige støtten til Førde Internasjonale Folkemusikkfestival ble i 2004 gitt fra Norsk kulturfond. Forslaget for 2005 om å gi Førde Internasjonale Folkemusikkfestival status som knutepunkt-institusjon jf. kap. 323, post 72, innebærer ikke tilsvarende reduksjon i bevilgningen til Norsk kulturfond som dermed får større handlefrihet innenfor festivalstøtteordningen.

Gjennom spillemidler øremerket til den kulturelle skolesekken er scenekunstheltet for skoleåret 2004-2005 tilgodesett med 6 mill. kroner av de midlene som fordeles sentralt. Av dette disponeres 3 mill. kroner av Norsk kulturråd til scenekunstproduksjoner for elever i grunnskolen og 3 mill. kroner disponeres av Norsk Scenekunstbruk til formidling av scenekunst til samme målgruppe.

Post 51 Fond for lyd og bilde

Fondets midler skal nyttes til å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og/eller bilde og skal støtte tiltak som stimulerer til nyskapende virksomhet. Tiltak som stimulerer utviklingen av en levende barne- og ungdomskultur og kulturelt mangfold skal vektlegges.

Til gjennomføring av EU-direktiv om opphavsrett er det foreslått en kompensasjonsordning med individuell fordeling til rettighetshavere i tillegg til en videreføring av den eksisterende kollektive ordningen under denne posten, jf. omtale under kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk, post 70. Samlet foreslås det bevilget 52 mill. kroner under kap. 337, post 70 og kap. 320, post 51, hvorav den kollektive delen under sistnevnte post utgjør vel en tredjedel.

Post 52 Norges forskningsråd

Posten omfatter bevilgninger til prosjekter på kulturområdet under Norges forskningsråd. I 2005 gjelder dette oppfølging av bevilgningen til program for kulturforskning (2003-2007).

Post 53 Samiske kulturformål

Midler til samiske tiltak under Kultur- og kirke departementets budsjett er samlet under denne posten, med unntak av midler til Samisk bibliografi under kap. 326, post 01 og midler til samiske filmproduksjoner under kap. 334, post 72. Fra 2005 foreslås, i samråd med Sametinget og Riksarkivaren, 0,7 mill. kroner til samisk arkiv under denne posten overført til det statlige Arkivverket, jf. omtale under kap. 329, post 01. Bevilgningen under post 53 overføres til og blir disponert av Sametinget.

Midlene skal dekke følgende formål: samiske musikkfestivaler, samiske kunstnerstipend og stipendkomitevederlag, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, Beaivváš Sámi Teáhter, stedsnavntjenesten og oppfølging av samisk språklov, samisk spesialbibliotek, mobil bibliotek-tjeneste og samiske museer.

Post 73 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Over denne posten gis det tilskudd til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet, og/eller økt sikkerhet gjennom planlegging, ombygging og/eller nybygg. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet.

I behandlingen av søknader om tilskudd blir det krevd redegjørelse for hvordan tiltaket ivaretar formålene, det kulturfaglige grunnlaget for byggeprosjektet, samarbeidet med andre institusjoner som ivaretar formålet, og eventuelle aktiviteter ut over hovedformålet.

Hovedregelen er at den statlige finansieringsandelen ikke skal overstige 60 pst. av det offentlige tilskuddet.

Søknader om tilskudd skal redegjøre for eieransvar og driftsfinansiering. Nye institusjoner skal i tillegg redegjøre for styring og organisering. Gjennomførings- og fullfinansieringsansvaret skal være dokumentert. Organiseringen av byggherre-funksjonen vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Investeringsplan for nasjonale kulturbygg

Formål og innhold

Det foreligger udekkede behov og mange urealiserte kulturbyggplaner og prosjekter. For å få et bedre beslutningsgrunnlag for tilskudd til nasjonale kulturbygg har departementet de seneste årene lagt fram en investeringsplan for kulturbygg.

I tillegg til å være et styringsdokument i beslutning om kulturbygginvesteringer i kommende fireårsperiode, skal planen gi en oversikt over prosjekter som er aktuelle etter fireårsperioden. Planen inneholder derfor anslag over bevilgningsmessige konsekvenser for de mest aktuelle prosjektene, mulig realiseringstid og prioritering mellom prosjekter. Den oppdateres hvert år og presenteres for Stortinget i de årlige budsjettproposisjonene.

Forslag om investeringstilskudd i 2005 omtales nedenfor. Realiseringen av investeringstiltak i perioden etter 2005 vil avhenge av størrelsen på bevilgningene i det enkelte år i perioden.

Kultur- og kirke departementet må ta forbehold om at noen av prosjektene som kan være aktuelle fra 2006 og senere, er på et forberedende stadium og at kostnadsanslag ikke er basert på gjennomført prosjektering. Anslagene er derfor bare foreløpige illustrasjoner av tilskuddsbehov. Først når nødvendig informasjon og dokumentasjon av ansvar foreligger vil departementet i forbindelse med den årlige budsjettbehandlingen ta stilling til kostnadsrammer og statlig finansiering. Anslått bevilgningsbehov i årene etter 2005 vil derfor måtte justeres for prosjekter som nå er i utrednings- eller planleggingsfasen og for prosjekter som ennå ikke er avklart. Kultur- og kirke departementet vil komme tilbake til dette i den årlige rulleplanen av investeringsplanen.

Alle beløp for årene etter 2005 er foreløpige plantall og innebærer ikke tilsagn om statlig tilskudd.

Tilskudd til prosjekter i 2005

I 2005 foreslås tilskudd til følgende 8 nasjonale kulturbygg og tusenårssteder: Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter, Kvæntunet, Glomdalsmuseets romaniavdeling, Fredriksten festning, Østsamisk museum i Neiden, Hringariki – Veien kulturminnepark, Telemarkskanalen og Hålogaland Teater.

Tilskudd i 2005 til tusenårsstedet i Sogn og Fjordane, Gulen, og i Nordland, Petter Dassmuseet, gis fra kulturdelen av spillemidlene. Det samme gjelder tilskuddsbehov til tusenårsstedene Øystese i Hordaland og Oslo middelalderby.

Nye prosjekter i perioden 2006-2008

Det legges opp til at følgende nye prosjekter skal realiseres med statstilskudd i perioden 2006-2008:

Nationaltheatret gjennomførte i 1999 første byggetrinn i ombyggingen av Amfiscenen. Teatret har planer om å videreføre ombyggingen og gjennomføre andre nødvendige investeringsbehov innenfor en ramme på 15 mill. kroner.

Våren 2003 ble Bergen Kunstmuseums nye lokaler i Lysverkbygningen åpnet. Bygningen har et bruksareal på 6 878 kvm. I samsvar med investeringsplanen som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2002-2003) er det foreløpig ført opp et statstilskudd på 18,7 mill. kroner i 2006.

Det planlagte Hamsunsenteret i Hamarøy skal formidle Knut Hamsuns forfatterskap. Senteret skal omfatte utstillingsarealer, bibliotek, lesesal, kafé og auditorium. Departementet legger til grunn en tilskuddsramme på 30 mill. kroner. Av dette er 1 mill. kroner bevilget.

Åja samisk senter i Kåfjord planlegger utvidelse med 1 556 kvm. for å huse bibliotek, bokbussgarasje, duodji, verksted, miljø- og kulturvern-avdeling for Sametinget, museum og språksenter. En delutbygging av senteret finansieres av senteret med tilskudd fra Troms fylkeskommune, Sametinget og Kåfjord kommune. Kostnadene for den resterende delen er anslått av Statsbygg til 21,3 mill. kroner.

Til Samisk Kunstmuseum er det ført opp et planleggningstilskudd på 1 mill. kroner i 2006. Det forutsettes at kunstmuseet inngår som en avdeling av De Samiske Samlinger. Tilskuddsanslaget på 30 mill. kroner er basert på foreløpig estimat. Endelig ramme må fastsettes etter at programmering og forprosjekt er gjennomført.

Agder naturmuseum og botaniske hage planlegger utbygging av museet med 2 282 kvm. Tilbygget skal inneholde rom for utstillinger, undervisningsvirksomhet, kontorer, verksted, magasin og personalrom. Kostnadsanslaget på 61,9 mill. kroner inkluderer estimert prisstigning fram til ferdigstillelse i juni 2008.

Bok- og blueshuset i Notodden er planlagt til 3 240 kvm. Det skal inneholde bluesutstilling, bibliotek, bluesteater, bluesklubb, kurs- og konferanselokaler, øvingsrom, musikkstudio, butikk, kafé og kontorer. Kostnadene er anslått til 69 mill. kroner. Notodden kommune har vedtatt tilsagn på 7,5 mill. kroner. I og med at hoveddelen av prosjektet er et lokalt ansvar, kan statens bidrag bli maksimalt 30 mill. kroner.

Norsk Industriarbeidermuseum har i mange år hatt planer om å bygge om den tidligere reservekraftstasjonen på Rjukan til museumsformål. Til-

skuddsestimatet er basert på tidligere anslag fra museet.

Haugesund kommune planlegger et informasjonssenter i tilknytning til monumentet Haraldshaugen. Bygningen skal være på 500 kvm. og vil gi rom for utstillinger og undervisning. Informasjons-

senterets kostnader er av kommunen beregnet til 14 mill. kroner, som etter kommunens plan skal finansieres med 6 mill. kroner fra Haugesund kommune, 6 mill. kroner i tilskudd fra staten og 2 mill. kroner i private tilskudd.

Tilskudd til følgende nasjonale kulturbygg prioriteres i perioden 2005-2008:

Prosjekter	Kostn. anslag	Samlet tilskudd	Tidligere bevilget	(i mill. kr)			
				2005	2006	2007	2008
Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter, Akershus	69,8	41,8	39,1	2,7			
Glomdalsmuseets romaniavdeling, Hedmark	51,6	51,6	15,0	30,7	5,9		
Kvæntunet, Porsanger, Finnmark	14,5	12,0	7,3	4,7			
Fredriksten festning, Østfold	19,0	10,0	9,0	1,0			
Østsamisk museum i Neiden	30,0	30,0	3,8	12,0	14,2		
Hringariki, Buskerud	47,0	10,0	9,0	1,0			
Telemarkskanalen, Telemark		8,0	7,0	1,0			
Hålogaland Teater, Troms	269,9	188,9	33,4	114,7	40,8		
Sum vedtatte prosjekter				167,8	60,9	0	0
Nationaltheatret	15,0	15,0			5,0	10,0	
Bergen Kunstmuseum	43,0	18,7			18,7		
Hamsunsenter, Hamarøy	70,0	30,0	1,0		29,0		
Aja Samisk Senter, Kåfjord		21,3			10,0	11,3	
Samisk kunstmuseum, Karasjok		30,0			1,0	10,0	20,0
Agder naturmuseum og botaniske hage, Kristiansand	61,9	37,0				20,0	17,0
Bok- og blueshus, Notodden	69,0	30,0	1,0			10,0	19,0
Norsk Industriarbeider-museum, Rjukan	15,0	15,0				5,0	10,0
Haraldshaugsenteret, Haugesund	14,0	6,0				6,0	
Andre prosjekter						37,7	44,0
Sum nye prosjekter				0	63,7	110,0	110,0
Sum nasjonale kulturbygg				167,8	124,6	110,0	110,0

Det er kun prosjekter med forslag til bevilgning i 2005 som gis bindende tilsagn om statstilskudd etter 2005. Departementet må ta forbehold om at det ikke har vært foretatt budsjettmessig behandling av prosjektene som er ført opp fra 2006 og 2007. For disse prosjekter er tallene å anse som foreløpige plantall, der en må ta forbehold om den videre bearbeidelsen av prosjektene og den årlige budsjettbehandling.

Også andre prosjekter kan være aktuelle for tilskudd i 2006 og 2007. Departementet tar sikte på å opprettholde et bevilgningsnivå som skissert i tabellen ovenfor, men finner å måtte arbeide videre med øvrige prosjektsøknader før konkrete prioriteringer foreslås. For øvrig vises det til oversikten nedenfor.

Prosjekter som er aktuelle etter 2006

Kultur- og kirke departementet gjør oppmerksom på at planene som er listet opp under dette punktet varierer i graden av bearbeiding og avklaring, fra ideer til prosjekterte tiltak. Departementet tar for-

behold om at byggesakene ikke er ferdigbehandlet. Listen må derfor ses på som illustrasjon på hvilke typer prosjekter som er aktuelle etter 2006. I alfabetisk rekkefølge foreligger følgende ideer og planer:

Institusjon	Tiltak
Aust-Agder-museet, Arendal	Museums- og arkivbygg.
Dalane Folkemuseum	Nytt bygg for fajanseavdelingen.
Galleri F 15, Moss	Utbygging i sammenheng med fylkesgalleri for Østfold.
Halden historiske Samlinger	Gjenstandsmagasin.
Halti, Nordreisa	Kvenkultursenter.
Hedmark Teater, Hamar	Nye lokaler.
Jærmuseet, Sandnes	Nytt museum og vitensenter.
Kristiansand kommune	Teater- og konserthus.
Maihaugen, Lillehammer	Fellesmagasin for museer i Oppland og Norsk Folkemuseum.
Museet Kystens Arv, Rissa	Båthall for magasinering og framvisning av klinkbygde båter.
Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, Trondheim	Tilbygg på 1 500 kvm. for tekstilkunst.
Norsk Folkemuseum, Oslo	Etablering av utstillinger i byavdelingen.
Norsk Luftfartsmuseum, Bodø	Ny luftfartsutstilling.
Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum, Odda	Etablering av kulturhusfunksjoner i fredet kraftstasjon.
Ringve Museum, Trondheim	Utvidelse av museet.
Ryfylkemuseet	Magasin og administrasjonslokale.
Saemien Sijte, Snåsa	Utvidelse av samisk museum og kultursenter.
Skimuseet, Oslo	Fornyelse av utstilling og utvidelse.
Stavanger kommune	Konserthus med orkestertal og flerbrukssal.
Stavanger Museum	Ny administrasjonsbygning.
Telemark Museum	Tilbygg til museet.
Vadsø museum- Ruija kvenmuseum	Nytt bygg for bl.a. temporære utstillinger om kvenenes historie og kultur.
Valdres Folkemuseum	Utvidelse av museet.
Vardobaiki, Evenes/Skånland	Nybygg til eksisterende samisk senter.

Gjennom de ordinære budsjettøknadene er Kultur- og kirke departementet i tillegg kjent med foreløpige planer om investerings tiltak ved en rekke kulturinstitusjoner. Dels gjelder dette planer og ideer som må utvikles mer eller vurderes nærmere av relevant fagmyndighet før de kan presenteres i investeringsplanen, og dels gjelder det planer og tiltak som departementet vil vurdere i

forhold til den delen av spillemidlene som vil gå til regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur.

Statlige kulturbygg

I tillegg til prosjekter som omfattes av investeringsplanen bevilges det under Moderniseringsdeparte-

mentets kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen, midler til bl.a. nytt operahus. Under Moderniseringsdepartementets kap. 2445 Statsbygg bevilges midler til statlige bibliotek, kunstmuseum og arkiv. Følgende statlige kulturbygg gjennomføres eller planlegges:

Operahusprosjektet

Rapport for 2003

I 2003 ble det arbeidet med detaljprosjektering, i hovedsak relatert mot grunnarbeidene, byggets bærekonstruksjoner/tett bygg og teatertechniske utrustning. Ombygging av Bispelokket ble avsluttet, og øvrig infrastruktur ble tilrettelagt for oppstart av selve byggeprosjektet.

Offisiell byggestart var 17. februar 2003. Arbeidene dreide seg i hovedsak om spuntarbeider samt utgraving av masser på Bjørvikautstikkeren og de deler av bygget og skipsbarrieren som ligger ute i selve havnebassenget. Massene som ble fjernet var til dels betydelig forurenset. Statens forureningsstilsyn foretok flere inspeksjoner av arbeidene. Det ble ikke konstatert forurensninger som følge av arbeidet. I forbindelse med grunnarbeidene ble Norsk Sjøfartsmuseum engasjert for arkeologisk overvåking av gravearbeidene. Det er gjort flere interessante funn, men funnene har ikke forsinket fremdriften.

Neste trinn i byggeprosessen som ble startet i 2003 var fundamenteringsarbeidene. Disse ble startet med pæling ned til fjell. Totalt vil det bli satt ned 28 km pæler, både under den delen av bygget som ligger på land og den delen som vil ligge på et kaidekke ute i Bjørvika.

Status 2004

Hittil i 2004 har detaljprosjektering pågått for fullt, og i underkant av 20 entrepriser har vært ute på anbud. Blant de større entreprisene har vært teatertechnikk, råbygg, steinleveranse til tak og forplass, glassfasader og yttervegger.

Når det gjelder valg av stein til tak, fasader og forplass gjennomførte Statsbygg en prekvalifisering av aktuelle leverandører før anbudskonkurransen. Prekvalifiseringen hadde til hensikt å klarlegge hvilke leverandører som kunne tilby stein som oppfyller kravene til kvalitet og estetikk. Sju leverandører ble prekvalifisert på grunnlag av innleverte steinprøver og besøk i flere av steinbrudene. Seks av leverandørene med til sammen ni steintyper ga tilbud ved anbudskonkurransen

våren 2004. Alle steintypene har gjennomgått en omfattende fysisk testing ved SINTEF.

Som angitt i anbudsmaterialet er evalueringskriteriene for steinene basert på pris, teknisk kvalitet, arkitektoniske og estetiske forhold og organisering av leveransen.

Anbudsprosessen er gjennomført i samsvar med Innst. S. nr 234 (2001-2002), jf. St.prp. nr. 48 (2001-2002) Om nytt operahus i Bjørvika, og i henhold til lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Lov og forskrift er en implementering av EUs direktiv 93/97.

Etter omfattende evalueringsarbeid anbefalte Statsbygg leverandøren Campolongo med marmoren «Bianco Carrara La Foccatia». Dette tilbudet oppfylte de fastsatte kriteriene best. På grunn av faglige innvendinger som ble reist, valgte Kultur- og kirkedepartementet i forståelse med Statsbygg å foreta noen tilleggsundersøkelser før kontrakt undertegnes.

Hovedaktiviteten ute på byggeplass har i første halvår 2004 vært videreføring av pæling, støping av kaidekket og utgraving av dypkjeller under under scenen. Gravearbeidene er avsluttet. I august har det vært oppstart av arbeider relatert til råbygg og heissjakter. Skipsbarrieren vil bli ferdigstilt høsten 2004. Grunnsteinen for operahuset ble lagt ned 3. september.

Statsbygg har i samarbeid med Den Norske Opera og Kultur- og kirkedepartementet gjennomført forprosjektet for brukerstyr i operahusprosjektet, jf. omtale i Moderniseringsdepartementets budsjettproposisjon.

Ved utgangen av juli 2004 var det utbetalt 626 mill. kroner, som er i samsvar med budsjettet. Prosjektet har totalt forpliktet 1 412 mill. kroner. Pr. september er prosjektet økonomisk og framdriftsmessig i rute.

Hovedaktivitet i 2005

I 2005 vil detaljprosjekteringsarbeidene avsluttes med utsending av de siste entreprisene på anbudskonkurranse.

Den andre store grunnarbeidsentreprisen vil bli avsluttet, og råbygget vil stå ferdig i midten av året. Arbeidene med yttervegger/tak, glassfasader, innredningsarbeider og VVS-arbeider startes. I store sal vil det bli oppstart med montering av stålkonstruksjoner og mekaniske konstruksjoner.

Bevilgning til videreføring av prosjektet er foreslått over Moderniseringsdepartementets budsjett, jf. kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen, med 730 mill. kroner.

Nasjonalbiblioteket

Nytt underjordisk magasin på 5 031 kvm. for avdelingen i Oslo ble ferdig i juni 2004 og er overtatt av Nasjonalbiblioteket. Nåværende nasjonalbibliotekbygg i Oslo blir gjenstand for omfattende rehabilitering og ombygging med sikte på ferdigstillelse i 2005, jf. omtale under kap. 326, post 01.

Arkiv

Statsarkivet i Trondheim er i dag lokalisert i Høgskoleveien og Dora-bunkeren på Nyhavna. I forbindelse med behandlingen av Dokument 8:149 (2001-2002) om eventuell flytting av Nordlandsdelen av statsarkivet, uttalte flertallet i Stortingets familie-, kultur- og administrasjonskomité at tilpasning av lokaler i Dora-bunkeren kombinert med en ny bygning utenfor bunkeren kan fremstå som et fullgodt alternativ til utbygging i Høgskoleveien. Komiteen pekte også på synergier ved eventuell etablering av ABM-senter i Dora-bunkeren. Etter å ha innhentet

leietilbud for lokaler i Høgskoleveien og Dora, konkluderte departementet at Dora-alternativet både inneholder bedre potensialer for ABM-senter og vil bli økonomisk mer fordelaktig enn en samlokalisering i Høgskoleveien. På dette grunnlag har departementet inngått leieavtale med Dora AS om samlokalisering av Statsarkivet i Dora-bunkeren og tilbygg til denne.

Riksarkivbygningen i Oslo skal bygges om og utvides for å gi plass til bl.a. nye kontorer, møterom, undervisningsrom, utstillingsarealer og lesesal. Etter planen vil byggeprosjektet være ferdig i august 2005.

Det vil i løpet av de nærmeste årene være behov for utvidelse av Statsarkivet i Bergen og magasinene ved arkivanlegget i Oslo.

Bevilgningsforslag 2005

Kultur- og kirke departementet foreslår i 2005 en bevilgning på 167,8 mill. kroner under denne posten.

Forslag til fordeling av bevilgningen til nasjonale kulturbygg:

	Vedtaks- år	Samlet tilskudd	Tidligere bevilget	Forslag til bevilgning	(i mill. kr) Gjenstår til senere år
Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter	1995	41,8	39,1	2,7	
Fredriksten festning	2001	10,0	9,0	1,0	
Østsamisk museum i Neiden	2001	30,0	3,8	12,0	14,2
Hringariki – Veien kulturminnepark	2001	10,0	9,0	1,0	
Telemarkskanalen	2001	8,0	7,0	1,0	
Kvæntunet	2001	12,0	7,3	4,7	
Glomdalsmuseets romaniavdeling	2001	51,6	15,0	30,7	5,9
Hålogaland Teater	2003	188,9	33,4	114,7	40,8
Totalt				167,8	60,9

Det vil bli fremmet forslag om å øke bevilgningen under kap. 320, post 73 til Hålogaland Teater med 30 mill. kroner i forbindelse med nysalderingen av statsbudsjettet 2004. Etter dette vil behovet for tilsagnsfullmakt i 2005 være 30,9 mill. kroner, jf. forslag til vedtak III.

Bevilgningsforslagene til statlige kulturbygg er ført opp under Moderniseringsdepartementets budsjett, jf. kap. 1580 Bygg utenfor husleieordningen og kap. 2445 Statsbygg.

Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter, tusenårssted Akershus

Selve bygget ferdigstilles i oktober 2004. Fram til åpningen av nybygget for publikum i mai 2005 vil utstillinger og innredning monteres.

Det foreligger planer om etablering av Arne Ekeland-galleri i eksisterende bygning i nærheten av Eidsvoll 1814 – Rikspolitisk senter. Planene videreføres under ledelse av Akershus fylkeskommune.

Fredriksten festning, tusenårssted Østfold

Arbeidet med 1905-utstillingen, utvikling av møteplassen og oppgradering av festningsanlegget skal etter planen ferdigstilles i 2005.

Østsamisk museum i Neiden, samisk tusenårssted

I samråd med Sametinget er det opprettet styre for museet. Prosjektering igangsettes høsten 2004 med sikte på byggestart sommeren 2005.

Hringariki – Veien kulturminnepark, tusenårssted Buskerud

Et rekonstruert jernalderlanghus ferdigstilles høsten 2004. Planleggingen av et nytt opplevelses-senter videreføres. Etter planen skal opplevelses-senteret ferdigstilles ultimo 2005.

Telemarkskanalen/Skien, tusenårssted Telemark

Arbeidet med utsmykking av vannfronten ved Skien; istandsetting og oppgradering av sluser og brygger langs kanalen; og kulturprosjekter videreføres og skal etter planen være ferdig til sommeren 2005.

Kvæntunet

Byggingen er igangsatt. Bygget ferdigstilles sommeren 2005.

Romaniavdeling, Glomdalsmuseet

Byggingen er igangsatt. Selve bygget skal etter planen ferdigstilles i juni 2005. Glomdalsmuseet vil deretter etablere utstillinger og innrede bygget. Åpning for publikum kan skje høsten 2005.

Hålogaland Teater, tusenårssted Troms

Prosjektets styringsramme og tilskuddsramme er justert til henholdsvis 269,9 mill. kroner og 188,9 mill. kroner i prisnivå juli 2005. Byggingen er igangsatt. Selve bygget ferdigstilles sommeren 2005. Hålogaland Teater vil deretter flytte inn slik at det kan åpnes for publikum høsten 2005. Statsbygg har varslet at likviditetsbehovet i 2004 vil bli større enn tidligere forutsatt. Departementet vil komme tilbake til dette i forbindelse med nysalderingen av statsbudsjettet for 2004.

Post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, kan overføres

Under denne posten er det ført opp midler til tiltak på områdene allmenne kulturformål, musikk og scenekunst. Forvaltningsansvaret for tilskudd til tiltakene på denne posten er lagt til Norsk kulturråd.

Norsk kulturråd har innenfor de føringer som gis i de årlige budsjetter anledning til å behandle de ulike tiltakene ut fra en faglig vurdering når bevilgningen under posten skal fordeles. Norsk kulturråd evaluerer de tiltakene som får tilskudd fra denne posten. Rapport skal foreligge høsten 2004 og kan føre til omprioriteringer.

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2005 under kap. 320, post 74 og hvilke beløp det ble avsatt til disse i 2004, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 1.

Det er lagt inn et tilskudd til drift av Grenland Friteater på 3 mill. kroner. Dette betyr en økning av tilskuddet til teatret på om lag 1,5 mill. kroner i forhold til 2004.

Post 75 Kulturprogram, kan overføres

EUs første rammeprogram for kultur, Kultur 2000-programmet, ble vedtatt i 2000 for perioden 2000 – 2004. Europaparlamentet og Rådet vedtok 31. mars i år en forlengelse av det eksisterende kulturprogrammet med to år, for perioden 2005 - 2006. Det er ingen endringer i programmet ut over forlengelsen og tilføring av nødvendige midler for de to nye årene.

Stortinget har tidligere gitt samtykke til deltakelse i EØS-beslutningen om innlemmelse av rammeprogrammet for perioden 2000 – 2004 i EØS-avtalen, jf. St.prp. nr. 37 (1999-2000) og Innst. S. nr. 132 (1999 - 2000). Det er forventet at EØS-komiteen fatter vedtak om innlemmelse av forlengelsen av rammeprogrammet i EØS-avtalen i løpet av høsten 2004. Stortinget gav 17. juni i år forhåndstilslutning til deltakelse i EØS-komiteens planlagte beslutning om deltakelse i det forlengede programmet, jf. St.prp. nr. 67 (2003 - 2004) og Innst. S. nr. 258 (2003-2004).

Programmet omfatter hele kulturfeltet. Hoveddelen av midlene ble brukt til utøvende kunst i 2003 og kulturarvsformål i 2004. Det vil ikke være sektorvise prioriteringer i 2005. Støtte vil bli gitt til prosjekter innen visuell kunst, utøvende kunst, kulturarvsformål, litteratur og oversettelse.

EØS/EFTA-landenes finansielle bidrag til EUs kulturprogram fastsettes i henhold til EØS-avtalens artikkel 82. På bakgrunn av Stortingets beslutning om deltakelse i programmet også for 2005 og 2006, er det avsatt midler til norsk deltakelse over

Kultur- og kirke departementets budsjett. Det samlede bidraget skal dekke Norges andel av EØS/EFTA-landenes bidrag til EUs budsjett for programkostnader for Kultur 2000-programmet. Det er også avsatt midler til pilotprosjekter for et planlagt nytt rammeprogram for kultur.

De årlige bidragene varierer med de faktiske utbetalingene Kommisjonen planlegger for programmet. Utbetalingene til Kultur 2000-programmet har for de første årene vært lavere enn årsgjennomsnittet av Norges samlede bidrag for hele programperioden. Det forventes derfor at utgiftene i resten av programperioden vil være høyere enn for første del. Økningen kommer av Norges forpliktelser i henhold til deltakelsen i den første perioden av programmet. I tillegg kommer variasjoner i eurokursen.

Post 76 Hundreårsmarkeringen 1905-2005, kan overføres

Stortinget vedtok 15. desember 1998 at:

«Kulturdepartementet kan gi tilsagn om statstilskudd til Tusenårsskiftet-Norge 2000 AS for perioden 2000 – 2005 for inntil 215 mill. kroner ut over gitt bevilgning under kap. 320, post 76.»

Fra 1. januar 2001 skiftet selskapet navn til Hundreårsmarkeringen – Norge 2005 AS (Norge 2005).

Selskapet finansierer sin virksomhet gjennom statlige bidrag og egeninntekter, særlig overskudd fra salg av minnemynter, sponsormedvirkning og lisensbasert salg. Det er tidligere redegjort for selskapets organisering og virksomhet, jfr. St.prp. nr. 1 (1997-1998), St.prp. nr. 1 Tillegg nr.3 (1997-1998), St.prp. nr. 55 (1997-1998), St.prp. nr.1 (1998-1999) og senere budsjettproposisjoner.

Selskapet skal gjennomføre hundreårsmarkeringen 1905 – 2005. Dette innebærer at selskapet er tildelt ansvaret for å sammenstille og presentere et helhetlig program for markering av oppløsningen i 1905 av unionen med Sverige. Hundreårsmarkeringens formål er å utvide perspektivet på vårt lands historie, verdier og fremtidsmuligheter.

Viktige sentrale deler av programmet for 2005 ble presentert 7. juni 2004. Den offisielle åpningen av markeringen blir 5. februar 2005, og avslutningen blir 27. november 2005. Programmet består av et stort antall offentlige og private initiativ, og det er planlagt arrangementer gjennom hele 2005 og over hele landet.

Selskapet har valgt «Verdensborger i hundre år» som ramme for markeringen. Innenfor denne

rammen gis det mulighet til å rette søkelyset mot vårt lands historie, våre verdier og våre fremtidsmuligheter, og å vurdere dette med nye øyne. Tre prioriterte dimensjoner er lagt til grunn for markeringen;

- Norges rolle innenfor fredsmekling og konfliktløsning
- Norges forvaltning av naturressursene
- Norge som en moderne kultur- og kunnskapsnasjon, med mangfold, fornyelse og spisskompetanse som kjennetegn.

Det legges vekt på at markeringen skal være utadvendt og inkluderende, og programmet skal skape engasjement, innlevelse og debatt om hvilke veivalg Norge står ovenfor nasjonalt og internasjonalt. Det er knyttet kontakt med en rekke ulike kulturinstitusjoner og –organisasjoner, universiteter og andre utdanningsinstitusjoner, kirken, frivillige organisasjoner med mer. Skolene vil gjennomføre særlige undervisningsopplegg i tilknytning til markeringen. Kommuner og lokalmiljøer er aktive med planlegging av lokale aktiviteter. Det er også en lang rekke norsk-svenske samarbeidsprosjekter som skal gjennomføres i tilknytning til markeringen. Selskapet har også etablert kontakt med film- og fjernsynsmiljøer for å sikre at alle de viktigste begivenhetene gjennom året når ut til hele landet. Selskapet tar sikte på å samle og koordinere alle opplysninger om de ulike aktivitetene, og gjøre disse tilgjengelige gjennom et eget nettsted.

I budsjettforslaget av 9. juni 2004 søker selskapet om å få tilført 36,5 mill. kroner i 2005. Budsjettforslaget følger proposisjonen som uttrykt vedlegg. Selskapets forslag til aktiviteter for 2005 framgår av følgende oppstilling:

	(i mill. kr)
Prosjekter og programutvikling	103,6
Informasjonsvirksomhet	22,7
Markedsaktiviteter	17,2
Lønns- og personalkostnader	8,4
Driftskostnader	5,6
Reisekostnader	1,0
Totale kostnader	158,5
Statstilskudd	36,5
Sponsorinntekter	32,5
Billettinntekter	40,1
Prosjektsamarbeid	24,4
Salg minnemynter	19,5
Andre inntekter	5,4
Finansinntekter	0,1
Totale inntekter	158,5

For hundreårsmarkeringen har Norges Bank vedtatt utgivelsen av en serie på seks minnemyn-ter. De første myntene ble lansert 27. november 2003. Finansdepartementet har gitt sin tilslutning til at overskuddet ved utgivelsen skal tilfalle Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS, til finansiering av selskapets allmenntilgode virksomhet. I tillegg er det inngått avtaler med samarbeidspartnere og sponsorer for enkeltarrangementer og prosjekter i tilknytning til hundreårsmarkeringen. Inntektene for 2005 ut over statstilskuddet er budsjettert på bakgrunn av regnskapstall for salg av minnemyn-tenene i 2003, avtaler med samarbeidspartnere som er inngått og prognoser for sponsorinntekter og andre inntekter.

Departementet vil foreslå en bevilgning til sel-skapet på 35 mill. kroner i 2005.

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter midler til en rekke faste tiltak. Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2005 under denne posten og hvilke beløp som ble avsatt til disse i 2004, følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

Post 79 Til disposisjon

Bevilgningene på kulturbudsjettet utenom denne posten er i sin helhet bundet til bestemte mot-takere. Det er imidlertid nødvendig for departe-mentet å kunne disponere midler for å dekke ufor-utsette behov av særskilt karakter som oppstår i budsjettåret. Eksterne søknader om tilskudd vil normalt bli oversendt Norsk kulturråd for behand-ling.

Post 82 Nobels Fredssenter

I forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 46 (2000-2001) vedtok Stortinget å be regjeringen i samarbeid med Den Norske Nobelkomité om å legge til rette for at Nobels Fredssenter kan etable-res i den gamle stasjonsbygningen på Vestbanen med sikte på åpning i juni 2005.

Nobels Fredssenter vil inneholde en perma-nent utstilling over alle fredsprisvinnere. I tillegg

vil senteret gjennom dokumentasjon, utstillinger, forelesninger, konferanser og andre aktiviteter for barn og voksne formidle informasjon om Alfred Nobel, Nobels Fredspris og aktuelle konflikter og internasjonal fredsinn-sats. Fredssenteret åpner for publikum 11. juni 2005.

I St.prp. nr. 65 (2002-2003) orienterte regjerin-gen om ombyggingen av stasjonsbygningen og bakenforliggende godshall til bruk for Nobels Fredssenter. Investeringsmidlene bevilges over Moderniseringsdepartementets budsjett. Stats-bygg er byggherre for ombyggingen og utleier av lokalene, mens Nobels Fredssenter er leietaker. Fredssenterets husleieutgifter skal kompenseres med tilsvarende tilskudd over Kultur- og kirke-departementets budsjett. I tillegg er det fastsatt at departementet skal gi driftstilskudd til Fredssen-teret. Husleie med brukeravhengige kostnader er beregnet til 11,8 mill. kroner. Driften av virksom-heten krever i tillegg 4,4 mill. kroner i tilskudd. Det foreslås 16,2 mill. kroner i tilskudd til Nobels Fredssenteret, i 2005.

Rapport 2003

Hundreårsmarkeringen-Norge 2005 AS

Programmet for Hundreårsmarkeringen 1905 – 2005 har i løpet av 2003 blitt ytterligere konkreti-sert og omfatter mange ulike tiltak innenfor et bredt faglig formidlingsopplegg. Både utstillinger, TV- og filmproduksjoner, bokutgivelser, konserter og folkefester omfattes av det foreliggende pro-grammet i Norge og utenlands.

Selskapet har lagt til grunn at det har ansvaret for å ivareta et nasjonalt helhetsperspektiv på mar-keringen. Fokus i valg av prosjekter har derfor vært prosjekter som finner sted i ulike deler av lan-det, men som tematisk og på andre måter henven-der seg til hele landet samlet.

Norsk kulturråd

Norsk kulturråd tildelte i 2003 midler i tråd med følgende hovedfordeling, vedtatt ved kongelig resolusjon:

Tabell 9.1 Norsk kulturfond - hovedfordeling 2002-2004:

	(i 1 000 kr)		
	2002	2003	2004
Litteratur	74 055	75 401	77 889
Tidsskrift	2 576	2 622	2 708
Musikk	51 373	52 312	63 583
Billedkunst og kunsthåndverk	13 585	13 843	14 300
Kulturvern	14 476	14 751	15 238
Barne- og ungdomskultur	8 522	8 681	8 967
Kulturbygg	8 156	12 073	12 471
Rom for kunst ¹	3 690		
Scenekunst:			
- frie sceniske grupper	27 005	27 500	28 460
- andre tiltak scenekunst	7 432	8 486	8 714
Andre formål	16 111	16 613	17 221
Sum	226 981	232 282	249 551

1 Det treårige satsingsprosjektet «Rom for kunst» ble avsluttet i 2002. Avsetningen til prosjektet er fra 2003 lagt inn i kulturbyggavsetningen.

Disponibel ramme på grunnlag av bevilgninger til Norsk kulturfond for 2004 er 246,1 mill. kroner. I tillegg kommer 3,5 mill. kroner av udisponerte midler fra tidligere år.

Hovedområder

Fondet har som formål å stimulere skapende virksomhet innenfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgodene til så mange som mulig. Ved siden av innkjøpsordningene for litteratur, billedkunst og fonogram går fondsmidlene i hovedsak til prosjekter etter søknad. I tillegg tar Norsk kulturråd selv initiativ til prosjekter. I 2003 mottok rådet om lag 3 440 søknader og 1 282 prosjekter fikk tilskudd. I tildelingene er det lagt særlig vekt på å støtte nyskapende kunst, nye kunstneriske uttrykksformer og å stimulere til nye formidlingsmåter for kunst og kultur.

Litteratur

Litteratur utgjorde som i tidligere år det største innsatsområdet. Målet er å sikre et bredest mulig tilbud av nye bøker innenfor gitte sjangre, av allmenne kulturtidsskrift og nye norske tegneserier. Avsetningen til litteraturformål er i stor grad knyttet til innkjøpsordninger for ny norsk skjønnlitteratur til voksne, barn og unge, oversatt skjønnlitteratur og faglitteratur for barn og unge. I 2003 er det kjøpt inn 209 titler for voksne og 111 titler for barn og unge. Rådet nedsatte i 2002 et partssammensatt

drøftingsutvalg for samtlige fire innkjøpsordninger. I utvalgets mandat ligger ansvar for både økonomiske, prinsipielle og praktiske sider ved ordningene. Utvalget har i 2003 forberedt overgangen til et økonomisk tak for de to ordningene for ny norsk skjønnlitteratur og utvidelser av de to selektive ordningene for oversatt skjønnlitteratur og faglitteratur for barn og unge fra 2004. Det ble i 2003 gitt tilskudd til 47 tidsskrift.

Musikk

Hovedmålet for musikkområdet er å støtte skapende og utøvende virksomhet på et høyt kunstnerisk nivå og å bidra til å verne og gjøre den norske musikkarven tilgjengelig. Innenfor denne avsetningen er det gitt tilskudd til musikkfestivaler, musikkensembler, klassikerutgivelser for fonogramområdet, innkjøp av nye norske fonogram og bestillingsverk. Det er i 2003 gitt tilskudd til 71 bestillingsverk med vekt på unge komponister med nye uttrykk, samt utøvere/ensembler med nye verk på repertoaret. 44 musikkensembler mottok prosjektstøtte. I tillegg mottok seks ensembler tilskudd til drift. Det er i 2003 gitt tilskudd til 30 innspillingsprosjekter. Under innkjøpsordningen for fonogram er det kjøpt inn 81 av i alt 385 fonogramutgivelser. Ordningen har tidligere bare omfattet nye produksjoner gitt ut av norske plateselskaper. I 2003 er det i tillegg kjøpt inn fonogram med norsk musikk og norske utøvere gitt ut av utenlandske plateselskaper, samt antologier, sam-

linger og nyttgivelser av tidligere utgitt materiale. Kulturrådet forvalter i tillegg ordninger utenfor Norsk kulturfond, som tilskudd til turné- og arrangørstøtte innenfor populærmusikalske sjangre, tilskudd til lokale musikktiltak og musikkverkstedordningen.

Billedkunst og kunsthåndverk

Målet er å stimulere til skapende virksomhet innenfor billedkunst, kunsthåndverk og kunstnerisk fotografi, og å stimulere til utprøving av nye formidlingsformer, med sikte på å øke publikums adgang til og forståelse for kunst. Et prioritert innsatsområde i 2003 har vært kunst og offentlighet. Det er iverksatt 13 forsøksprosjekter som skal belyse hvordan kulturelle endringer påvirker og utfordrer estetiske verdier i samtidskunsten og måter å skape kunst på. Det er videre utlyst midler til manusutvikling for å stimulere til utgivelser/tekster innen nyere kunst og kunstteori og iverksatt et nettsted for kunstkritikk i samarbeid med kunstseksjonen av Norsk kritikerlag. Av andre større prosjekter kan det nevnes videreføring av satsingen innenfor kunst og teknologi og utstillingsstøtte til kunstnere i etableringsfasen. Videre er tilskuddet til fellesverksteder videreført. I 2003 er det gitt tilskudd til 3 kunsthøstfestivaler. Gjennom innkjøpsordningen for samtidskunst ble det kjøpt inn 53 verk til offentlige kunstsamlinger omkring i landet.

Kulturvern

Målet er å verne kulturarv i Norge og gjøre kulturverdiene bedre kjent og tilgjengelig for flest mulig. I 2003 har Kulturrådet hatt som mål å stimulere til prosjektbasert arbeid med bevaring, dokumentasjon og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om kultur og levesett i Norge. Kulturrådet ser arkivene, bibliotekene og særlig museene som viktige i dette arbeidet. Det er i 2003 gitt tilskudd til 150 kulturvernprosjekter, hvorav 90 ved museene. Prosjekter relatert til kulturelt mangfold og dokumentasjon/formidling av kultur og levesett i vår samtid er blitt særlig prioritert. Det er gitt tilskudd til 23 slike prosjekter i 2003. Det er i tillegg gitt tilskudd til syv dokumentasjons- og formidlingsprosjekter med nyere innvandring som tema og til 12 prosjekter til dokumentasjon og formidling av samisk kultur og nasjonale minoriteters historie.

Kulturbygg – rom for kunst

Norsk kulturråd har prioritert bygg og rom for produksjon og formidling av profesjonell kunstne-

risk virksomhet innenfor scenekunst, billedkunst/design, kunsthåndverk, litteratur og musikk. Det er også gitt tilskudd til kulturhistoriske museer og formidlingsprosjekter. Det er gitt midler til nybygg, tilbygg, oppgradering/ombygging av eksisterende lokaler og utvikling av nye arenaer både innenfor det prosjektbaserte og det institusjonelle kunstfeltet. Innholdet i og nedslagsfeltet for de aktivitetene som skal fylle rommene, samt de arkitektoniske løsningene i bygget, tillegges vekt ved tildeling av tilskudd. Prosjektet Rom for kunst er evaluert i 2003 og videreført under avsetningen til kulturbygg.

Barne- og ungdomskultur

Målet er å bidra til å inngangsette nyskapende kunst- og kulturprosjekter, og stimulere til økt kvalitet i kunst- og kulturtilbudene til barn og unge. Et viktig mål i 2003 har vært å synliggjøre og stimulere barn og unges egne initiativ og uttrykk, samt å bidra til å tilrettelegge arenaer der barn og unge får slippe til med egen skapende virksomhet. Et prioritert innsatsområde har vært å fokusere på utvikling av formidlingskompetanse hos kunstnere, kulturarbeidere og lærere. Det er gitt tilskudd til 65 prosjekter i 2003. Det internetbaserte prosjektet for ungdom mellom 16 og 22 år, «trafo.no», ble videreført og evaluert i 2003. Det treårige prosjektet Klangfugl - kunst for de minste ble evaluert i 2003 og har fått sin videreføring i EU-prosjektet Glitterbird - Art for the very young. Et treårig samarbeid med Norsk Form og Utsmykingsfondet om estetisk utforming av tre skoleanlegg ble avsluttet i 2003. Prosjektet «Connections»/Den unge scenen ble startet opp i 2003 i et samarbeid mellom Det Åpne Teater og Det Norske Teater. Prosjektet skal gi ungdom mulighet til å arbeide med nyskrevet dramatik sammen med profesjonelle kunstnere, og skal stimulere kunstnerisk og kulturelt mangfold innen scenekunst.

Scenekunst

Målet er å styrke vitalitet og mangfold i norsk scenekunst og bedre betingelsene for produksjon, formidling og distribusjon av scenekunst, særlig utenfor de offentlige institusjonene. Under støtteordningen for fri scenekunst ble det i 2003 fordelt midler til 73 prosjekter innenfor dans, teater, musikkteater og performance. Det er lagt vekt på store flerårige prosjekter med utviklingspotensial, sjangerspredning innenfor feltet, økende nyrekruttering og geografisk fordeling. Totalt i 2003 ble det vist 1 492 forestillinger for tilnærmet 184 000 publikummere. Av disse var 52 forestillinger for ung-

dom med et publikum på ca 12 900 og 572 forestillinger for barn med et publikum på tilnærmet 66 000. Gruppene som har spilt forestillinger i 2003 har fått prosjektstøtte fra bevilgningene i perioden 2000 - 2003.

Tilskuddsordningen til ny norsk dramatik er justert og utvidet til å omfatte andre former for scenetekst. Ordningen er i tillegg åpnet for scenetekster til «performance». Det er utarbeidet nye retningslinjer for ordningen. Gjestespillordningen for utveksling av scenekunst i Norge mellom Norge og andre land ble videreført i 2003 og supplerer tilskuddet til fri scenekunst.

Støtteordningen for historiske spill/friluftspill ble utvidet i 2003 fra engangsstøtte til også å kunne omfatte støtte til utvikling og profesjonalisering av spillene. Under prosjektet Prosjektlaboratoriet er det gitt tilskudd til utviklingsarbeid på scenekunstområdet. Prosjektet Mens vi venter på operaen ble videreført i 2003. Det ble gitt tilskudd til prosjekter i regi av distriktsoperaene.

Utredninger og evalueringer

Utredningsvirksomheten utgjør en stadig viktigere del av kulturrådets arbeid. En del utrednings- og evalueringsarbeid utføres ved kulturrådets utredningsenhet, men i hovedsak blir eksterne forskere og forskningsinstitusjoner engasjert på prosjektbasis.

Fire evalueringsprosjekter ble avsluttet i 2003, mens fem evalueringer fortsatt er under arbeid. I 2003 ble det vedtatt å evaluere alle tiltak under kap. 320, post 74.

I tråd med Stortingets anmodningsvedtak nr. 142 (2003-2004) av 11. desember 2003, har departementet bedt Norsk kulturråd om å nedsette en arbeidsgruppe som utreder spørsmålet om bygging og drift av en nasjonal kulturbåt. Utredningen forventes ferdigstilt og behandlet i Norsk kulturråd i løpet av 2004.

Nasjonale kulturbygg

Statsbygg har hatt byggherreansvar for Glomdalsmuseets avdeling for romanifolkets kultur og historie, Østsamisk museum i Neiden og Kvæntunet. Planleggings- og gjennomføringsansvaret for tusenårsstedene Domkirkeodden i Hedmark, Hundorp i Oppland, Trøndelag Folkemuseum i Sør-Trøndelag, Norge i Nord-Trøndelag, Fredriksten Festning i Østfold, Avaldsnes i Rogaland, Hringariki i Buskerud, Telemarkskanalen i Telemark og Vardø by i Finnmark ble ivaretatt av lokale og regionale myndigheter. Jærmuseet og Eidsvoll 1814 hadde ansvaret for planlegging og gjennomføring av byggeprosjektene ved disse institusjonene.

Byggingen av nybygget ved Eidsvoll 1814 – Wergelands hus – ble igangsatt høsten 2003. Byggearbeidene ved formidlingssenteret på Avaldsnes – Norvegen Historiesenter ble igangsatt sommeren 2003. Byggingen av Norge – senter for kystkultur og kystnæring og formidlingsanlegget ved Lindesnes Fyr ble igangsatt i 2003. Begge ble åpnet for publikum i juni 2004. Restfinansieringen av vernebygg over ruiner på Domkirkeodden, Hamar ble sikret med tilleggsbevilgning fra Hedmark fylkeskommune. Byggearbeidene ble igangsatt i mai 2004.

Statsbygg gjennomførte arkitektkonkurranse for Østsamisk museum i Neiden og begrenset totalentrepriiskonkurranse med arkitektforslag for Glomdalsmuseets romaniavdeling og Kvæntunet. Byggearbeidene ved Glomdalsmuseets romaniavdeling og Kvæntunet er igangsatt.

Arbeidene ved de andre tusenårsstedene og Jærmuseet ble videreført i 2003.

Fond for lyd og bilde

Midlene til Fond for lyd og bilde er de siste to år fordelt på følgende måte:

Tabell 9.2 Fond for lyd og bilde – fordeling av midler 2002-2003:

	(i 1 000 kr)	
	2002	2003
Fonogram/produsenter	4 066	4 157
Fonogram/kunstnere	2 556	2 612
Video/film	7 396	7 533
Musikk	4 183	4 275
Tekst	1 851	1 907
Scene	3 136	3 205
Til disposisjon for styret	3 434	3 454
Sum	26 623	27 143

Bevilgningen til Fond for lyd og bilde for 2003 var 25 mill. kroner, mens tildelinger i 2003 var 27,1 mill. kroner. Differansen skyldes tilbakeføring av midler på grunn av ikke fullførte prosjekter. Midlene ble i 2003 fordelt på 632 prosjekter. Samlet søknadssum til fondet i 2003 var 401 mill. kroner.

Frifond

Det ble bevilget 15,1 mill. kroner over Kultur- og kirke departementets budsjett for 2003, hvorav 11,9 mill. kroner ble kanalisert til musikkområdet gjennom Norsk musikkråd og 3,2 mill. kroner gikk til teaterområdet gjennom Norsk Amatørteaterråd, nå Norsk teaterråd.

Kap. 3320 Allmenne kulturformål (jf. kap. 0320)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter	661	269	278
03	Refusjon	208		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	317		
18	Refusjon av sykepenger	570		
	Sum kap. 3320	1 756	269	278

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Norsk kulturråd, jf. kap. 320, post 01.

Post 03 Refusjon

Posten gjelder refusjon fra EU i forbindelse med Norsk kulturråds arbeid som kontaktpunkt for EUs kulturprogram, jf. kap. 320, post 01.

Kap. 0321 Kunstnerformål (jf. kap. 3321)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	11 412	12 797	13 303
72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	13 536	11 517	11 909
73	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	89 180	88 963	92 448
74	Garantiinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	83 355	82 357	85 209
75	Vederlagsordninger	92 475	97 607	100 926
	Sum kap. 0321	289 958	293 241	303 795

Kapitlet omfatter statsstipend, stipend og garantiinntekter til kunstnere og vederlag til stipendkomiteene. I tillegg omfatter kapitlet visningsvederlag, utstillingsstipend, bibliotekvederlag og TONO-vederlag for framføring av musikk i gudstjenester og seremonier i Den norske kirke og registrerte trossamfunn.

Budsjettforslag 2005

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke utgiftene til statsstipendiater. Departementet fremmer forslag om fire nye statsstipend til henholdsvis Åge Haavik, Amy Lightfoot, Arild Stubhaug og Øystein Rottem.

Stipendet er tidsavgrenset til stipendiaten oppnår pensjonsalder, for tiden 67 år. Stipendiatene følger kode 1017 Stipendiat i statens lønnsplaner som for tiden gir nye stipendiater innplassering i ltr. 37.

Post 72 Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, overslagsbevilgning

Bevilgningen under posten går til stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Stipendet tildeles alle studenter som er berettiget til studiefinansiering fra Statens lånekasse for utdanning og som uteksamineres fra de utdanningsinstitusjonene som omfattes av forskrift om stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Pr. 2004 er stipendet på kr 21 280 for hvert år i det normerte studieløpet for den respektive utdanning. Studenter som tar avkortet utdanningsløp kan også på nærmere vilkår og etter særskilt søknad tildeles avkortet stipend.

Statens kunstnerstipend, som er sekretariat for Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere, har ansvaret for administrasjonen av ordningen. Statens kunstnerstipend baserer stipendtildelingen på innsendte opplysninger fra de aktuelle utdanningsinstitusjonene og fra Statens lånekasse for utdanning.

Post 73 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Bevilgningen under denne posten går til æresstipend/-lønn, stipend for eldre, fortjente kunstnere, arbeidsstipend, arbeidsstipend for yngre nyetablerte kunstnere, reise-, studie- og vikarstipend, etablerings- og materialstipend.

Det var 205 ordinære arbeidsstipend og 167 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere i 2004.

Departementet anser arbeidsstipend for kunstnere som et svært viktig kulturpolitisk virkemiddel som bør styrkes i årene framover, bl.a. ved at det over tid foretas en viss omprioritering fra garantiinntekter til arbeidsstipend, jf. også St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014.

Det foreslås opprettet 10 nye ordinære arbeidsstipend i 2005. Utgiftene til de nye arbeidsstipendene utgjør ca. 1,9 mill. kroner. Av dette beløpet dekkes 1 mill. kroner ved omdisponering av midler fra fem ledige garantiinntekter. Arbeidsstipendets størrelse foreslås økt fra kr 158 000 til kr 163 500 pr. år.

Stipendkomiteene bestemmer selv antall stipend og stipendbeløp innenfor de rammer som er gitt og de maksimumsbeløp som departementet har fastsatt for de ulike typer av såkalte diverse-

stipend (reise- og studiestipend, materialstipend, etableringsstipend m.m.).

Fire æresstipend og en æreslønn á kr 200 000 videreføres i 2005.

Det er regnet med 281 stipend for eldre fortjente kunstnere. Stipendet er på kr 20 000.

Bevilgningen dekker også utgifter til de ulike stipendkomiteene som gir sakkyndig innstilling til Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere om fordeling av midlene.

I statsbudsjettet for 2004 ble midlene til aspirantordningen redusert med 3,5 mill. kroner, jf. Budsjett-innst. S nr. I (2003-2004). Ordningen ble likevel videreført i 2004 ved at Norsk kulturråd benyttet midler fra tidligere tilsagn fra Norsk kulturfond som ikke kom til utbetaling. Det er lagt inn midler for å dekke alle forpliktelser knyttet til ordningen i 2005, men det er ikke lagt opp til at det skal tas inn nye aspiranter. Departementet vil komme tilbake til ordningen i budsjettproposisjonen for 2006.

Post 74 Garantiinntekter, overslagsbevilgning

Gjennom garantiinntektsordningen gis kunstnere tilsagn om garantert inntekt fram til pensjonsalder, under forutsetning av at kunstneren opprettholder sin kunstneriske aktivitet. Tilskuddet avkortes i forhold til annen inntekt.

Den maksimale garantiinntekten svarer til lønnstrinn 1 i statens lønnsregulativ, med et fradrag på 65 pst. av annen inntekt to år før. Mottakeren av garantiinntekt kan trekke fra et fribeløp før avkortningsregelen får virkning. Fra og med 2004 tilsvarer fribeløpet grunnbeløpet i folketrygden. Av ledige garantiinntekter foreslås fem omdisponert til nye arbeidsstipend i 2005, jf. omtale under post 73. Det vil bli videreført støtte til om lag 509 kunstnere i form av garantiinntekter.

Post 75 Vederlagsordninger

Posten omfatter bibliotekvederlag, visningsvederlag, utstillingsstipend og TONO-vederlag for framføring av musikk innen Den Norske kirke og øvrige trossamfunn.

Bibliotekvederlag

Staten betaler et årlig kollektivt vederlag for utnyttelse av verk som er utgitt her i landet og som disponeres til utlån i offentlige bibliotek. Ordningen er regulert i lov av 29. mai 1987. Bibliotekvederlaget er et kulturpolitisk tiltak som skal stimulere til skapende arbeid, i første rekke forfattervirk-

somhet. Midlene blir fordelt til fond opprettet av organisasjoner med forhandlingsrett til bibliotekvederlag, og fordelt videre bl.a. som stipend. Fordelingen mellom fondene foretas av de vederlagsberettigede organisasjonene.

Visningsvederlag

Staten betaler årlig et kollektivt vederlag for offentlig visning av norsk og samisk billedkunst, fotografisk kunst og kunsthåndverk i offentlige eller offentlig støttede institusjoners eie. Ordningen er regulert i lov av 28. mai 1993.

Vederlaget framkommer ved at foregående års visningsvederlag først gis et prosentvis tillegg for årlig tilvekst. Denne summen multipliseres deretter med en indeks lik rammen for lønnsoppgjøret i staten. Det er inngått avtale om visningsvederlag for perioden 2002-2005.

Utstillingsstipend

Norsk kulturråd administrerer ordningen som skal gi billedkunstnere, kunsthåndverkere og fotografer bedre betingelser i deres arbeid med utstillinger, og heve kvaliteten og styrke profesjonaliteten i utstillingsvirksomheten i kommuner og fylkeskommuner.

TONO-vederlag

Det inngås årlig avtale mellom Kultur- og kirkedepartementet og TONO om vederlag for den framføring av musikkverk med eller uten tekst som skjer innen Den norske kirke og øvrige trosamfunn. Vederlaget/kompensasjonen omfatter framføring ved alle gudstjenester og musikkandakter. Med musikkandakt forstås kirkekonsert

med fri adgang og religiøs forkynnelse. Departementet fremmer tilbud om nytt avtalebeløp på bakgrunn av generell prisomregning og resultatet av lønnsoppgjøret i staten.

Rapport 2003

Statsstipendiater

Det var i 2003 30 stipendiater i statsstipendiatorordningen. I tillegg mottok 14 stipendiater over 67 år et fast stipendbeløp i henhold til tidligere ordning.

Stipendiatene avgir årlig rapport om sitt arbeid til departementet.

Stipend basert på gjennomført utdanning

Stipend basert på gjennomført kunstutdanning tildeles ferdig uteksaminerte kunststudenter fra en rekke høyere norske kunstutdanningsinstitusjoner. Totalt antall tildelinger i 2003 var 180. Stipendbeløpet var på kr 21 280 multiplisert med antall år i det normerte studieløpet.

Kunstnerstipend og garantiinntekter

Det ble opprettet 12 nye arbeidsstipend i 2003, slik at totalt antall var 195. 167 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere ble videreført i 2003. Stipendbeløpet for begge ordningene var på kr 154 000. Det samlede beløp for såkalte diversestipend (reise-, studie-, etablerings-, materialstipend m.fl.) utgjorde 12,5 mill. kroner.

Det ble fordelt 14 nye garantiinntekter til erstatning for kunstnere som var gått ut av ordningen.

Gjennom aspirantordningen for kunstnere i etableringsfasen ble det gitt tilskudd til 18 tidsbegrensede stillinger for å gi kunstnere i etableringsfasen mulighet til å utvikle seg kunstnerisk.

Tabell 9.3 Fordeling av stipend- og garantiinntekter i 2002 og 2003 på de ulike kunstnergruppene:

	Antall					
	Garanti- inntekter	Garanti- inntekter	Arbeids- stipend ¹	Arbeids- stipend ¹	Diverse stipend ²	Diverse stipend ²
	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Billedkunstnere	275	270	97	99	2 276	2 501
Kunsthåndverkere	98	98	48	48	1 547	1 680
Skjønnlitterære forfattere	46	44	48	50	1 387	1 505
Barne- og ungdomsbokforfattere	10	10	8	8	502	548
Dramatikere	3	3	6	6	457	484
Oversettere	2	2	6	6	362	395
Faglitterære forfattere	4	3	2	2	67	75
Musikere/sangere/-dirigenter	22	21	25	28	1116	1 222
Komponister	15	14	9	10	307	326
Populærkomponister	1	1	9	10	426	466
Skuespillere	10	10	16	18	612	648
Sceneinstruktører	2	2	5	5	182	199
Scenografer	2	2	3	3	157	172
Teatermedarbeidere					40	51
Dansekunstnere	21	21	24	24	572	621
Kritikerlagene					53	91
Journalister					50	59
Fotografer	9	9	9	9	327	357
Filmkunstnere	2	2	13	14	372	395
Arkitekter	3	3	2	1	60	66
Interiørarkitekter	3	3	4	1	50	61
Diverse andre	1	1	10	14	395	430
Folkekunstnere			6	6	192	212
Sum	529	519	350	362	11 509	12 564

¹ Gjelder både arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere.

² Posten omfatter følgende stipendordninger: reise eller studie-, vikar-, material-, etableringsstipend og etableringsstipend for skjønnlitterære forfattere og oversettere, samt Svalbardstipend.

Vederlag

Midlene fra bibliotekvederlag blir fordelt til fond og viderefordelt bl.a. som stipend. Fordelingen mellom fondene foretas av opphavsmannsorganisasjonene. For 2003 ble totalt 63,9 mill. kroner fordelt.

I 2003 ble det fordelt vel 23,3 mill. kroner som visningsvederlag. Det er inngått en avtale med kunstnerorganisasjonene om visningsvederlag for perioden 01.01.2003-31.12.2005. Avtalen inne-

bærer bl.a. med oppjustering til 3,25 pst. årlig for økningen i antall visningsenheter i offentlig eie eller i offentlig støttede institusjoners eie. Samtidig ble det fastsatt et tak på 7,5 pst. for den samlede økningen i vederlag fra ett år til neste.

Det ble overført 1,3 mill. kroner i vederlag til TONO for fremføring av musikk innen Den norske kirke og øvrige trossamfunn.

I 2003 ble det gitt et tilskudd på til sammen 3,8 mill. kroner til utstillingsstipend som ble fordelt av Norsk kulturråd.

Kap. 3321 Kunstnerformål (jf. kap. 0321)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	3		
	Sum kap. 3321	3		

Kap. 0322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 3322)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	84 319	29 569	31 427
21	Store utstillinger	11		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 657	1 564	1 592
50	Utsmykking av offentlige bygg	7 273	7 517	7 675
72	Knutepunktinstitusjoner	30 651	31 765	32 516
73	Nasjonalmuseet for kunst	63 237	129 317	145 714
75	Offentlig rom, arkitektur og design	18 021	19 873	19 541
77	Henie Onstad Kunstsenter	5 088	5 759	5 880
78	Ymse faste tiltak	37 920	43 087	42 148
	Sum kap. 0322	248 177	268 451	286 493

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Riksutstillinger og Utsmykkingsfondet for offentlige bygg, stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst, stiftelsen Henie Onstad Kunstsenter og åtte knutepunktinstitusjoner med ansvar for formidling av billedkunst og kunsthåndverk. Videre omfatter kapitlet en rekke mindre institusjoner og tiltak som formidler billedkunst og kunsthåndverk. Innenfor kapitlets område faller også utstillingsvederlag og tiltak rettet mot offentlig rom, arkitektur og design.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2004	2005
Riksutstillinger	21 407	22 242
Utsmykkingsfondet for offentlige bygg	7 612	8 742

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekt under

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter til Riksutstillinger og Utsmykkingsfondet for offentlige bygg. Det er lagt inn en økning i bevilgningen til Utsmykkingsfondet for å dekke økt husleie og utgifter i forbindelse med flytting til nye lokaler.

kap. 3322, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen under denne posten går i hovedsak til inventar og utstyrsinvesteringer i Riksutstillinger.

Post 50 Utsmykking av offentlige bygg

Bevilgningen skal benyttes til kunstnerisk utsmykking av kommunale og fylkeskommunale bygg, herunder utsmykking av offentlige uterom, samt til innkjøpsordningen for utsmykking av leiebygg og eldre statsbygg. Midler til utsmykking av statlige bygg tildeles av Moderniseringsdepartementet gjennom Statsbygg, og kommer i tillegg til rammen over post 50.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2004	2005
Nordnorsk Kunstmuseum	9 236	9 515
Nordnorsk Kunstnersentrum	1 657	1 691
Trondheim Kunstmuseum	3 534	3 608
Bergen Kunstmuseum ¹	2 853	2 913
Lillehammer Kunstmuseum	4 222	4 311
Rogaland Kunstmuseum	2 966	3 028
Sørlandets Kunstmuseum	4 720	4 819
Galleri F15	2 577	2 631
Sum	31 765	32 516

¹ Tilskuddet til Bergen Kunstmuseum går til den delen av virksomheten som gjelder knutepunkttoppgaver.

Departementet forutsetter at billedkunstinstitusjonene setter av midler innenfor budsjettrammen til å arbeide i samsvar med intensjonene med knutepunktfunksjonen.

Når staten går inn som tilskuddspart, må knutepunktinstitusjonene forplikte seg til å betale utstillingsvederlag i tråd med avtalen staten har med kunstnerorganisasjonene. Statstilskuddet inkluderer midler til utstillingsvederlag.

Det forutsettes at alle kunstmuseene vil inngå i det nasjonale museumsnettverket på linje med alle øvrige museer som får statstilskudd over Kultur- og kirke departementets budsjett. Det vises til omtale under kap. 328, post 70. Forutsetningen for deltakelse i et slikt nettverk er en tilstrekkelig sterk institusjonell basis, og departementet vil se positivt på at også kunstmuseene inngår i regionale konsolideringer med andre typer museer der det kan ligge til rette for en slik løsning.

Departementet fremmer forslag om at Utsmykingsfondet for offentlige bygg får fullmakt til å gi tilsagn om tilskudd til kunstnerisk utsmykking for inntil 8,3 mill. kroner utover bevilgningen i 2005, jf. forslag til vedtak III.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Finansieringen av knutepunktinstitusjonene er delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet til disse institusjonene at regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 2 og 3.

Staten dekker hele det offentlige tilskuddet til Nordnorsk Kunstmuseum.

Post 73 Nasjonalmuseet for kunst

Målet med Nasjonalmuseet for kunst er å skape en sterk kunst- og museumsfaglig institusjon for formidling av billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design.

Nasjonalmuseet ble etablert som egen stiftelse 1. juli 2003. Museet har fått på plass ny organisasjonsstruktur, og slik sett er den første fasen i etableringen av institusjonen avsluttet.

Den store utfordringen for museet de kommende årene er å finne løsninger på de betydelige bygningsmessige behovene. Museet skal våren 2005 flytte store deler av personalet samt bibliotek og dokumentasjonsarkiv til Kristian Augusts gate. Dette innebærer et viktig skritt videre når det gjelder å gi museet formålstjenlige lokaler. Nasjonalgalleriets bygning frigis til ytterligere utstillings- og formidlingstiltak.

I samsvar med St.prp. nr. 1 (2002-2003) Tillegg nr. 4 har departementet i samarbeid med museet igangsatt et utredningsarbeid for å få oversikt over museets totale bygningsbehov og hvordan eksisterende bygninger i Tullinløkka-området kan brukes i en totalløsning. Departementet vil senere komme tilbake til Stortinget med sine konklusjoner.

Den delen av Nasjonalmuseet som gjelder arkitektur, ser ut til å finne en bygningsmessig løsning på Bankplassen 3. Etter planen skal prosjektet være ferdig slik at Nasjonalmuseet kan ta bygningene i bruk i 2006.

Nasjonalmuseet for kunst er i ferd med å skape en sterkere plattform for formidling av billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design. I 2005 blir Nasjonalmuseets planlagte utstillingsmanifestasjon på Tullinløkka, «Kyss frosken!», spesielt viktig. For første gang vil publikum kunne møte det potensialet som Nasjonalmuseet representerer. Norge 2005 AS bidrar substansielt til denne markeringen. I bevilgningsforslaget på 145,7 mill. kroner er det lagt inn midler til dekning av økte husleieutgifter og nødvendige flytteutgifter som følge av at store deler av administrasjonen flytter til Kristian Augusts gate i 2005. I tillegg gir bevilgningsforslaget noe rom for styrking av den faglige oppbyggingen av institusjonen, som omtalt i ABM-meldingen, kulturmeldingen og opptrappingsplanen i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Tillegg nr. 4.

Post 75 Offentlig rom, arkitektur og design

Midlene under denne posten skal i hovedsak gå til dekning av kostnader ved driften av Norsk Form og til prosjekter institusjonen har ansvaret for. Bevilgningen omfatter også tilskudd til Galleri ROM, Institutt for Romkunst, samt til enkelte andre tiltak og prosjekter innenfor området offentlig rom, arkitektur og design.

Departementet foreslår et tilskudd på om lag 18,6 mill. kroner til Norsk Form.

Norsk Form og Norsk Designråd skal samlokaliseres fra oktober 2004 og vil sammen kunne skape en arena for formidling av og debatt om design, samtidsarkitektur, byplanlegging og utvikling.

Post 77 Henie Onstad Kunstsenter

Bevilgningen til Henie Onstad Kunstsenter skal dekke deler av kostnadene ved den museumsfaglige driften.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike faste tiltak innenfor feltet formidling av billedkunst og kunsthåndverk.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2005 under denne posten, og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2004, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2. Tilskuddet til Sogn og Fjordane kunstmuseum på 1,8 mill. kroner er overført til Det nasjonale museumsnettverket, jf. kap. 328, post 70.

Office for Contemporary Art Norway (OCA) har som formål å skape en plattform for internasjonalt samarbeid og formidling på området samtidskunst. OCA ble etablert for en prøveperiode på 3 år. Prøveperioden går ut 31. desember 2004. En evaluering av stiftelsen ble gjennomført vår/sommer 2004. På bakgrunn av bl.a. evalueringsrapporten går Utenriksdepartementet og Kultur- og kirke departementet inn for videreføring av virksomheten. Som oppfølging av rapporten skal det vurderes eventuelle endringer av stiftelsens vedtekter, styresammensetning etc. Driftstilskuddet fra Kultur- og kirke departementet videreføres på samme nivå som i 2004. Ytterligere midler vil bli bevilget over Utenriksdepartementets budsjett.

Tilskuddet til samtidskunstfestivalen Momentum i Moss videreføres, slik at institusjonen kan gjennomføre en festival i 2005. Festivalen som fant sted sommeren 2004, var den første som fikk støtte fra departementet. Det tas sikte på å gjennomføre årlige festivaler, med tema billedkunst og design. Det er inngått et utvidet samarbeid mellom Momentum, Galleri F-15, Moss kommune og Østfold fylkeskommune.

Inngåelse av avtale om forsikringsansvar

Ordringen med statlig forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger som skal vises i Norge, gjør det mulig å arrangere utstillinger som vanskelig kunne vært vist dersom utstillingsinstitusjonene skulle ha betalt vanlig forsikringspremie. Departementet foreslår at rammen for det samlede forsikringsansvaret i 2005 settes til 1 200 mill. kroner, jf. forslag til vedtak IV.

Abm-utvikling administrerer ordningen. Forslag om forsikringsansvar på over 10 mill. kroner må avgjøres av Kongen. Forsikringsansvar under 10 mill. kroner avgjøres av Kultur- og kirke departementet.

Utstillingsinstitusjonene har et egenandelsansvar på kr 200 000. Departementet har ikke fått krav om utbetaling så lenge ordningen har eksistert.

Rapport 2003

For alle institusjonene på billedkunstområdet gjelder det at de skal sikre at flest mulig får tilgang til, forståelse for og opplevelse av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur av god kvalitet.

Rapporten omhandler aktivitets- og økonomieresultater for de institusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen på billedkunstfeltet. Aktivitetstallene for 2003 er hentet fra institusjonenes årsrapporter.

Tabell 9.4 Økonomiske nøkkeltall for kunstinstitusjoner i 2003

Tiltak	Stats- tilskudd (KKD)	Reg. drifts- tilskudd	Andre inn- tekter	Drifts- kost- nader	Drifts- res.	Års- resultat	Egen- kapital	Antall årsverk
Bergen Kunstmuseum ¹	2 761	19 261	4 101	27 606	-1 483	-1 483	-1 265	20,2
Galleri F15 AS	2 493	1 352	2 881	6 614	112	149	819	7,2
Lillehammer Kunstmuseum	4 085	2 559	2 886	9 170	360	480	2 942	8,4
Nordnorsk Kunstmuseum	8 853		1 524	10 434	-57		1 182	5,0
Nordnorsk Kunstner- sentrum ²	1 603	767	586	3 015	-59	-69	-50	4,2
Rogaland Kunstmuseum	2 870	1 924	1 229	5 935	88	117	718	8,0
Sørlandets Kunstmuseum	4 567	3 045	270	8 249	-367	-178	2 640	8,0
Trondheim Kunstmuseum	3 419	2 372	1 279	6 546	524	554	10 252	11,0
Nasjonalmuseet for kunst ³	113 049		16 416	134 136	-4 671	-4 286	-1 286	95,2
Henie Onstad Kunstsenter ⁴	5 088	9 245	10 873	22 703	2 503	2 621	64 818	17,5

¹ Tilskuddet til Bergen Kunstmuseum går til den delen av virksomheten som gjelder knutepunktoppgaver. Egenkapitalen er benyttet til å dekke deler av det negative årsresultatet.

² Nordnorsk Kunstnersentrum har benyttet egenkapitalen til å dekke det negative årsresultatet.

³ Jf. omtale nedenfor.

⁴ Egenkapitalen ved Henie Onstad Kunstsenter avspeiler en forsiktig bokført verdi av bygg og samling. Verdien ble fastsatt ved stiftelsens etablering i 1968 og er ikke blitt justert siden. Både bygget og samlingen eies av stiftelsen.

Kilde: Institusjonenes årsrapporter og årsregnskap

For de fleste billedkunstinstitusjoner er store deler av driftsmidlene knyttet opp til faste utgifter som lønninger, husleie, løpende vedlikehold og drift av bygninger og samlinger. For den enkelte institusjonen kan aktiviteten og de økonomiske resultatene variere fra et år til et annet. Med unntak av Bergen Kunstmuseum, Nordnorsk Kunstnersentrum og Nasjonalmuseet for kunst har ingen av institusjonene negativ egenkapital i 2003.

Nasjonalmuseet for kunst

Nasjonalmuseet for kunst ble formelt etablert som stiftelse med virkning fra 1. juli 2003. Den nye institusjonen har arbeidet systematisk med å finne en formålstjenlig organisatorisk løsning for kunstmuseet. Både 2003 og til en viss grad 2004 er overgangsåret der Nasjonalmuseet skal få på plass de nødvendige strukturer og arbeidsmåter. Det ble i 2003 arbeidet med et nytt organisasjonskart for institusjonen der de fire opprinnelige museene

forenes i én struktur med avdelingene kommunikasjon, utstillinger, samling og administrasjon.

Årsresultatet for 2003 må sees i sammenheng med denne overgangen. Driftsunderskuddet og den negative egenkapitalen i 2003 skyldes i hovedsak overgang til nytt regnskapsprinsipp (fra kontantprinsippet til regnskapsloven) etter etableringen av stiftelsen 1. juli 2003. Institusjonen måtte bl.a. utgiftsføre ekstraordinære kostnader relatert til feriepengene og arbeidsgiveravgift. Hadde regnskapet blitt ført etter kontantprinsippet hele 2003, ville resultatet ha blitt positivt. Regnskapsrapporten pr. 30. juni 2004 indikerer at den negative egenkapitalen for 2003 blir dekket fullt ut i 2004.

Det var i 2003 en omfattende utstillingsvirksomhet ved de fire museale arenaene som inngår i Nasjonalmuseet. Nasjonalgalleriet hadde om lag seks utstillingsmønstringer og ga 725 omvisninger i tilknytning til dem. Utlånene av kunstverk til utstillinger i inn- og utland utgjorde også en viktig del av formidlingsvirksomheten. Museet for sam-

tidskunst hadde 13 utstillinger, herunder temautstillinger som presenterte utvalg fra samlingen. Aktiviteten på omvisnings- og arrangementsiden var høy. Kunstindustrimuseet foretok en omfattende ombygging i 2003 og måtte av den grunn stenge store deler av den faste samlingen. Det ble vist fem temporære utstillinger ved museet som ble ledsaget av et bredt spekter av formidlingsaktiviteter. Arkitekturmuseet viste fire hovedutstillinger og tre mindre utstillinger i tillegg til den permanente mønstringen av norsk arkitektur gjennom 1000 år. I utlandet ble det vist fire forskjellige arkitekturutstillinger i samarbeid med Utenriksdepartementet.

Riksutstillinger

Riksutstillinger feiret i 2003 femtiårsjubileum. Økt aktivitetsnivå, markeringer og presseoppmerksomhet i forbindelse med jubileet har antakelig bidratt til en markant økning i besøkstallet i 2003. Riksutstillinger hadde over 400 turnéstopp – mer enn 100 flere enn i 2002 – og besøkte alle fylker. Totalt ble 30 utstillinger og kunstprosjekter turnert, mot 23 i 2002. Riksutstillinger drev rådgivning og kompetanseoppbyggende virksomhet for lokale arrangører, i tillegg til utstillingsvirksomheten.

I 2003 ble det igangsatt en evaluering av virksomheten i Riksutstillinger. Evalueringen, som ble lagt fram i mai 2004, vurderer om Riksutstillinger oppfyller mandatet. Det blir videre gjort rede for sterke sider og forbedringspotensial i institusjonen. Vurderingen er overveiende positiv. Riksutstillinger blir vurdert som en viktig aktør innenfor samtidskunsten i Norge, og bidrar til pluralisme i norsk kunstliv. Ifølge evalueringen har Riksutstillinger likevel et klart forbedringspotensial når det gjelder kommunikasjon og dialog med andre aktører. Departementet vil følge opp evalueringen.

Utsmykkingsfondet

Utsmykkingsfondet har som oppgave og mål å styrke formidlingstilbudet for kunst i Norge med sikte på å nå flest mulig gjennom forvaltningen av tre ulike utsmykkingsordninger. Ordningene bidrar til at det skapes kunst i statlige bygg, for statsinstitusjoner i leiebygg samt i kommunale- og fylkeskommunale bygg og uterom.

Utsmykkingsfondet hadde i 2003 i alt 239 prosjekter i arbeid, herav 71 i statlige, 155 i kommunale og fylkeskommunale bygg og 13 i offentlige uterom. I alt 27 nye utsmykkingsprosjekt er igangsatt under den statlige ordningen i 2003, mot 10 nye i 2002 og fire nye i 2001. Arbeidet med de store utsmykkingsprosjektene fra 2002 som nytt opera-

bygg, Forsvarsbygg Utbyggingsprosjekt, Nobels Fredssenter, Vestbanen m.fl. fortsatte i 2003. I tillegg til dette fikk Utsmykkingsfondet i løpet av 2003 flere andre større utsmykkingsoppdrag som Svalbard Forskningspark, Høgskolen i Bodø, Statlig kontrollområde Svinesund, Høgskolen i Stavanger og Studentsenteret ved Universitetet i Bergen, alle med over 2 mill. kroner i utsmykkingsbudsjett.

Styrking av utsmykkingsmidlene over post 50 i 2002 ga Utsmykkingsfondet et løft og en mulighet til en sterkere satsing på kommunale/fylkeskommunale bygg og innkjøp av kunst til statlige leiebygg og eldre statsbygg, en satsing som er videreført i 2003.

Kunstverkene som fondet produserer i statlige bygg, blir nå forvaltet gjennom skriftlige avtaler som inngås med brukeretatene og ved registrering i fondets database og billedarkiv. I forbindelse med omorganisering og flytting av statlige virksomheter er det en stor utfordring å følge opp kunstens tilstand og plassering. Omorganisering av statlige virksomheter, herunder det pågående arbeid for å omorganisere Statsbygg, har, og vil i økende grad gi, stor innvirkning på Utsmykkingsfondets virksomhet og arbeidsform.

Norsk Form

Stiftelsen Norsk Form, som arbeider for å skape større forståelse og samordnet innsats for offentlig rom og formgivning, rettet søkelyset mot kvaliteten på de fysiske omgivelsene og design i ulike fora i 2003. Arbeidet med å øke kompetansen på utforming av fysiske omgivelser i kommunene ble videreført. Norsk Form markerte sitt tiårsjubileum i 2003 med blant annet en større konferanse om bruk av byen. Norsk Form arrangerte også utstillinger knyttet til arkitektur og design, og la bred vekt på formidlingsarbeid gjennom seminarer, utsending av informasjonsmateriale o.a. Institusjonen administrerte bruken av Villa Stenersen, som er etablert som et senter for arkitektur, design og estetikk, der både publikum og et bredt fagmiljø har adgang. I 2003 ble det holdt totalt 48 arrangementer i villaen.

Norsk Form skrev i 2003 kontrakt om leie av nye lokaler i Hausmanns gate 16 sammen med Norsk Designråd. Flytting vil skje høsten 2004. De to institusjonene dannet selskapet Norsk Senter for Design og Arkitektur. Målet er å skape en arena for formidling av og debatt om samtidsarkitektur, design, byplanlegging og byutvikling.

De første ti år av Norsk Forms virksomhet er i 2003 og 2004 blitt evaluert i regi av Norsk kulturråd. Ifølge evalueringen befinner Norsk Form seg

ved et veiskille etter tiårs virksomhet, noe som krever en grundig drøftelse av organisasjonens framtid, herunder ansvarsområde og organisasjons-

form. Evalueringen vil være et utgangspunkt for departementets vurdering av Norsk Forms videre rolle på feltet offentlig rom, arkitektur og design.

Tilgjengelighet og formidling

Tabell 9.5 Antall besøkende i 2001 - 2003 ved statlige billedkunstmuseer og knutepunktinstitusjoner innenfor billedkunstområdet:

Institusjon	Antall besøkende ¹		
	2001	2002	2003
Nasjonalgalleriet	344 000	389 000	
Museet for samtidskunst	69 000	72 000	
Kunstindustrimuseet i Oslo	55 804	43 398	
Norsk Arkitekturmuseum	22 047	23 044	
Nasjonalmuseet for kunst ²			544 357
Riksutstillinger	135 000	139 000	181 342
Nordnorsk Kunstmuseum		14 000	16 391
Nordnorsk Kunstnersentrum	21 000	14 000	6 456
Trondheim Kunstmuseum	40 000	35 000	51 000
Bergen Kunstmuseum	70 000	46 000	73 158
Lillehammer Kunstmuseum	22 000	16 000	21 350
Rogaland Kunstmuseum	30 000	32 000	26 530
Sørlandets Kunstmuseum	18 000	33 000	23 562
Galleri F15	23 000	20 000	17 324
Totalt	849 851	876 442	961 470

¹ Institusjonene har ulike systemer for å registrere antallet besøkende på utstillingsarrangementer. Dessuten realiseres en del arrangementer i fellesrom som kulturhus, sykehus, biblioteker, foajéer, parker ol., noe som gjør det vanskelig å registrere eksakte besøkstall. Noen institusjoner viser til at besøkstallene antakelig er høyere enn oppgitt.

² Besøkstallet for Nasjonalmuseet for kunst omfatter besøkstallene ved de fire institusjonene som har gått inn i stiftelsen fra 1. juli 2003: Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst, Kunstindustrimuseet i Oslo og Norsk Arkitekturmuseum.

Institusjonene har barn og unge som en prioritert målgruppe i sine formidlingstilbud, og flere har spesielle prosjekter på dette området. Eksempelvis har Riksutstillinger inngått samarbeidsavtaler som dekker 11 av landets fylker under området «Kunstarena skole». Utsmykkingsfondet, Norsk Form og Norsk kulturråd har samarbeidet om et pilotprosjekt som har som hovedmål å heve barn og unges estetiske bevissthet gjennom utsmykking og utforming av skole/skoleanlegg. Bergen Kunstmuseum og Nordnorsk Kunstmuseum fikk i 2003 tildelt særskilte midler fra den kulturelle skolesekken for å styrke formidlingen til barn og unge.

Ny teknologi har gitt institusjonene på området en ny mulighet både til katalogisering og formid-

ling. Kunstverk databasen IMAGO er tatt i bruk ved flere institusjoner og vil på sikt komme samtlige kunstmuseer i Norge til gode. Kunstverk databasen til Utsmykkingsfondet inneholder informasjon om statlige utsmykkinger utført med midler fra fondet i perioden 1977 til i dag. Totalt er det registrert 684 bygg/prosjekter som inneholder over 5 000 kunstverk. Ny teknologi åpner samtidig for nye muligheter for elektronisk baserte kunstuttrykk. Utsmykkingsfondet har satset på dette gjennom kunstprosjektet Digitale rom på ODINs hjemmeside.

Knutepunktinstitusjonene hadde et variert og omfattende utstillingstilbud med prosjekter av ulik størrelse og karakter.

Kap. 3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 0322)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter	4 859	259	268
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	66		
18	Refusjon av sykepenger	259		
	Sum kap. 3322	5 184	259	268

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter av seminarer m.m. ved Riksutstillinger, jf. kap. 322, post 01.

Kap. 0323 Musikkformål (jf. kap. 3323)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	112 683	105 513	111 396
70	Nasjonale institusjoner	145 925	151 676	154 861
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	111 573	115 585	117 177
72	Knutepunktinstitusjoner	23 091	25 310	29 137
74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	13 116	13 556	13 841
78	Ymse faste tiltak	21 843	24 265	26 535
	Sum kap. 0323	428 231	435 905	452 947

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Rikskonsertene, to nasjonale symfoniorkestre, fem region-/landsdelsinstitusjoner og fem festspill/festivaler med status som knutepunktinstitusjoner. Kapitlet omfatter også tilskudd til faste tiltak på musikkområdet. I tillegg bevilges det midler til musikkformål over kap. 320 Allmenne kulturformål.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Posten skal dekke lønns- og driftsutgifter til Rikskonsertene. Økningen, ut over lønns- og priskompensasjon, skal i sin helhet dekke økte utgifter til husleie og drift av lokaler for øvrig.

Rikskonsertene er en sentral produsent og leverandør av kvalitetskonserter innenfor alle

musikksjangre til et hundretalls konsertarrangerer over hele landet. Institusjonen har ansvaret for landets skolekonsertordning og samarbeider med fylkeskommunene om produksjoner, slik at elever i alle deler av landet møter et stort uttrykksmessig mangfold. Fra skoleåret 2004/2005 omfatter ordningen 46 nye kommuner. Rikskonsertene har fått tildelt 19 mill. kroner fra den kulturelle skolesekken til denne utvidelsen av skolekonsertordningen. Totalt er nå 412 kommuner med i ordningen.

Rikskonsertene skal legge til rette for å skape rom for kunstnerisk og formidlingsmessig utvikling og nyskaping. INTRO-programmene lanserer unge norske utøvere innenfor klassisk musikk og jazz. Institusjonen engasjerer årlig om lag 700 musikere, fra alle deler av landet og fra utlandet. Det legges økende vekt på kompetanseutvikling når det gjelder repertoar og markedsføring for å

øke publikumsoppslutningen om konserter. Rikskonsertene utfører også internasjonale representasjons-, rådgivnings- og operative oppgaver innen musikkfeltet, i samarbeid med Utenriksdepartementet og NORAD. For tiden gjennomføres bl.a. større programmer i Sør-Afrika, Palestina og India.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Rikskonsertene får i merinntekter under kap. 3323, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2004	2005
Oslo-Filharmonien	81 817	83 535
Stiftelsen Harmonien	69 859	71 326
Sum	151 676	154 861

Departementet vil følge opp kulturmeldingens ambisjoner om opprusting av orkestrene, men har ikke funnet rom for å igangsette dette i 2005-budsjettet. Departementet vil i kommende budsjettår i første omgang prioritere Tromsø Symfoniorkester og Bergen Filharmoniske Orkester, ikke minst i lys av det sistnevnte orkesterets betydelige innsats de siste årene ut over hovedarenaen i Bergen.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2004	2005
Trondheim Symfoniorkester	38 862	39 678
Stavanger Symfoniorkester	36 156	36 915
Stiftelsen KSO - Kristiansand Symfoniorkester	22 682	23 159
Tromsø Symfoniorkester	8 552	8 796
Det Norske Blåseensemble anno 1734	9 333	8 629
Sum	115 585	117 177

Som omtalt i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 (2002-2003) blir Østfold fylkeskommunes tilskudd til Det Norske Blåseensemble anno 1734 fasett inn over tre år. Fra 2005 dekker Østfold fylkeskommune hele sin andel av det offentlige tilskuddet.

Trondheim Symfoniorkester og Stavanger Symfoniorkester har plikt til å la NRK sende, gjøre opptak av og produsere konserter på samme vilkår som tidligere.

Post 70 Nasjonale institusjoner

Bevilgningen under denne posten omfatter tilskudd til Oslo-Filharmonien og til Stiftelsen Harmonien i Bergen. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til disse to orkestrene.

Orkesterselskapene har plikt til å la NRK sende, gjøre opptak av og produsere konserter på samme vilkår som tidligere.

Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner

Finansieringen av region-/landsdelsinstitusjonene er delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 1.

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Finansieringen av knutepunktinstitusjonene er delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet til disse institusjonene at regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 2 og 3.

Bevilgningen under denne posten omfatter de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2004	2005
Festspillene i Bergen	11 044	11 275
Festspillene i Nord-Norge	6 728	6 915
Olavsfestdagene i Trondheim	4 711	4 810
Molde International Jazz Festival	2 827	4 137
Førde Internasjonale Folkemusikkfestival		2 000
Sum	25 310	29 137

Det er lagt inn en styrking av tilskuddet til Molde International Jazz Festival.

Førde Internasjonale Folkemusikkfestival foreslås gitt status som knutepunktinstitusjon fra 2005 under forutsetning av at regionen bidrar med sin prosentvise andel av det offentlige tilskuddet.

Post 74 Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge

Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge omfatter Musikk i Nordland, Musikk i Troms, Musikk i Finnmark, Nordnorsk Jazzsenter og Festspillene Turné. Med unntak av tilskuddet til Festspillene Turné dekker staten 75 pst. og regionen 25 pst. av det offentlige tilskuddet til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike faste tiltak på musikkområdet og tilskudd til utenlandsturnéer for Den Norske Opera, symfoniorkestrene og Det Norske Kammerorkester.

Det er lagt inn midler til Oslo-Filharmonien for å dekke husleieøkning i Oslo konserthus som følge av utbedring av de akustiske forhold i konserthuset.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2005 under denne posten og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2004, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Rapport 2003

Resultatrapporten omfatter aktivitets- og økonomiresultater for de institusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. Rikskonsertene, orkestre med status som nasjonale institusjoner og region-/landsdelsinstitusjoner og festspill/festivaler med status som knutepunktinstitusjoner. Aktivitetstallene for 2003 er innhentet med grunnlag i et justert rapporteringssystem for kap. 323 og er levert av Rikskonsertene og Norsk teater- og orkesterforening på oppdrag fra Kultur- og kirkedepartementet.

Rikskonsertene

Tabell 9.6 Antall konserter per fylke fordelt etter type konserter:

Fylke	2001			2002			2003		
	Skole- kons.	Barne- hage- kons.	Off. kons.	Skole- kons.	Barne- hage- kons.	Off. kons.	Skole- kons.	Barne- hage- kons.	Off. kons.
Østfold	309	56	9	303	44	11	301	44	25
Akershus	771		11	730		5	756		11
Oslo	37		46			43			42
Hedmark	297	20	10	358	20	9	330	20	12
Oppland	309	164	21	307	164	16	294	199	14
Buskerud	210	60	16	188	60	14	185	54	21
Vestfold	79		18	144		21	125		27
Telemark	314	100	17	326	100	15	324	113	24
Aust-Agder	207	80	10	181	82	10	222	80	9
Vest-Agder	136	20	31	136	20	7	141	20	13
Rogaland	297	68	13	398	72	19	391	101	26
Hordaland	1 012		25	963		15	971		19
Sogn og Fjordane	269	60	18	262	60	14	259	60	11
Møre og Romsdal	476		14	493		15	475		18
Sør-Trøndelag	274	70	12	284	50	13	261	40	11
Nord-Trøndelag	283	54	6	292	15	21	282	60	6
Nordland	656		19	587		33	622		22
Troms	477	50	21	491		20	479		18
Finnmark	165		11	147		16	161		18
Svalbard	11		1	10		2	8		2
Sum	6 589	802	329	6 600	687	319	6 587	791	349

I 2003 stod Rikskonsertene bak 7 727 konserter for et totalt publikum på 835 641. Av disse var 349 offentlige konserter, 6 587 skolekonserter og 791 barnehagekonserter. Repertoaret omfattet klassisk musikk og samtidsmusikk, rytmisk musikk, norsk tradisjonsmusikk og verdensmusikk. En rekke produksjoner representerte møter mellom flere sjangre.

Konsertformidlingen er basert på samarbeid med konsertmottakere over hele landet. Kulturhus, klubber og andre konsertarrangører gjør sine repertoarvalg ut fra programtilbudet til Rikskonsertene. I 2003 har Rikskonsertene videreført strategien med å styrke samarbeidet med konsertarrangører som selv ønsker å satse på et godt musikktilbud lokalt. Strategien har medført økt etterspørsel etter Rikskonsertenes tilbud.

Tilskuddsinstitusjonene

Når det gjelder rapportering av publikumstall for 2003 er det for orkestrene oppgitt totale besøkstall, jf. tabell 9.8 Det Norske Blåseensemblet anno 1734 har et betydelig innslag av gratis konserter. For dette orkesteret er totalt publikumstall anslått til 8 000. Publikum på billetterte arrangement var 4 305. Orkestrenes totale besøkstall er viktige med hensyn til hovedmålet om å gjøre musikk av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig.

Festivaler og festspill har i større grad åpne arrangementer der det bare kan gis anslag over publikumsbesøk. For å gi et mest mulig korrekt bilde har departementet i tabell 9.9 for knutepunktinstitusjonene valgt å oppgi samlet publikumstall for arrangementer der det utstedes billetter. Tallet inkluderer også publikum med fribilletter og sponsorbilletter, dvs. billetter som er betalt på annet vis

eller som inngår i markedsføring etc. Med bakgrunn i departementets presisering til Stortinget av publikumstall for knutepunktinstitusjonene i 2002, er publikumstall i knutepunktinstitusjonene for 2002 og 2003 gjort tilnærmet sammenlignbare.

Festivalene og festspillene hadde samlet 640 arrangement i 2003. Antallet arrangement kan inkludere andre sjangre enn musikk, blant annet teater og dans. Totale besøkstall i 2003 var, ifølge institusjonenes rapporter, 52 947 for Festspillene i Bergen, 28 053 for Festspillene i Nord-Norge, 184 442 for Olavsfestdagene i Trondheim, og 80 000 for Molde Int. Jazz Festival.

Institusjonene avgir i tillegg en utvidet rapport til departementet om virksomheten, som inngår i

en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

De syv orkestrerne hadde samlet 625 konserter for om lag 341 000 publikummere i 2003. Sett under ett er den totale aktiviteten og publikumsoppslutningen ved disse institusjonene stabil, selv om resultatet for den enkelte institusjon kan variere fra år til annet. Det er en tendens til økt samarbeid mellom institusjonene på orkesterfeltet og andre organisasjoner og institusjoner. Økonomisk sett har seks av syv orkestre positivt årsresultat, mens fem av syv orkestre har positiv egenkapital ved utgangen av 2003, jf. tabell 9.7.

Tabell 9.7 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2003:

Institusjon	Statlig driftstilskudd	Reg. driftstilskudd	Andre inntekter	Driftskostnader	Driftsres.	Årsresultat	Egenkap. pr. 31.12.03	Antall årsverk
Oslo-Filharmonien	78 338		25 607	105 089	- 1 144	203	- 1 400	128,0
Stiftelsen Harmonien	67 587		9 418	76 607	398	1 954	13 942	107,0
Trondheim Symfoniorkester	37 598	16 113	3 099	57 673	- 863	- 206	6 588	82,0
Stavanger Symfoniorkester	34 981	14 994	7 404	55 679	1 700	2 061	1 587	83,0
Kr.sand Symfoniorkester	26 146 ¹	11 327	2 195	38 539	1 129	1 485	2 952	50,2
Tromsø Symfoniorkester	7 536	4 599 ²	927	13 055	7	63	- 58	24,2
Det Norske Blåseensemble	14 312 ³	3 700	457	17 907	562	780	840	30,5
Festspillene i Bergen	10 686	7 295	20 092	37 627	446	741	5 641	11,2
Festspillene i Nord-Norge	6 465	2 771	3 255	9 438	3 053	3 000	907	4,8
Molde Int. Jazz Festival	2 348	1 566	12 725	16 206	433	280	- 695	5,1
Olavsfestdagene i Trondheim	3 592	2 393	8 491	14 597	- 121	42	1 435	8,0
Sum	289 589	64 758	93 670	442 417	5 600	10 403	31 739	534

¹ Inkl. tilskudd til drift fra Forsvarsdepartementet på 4,2 mill. kroner.

² Inkl. tilskudd fra Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge/Troms fylkeskommune på 1,4 mill. kroner

³ Inkl. tilskudd til drift fra Forsvarsdepartementet på 4,8 mill. kroner.

Kilde: Institusjonenes årsregnskap 2003 og budsjettsoknader for 2005.

Tabell 9.8 Antall konserter og publikum i orkesterselskapene 2001-2003:

	Totalt antall konserter			Totalt antall publikum		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Oslo-Filharmonien	110	103	104	115 200	98 820	100 057
Stiftelsen Harmonien	84	97	102	70 949	97 235	91 637
Trondheim Symfoniorkester	101	95	86	53 683	56 484	46 135
Stavanger Symfoniorkester	84	92	92	50 736	64 306	54 625
Kristiansand Symfoniorkester	66	77	115	20 475	25 449	27 977
Det norske blåseensemble			57			8 000
Tromsø Symfoniorkester	101	77	69	15 555	20 348	12 627
Totalt	546	541	625	326 598	362 642	341 058

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Tabell 9.9 Antall arrangementer og publikum i knutepunktinstitusjonene 2001-2003:

	Totalt antall arrangement			Antall publikum på billetterte arrangementer		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Festspillene i Bergen	135	162	184	30 557	33 689	32 496
Festspillene i Nord-Norge	162	136	107	32 512	20 883	19 870
Olavsfestdagene i Trondheim	183	233	219	20 642	25 947	33 693
Molde Int. Jazz Festival	77	80	130	35 409	36 648	30 935
Totalt	557	611	640	119 120	117 167	116 994

Kilde: Norsk teater - og orkesterforening og institusjonene.

Kap. 3323 Musikkformål (jf. kap. 0323)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Inntekter ved Rikskonsertene	18 694	16 558	17 121
18	Refusjon av sykepenges	490		
90	Tilbakebetaling av leieboerinnskudd	1 251		
	Sum kap. 3323	20 435	16 558	17 121

Post 01 Inntekter ved Rikskonsertene

Posten gjelder inntekter fra offentlige konserter, skolekonserter, barnehagekonserter og prosjektvirksomhet m.m., jf. kap. 323, post 01.

Kap. 0324 Teater- og operaformål (jf. kap. 3324)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	97 203	87 426	89 809
70	Nasjonale institusjoner	494 417	524 153	543 102
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	182 260	189 776	198 137
73	Region- og distriktsopera	15 948	17 982	18 359
75	Dans			10 000
78	Ymse faste tiltak	29 563	33 981	28 354
90	Kjøp av aksjer	45		
	Sum kap. 0324	819 436	853 318	887 761

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Riksteatret, fire nasjonale institusjoner, tolv region-/landsdelsinstitusjoner, ti region- og distriktsoperatiltak, fire tiltak under en nyopprettet post 75 Dans, og ulike faste tiltak.

I tillegg bevilges det midler til scenekunstformål over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 50 Norsk kulturfond og post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd.

NRK og Den Norske Opera har inngått en avtale om transmisjoner av Operaens forestillinger. Avtalen gjelder for to år fra 1. januar 2005 og gir NRK rett til å gjøre opptak og produsere to helaftens produksjoner for fjernsyn og seks for radio pr. kalenderår. Departementet vil komme tilbake til spørsmålet om en tilskuddsordning for transmisjoner for scenekunsten generelt, i lys av de erfaringene man høster med avtalen mellom NRK og Den Norske Opera.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Riksteatret samt visse fellestiltak.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2004	2005
Den Nationale Scene	75 083	76 660
Den Norske Opera	226 277	238 970
Det Norske Teatret	105 337	107 549
Nationaltheatret	117 456	119 923
Sum	524 153	543 102

Riksteatret viser et bredt repertoar med 8–10 forestillinger årlig på hvert av sine faste spillesteder. Repertoaret omfatter i tillegg til ordinære teaterforestillinger, særskilte forestillinger for barn og unge, danseforestillinger og figurteater. Riksteatrets produksjoner er dels egenproduserte, dels forestillinger produsert i samarbeid med andre teatre og frie grupper eller innkjøpt fra andre.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter under kap. 3324, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 70 Nasjonale institusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til disse institusjonene.

Driftstilskuddet til Den Norske Opera foreslås økt med 12,7 mill. kroner.

Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor. Finansieringen av region-/landsdelsinstitusjonene er delt mellom staten og regionene. Det er en forutsetning for statstilskuddet at

regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 1.

Hålogaland Teater flytter inn i nytt teaterhus høsten 2005. Det foreslås en økning av driftstilskuddet på 4,6 mill. kroner for å dekke økte driftsutgifter i det nye huset.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2004	2005
Agder Teater	11 558	11 801
Carte Blanche	13 977	14 270
Haugesund Teater	4 524	4 619
Hedmark Teater	7 654	7 814
Hordaland Teater	5 966	6 091
Hålogaland Teater	18 554	23 176
Nordland Teater	13 092	13 512
Rogaland Teater	33 566	34 271
Sogn og Fjordane Teater	10 823	11 050
Teater Ibsen	13 968	14 261
Teatret Vårt	12 305	12 563
Trøndelag Teater	43 789	44 709
Sum	189 776	198 137

Post 73 Region- og distriktsopera

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2004	2005
Musikkteater i Bodø	554	566
Musikkteatret i Trondheim	2 546	2 600
Opera Nord	737	752
Opera Nordfjord	754	770
Opera Sør	737	752
Opera Vest	1 826	1 864
Operaen i Kristiansund	7 414	7 569
Ringsakeroperaen	956	977
Steinvikholm Musikkteater	955	975
Vest Norges Opera	1 503	1 534
Sum	17 982	18 359

Post 75 Dans

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de tiltakene som er ført opp i tabellen nedenfor. Disse tiltakene fikk tidligere bevilget sine driftstilskudd under post 78.

Det er lagt inn en økning på 3 mill. kroner til helårsdrift av Scene for Dans/Dansens Hus. Scenen driftes av Senter for Dansekunst og er midlertidig lokalisert til Det Norske Teatret.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2004	2005
Scene for Dans/Dansens Hus	3 000	6 000
Senter for Dansekunst	1 922	1 985
Oslo Danse Ensemble	1 073	1 095
Gratis Daglig Trening	901	920
Sum	6 896	10 000

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter midler til ulike faste tiltak.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2005 under denne posten og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2004, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Nordland Teater flytter i 2005 inn i nytt teaterhus. Det er lagt inn omlag 1,0 mill. kroner til økt husleie, jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001).

Norsk teater- og orkesterforening på oppdrag fra Kultur- og kirke departementet. På grunn av justeringene er aktivitetstallene for 2003 kun tilnærmet sammenlignbare med tallene for 2001 og 2002.

Rapport 2003

Rapporten omhandler aktivitets-, publikums- og økonomiresultater for de institusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. Riks teatret, Den Norske Opera, Carte Blanche og teatre med status som nasjonale institusjoner og region-/lansdelsinstitusjonene. Aktivitetstallene for 2003 er innhentet med grunnlag i et justert rapporteringssystem for kap. 324, og er levert av

Riksteatret

2003 var et godt år for Riksteatret. Teatret spilte 490 forestillinger fordelt på 13 produksjoner for et publikum på 134 591. Fem av årets oppsetninger var egenproduserte, én var en samarbeidsproduksjon. Sju av oppsetningene var formidlet fra andre teatre og frie grupper. Sammensetningen av egenproduserte, samarbeids- og innkjøpte produksjoner ga et bredt repertoartilbud.

Riksteatret legger vekt på tett samarbeid med arrangørene for å styrke profesjonaliteten i formidlingsarbeidet og publikumsoppslutningen. Etter spørnelsen etter Riksteatrets tilbud viser at det blir stadig mer attraktivt å være arrangør for teatret.

Tabell 9.10 Antall forestillinger per fylke fordelt etter type produksjoner

Fylke	2001			2002			2003		
	Egen- prod.	Samarb.- prod.	Andres prod.	Egen- prod.	Samarb.- prod.	Andres prod.	Egen- prod.	Samarb.- prod.	Andres prod.
Østfold	6	1	2	3	1	4	6	1	3
Akershus	9	2	8	5	2	7	5	1	3
Hedmark	19	6	8	9	7	12	16	3	13
Oppland	61	6	8	12	8	28	18	2	9
Buskerud	17	3	5	20	6	9	17	3	15
Vestfold	19	6	9	11	8	11	17	4	14
Telemark	20	5	8	11	7	11	14	3	9
Aust-Agder	17	3	6	6	4	8	10	2	6
Vest-Agder	13	4	6	9	4	8	14	4	5
Rogaland	25	7	9	13	7	22	19	4	11
Hordaland	5	3	5	3	1	10	5	1	13
Sogn og Fjordane	24	5	7	11	6	15	13	3	8
Møre og Romsdal	33	8	14	11	6	16	17	4	7
Sør-Trøndelag	11	2	7	11	5	7	12	2	5
Nord-Trøndelag	28	7	15	15	10	19	15	5	10
Nordland	24	6	10	13	8	14	15	5	9
Troms	16	5	8	8	6	12	15	2	10
Finnmark	29	4	6	5	2	14	19		16
Svalbard									1
Sum ¹	376	83	141	176	98	227	247	49	167

¹ I tillegg kommer Riksteatrets prøvevisninger samt ordinære forestillinger i Oslo; hhv 31 prøvevisninger i 2001, 114 forestillinger/prøvevisninger i 2002, og 27 prøvevisninger i 2003.

Kilde: Riksteatret

Tilskuddsinstitusjonene

Når det gjelder rapportering av publikumstall for 2003 er det oppgitt totale besøkstall inkludert publikum med ulike typer fribilletter. Institusjonenes totale besøkstall er viktige med hensyn til hovedmålet om å gjøre teater, opera og dans av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig. Institusjonene avgir til departementet i tillegg en utvidet rapport om virksomheten som inngår i en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

For den enkelte institusjon kan aktiviteten, publikumsoppslutningen og det økonomiske resultatet variere betydelig fra et år til annet. Slike variasjoner skyldes bl.a. at en ikke kan forutsi hvorledes de kunstneriske valg vil nå publikum, noe som igjen påvirker det økonomiske resultatet.

Det ble vist i alt 6 186 forestillinger for om lag 1 269 000 besøkende, jf. tabell 9.12 Økonomisk sett

hadde 14 av 16 institusjoner positivt årsresultat, og alle utenom én institusjon hadde ved utgangen av 2003 bokført en positiv egenkapital, jf. tabell 9.11.

Flere av teatrene hadde høy aktivitet og god publikumsoppslutning i 2003. Nationalteatret satte ny publikumsrekord, men også Den Nationale Scene, Trøndelag Teater og Rogaland Teater rapporterer om høy aktivitet og godt besøk.

Også Haugesund Teater og Hordaland Teater hadde høy aktivitet og publikumsoppslutning, men begge teatrene bokførte et mindre årsunderskudd i 2003. Begge teatrene dekket underskuddet med overføring fra fri egenkapital.

Den positive egenkapitalen i Det Norske Teatret skyldes bokført verdi av teaterbygget. Teatret har imidlertid et akkumulert underskudd som krever fortsatt stram økonomistyring. Også i

Nationaltheatret er store deler av egenkapitalen bundet i teaterbygget, men årsoverskuddet i 2003 på 6,2 mill. kroner innebærer at teatret har dekket inn underskuddet fra 2001. Teatrets styre vedtok i 2003 en ny organisasjonsstruktur, som implementeres i 2004, og en treårsplan for å redusere de faste kostnadene.

Agder Teater fikk i 2003 et årsoverskudd på 1,8 mill. kroner, og er dermed i ferd med å dekke inn årsunderskuddet fra 2002 på 2,4 mill. kroner. Teatret er pålagt å dekke inn underskuddet fra 2002 i løpet av 2004. Agder Teaters eiere har i 2003 styrket teatrets egenkapital med 3 mill. kroner slik

at egenkapitalen ved utgangen av 2003 utgjør 2,5 mill. kroner.

Teatrenes turnéaktivitet og publikumsoppslutningen er noe høyere i 2003 sammenlignet med 2002, jf. tabell 9.13. Riksteatret står for om lag en fjerdedel av institusjonenes turnétilbud og en drøy tredjedel av publikumsbesøket, mens region-/landsdelsinstitusjonene står for snaue to tredjedeler av turnéforestillingene og drøye halvparten av publikummet på disse forestillingene.

Det er en utvikling i retning av økt samarbeid mellom institusjonene på teaterfeltet og andre organisasjoner og institusjoner.

Tabell 9.11 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2003:

Institusjon	(i 1 000 kr)							
	Statlig drifts-tilskudd	Reg. drifts-tilskudd	Andre inn-tekter	Drifts-kostnader	Drifts-res.	Års-resultat	Egen-kap. pr. 31.12.03	Antall årsverk
Agder Teater ¹	10 795	4 658	3 533	17 020	1 966	1 809	2 531	37,5
Carte Blanche	13 523	6 237	1 524	20 938	346	619	1 489	26,0
Den Nationale Scene	72 640		19 053	87 917	3 776	4 826	9 663	142,5
Den Norske Opera	206 563		45 816	254 325	-1 946	57	108	413,2
Det Norske Teatret	101 909		21 115	123 904	-880	14	15 747	214,0
Haugesund Teater	4 377	1 877	2 130	8 845	-461	-423	289	9,0
Hedmark Teater	7 405	3 833	1 824	12 120	942	1 067	1 294	16,0
Hordaland Teater	5 772	2 474	1 726	10 173	-201	-137	859	9,0
Hålogaland Teater	17 728	7 598	3 294	27 239	1 381	1 871	3 971	38,0
National-theatret	113 305		51 420	156 965	7 760	6 253	15 885	235,5
Nordland Teater	12 526	5 368	1 386	19 092	188	385	2 256	24,3
Rogaland Teater	32 089	13 753	16 522	59 227	3 137	4 258	18 634	96,0
Sogn og Fjordane Teater	10 260	4 398	1 000	15 379	279	294	-36	21,2
Teater Ibsen	13 514	5 792	1 547	19 828	1 025	1 232	1 962	26,4
Teatret Vårt	11 905	5 103	3 881	20 167	722	813	1 911	30,0
Trøndelag Teater	42 366	18 156	14 722	75 739	-495	147	9 356	153,0
Sum	676 677	79 247	190 493	928 878	17 539	23 085	85 919	1 491,6

¹ Agder Teater driver også kulturhuset for Kristiansand kommune. Tallene for Agder Teater gjelder bare teaterdriften så nær som årsresultat, egenkapital og årsverk, hvor kulturhusdriften er inkludert.

Kilde: Institusjonenes årsregnskap og budsjettsoknader for 2005.

Tabell 9.12 Hovedtall for virksomheten ved Riksteatret og tilskuddsinstitusjonene 2001-2003:

	Totalt antall oppsetninger			Totalt antall forestillinger			Totalt antall publikum		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Agder Teater	36	30	38	318	372	351	70 156	83 780	76 166
Carte Blanche	9	8	11	45	67	68	7 058	15 445	12 826
Den Nationale Scene	27	22	38	561	525	618	90 154	92 889	120 106
Den Norske Opera	27	34	28	171	184	183	155 479	129 825	125 524
Det Norske Teatret	19	24	52	555	568	866	158 049	136 850	143 939
Haugesund Teater	15	14	24	203	115	224	35 280	12 475	50 297
Hedmark Teater	24	16	8	155	127	110	22 306	17 048	14 196
Hordaland Teater	9	8	9	227	263	284	20 548	27 873	35 165
Hålogaland Teater	7	10	9	248	161	227	38 127	32 618	25 862
National-theatret	23	24	44	673	775	860	162 720	180 027	243 051
Nordland Teater	18	22	13	239	309	290	25 910	35 840	32 750
Riksteatret ¹	15	15	13	631	615	490	91 046	144 192	134 591
Rogaland Teater	16	16	14	431	485	484	58 606	81 847	104 262
Sogn og Fjordane Teater	24	21	18	187	269	232	24 150	31 001	24 647
Teater Ibsen	8	10	14	241	202	236	25 751	26 122	27 735
Teatret Vårt	10	10	18	367	248	291	34 895	39 306	34 184
Trøndelag Teater	13	21	31	411	497	524	84 987	82 717	97 543
Sum	300	305	382	5 663	5 782	6 338	1 105 222	1 169 855	1 302 844
Sum justert for samarbeid ²	291	294	356	5 590	5 692	6 186	1 093 638	1 152 025	1 269 223

¹ Tallene for Riksteatret inkluderer prøvevisninger samt ordinære forestillinger i Oslo og oppsetninger som ble formidlet fra andre teatre/frie grupper.

² Når teatrene samarbeider om oppsetninger, rapporterer begge institusjoner om tilknyttede resultater. I 2003 samarbeidet teatrene om 26 oppsetninger med 152 forestillinger og et publikumstall på 33 621.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Tabell 9.13 Scenekunstinstitusjonenes turnévirsomhet i Norge 2001-2003:

	Antall forestillinger			Publikumsbesøk		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Agder Teater	113	88	32	17 916	21 184	6 626
Carte Blanche	13	16	17	2 558	4 372	3 442
Den Nationale Scene	48	40	1	4 245	2 970	979
Den Norske Opera	28	44	32	13 271	20 008	11 967
Det Norske Teatret	98	54	40	21 806	8 000	5 200
Haugesund Teater	151	81	137	19 731	9 615	40 937
Hedmark Teater	87	88	94	8 590	7 693	10 488
Hordaland Teater	115	182	199	10 814	17 086	25 063
Hålogaland Teater	226	60	94	36 252	11 297	13 905
Nationaltheatret	62	13	102	6 878	2 755	19 565
Nordland Teater	203	246	253	18 739	30 063	27 367
Riksteatret	600	501	463	86 218	124 028	131 180
Rogaland Teater	98	38	28	13 083	2 165	2 265
Sogn og Fjordane Teater	154	201	194	18 129	23 050	21 112
Teater Ibsen	237	79	194	24 014	9 352	21 178
Teatret Vårt	270	181	46	33 707	22 500	19 899
Trøndelag Teater			31			2 552
Sum	2 503	1 912	1 957	335 951	316 138	363 725

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Kap. 3324 Teater- og operaformål (jf. kap. 0324)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Inntekter ved Riksteatret	16 464	8 288	8 570
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	245		
18	Refusjon av sykepenger	1 687		
	Sum kap. 3324	18 396	8 288	8 570

Post 01 Inntekter ved Riksteatret

Inntektene gjelder salg av billetter og program m.m., jf. kap. 324, post 01.

Kap. 0325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer (jf. kap. 3325)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	53 427	53 699	56 985
21	Spesielle driftsutgifter	21 057	5 180	5 356
73	Prosjekt- og utviklingstiltak	15 761	16 291	16 633
	Sum kap. 0325	90 245	75 170	78 974

Kapitlet omfatter drifts- og prosjektmidler til det felles faglig-administrative samordnings- og utviklingsorganet for arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet, ABM-utvikling - Statens senter for arkiv, bibliotek og museum (ABM-utvikling). Denne institusjonen erstattet 1. januar 2003 Norsk museumsutvikling, Statens bibliotektilsyn og Riksbibliotekstjenesten. Institusjonen ivaretar dessuten oppgaver på arkivområdet.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Posten skal dekke lønns- og driftsutgifter til ABM-utvikling. Bevilgningen dekker også drift og utvikling av Kulturnett Norge samt sekretariats- og samordningsfunksjoner, herunder drift av nettsted for prosjektet «Den kulturelle skolesekken», som ABM-utvikling ivaretar.

Bevilgningen videreføres på samme nivå som i 2004.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomheten får i merinntekter under kap. 3325, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten skal dekke oppdragsvirksomhet ved ABM-utvikling og sekretariatsfunksjonen for den nordiske litteratur- og bibliotekkomiteen NORDBOK. Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som ABM-utvikling får i merinntekter under kap. 3325, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 73 Prosjekt- og utviklingstiltak

Denne posten skal dekke et variert spekter av samarbeids- og prosjekttiltak innenfor arkiv-, bibliotek- og museumsområdet.

Prosjektmidler er en viktig forutsetning for at ABM-utvikling skal fungere etter hensikten. Midlene kan brukes både til egeninitierte prosjekter og til å støtte tiltak i regi av andre aktører.

Hoveddelen av midlene blir utlyst av ABM-utvikling. En forutsetning for støtte er at midlene går til prosjekter som er nyskapende og har overføringsverdi til større grupper av institusjoner.

Områder som vil bli særlig prioritert, er samarbeid mellom arkiv, bibliotek og museer, nye former for samarbeid innenfor de enkelte sektorene og på tvers av forvaltningsgrenser, formidling i form av kompetanseoppbygging, nye metoder og bruk av nye medier, bevaring, herunder kompetanseoppbygging og samarbeidstiltak innenfor sikring og bevaring, ny bruk av digital teknologi i bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling av kunnskaps- og opplevelseskilder, utvikling av metoder for bevaring, tilgjengeliggjøring og formidling av digitalt skapt informasjon, dokumentasjon og formidling av minoritetskulturer og det multikulturelle samfunn.

ABM-utvikling kan også gi økonomisk støtte til film- og videoopptak for å sikre ny kulturhistorisk dokumentasjon som inngår i institusjonens faglige virksomhet. Videre kan det gis støtte til vitensentre. Dette er ment å være interaktive tilbud til barn og unge for å gi mulighet til læring gjennom eksperimenter og erfaring.

Bevilgningen videreføres på samme nivå som i 2004.

Rapport 2003

ABM-utvikling kom i ordinær drift 1. januar 2003. Det første året har fokus hovedsakelig vært på gjennomføringen av omstillings- og sammenslå-

ingsprosessen, samtidig med arbeidet med nyskaping og omdefinering av oppgaver.

Institusjonen har fått flere nye oppgaver, herunder forvaltning av prosjektmidler for den kulturelle skolesekken og driftstilskudd til museer. Endringer i bibliotekloven har dessuten ført til økte tilsynsfunksjoner, men også behov for utredning av det videre arbeidet med lovverket på dette feltet.

De tilgjengelige prosjektmidlene har hovedsakelig blitt benyttet til færre og større prosjekter. ABM-utvikling driver aktivt, strategisk utviklingsarbeid for å samordne, effektivisere og styrke arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet. Dette gjøres ved å sette institusjonene og sektorene bedre i stand til å løse faglige oppgaver og til å møte nye utfordringer i samfunnet, samt arbeide med hele spekteret av funksjoner innenfor arkiv, bibliotek og museum. ABM-utvikling arbeider dessuten på tvers av faglige sektorgrenser og ivaretar departementsovergrepene samarbeidsoppgaver i tilknytning til arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet.

ABM-utvikling arbeider til enhver tid med interne og eksterne prosjekter. Prosjektene skal reflektere ABM-utviklings hovedsatsningsområder som er å:

- fremme læring og formidling i arkiv, bibliotek og museer
- utvide nettbasert tilgang til kunnskap og kultur
- kartlegge og utvikle regionale og lokale arkiv-institusjoner
- utvikle ny bibliotekpolitikk som avspeiler endringene i samfunnet i forhold til teknologi, kunnskapsbehov og kultur
- heve kvaliteten til museene gjennom museumsreformen, jf. omtale under kategoriinnledningen og kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål

- synliggjøre arkivenes, bibliotekenes og museenes funksjoner og roller i samfunnet.

I 2003 fordelte ABM-utvikling 27,2 mill. kroner i prosjektmidler. Midlene ble fordelt slik:

- prosjekter for hele ABM-sektoren: 4,0 mill. kroner
- fellesprosjekt for arkiv og museum: 0,1 mill. kroner
- prosjekt for arkivsektoren: 2,6 mill. kroner
- prosjekt for biblioteksektoren: 11,8 mill. kroner
- prosjekt for museumssektoren: 5,6 mill. kroner
- prosjekt Kulturnett Norge: 3,1 mill. kroner.

Kulturnett Norge

Kulturnett.no er den offisielle inngangsdøren til norsk kultur på nettet. Nettstedet blir driftet av ABM-utvikling og omfatter også nettstedene kunstnett.no, museumsnett.no, biblioteknett.no og arkivnett.no. Kulturnettet tilbyr bl.a. nyheter fra norsk kulturliv og stoff om ABM-institusjonene. I 2003 har ABM-utvikling arbeidet med en ny versjon av kulturnett.no, med lansering i juli 2004. I den nye versjonen blir delnettene lagt ned og samordnet på nettstedet kulturnett.no. Det blir i tilknytning til nettstedet bl.a. etablert et norsk kunstnerregister og et institusjonsregister. Arbeidet med den nye versjonen av kulturnett skjer i samarbeid med både regionale og faglige samarbeidspartnere, som for eksempel Kunstnernes Informasjonskontor (KIK). Det er nå etablert regionale kulturnett i Akershus, Hordaland, Sogn og Fjordane, Troms, Østfold og Nord-Trøndelag. I tillegg ble det i 2003 bevilget utviklingsmidler til samarbeid for både Trøndelagsfylkene, Nordland, Vestland fylkene og Vestfold.

Kap. 3325 Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer (jf. kap. 0325)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter	2 069	767	793
02	Inntekter ved oppdrag	21 057	5 180	5 356
16	Refusjon av fødselspenger/adopsonspenger	398		
18	Refusjon av sykepenger	455		
	Sum kap. 3325	23 979	5 947	6 149

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved ABM-utvikling, jf. kap. 325, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter ved ABM-utvikling, jf. kap. 325, post 21.

Kap. 0326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 3326)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	234 959	237 021	287 866
21	Spesielle driftsutgifter	8 105	8 655	8 949
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	22 222	17 872	41 081
73	Noregs Mållag	1 457	1 505	1 536
74	Det Norske Samlaget	6 596	8 399	8 576
75	Språkteknologi, Norsk Ordbok mv.	7 684	7 942	9 712
78	Ymse faste tiltak	60 317	65 422	70 950
	Sum kap. 0326	341 340	346 816	428 670

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Norsk språkråd. Kapitlet omfatter også tilskudd til Det Norske Samlaget, Noregs Mållag og til andre formål og institusjoner på feltet, bl.a. Norsk Forfattersentrum, Norsk barnebok-institutt, Senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet (NORLA) og Landssamanslutninga av nynorsk kommunar.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for de statlige virksomhetene Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og det nye kompetansesenteret for norsk språk, som foreslås etablert fra 1. januar 2005 ved omdanning av Norsk språkråd.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3326, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2004	2005
Nasjonalbiblioteket	186 071	235 189
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	36 860	37 033
Norsk språkråd	15 090	15 644

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket flytter sommeren 2005 inn i fullstendig rehabiliterte fasiliteter på Solli plass med tilliggende underjordiske magasin for samlingene, jf. programkategoriomtalen. I hovedsak som

følge av dette er bevilgningen til Nasjonalbiblioteket økt med totalt 72 mill. kroner, hvorav vel 49 mill. kroner til dekning av økte driftsutgifter, og vel 23 mill. kroner til innkjøp av inventar og utstyr, jf. omtalen under post 45. Utover lønns- og pris-kompensasjon skal økningen under post 01 dekke

økte flytte-, drifts- og husleieutgifter i forbindelse med magasinet og innflytting i de nye og rehabiliterte lokalene i Oslo, samt økte drifts- og husleieutgifter som følge av byggeprosjekter i Rana.

Med dette vil landet få et helhetlig nasjonalbibliotek med moderne brukerfasiliteter. Dermed slutføres et betydelig kulturpolitisk prosjekt som det har vært arbeidet med i flere tiår. Det grunnlaget som hermed skapes for institusjonen, krever oppfølging i årene framover, slik at de faglige utfordringene kan løses på en god måte.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) produserer og låner ut allmenn litteratur og studielitteratur til blinde og synshemmede. Virksomheten ble bygd opp av Norges Blindforbund og Vestlandske Blindforbund, men ble overtatt av staten fra 1989. Sterke utdanningspolitiske, kulturpolitiske og sosialpolitiske grunner tilsier at disse oppgavene må løses på en god måte og i et tilstrekkelig omfang.

Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2004. Fordelingen av midler mellom Nasjonalbiblioteket og NLB kan bli noe justert som følge av at Nasjonalbiblioteket overtar oppgaver som i dag ivaretas av NLB, jf. for øvrig omtale av NLB under Modernisering og forenkling av offentlig sektor.

Nytt språklig kompetansesenter (Norsk språkråd)

Departementet foreslår at det bebudede kompetansesenteret for norsk språk blir etablert fra 1. januar 2005. Fra samme dato avvikles Norsk språkråd i sin nåværende form. Inntil videre vil imidlertid den nye institusjonen beholde navnet Norsk språkråd. Det vil bli arbeidet videre med spørsmålet om hvordan den nye institusjonen skal organiseres og styres på permanent basis, slik det er nærmere redegjort for i Ot.prp. nr. 83 (2003-2004) Om lov om oppheving av lov om Norsk språkråd. I denne forbindelse vil også navnespørsmålet bli vurdert. I første omgang vil institusjonen bli ledet av et interimsstyre som departementet oppnevnte i juni 2004. Den daglige ledelse ivaretas av en direktør som tiltrådte i januar 2004, og som inntil videre fungerer som leder av sekretariatet i Norsk språkråd. Institusjonen skal bygges opp på grunnlag av de ressurser som blir frigjort gjennom avvikling av Norsk språkråd. Alle ansatte i Språkrådets sekretariatet får tilbud om stilling i den nye institusjonen.

Etablering av den nye institusjonen fra 1. januar 2005 er betinget av at Stortinget først fatter vedtak

om å oppheve lov om Norsk språkråd i samsvar med forslaget i Ot.prp. nr. 83 (2003-2004). For nærmere begrunnelse viser departementet til utfyllende drøfting i odelstingsproposisjonen.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene ved Nasjonalbibliotekets oppdragsvirksomhet. Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som institusjonen får i merinntekter under kap. 3326, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Nasjonalbibliotekets virksomhet er i tiltagende grad basert på utvikling og konsolidering av ulike IKT-løsninger. Institusjonen har således løpende behov for oppgradering av og investeringer i et bredt spekter av teknologisk utstyr. Bevilgningen er økt med vel 23 mill. kroner til innkjøp av inventar og utstyr i forbindelse med innflytting i nye og rehabiliterte lokaler på Solli plass sommeren 2005. Økningen dekker ikke fullt ut behovet for investeringsmidler til inventar og utstyr i forbindelse med innflyttingen. Nasjonalbiblioteket vil derfor måtte omdisponere midler til dette formålet fra den ordinære rammen under denne posten, slik at deler av investeringene og oppgradering av IKT-utstyr utsettes.

Post 73 Noregs Mållag

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Noregs Mållag. Tilskuddet går til arbeidet med å styrke nynorsk skriftkultur. Departementet foreslår at tilskuddet videreføres på samme nivå som i 2004.

Post 74 Det Norske Samlaget

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Det Norske Samlaget. Tilskuddet går til arbeidet med å styrke nynorsk språk, litteratur og kultur og skal bidra til å gi et bredere tilbud av bøker utgitt på nynorsk.

Post 75 Språkteknologi, Norsk ordbok mv.

Av det samlede bevilgningsforslaget under denne posten er størstedelen knyttet til prosjektet Norsk Ordbok. Prosjektet får tilskudd fra departementet

og Universitetet i Oslo, som fortsatt vil bære en betydelig del av de samlede utgiftene. Arbeidet med ordboken er siden 2002 betydelig opptrappet. For å sikre at verket foreligger komplett i jubileumsåret 2014, er bevilgningen til Norsk ordbok foreslått økt med om lag 1,8 mill. kroner.

Posten dekker også tilskudd til Det Norske Akademi for Sprog og Litteraturs arbeid med å digitalisere de fire opprinnelige bindene av Norsk Riksmålsordbok. Dette vil muliggjøre en ny samlet utgave av verket, der de to supplementsbindene og nyere ordtilfang settes inn i ett verk.

Post 78 Ymse faste tiltak

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2005 under denne posten, og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2004, følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) arrangerer sin årlige verdenskonferanse i 2005 i Oslo. Det er søkt om en samlet statsstøtte på 6 mill. kroner, hvorav 4 mill. kroner er bevilget tidligere. Med årets bevilgning er dette behovet innfridd.

Nasjonalkomiteen for Ibsensatsingen har som oppdrag å planlegge og koordinere hundreårsmarkeringen i 2006 av Ibsens død. Ibsenkomiteen har framlagt en plan for markeringen, som omfatter en rekke arrangementer og prosjekter over hele landet i samarbeid med teatre, museer og andre kulturinstitusjoner, forskningsmiljøer og medieinstitusjoner. Departementet foreslår for 2005 en bevilgning på nær 6,3 mill. kroner til forberedelsene.

For å sikre god tilgjengelighet til bøker for personer med nedsatt funksjonsevne, ønsker departementet å bidra til at det etableres tryggere rammer rundt prosjektet «Leser søker bok». Prosjektet er organisert som en forening med 19 medlemsorganisasjoner som representerer alle ledd i produksjonskjeden av litteratur, samt formidlere og brukere. Gjennom prosjektet blir det produsert tilrettelagt litteratur og det tas sikte på å bygge opp formidlingskanaler i samarbeid med bibliotek og andre. Det foreslås at tilskuddet til Leser søker bok økes med 3 mill. kroner i 2005 til 3,3 mill. kroner.

For å styrke utviklingen av samisk språkteknologi vil Kultur- og kirke departementet bidra med 1,5 mill. kroner over tre år til et prosjekt for utvikling av samisk korrekturprogram i regi av Sameitinget. Det foreslås for 2005 en bevilgning på 0,5 mill. kroner til dette formålet.

Rapport 2003

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbiblioteket skal være landets fremste kilde til kunnskap om Norge, nordmenn og norske forhold, her og i utlandet. Biblioteket favner også utenlandsk stoff. Virksomheten omfatter oppbygging, bevaring og tilgjengeliggjøring av samlinger av svært forskjellig karakter innen alle medietyper. Samlingene inneholder bl.a. Norges nasjonallitteratur, dvs. nesten alle bøker, tidsskrifter og småtrykk framstilt i Norge fra 1644 og fram til i dag. Nasjonalbiblioteket eier verdens største samling av bøker og annet materiale om Henrik Ibsen. Videre har biblioteket en egen håndskriftsamling.

Nasjonalbibliotekets viktigste oppgaver er knyttet til forvaltning av pliktavleveringsloven, til depotsamling for fjernlån og gjenbruk, arkivsamling, mikrofilming av aviser, innsamling, bevaring og formidling av lyd- og bildemedier, restaurering og konservering, digitalisering og utvikling i tilknytning til digitalt bibliotek.

I 2003 tok Nasjonalbiblioteket i bruk Nordens første automatlager for bibliotek i Rana. Med den nye teknologien er det ved Depotbiblioteket etablert en bedre samlings- og eksemplarkontroll, og dokumenttilbudet utvides bl.a. til også å omfatte lydbøker. Automatlageret gir raskere utlånshåndtering, og dette innebærer at betydelig større samlinger er gjort tilgjengelige gjennom fjernlån.

Nasjonalbibliotekets nye magasiner på Solli plass i Oslo oppføres i fire etasjer under bakkenivå med et samlet areal på vel 5000 kvm. Samtidig pågår en omfattende ombygging og rehabilitering av den gamle bibliotekbygningen. I byggeperioden er det etablert flere midlertidige oppholds- og arbeidssteder for samlingene og personalet. Det nye magasinbygget ble overtatt av Nasjonalbiblioteket i 2004, mens ombyggings- og rehabiliteringsprosjektet ferdigstilles sommeren 2005.

Nasjonalbibliotekets elektroniske samlinger er åpne for publikum via Internett og er av sentral betydning for tilgjengeliggjøring av kulturarven. Nasjonalbiblioteket er en viktig samarbeidspart for ABM-utvikling i arbeidet med prosjektet Norsk digitalt bibliotek. Prosjektet har som mål å gjøre alle digitale informasjonsressurser tilgjengelige for alle på en enkel måte via Internett, med basis i en organisert samling av tjenester og innholdsressurser.

Lagringssystemene i det digitale sikringsmagasinet ble betydelig oppgradert i 2003. Ved utgangen av året omfattet sikringsmagasinet vel 900 000 unike digitale dokumenter. Av dette var ca. 360 000 tilvekst i 2003.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Budsjettøkningen som ble lagt inn i 2003 og videreført i 2004, ble i hovedsak brukt til investeringer i ny teknologi og bedre tilrettelegging av produksjonen. På grunn av forsinkelser med ombyggingen var produksjonen av folkebiblioteklitteratur første halvår mindre enn ønsket. Produksjonen økte så i andre halvår, og er pr. juli 2004 på forutsatt nivå.

Studielitteraturen produseres etter søknader fra studentene. Antall studenter og fag som velges veksler fra år til år. Produksjon av studielitteratur er derfor vanskelig å planlegge. Studenter med produksjonsrett kan velge om de ønsker ny produksjon i blindeskrift, lyd eller e-tekst. Produksjonen av studielitteratur i lyd var høyere i 2003 enn i 2002. Nyproduksjon av e-tekstbøker er lavere enn produksjonen de foregående årene, men i likhet med den øvrige studielitteraturen er utlånet høyere enn tidligere år.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek produserer all studielitteratur i DAISY-format, som gir rask og enkel tilgang til tekstene. Utlånssystemet er tilpasset brukernes behov. De samlede utlånstall for

2003 viser en klar økning i forhold til 2002. Utlånstallene for studie bøker på lyd viser en klar stigning i forhold til 2002, noe som bekrefter at det nye formatet fungerer godt. Norsk lyd- og blindeskriftbiblioteks bokbase er søkbar gjennom Internett.

Norsk språkråd

Arbeidet med å omdanne Norsk språkråd til et mer utadrettet kompetansesenter for norsk språk ble igangsatt på nyåret 2003. Parallelt med dette har Norsk språkråd videreført sine løpende aktiviteter, bl.a. knyttet til rådgivnings-, informasjons- og tilsynsvirksomhet. I 2003 avsluttet Norsk språkråd et omfattende arbeid med forslag til revisjon av rettskrivningsnormalene for bokmål og nynorsk. I tråd med noe av det som er tanken bak den forestående omdanningen, er det i 2003 lagt stor vekt på arbeidet med språkstyrking og statusvern for å motarbeide såkalt domenetap for norsk språk. Det ble bl.a. gjennomført en konferanse i samarbeid med Globaliseringsprogrammet ved Det historisk-filosofiske fakultet på NTNU i Trondheim om forholdet mellom bruk av norsk og engelsk innenfor norsk forskning og vitenskap.

Kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 0326)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter	6 618	4 380	4 529
02	Inntekter ved oppdrag	8 246	8 655	8 949
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	1 288		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	2 271		
17	Refusjon lærlinger	15		
18	Refusjon av sykepenger	4 736		
	Sum kap. 3326	23 174	13 035	13 478

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Nasjonalbiblioteket, Norsk språkråd og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, jf. kap. 326, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter i forbindelse med oppdragsvirksomheten ved Nasjonalbiblioteket, jf. kap. 326, post 21.

Kap. 0328 Museums- og andre kulturvernformål (jf. 3328)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	32 297	32 247	34 435
21	Arkeologiske og andre oppdrag	11 361	14 597	15 093
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 852	2 259	2 300
60	Tilskuddsordning for museer	146 946		
70	Det nasjonale museumsnettverket	158 598	397 587	417 550
72	Knutepunktinstitusjoner	12 402		
73	Museumsreformen	42 580		
75	Seilskutene	10 000	4 543	
78	Ymse faste tiltak	35 318	33 079	34 774
	Sum kap. 0328	452 354	484 312	504 152

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Arkeologisk museum i Stavanger og Bunad- og folkedraktrådet, tilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket, jf. post 70, og til ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet.

Seilskutene

En uavhengig utredning fra 2002 slo fast at det i tillegg til det ordinære statstilskuddet til drift og vedlikehold av de tre seilskutene Christian Radich, Statsraad Lehmkuhl og Sørlandet er behov for 38,6 mill. kroner fra staten til ekstraordinær opprustning. Kultur- og kirke departementet vil gjennom spillemidler til kulturformål utenfor statsbudsjettet yte vedlikeholdstilskudd til disse skutene, slik at behovet for ekstraordinært vedlikehold blir dekket opp i perioden 2004 - 2006. I 2004 har departementet stilt 8 mill. kroner til disposisjon til dette formålet fra spillemidlene, slik at det dermed er tildelt 22,6 mill. kroner. De resterende 16 mill. kroner vil bli tildelt i 2005 og 2006.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkeologisk museum i Stavanger og Bunad- og folkedraktrådet. Det er lagt inn en økning på 1 mill. kroner i bevilgningen til Arkeologisk museum i Stavanger. Midlene skal benyttes til å arrangere en utstilling om den kinesiske keiseren Jing Dis grav. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med Universitetets kulturhistoriske museer i Oslo og Vitenskapsmuseet i Trondheim. Det er gitt tilsagn om til sammen 6 mill. kroner i statsstøtte til prosjektet, fordelt likt mellom Utenriksdepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet og Kultur- og kirke departementet.

Det er videre lagt inn 0,2 mill. kroner til Nordisk museumsfestival i budsjetttrammen til Arkeologisk museum i Stavanger. Midlene ble tidligere forvaltet av ABM-utvikling.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3328, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Fordeling av bevilgningen:

(i 1 000 kr)

	2004	2005
Arkeologisk museum i Stavanger	29 395	31 474
Bunad- og folkedraktrådet	2 852	2 961

Post 21 Arkeologiske og andre oppdrag

Arkeologisk museum i Stavanger får inntekter fra arkeologiske undersøkelser. Bevilgningen under denne posten kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3328, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Midlene under denne posten skal benyttes til oppbygging av utstillinger og kjøp av inventar og utstyr ved Arkeologisk museum i Stavanger.

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen under denne posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i det nasjonale museumsnettverket som er under etablering og utvikling som ledd i den pågående museumsreformen, og til tidligere statsstøttede museer som vil kunne komme med i nettverket etter hvert.

Museumsreformen

Arbeidet med museumsreformen bygger på St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleveling jf. Innst. S. nr. 46 (2000-2001). En oppdatert og supplerende gjennomgang av arbeidet ble gitt i St.meld. nr. 48 (2002-2003) Kulturpolitikk fram mot 2014, jf. Innst. S. nr. 155 (2003-2004). Det er forutsetningen at museer av alle typer kan inngå i det nasjonale nettverket, også de kunstmuseene som i budsjettforslaget for 2005 fortsatt er oppført under kap. 322, post 72.

Grunnlaget for den nasjonale nettverksorganiseringen er institusjonell konsolidering på regionalt nivå. Gjennom drøftinger initiert fra sentralt hold av ABM-utvikling og koordinert regionalt av de respektive fylkeskommuner foregår det en gradvis strukturendring i retning av et mindre antall konsoliderte museumsinstitusjoner i hvert fylke. Dette skjer først og fremst ved samorganisering av tidligere selvstendige institusjoner, i noen tilfeller også gjennom videre vekst ved utvalgte institusjoner. Den tredje pilar i reformen, ved siden av regional konsolidering og nasjonal samordning, er å bevare og styrke det lokale engasjement og den lokale deltakelse i kulturvernet.

Status i konsolideringsarbeidet

Før konsolideringsarbeidet for alvor kom i gang i 2002, fikk til sammen vel 270 museer statlig driftstilskudd over dette budsjettkapitlet, for de flestes vedkommende kanalisert og fordelt gjennom fylkeskommunene. Etter et par års konsolideringsarbeid hadde det på landsbasis utkrystallisert seg i overkant av 90 konsoliderte enheter. Dette la til rette for en omlegning av tilskuddssystemet, og fra 2004 er de ulike tilskuddsordninger og tilskuddsposter under dette kapitlet samlet til én, slik at alle museene nå får statstilskuddet fastsatt og utbetalt direkte av staten.

Utenom tilskuddet til de konsoliderte enhetene har departementet lagt opp til å videreføre tidligere statstilskudd også til andre museer, dvs. museer som foreløpig ikke har funnet sin plass innenfor en konsolidert struktur. Mange av disse deltar i drøftinger om mulige sammenslåinger i de respektive fylker. I løpet av det siste året er ytterligere 20 museer gått inn i en konsolidert enhet og dermed blitt en del av det nasjonale nettverket. Antallet som fortsatt står utenfor, er etter dette redusert med nærmere en fjerdedel til ca. 65. Det legges til grunn at også disse museene vil avklare sin eventuelle deltakelse i den institusjonelle konsolideringen i løpet av den tid som gjenstår av arbeidet med museumsreformen. Videreføringen av et eget statstilskudd til disse er derfor å betrakte som en midlertidig ordning.

Som for inneværende år foreslås det at tilskuddet til de ikke-konsoliderte museene forvaltes av ABM-utvikling, slik at det i samråd med fylkeskommunen kan omdisponeres mellom de aktuelle museene i fylket dersom videre utvikling i konsolideringsprosessen eller forholdet til fylkeskommunens egne tilskudd skulle tilsi det. Fordelingen av tilskudd til ovennevnte museer følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 3. Tilskuddet til de konsoliderte institusjonene foreslås fordelt slik det framgår av den spesifiserte fordelingstabellen nedenfor.

Sogn og Fjordane Kunstmuseum, som de siste år har fått driftstilskudd fra ymse-posten på kap. 322, er i bevilgningsforslaget for 2005 kommet til som ny konsolidert enhet etter å ha tatt opp i seg to av de institusjoner som i 2004 får videreført tidligere statstilskudd gjennom ABM-utvikling. Dette medfører at antallet konsoliderte enheter på landsbasis øker fra 91 til 92 fra 2004 til 2005.

Videre konsolideringsutsikter

Generelt må det understrekes at videre prosesser kan føre til sammenslåing av institusjoner som i

2005 er ført opp som egne konsoliderte enheter. Departementet vil se positivt på en slik utvikling. Det samme gjelder prosesser som kan føre til at flere kunstmuseer inngår i en konsolidert struktur med andre typer museer, for eksempel etter mønster av det som nå er skjedd i Møre og Romsdal. Her er det tale om et nyopprettet kunstmuseum som er samorganisert med en institusjon som i 2004 var oppført som egen konsolidert enhet, Jugendstilsenteret. Den nykonsoliderte institusjonen bærer navnet Artes maris. Det vises ellers til omtale under kap. 322, post 72.

De utsikter til videre dynamikk i konsolideringsarbeidet som her er skissert, innebærer at listen over konsoliderte museer fortsatt ikke må betraktes som et uttrykk for en endelig institusjonsstruktur. I tillegg er samorganiseringen i mange tilfeller ennå ikke kommet til veis ende mellom de museer som inngår i en konsolidert enhet. Det gjenstår følgelig mye konsolideringsarbeid fortsatt, både hva angår den ytre struktur og den indre fordypning.

Både identifiseringen av konsoliderte enheter og hvilke andre museer som anses for å ha falt på plass i den konsoliderte strukturen, er foretatt i samråd med ABM-utvikling og baserer seg på en vurdering av foreliggende museumsplaner i fylkene og de pågående konsolideringsprosesser. I den forbindelse har ABM-utvikling som tidligere innhentet innspill fra alle fylkeskommunene om status og videre prioriteringer i reformarbeidet.

Nærmere om tilskuddsvilkår

Det nye tilskuddssystemet som er gjennomført fra 2004 med utgangspunkt i prinsippene i abm-meldingen og forslaget i kulturmeldingen, endrer ikke den situasjon at fylkeskommunene og i mange tilfelle de aktuelle kommuner har et grunnleggende delansvar for finansieringen av museene. Etter den nye tilskuddordningen vil forutsetningen normalt være at regionen skal dekke minst 40 pst. av det samlede offentlige driftstilskuddet. For de museene som også før 2004 fikk direkte statstilskudd bevilget over 70-post, vil imidlertid den tidligere tilskuddsfordelingen i utgangspunktet bli lagt til grunn. I de tilfellene et slikt museum inngår i en konsolidering med andre museer, vil det være naturlig å vurdere tilskuddsfordelingen spesielt med utgangspunkt i tidligere institusjonsstruktur.

I unntakstilfelle kan det fra statens side være aktuelt å gi øremerkede tilskudd for å ivareta særlige oppgaver uten motkrav om regional medvirkning. Tilsvarende vil også regionen uten statlig medfinansiering kunne etablere nye tiltak organisert innenfor rammen av en konsolidert enhet, slik

det nevnte kunstmuseet i Møre og Romsdal er et eksempel på.

Det legges opp til nær kontakt mellom staten, fylkeskommunene og de aktuelle kommunene i forvaltning av museene. Dette er i samsvar med forutsetningene i abm-meldingen, der det het at Norsk museumsutvikling (nå ABM-utvikling) må samhandle nært med fylkeskommunene i forhold til alle museene der finansieringsansvaret er delt. Videre het det at oppfølgings-, tilsyns- og kontrolloppgavene for disse institusjonene burde ligge i fylkeskommunene.

Tilskuddet til et tjuetall museer inkluderer en videreføring av et særskilt tilskudd som i 2003 ble bevilget over en egen post til den kulturelle skolesekken. Vilkåret var at dette skulle legge til rette for en økning av antallet skoleelever i organisert omvisning med minst 5000 ved hvert museum. Den foreliggende rapporten viser at dette har vært meget vellykket, og at alle museene har oppfylt måltallet med god margin. Til sammen har de aktuelle museene nådd ut til 137 000 nye elever, og flere av museene har mer enn fordoblet antallet besøkende skoleelever.

Økt tilskudd til enkelte museer i 2005

For bl.a. å stimulere de pågående konsolideringsprosesser er det de siste tre årene bevilget en øremerket økning i statstilskuddet til over 70 utvalgte museer over hele landet. Ved videre tilførsel av nye ressurser i reformarbeidet vil departementet fortsatt prioritere de prosesser som kan dokumentere best innhold og framdrift i tråd med forutsetningene. Dette har ABM-utvikling i samråd med departementet signalisert i sin kontakt med fylkeskommunene og de aktuelle museene. Stramme budsjetterammer innebærer dessuten fortsatt en høy terskel for tildeling av økte midler.

Det foreslås med dette som utgangspunkt – foruten en fortsatt styrking av driftstilskuddet til Nasjonalmuseet for kunst under kap. 322, post 73 – økt tilskudd til tre konsoliderte institusjoner i hvert av fylkene Nordland og Hordaland. I Nordland gjelder det Helgeland Museum, Salten Museum og Museum Nord, og i Hordaland Norges fiskerimuseum, Museumssenteret Salhus og Bryggens Museum. Sistnevnte museum forvalter de statlige minnesmerkene Rosenkrantzårnet og Håkonshallen, og tilskuddsøkningen skal dels kompensere for permanent reduksjon i egeninntektene som følge av pålagte brannverntiltak i Rosenkrantzårnet, dels gi rom for nødvendig opprustning av Håkonshallen.

I tillegg til dette foreslås en økning i tilskuddet til Telemark Museum for å styrke museets Ibsen-

formidling fram mot det nasjonale Ibsen-jubileet i 2006. Videre er det lagt inn en økning i driftstilskuddet til Glomdalsmuseet i Hedmark, som sommeren 2005 får ferdigstilt nybygget som skal romme et dokumentasjons- og formidlingscenter for romanifolkets kultur og historie. I første omgang vil en del av økningen måtte benyttes til å dekke diverse ekstrautgifter i anleggsperioden.

Det ble i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2004 bevilget et engangstilskudd på 7,5 mill. kroner til Norsk Folkemuseum i forbin-

delse med at museet fra 1. januar 2004 overtok forvaltningsansvaret for Bygdø Kongsgård. For 2005 foreslås et tilskudd på 5,6 mill. kroner til forvaltningen av Bygdø Kongsgård. Økningen skal sette museet driftsmessig i stand til å ivareta de forpliktelser som forvaltningen av Kongsgården innebærer, og legge til rette for en omlegging av gårdsdriften til historisk landbruk, noe som var en av forutsetningene for overføring av forvaltningsansvaret.

Fordeling av bevilgningen, årsverk og besøkstall:

Museum	(i 1 000 kr)			
	Årsverk 2003	Besøk 2003	Bevilget 2004	Forslag 2005
Borgarsyssel Museum	11,7	18 272	3 202	3 269
Fredrikstad Museum	12,0	10 240	2 369	2 419
Halden historiske Samlinger	8,8	26 445	3 536	3 610
Akershus fylkesmuseum	19,0	21 578	2 716	2 773
Eidsvoll 1814 - Rikspolitisk senter	7,8	32 857	7 429	7 585
Fetsund Lenser	15,0	30 000	1 700	1 736
Follo museum	7,6	7 400	2 423	2 474
Norsk Folkemuseum	127,0	250 089	44 365	50 899
Norsk Sjøfartsmuseum	24,2	58 898	937	957
Norsk Teknisk Museum	38,5	133 851	19 363	19 771
Oslo Bymuseum	16,5	49 303	954	974
Glomdalsmuseet	20,8	18 400	5 287	5 798
Hedmarksmuseet og Domkirkeodden	29,5	41 122	4 578	4 674
Kvinnemuseet/Kongsvingermuseene	4,0	6 216	2 813	2 872
Nordøsterdalsmuseet	4,2	1 575	909	928
Norsk Skogmuseum	45,0	110 605	11 569	11 813
Gjøvik historiske samlinger	7,0	81 276	1 338	1 366
Maihaugen	76,0	147 132	28 007	28 597
Musea i Nord-Gudbrandsdalen	4,0	5 435	961	981
Randsfjordmuseene	11,6	7 126	3 639	3 716
Toten Økomuseum	11,5	12 562	1 349	1 377
Valdres Folkemuseum	17,0	24 322	2 103	2 147
Blaafarveværket	31,5	183 000	4 503	4 598
Drammens Museum for kunst og kulturhistorie	19,2	41 603	3 533	3 607
Hallingdal Museum	4,1	6 041	1 209	1 234
Lågdalsmuseet	4,0	18 510	1 499	1 531
Norsk Bergverksmuseum	22,0	69 000	10 743	10 969

(i 1 000 kr)

Museum	Årsverk 2003	Besøk 2003	Bevilget 2004	Forslag 2005
Ringerikes Museum	4,0	5 524	498	508
Larvikmuseene	8,0	20 343	1 928	1 969
Nord-Jarlsbergmuseene	8,0	7 500	1 953	1 994
Norsk museum for fotografi - Preus fotomuseum	8,9	9 680	7 419	7 575
Sandefjordmuseene	12,7	32 897	3 122	3 188
Vestfold fylkesmuseum	17,0	20 705	2 354	2 404
Norsk Industriarbeidermuseum	12,0	29 656	6 635	6 775
Telemark Museum	26,5	43 225	6 707	7 548
Vest-Telemark Museum	14,1	52 318	1 968	2 009
Aust-Agder kulturhistoriske senter	22,0	9 761	4 527	4 622
Ibsenhuset og Grimstad Bymuseum	3,5	16 547	960	980
Næs Jernverksmuseum	5,0	7 984	1 534	1 566
Setesdalsmuseet	5,7	11 190	1 501	1 533
Agder naturmuseum og botaniske hage	13,3	19 643	2 572	2 626
Vest-Agder fylkesmuseum	9,5	24 496	3 491	3 565
Dalane Folkemuseum	8,8	9 125	2 031	2 074
Jærmuseet	21,8	41 578	4 030	4 115
Karmsund Folkemuseum	7,5	9 047	1 501	1 533
Ryfylkemuseet	9,9	8 647	2 063	2 106
Stavanger Museum	25,5	58 265	4 620	4 717
Baroniet Rosendal	20,1	57 318	857	875
Bergens Sjøfartsmuseum	13,0	12 009	1 662	1 697
Bryggens Museum	7,3	92 640	2 921	3 482
Hardanger Folkemuseum	8,0	7 261	1 649	1 684
Hordamuseet	9,5	15 147	1 585	1 618
Museumssenteret i Salhus	9,2	9 900	1 853	2 392
Norges Fiskerimuseum	5,3	11 046	1 112	1 635
Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum	16,8	10 808	2 383	2 433
Sunnhordland Folkemuseum og Sogelag	9,5	9 203	1 533	1 565
Vestlandske Kunstindustrimuseum	7,4	23 229	3 590	3 666
De Heibergske Samlinger, Sogn Folkemuseum	14,7	18 513	3 183	3 250
Kystmuseet i Sogn og Fjordane	9,8	14 712	2 394	2 444
Nordfjord Folkemuseum	7,3	20 227	1 887	1 927
Sogn og Fjordane Kunstmuseum	9,3	29 643	2 251	2 298
Sunnfjord Museum	5,3	11 255	1 277	1 304
Artes maris	5,7	13 500	3 423	3 495
Nordmøre museum	16,0	24 551	4 047	4 132

(i 1 000 kr)

Museum	Årsverk 2003	Besøk 2003	Bevilget 2004	Forslag 2005
Nynorsk kultursentrum	12,6	18 401	7 077	7 226
Romsdalsmuseet	17,0	38 856	3 840	3 921
Sunnmøre Museum	12,6	27 066	6 453	6 589
Kystmuseet i Sør-Trøndelag	9,3	25 772	1 046	1 068
Museet Kystens Arv	14,4	21 400	1 031	1 053
Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum	14,1	54 140	8 653	8 835
Orkla Industrimuseum	10,0	24 217	1 275	1 302
Ringve Museum	10,3	65 871	7 091	7 240
Rørosmuseet	15,0	45 348	3 052	3 116
Trøndelag Folkemuseum	43,3	197 492	6 438	6 574
Kystmuseet i Nord-Trøndelag, Woxengs Samlinger	16,4	37 388	4 045	4 130
Stiklestad nasjonale Kultursenter	55,8	154 067	11 691	11 937
Lofotr - Vikingmuseet Borg	18,5	60 240	1 415	1 445
Helgeland museum	21,0	30 303	6 043	6 670
Museum Nord	22,7	21 769	3 613	4 189
Norsk Luftfartsmuseum	24,0	44 541	8 720	8 974
Salten Museum	22,0	50 000	5 253	5 864
Midt-Troms Museum	13,4	9 525	1 725	1 761
Nordnorsk fartøyvernsenter og Indre Sør-Troms museum	17,0	4 076	1 477	1 508
Nord-Troms Museum	10,3	15 877	1 632	1 666
Perspektivet Museum	5,9	1 251	1 296	1 323
Trondarnes Distriktsmuseum	9,0	25 488	1 746	1 783
Alta Museum	15,3	70 925	1 705	1 741
Gjenreisningsmuseet for Finnmark og Nord-Troms	3,0	9 586	1 168	1 193
Nordkappmuseet	3,8	9 583	1 189	1 214
Sør-Varanger Museum – Grenselandmuseet	8,0	21 361	1 168	1 193
Vadsø Museum - Ruija kvenmuseum	4,7	9 010	1 602	1 636
Vardø museene	5,0	1 215	1 189	1 214
Sum	1451,8	3 326 719	374 688	392 344

Kilde: Museenes rapportering til Kultur- og kirke departementet for 2003

I tillegg kommer tilskudd på alt kr 24 206 000 til museer under denne posten som får tilskudd fra ABM-utvikling, jf. vedlegg 3. Dessuten videreføres 1 mill. kroner til Nordnorsk Kunstmuseum og Bergen Kunstmuseum til tiltak i forbindelse med den kulturelle skolesekken. Samlet blir dette kr 417 550 000.

Post 78 Ymse faste tiltak

Bevilgningen under denne posten omfatter ymse tiltak på museums- og kulturvernområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2005 under denne posten, og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2004, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Administrasjons- og kulturbygget ved Kvæntunet vil stå ferdig og gå over i ordinær drift i juni 2005. Aktiviteten ved senteret økes dermed betraktelig, og det foreslås en økning i driftstilskuddet på 0,7 mill. kroner.

Kaupangundersøkelsene i Vestfold kaster lys over tidlig norsk byutvikling og norsk rikshistorie. Miljøvern departementet, Utdannings- og forskningsdepartementet og Kultur- og kirke departementet gir tilskudd til formidling av resultatene fra Kaupangundersøkelsene. Kultur- og kirke departementet vil bidra med 0,5 mill. kroner til dette formålet i 2005.

Rapport 2003

Museumsreformen

For styrking av museumssektoren skisseres i St.meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleveling, og i de oppfølgende statsbudsjettene en prosess for regional konsolidering av museene og etablering av nasjonale nettverk. Målet er en institusjonsstruktur med vesentlig færre og dermed faglig og administrativt sterkere enheter enn i dag, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002). Museumsreformen er forankret i bevaring og styrking av lokalt engasjement og deltakelse i kulturvernet, styrking av faglig kompetanse på regionalt nivå og utvikling av nasjonale nettverk.

Museene har tatt aktiv stilling til prosessene, og i hovedsak vært konstruktive med å finne fram til løsninger for etablering av større, faglige fellesskap. Fylkeskommunene har gjennomgående spilt en aktiv rolle med prioriterte innspill til ABM-utvikling i forberedelsen til utarbeidelse av statsbudsjettet, og mange har også bidratt med økonomisk stimulering av prosesser og støtte i form av juridisk bistand og veiledning i organisasjonsutvikling. ABM-utvikling gjennomførte høsten 2003 tre landsdekkende seminarer om reformen, og styrket

arbeidet med etablering av nasjonale nettverk, bl.a. med en møterunde og et seminar om nettverk med de største museene.

Utenom arbeidet med museumsreformen har aktiviteten og besøkstallene ved museene vært forholdsvis stabile de siste årene. For de fleste museer er store deler av driftsmidlene knyttet opp til lønninger, husleie, løpende vedlikehold og drift av eksisterende anlegg og samlinger.

Samlinger

Museenes samlinger skal være framtidens arkiv for materiell kultur. I dag ser vi klart at nedbrytningen av samlingene i museene er et betydelig problem. ABM-utvikling har derfor, i samarbeid med museene, utarbeidet et opplegg for tilstandsregistrering av museenes samlinger. Opplegget gjennomføres som et samarbeid mellom fylkeskommunene og ABM-utvikling, slik at en skal få en mer fullstendig oversikt over behovene. I 2003 ble det foretatt registreringer i fylkene Vestfold, Buskerud og Telemark, og i de samiske museene.

Gjennom tilskuddsordningen til sikringstiltak ved museene er det i perioden 1984-2003 gitt til sammen ca. 77 mill. kroner i statlige bevilgninger. I 2003 ble omlag 6 mill. kroner fordelt til sikringstiltak ved 36 institusjoner. I 2003 hadde ca. 51 pst. av museene som svarte på statistikk skjemaet, vedtatt en sikringsplan, mens 30 pst. hadde vedtatt en bevaringsplan.

Museumsstatistikken viser at det sett under ett er en reduksjon i omfanget av kunst-, natur- og kulturhistoriske gjenstander som er utilfredsstillende registrert. I 2003 hadde 52 pst. av museene som rapporterte til statistikken utarbeidet tiltaksplaner for å komme à jour med katalogiseringen. 53 pst. av institusjonene hadde tatt i bruk programvare for elektronisk registrering av samlingene.

Tabell 9.14 Samlingenes tilvekst i 2003, og ikke tilfredsstillende registrert materiale pr. 31.12.2003

Type samlingsobjekt	Tilvekst i 2003 (antall)	Tilvekst i 2003 (pst.)	Ikke tilfredsstillende registrert materiale i pst. av totalt materiale
Fotografi	354 480	3,4	32,5 pst.
Kunsthistorisk	10 024	1,8	21,5 pst.
Kulturhistorisk	172 245	3,2	15,5 pst.
Naturhistorisk	119 202	0,4	7,9 pst.

Kilde: ABM-utvikling/SSB

Forskning

Det er først og fremst de største museene som har tilrettelagt for forskningsaktivitet. Ved flere av museumsinstitusjonene under Kultur- og kirkedepartementet arbeider hovedfagsstudenter og doktorgradsstipendiater med forskningsprosjekter i tilknytning til samlingene. 24 pst. av museene som rapporterte til museumsstatistikken i 2003, hadde utarbeidet forskningsplaner.

Det er behov for å styrke forskning om museer og museenes virksomhet. Slik forskning er en viktig basis for museenes rolleforståelse.

Besøk og tilgjengelighet

98 pst. av museene som rapporterte til museumsstatistikken for 2003, svarte at museet var åpent for publikum. Disse museene hadde til sammen 8,7 millioner besøkende. Besøktallet i 2003 var på linje med 2002. For en oversikt over besøket i 2003 ved museene i det nasjonale museumsnettverket vises det til tabellen med forslag til fordeling av bevilgningen under post 70 i 2005.

Mange museer har utvidede åpningstider om sommeren for å møte behov fra reiselivet. Om vinteren utgjør elever og pensjonister en stor andel av besøket på dagtid, og de fleste museer prioriterer åpning i helger for å kunne gi tilbud til familier og andre som ønsker å benytte fritid til museumsbesøk. Mange museer har også kveldsåpent en eller to hverdager, men erfaringene så langt viser at publikumsbesøket på kveldstid er lavt hvis museet ikke tilbyr foredrag, omvisninger eller andre aktiviteter.

Formidling overfor barn og unge

Samarbeid med skolen er en sentral utfordring for museene. I de senere årene er det gjennomført betydelige reformer både i grunnskolen og i videregående skole. Dette har gitt viktige innspill til forståelsen av hvordan museer i samarbeid med skolen kan være en kunnskaps- og undervisningsressurs i forhold til utfordringen i læreplanene for grunnskolen. Det nasjonale tiltaket den kulturelle skolesekken har gitt en rekke museer muligheten til å utvikle sine undervisningstilbud i samarbeid med grunnskolen.

Den pedagogiske tankegangen som ligger til grunn for utvikling av vitensentre, kan være viktig som inspirasjon og forbilde for mange forskjellige typer av museer. ABM-utvikling deltar i et samarbeid med Norges forskningsråd om etablering og utvikling av vitensentre.

Det flerkulturelle samfunnet

Nyere historie- og samfunnsforskning har fokusert på storsamfunnets behandling av minoriteter. Parallelt med disse prosessene har Norge gjennom internasjonale avtaler og konvensjoner påtatt seg forpliktelser både i forhold til det samiske urfolket og de nasjonale minoritetene. Innenfor museumssektoren arbeides det bevisst med disse utfordringene og med å etablere kontakt med relevante miljøer innenfor feltet. For museene har dette arbeidet to hovedmål:

- a) å bistå minoritetsgrupper i å bli bedre kjent med og utvikle egen kultur
- b) å bidra til at storsamfunnet gjennom bedre kjennskap til minoritetenes kultur skal få korreksjoner til stereotype oppfatninger, fordommer og fremmedfrykt.

Viktige bidrag på dette feltet er arbeidet med romanifolkets kultur ved Glomdalsmuseet og arbeidet med å utvikle museumstilbud for nye innvandrergupper. Det er etablert et nettverk av museer som arbeider med forskning og formidling av nye innvandrergupperes kultur, og flere tiltak er satt i gang.

På oppdrag fra Nordisk Ministerråd har ABM-utvikling gjennomført et testkurs på nordisk basis for kompetanseutvikling innenfor feltet blant medarbeidere i ABM-institusjonene. Bakgrunnen for kurset er at de fleste institusjonene mangler den nødvendige kunnskapen for å fungere i et flerkulturelt samfunn. Målet er å få fram kurs både på grunnutdannings- og etterutdanningsnivå som vil fremme slik kompetansebygging.

Informasjonsteknologi

Utvikling av informasjonsteknologien gir klare utfordringer både i forhold til museenes håndtering av formidling til den delen av publikum som avlegger et fysisk besøk i museet, og ikke minst gjennom de muligheter som museene nå har til å nå et publikum som primært vil være brukere av deres tilbud i form av nettjenester. Utvikling av Museumsnett Norge og Kulturnett Norge har bidratt til at museer har prioritert bruk av ressurser på hjemmesider, på å legge ut elektroniske kataloger og til å produsere utstillinger og undervisningsopplegg for internett.

Kompetanseheving

Det arrangeres en rekke kurs og seminarer som bidrar til kompetanseheving og nettverksbygging. Mange av disse gjennomføres med statlig prosjekt-

støtte gjennom bidrag fra ABM-utvikling. ABM-utvikling arrangerer også selv kurs på flere områder på museumsfeltet.

I samarbeid med ti museer og en fylkeskommune har ABM-utvikling satt i gang BRUDD, et prosjekt om marginale, gjemte, kontroversielle og ubehagelige historier. Målet er å stimulere muse-

ene til å våge å ta opp de vanskelige temaene i sin forskning og formidling, og gi de ansatte kunnskap om hvilke metoder som kan benyttes for å få dette til.

For å styrke samarbeidet med fylkeskommunene arrangerer ABM-utvikling et årlig møte om arkiv, bibliotek og museer.

Kap. 3328 Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 0328)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter	1 210	1 438	1 487
02	Inntekter ved oppdrag	7 899	14 597	15 093
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	168		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	10		
17	Refusjon lærlinger	30		
18	Refusjon av sykepenger	1 132		
	Sum kap. 3328	10 449	16 035	16 580

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder billett- og salgsinntekter ved Arkeologisk museum i Stavanger m.m., jf. kap. 328, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter i forbindelse med oppdragsvirksomheten ved Arkeologisk museum i Stavanger, jf. kap. 328, post 21.

Kap. 0329 Arkivformål (jf. kap. 3329)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	161 929	167 674	177 632
21	Spesielle driftsutgifter	6 102	5 921	6 122
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 550	3 676	9 642
78	Ymse faste tiltak	4 105	4 243	4 332
	Sum kap. 0329	175 686	181 514	197 728

Kapitlet omfatter det statlige Arkivverket og den statlige virksomheten Norsk lokalhistorisk institutt. Arkivverket ledes av Riksarkivaren og består av Riksarkivet og åtte statsarkiv. Kapitlet

omfatter ellers tilskudd til Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek, Landslaget for lokal- og privatarkiv og stiftelsen Asta (standardisert datasystem for elektronisk katalogisering).

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkivverket og Norsk lokalhistorisk institutt. Bevilgningen foreslås økt med 9,9 mill. kroner.

Det er lagt inn en økning på 0,7 mill. kroner i forbindelse med at forvaltningen av Samisk Arkiv fra 2005 foreslås overført fra Sametinget til Riksarkivaren etter ønske fra Sametinget. Den resterende økningen, utover lønns- og priskompensasjon, skal i sin helhet dekke økte husleieutgifter som følge av ombygging og utvidelse av riksarkivbygningen. Etter utvidelsen vil bygningen bl.a. inneholde flere kontorarbeidsplasser, møte- og

undervisningsrom, utstillingsareal og bedre publikumsfasiliteter, herunder større ekspedisjonsareal. Dette vil gi Riksarkivet og Statsarkivet i Oslo nødvendig armslag til å kunne imøtekomme de krav som stilles til en moderne, publikumsrettet kultur- og forvaltningsinstitusjon. Utvidelsen legger ellers forholdene til rette for å kunne gjennomføre den videre kapasitetsoppbygningen som er forutsatt i årene framover, særlig for å håndtere de store utfordringene knyttet til bevaring av elektronisk arkivmateriale.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2004	2005
Arkivverket	163 992	173 821
Norsk lokalhistorisk institutt	3 682	3 811

Post 21 Særskilte driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene ved Arkivverkets oppdragsvirksomhet. Bevilgningen kan bare brukes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen under denne posten går til inventar og utstyrsinvesteringer i Arkivverket. Det rehabiliterte og utvidete bygget for Riksarkivet i Oslo krever betydelige investeringer i inventar og utstyr. Bevilgningen foreslås derfor økt med 5,9 mill. kroner. Det meste av bevilgningen under posten vil i 2005 måtte benyttes til investeringer i inventar og utstyr, slik at andre anskaffelser må utsettes til senere budsjetterminer.

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter driftstilskudd til Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek, Landslaget for lokal- og privatarkiv og stiftelsen Asta.

Oversikt over hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2004, følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

Rapport 2003

Arkivverket skal ha en sentral, koordinerende og initierende rolle i arbeidet med utforming av bevarings- og kassasjonsplaner for sektorvise eller etatsvise prosjekter for både papirbasert og elektronisk arkivmateriale, jf. nærmere omtale i kulturmeldingen, St.meld. nr. 48 (2002-2003). Arkivverket har lagt ned et betydelig arbeid for å utforme bevarings- og kassasjonsplaner i 2003.

Avlevering og bevaring av elektronisk arkivmateriale

For å bevare elektronisk arkivmateriale er det nødvendig å hente ut informasjon mens lagringssystemene fortsatt er operative. I 2003 ble det utført en kartlegging av aktive systemer i statsforvaltningen, både som ledd i prosjekter som utformer bevaringsplaner for samlede sektorer av statsforvaltningen og gjennom et eget opplegg for innrapportering av nye elektroniske forvaltningssystemer.

Arkivverket la i 2003 fram samlede bevaringsplaner for elektronisk arkivmateriale innenfor følgende sektorer: fylkesmannsetaten, utdannings-

sektoren, landbrukssektoren, fiskerisektoren, og Direktoratet for brann- og elsikkerhet.

Det ble mottatt et høyere antall elektroniske avleveringer og deponeringer enn i tidligere år, og 2003 kan dermed betegnes som et gjennombruddsår for elektronisk avlevering i større omfang. Det elektroniske arkivmateriale i direktorater og tilsyn som er vedtatt eller foreslått flyttet ut av Oslo, må prioriteres. Slike utflyttingsprosesser kan medføre et så stort tap av personell og kompetanse at det reetablerte organet ikke er i stand til å håndtere de overførte systemene med elektronisk arkivinformasjon. Kontinuitetsbrudd på arkivsidene tegner seg som en av omkostningene ved utflytting av statlige tilsyn.

Avlevering av papirbasert arkivmateriale

Avleveringsomfanget av papirbasert arkivmateriale fra statlige arkivskapere til Arkivverket forsøkes stabilisert gjennom bevarings- og kassasjonsplaner, med sikte på å unngå økning i avleverings- etterslepet. I 2003 gikk antall hyllemeter avlevert arkivmateriale ned innenfor noen felt, mens de økte innenfor andre. Omorganiseringen av statlig sektor bidrar til økningen. Dette medfører at det også er knapt med magasinplass, og noen av statsarkivene vil få store problemer de nærmeste årene.

Arkivverket har mottatt svært lite administrativt aktivt arkivmateriale, men det er generelt press fra arkivskaperne for å få avlevert arkivmateriale som er yngre enn 25 til 30 år. Spesielt gjør dette seg gjeldende i forhold til etater som omstruktureres.

For å veilede institusjoner som er inne i en omorganiseringsprosess, har Riksarkivet utgitt heftet «Omorganisering i statlig virksomhet – en veiledning for arkivet.»

Tilgjengelighet

Det betyr mye for tilgjengeligheten av arkivmateriale at Riksarkivet registrerer alle nye avleveringer og kataloger, samt en del eldre kataloger, i det elektroniske arkivinformasjonssystemet Asta. Systemet er utviklet i samarbeid med Landslaget for lokal- og privatarkiv og fungerer både som et internt arkivinformasjonssystem i Arkivverket og andre arkivinstitusjoner og som et system som letter publikums tilgang til arkivene.

Gjennom Digitalarkivet gjør Riksarkivaren et vidt spekter av historiske kilder tilgjengelige for søk på Internett. Digitalarkivet er resultat av et samarbeid mellom Historisk institutt, Universitetet i Bergen og Statsarkivet i Bergen. Digitalarkivet holder nå på med registrering av folketellingen av 1910.

Kap. 3329 Arkivformål (jf. kap. 0329)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter	1 364	1 292	1 336
02	Inntekter ved oppdrag	6 150	5 921	6 122
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	668		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	156		
17	Refusjon lærlinger	20		
18	Refusjon av sykepenger	1 925		
	Sum kap. 3329	10 283	7 213	7 458

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak inntekter fra salg av kildepublikasjoner, fotokopier og transkripsjoner av arkivmateriale i Arkivverket, jf. kap. 329, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter i Arkivverket, jf. kap. 329, post 21.

Programkategori 08.30 Film- og medieformål (kap. 0334-0337)

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
0334	Film- og medieformål	431 898	447 471	448 001	0,1
0335	Pressestøtte	292 046	306 864	296 864	-3,3
0336	Informasjonsberedskap-kringkasting	2 799	2 499	2 499	0,0
0337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk			32 500	
	Sum kategori 08.30	726 743	756 834	779 864	3,0

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
01-01	Driftsutgifter	116 286	116 839	122 979	5,3
21-23	Spesielle driftsutgifter	13 365	10 348	3 462	-66,5
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	244 073	256 275	241 251	-5,9
70-89	Overføringer til private	353 019	373 372	412 172	10,4
	Sum kategori 08.30	726 743	756 834	779 864	3,0

Programkategorien omfatter statlige virksomheter og tilskuddsordninger m.m. på film- og medieområdet.

Hovedmål for medieområdet

Det er gjort rede for hovedmålene for mediepolitikken i pkt. 2.2 i hovedinnledningen i proposisjonen.

- De viktigste målsetningene på filmområdet er å:
- sikre norske audiovisuelle produksjoner av høy kvalitet
 - sikre høy publikumsoppslutning om norske audiovisuelle produksjoner
 - sikre barn og unge tilgang til produksjoner basert på norsk innhold og språk

- bevare, formidle og profilere norske audiovisuelle produksjoner
- ivareta idé-, talent- og kompetanseutvikling på området, samt å sikre et profesjonelt og sterkt produksjonsmiljø og kostnadseffektive produksjoner

De viktigste målsetningene på presseområdet er å:

- opprettholde grunnlaget for utgivelse av dagsaviser, samiske aviser, minoritetsspråklige publikasjoner
- sikre lokale, regionale og nasjonale alternativer til de ledende daglige avisene
- bidra til anvendt medieforskning og etterutdanning for redaksjonelle medarbeidere

Av hensyn til pressens redaksjonelle frihet bør staten i minst mulig grad gripe aktivt inn i presse-mønsteret.

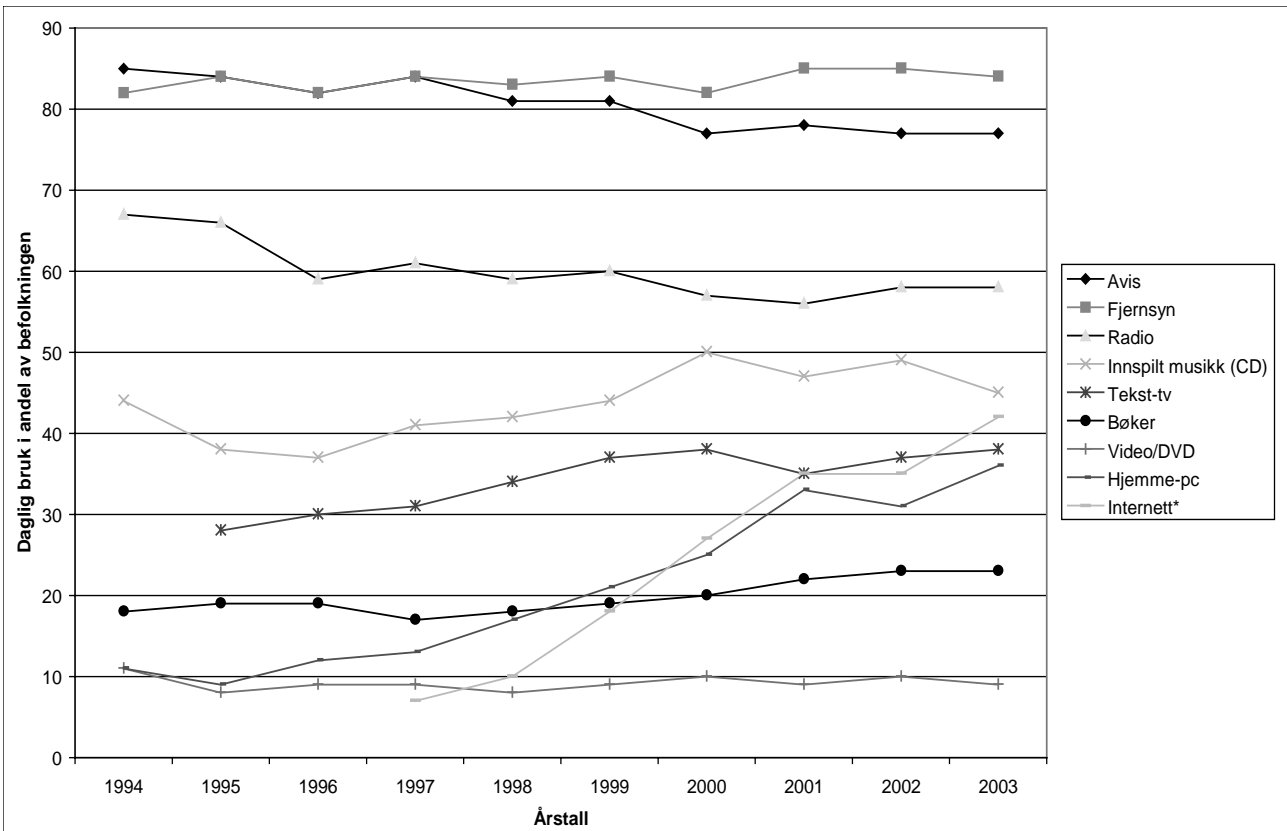
Tilstandsvurdering

Den norske mediehverdagen preges i dag av økt internasjonalisering, kommersialisering og eierkonsentrasjon, større mediemangfold og endringer i brukermønsteret.

De siste årenes teknologiske utvikling og framveksten av digitale og interaktive medier har ført til omfattende endringer på svært kort tid. Digitaliseringen innebærer bl.a. at grensene mellom telekommunikasjon, medier og informasjonsteknologi viskes ut. Dette gir publikum økt tilgang på informasjon og nye ytringskanaler, og fører til at nye aktører, f.eks. telekommunikasjonsforetak, etablerer seg på medieområdet. Samtidig ser man at etablerte medieaktører i økende grad opererer på tvers av mediegrensene, og at tidligere atskilte medier blir distribusjonskanaler for samme innhold. Utviklingen reiser nye problemstillinger, som f.eks. muligheten for utnyttelse av monopolstilling og flaskehals i informasjonsstrømmen, forholdet mellom nye medier og brukere/publikum, og regulering av digitalt medieinnhold. Regulering er særlig aktuelt i forbindelse med skjerming av barn

og unge mot skadelig og uønsket innhold, samt ulovlig nedlasting og distribusjon av opphavsrettsbeskyttet materiale.

Den mest markante endringen i norske medievaner de siste årene er den økte bruken av hjemme-PC og Internett, jf. figur 9.1. Bruken har økt jevnt siden midten av 1990-tallet. 36 pst. av befolkningen brukte hjemme-PC en gjennomsnittsdag i 2003 mot ni pst. i 1995. På alle alderstrinn bruker menn slikt utstyr i større grad enn kvinner. I 2003 brukte hhv 42 pst. av alle menn og 29 pst. av alle kvinner slikt utstyr. Hjemme-PC brukes i hovedsak av yngre mennesker, og de mest aktive brukerne er personer med høy utdanning og høy husholdningsinntekt. De samme tendensene preger utbredelse og bruk av Internett. Andelen som brukte Internett en gjennomsnittsdag steg fra sju til 42 pst. mellom 1997 og 2003. Også her er menn mer aktive brukere enn kvinner, med 49 pst. mot 34 pst. Bruken er størst blant yngre personer med høy utdanning. Utdanning er også utslagsgivende for hva hjemme-PC og Internett brukes til. Personer med lav utdanning bruker disse mediene mer til spill og underholdning enn personer med høy utdanning, som i større grad bruker hjemme-PC og Internett i forbindelse med arbeid.

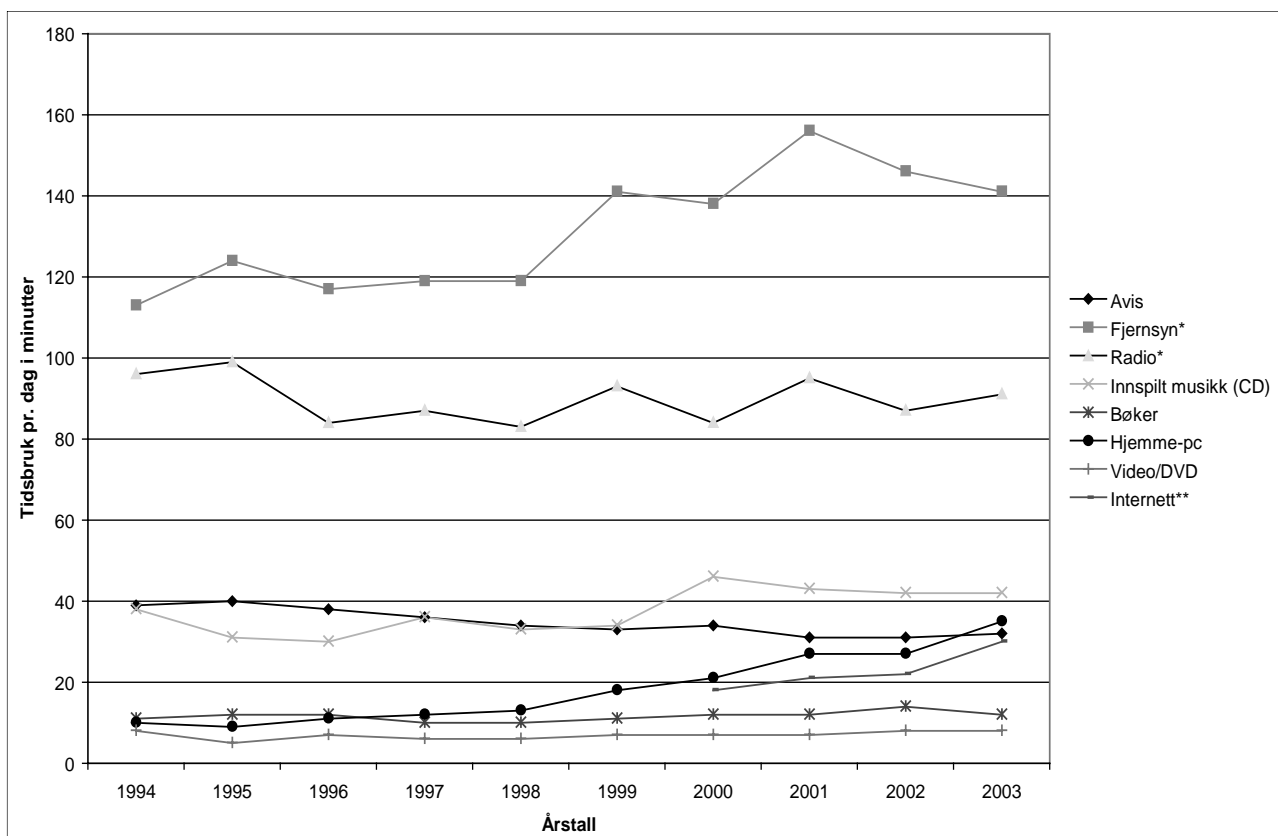
Figur 9.1 Andel av befolkningen som benyttet ulike massemedier en gjennomsnittsdag fra 1991 til 2003

* Andel som brukte Internett er først oppgitt fra 1997.

Kilde: Norsk mediebarometer 2003, Statistisk sentralbyrå (2004).

Introduksjonen av nye digitale medier har så langt ikke hatt noen vesentlig påvirkning på bruken av tradisjonelle medier. Bortsett fra at tid per dag brukt på fjernsyn har økt med om lag 20 minutter i gjennomsnitt siden 1995, er det små variasjoner i tidsbruken av tradisjonelle medier.

Tid brukt på hjemme-PC og Internett kommer derfor i tillegg til annen mediebruk, slik at tiden brukt på massemedier generelt har økt. I 2003 brukte vi i gjennomsnitt 6 timer og 45 minutter på massemedier per dag mot 5 timer 34 minutter i 1995.

Figur 9.2 Antall minutter brukt til ulike massemedier en gjennomsnittsdag fra 1994 til 2003

* Spørreteknikken for tid brukt til radio og fjernsyn er endret f.o.m. 1999.

** Tid brukt på Internett er først oppgitt fra 1997.

Kilde: Norsk mediebarometer 2003, Statistisk sentralbyrå (2004).

Film- og audiovisuelle produksjoner

2003 var et rekordår for norsk film, med i overkant av 2,3 millioner besøkende og en markedsandel på ca 20 pst. av totalbesøket på kino. Dette er den høyeste markedsandelen de siste 20 årene. Suksessen hviler ikke på noen få enkeltfilmer, men på en rekke vellykkede filmer i ulike genrer. I tillegg til at publikumsoppslutningen øker, produseres det flere filmer og andelen egenfinansiering øker. Dette betyr at målene for den statlige filmpolitikken i økende grad oppnås. Dette har en klar sammenheng med omleggingen av filmpolitikken og at aktørene i bransjen har vist vilje til omstilling, nysatsing og nytenkning.

2003 har også vært et godt år for norske filmer i utlandet. Norske filmer har deltatt på alle de ledende festivalene. Dette gjelder både kort- og langfilm. I tillegg til at produksjonsvolumet er vesentlig høyere, er den internasjonale interessen stigende og det er økende etterspørsel etter norsk film i utlandet.

De siste årene har det vært nedgang i produksjonen av norske barnefilmer. Dette er en utvikling som ikke er i tråd med de filmpolitiske målene. I

2003 snudde imidlertid den negative trenden og hele fem norske barne- og ungdomsfilmer hadde premiere. Departementet ser svært positivt på denne utviklingen.

Målt i antall seere er fjernsyn den viktigste visningskanalen for norsk film. Om lag ti ganger så mange ser norske filmer på fjernsyn som på kino. Norske filmer når også et stadig større publikum gjennom utleie og salg av video/dvd. Dette gjelder både eldre og nyere norske filmer.

For å øke produksjonen av drama for fjernsyn og utvikling av dataspill med norsk språk og innhold, ble det i 2003 innført to nye tilskuddsordninger til disse formålene. Ordningene måtte i samsvar med EØS-avtalen godkjennes av EFTAs kontrollorgan ESA. Det ble derfor ikke tildelt midler til utvikling av dataspill før i begynnelsen av 2004.

I mars 2004 la departementet fram St.meld. nr. 25 (2003-2004), Økonomiske rammebetingelser for filmproduksjon. Stortinget behandlet meldingen våren 2004, jf. Innst. S. nr. 228 (2003-2004). Departementet arbeider med oppfølging av dette. Stortinget vedtok i forbindelse med behandlingen av meldingen at regjeringen skulle legge fram en sak om innføring av merverdiavgift for kino- og

filmbransjen og nødvendige lovendringer med innføring fra 1. januar 2005. Det vises til nærmere omtale av saken i St.prp. nr. 1 (2004-2005) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Presse

Avisene står fremdeles svært sterkt i Norge. Ved utgangen av 2003 ble det utgitt 223 forskjellige aviser, en økning på fem fra 2002. Nesten ni av ti leser avis daglig, og Norge topper den internasjonale statistikken over avissalg per capita. Også når det gjelder tid brukt på avislesing ligger Norge helt i verdenstoppen. Samlet avisopplag lå i 2003 på vel 3 millioner eksemplarer daglig. Avisopplaget har gått noe ned de siste årene, etter å ha ligget stabilt på mellom 3,1 og 3,2 millioner daglig gjennom hele 1990-tallet. I samme periode har lesing av aviser på Internett økt kraftig.

De samlede inntektene i dagspressen økte fra 2002 til 2003, noe som hovedsakelig skyldes økte annonse- og abonnementsinntekter for bransjen. Det samlede overskuddet i 2003 var høyere enn året før. Den samlede egenkapitalandelen er også noe forbedret i 2003. Avisene som mottar produksjonstilskudd viste fremdeles underskudd før

støtte i 2003, selv om en også her kan se en viss forbedring i forhold til året før. Overskudd etter støtte har imidlertid vist en betydelig bedring de siste årene. På bakgrunn av dette videreføres derfor bevilgningen på samme nominelle nivå som i 2004.

Alle grupper tilskuddsberettigede aviser viste bedrede eller uendrede resultater i 2003. Overskuddet etter støtte for denne gruppen ble redusert fra 17 mill. kroner i 2002 til 8 mill. kroner i 2004. På bakgrunn av at flere aviser har et positivt resultat etter pressestøtte sammenliknet med tidligere, varslet regjeringen i St.prp. nr. 63 (2003-2004), Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2004, at den i forbindelse med utarbeidelsen av budsjettforslaget for 2005, ville vurdere om det bør gjennomføres endringer i regelverket for ordningen. En analyse foretatt av Statens medieforvaltning viser imidlertid at Postens innføring av økte portoutgifter vil medføre økte kostnader for de støtteberettigede avisene på nærmere 50 mill. kroner fra 2004 til 2006. Det er derfor nødvendig å avvente eventuelle endringer i regelverket inntil en ser hvilke effekter Postens portoøkninger vil ha for resultatene til denne gruppen av aviser og da spesielt i forhold til de minste avisene. Departementet vil følge utviklingen nøye.

Tabell 9.15 Økonomisk resultat for dagsaviser 1999-2003:

År	(i mill. kr)				
	1999	2000	2001	2002	2003
Totalt samlet dagsaviser	1 000	1 334	1 121	881	1 300
Støtteberettigede aviser, før støtte	-114	-175	-160	-177	-167
Støtteberettigede aviser, med støtte	41	-19	17	57	64

Kilde: Statens medieforvaltning.

Kringkasting

Departementet kunngjorde i 2002 konsesjon for utbygging og drift av et digitalt bakkenett for fjernsyn. Norges televisjon AS (NTV), eid av NRK og TV 2, var eneste søker til konsesjonen. I 2003 la departementet fram St.meld. nr. 44 (2002-2003) Om digitalt bakkenett for fjernsyn. I forbindelse med at meldingen ble behandlet i Stortinget våren 2004, jf. Innst. S. nr. 128 (2003-2004), ble det fastsatt en rekke kriterier som må oppfylles før digitale tv-signaler kan erstatte de eksisterende analoge signalene. Disse kriteriene ligger til grunn for utforming av konsesjonsvilkårene til NTV. Depar-

tementet tar sikte på å tildele konsesjon for etablering av digitalt bakkenett for fjernsyn innen utgangen av 2004.

Kanal 24 startet 1. januar 2004 sin tiårige konsesjonsperiode for riksdekkende, reklamefinansiert radio. Samtidig startet P 4 Radio Hele Norge sine radiosendinger i det femte riksnettet i FM-båndet.

Kulturministeren holdt 4. mai 2004 en redegjørelse i Stortinget om NRK. Stortinget sluttet seg at det skal fastsettes nærmere krav til NRKs allmennkringkastingsoppdrag i vedtektene til NRK. Endrede vedtekter ble vedtatt på NRKs generalforsamling i juni.

Ved utgangen av 2003 var det 267 lokalradio-konsesjonærer mot 274 året før. Det var registrert 22 konsesjonærer for lokalfjernsyn i bakkenett ved utgangen av 2003, mens det i utgangen av 2002 var 26. Norsk mediebarometer viser at om lag én pst. av befolkningen har sett på lokal-tv en gjennomsnittsdag de siste årene, mens mellom 11-14 pst. har lyttet til nærradio. Om lag 46 pst. av befolkningen har tilgang til lokal-tv, mens 86 pst. kan motta nærradio.

Lokalradiobransjen går fremdeles med underskudd. Bransjen omsatte for 256 mill. kroner i 2003, mot 251 mill. kroner i 2002. I samme periode har kostnadene blitt redusert fra 280 mill. kroner i 2002 til 276 mill. kroner i 2003. Bransjen hadde dermed et samlet driftsunderskudd i 2003 på 20 mill. kroner, mot 29 mill. kroner året før. Andelen stasjoner med positive resultater har økt til 63 pst., mot 54 pst. året før. Resultatene varierer mye fra konsesjonær til konsesjonær. De dårligste resultatene har enkelte kommersielle stasjoner i de største byene.

Lokalfjernsynsstasjonene gikk samlet med underskudd også i 2003. Resultatene er gjennomgående forverret fra året før. Den samlede omsetningen har falt fra 182 mill. kroner i 2002 til 164 mill. kroner i 2003. Kostnadene er i den samme perioden redusert fra 200 mill. kroner til 197 mill. kroner. Dette gir et samlet underskudd 33 mill. kroner mot 18 mill. kroner året før.

Andre mediepolitiske spørsmål

Norsk avis- og kringkastingsbransje er dominert av fire norske aktører - Schibsted, Orkla, A-pressen og NRK. I tillegg er flere utenlandske aktører representert på eiersiden i medieforetak som har stor seer- eller lytteroppslutning, bl.a. svenske Modern Times Group (MTG), danske Egmont og det amerikanske medieselskapet SBS. Innenfor kabel- og satellittoverført fjernsyn, men også gjennom sine posisjoner innenfor telekommunikasjon og elektroniske medier, er Telenor en stor aktør. Dessuten ble Telenor i 2003 deleier i A-pressen gjennom Telenor Broadcast Holding.

Som ledd i oppfølgingen av Stortingets behandling av St.meld. nr. 57 (2000-2001) I ytringsfrihetens tjeneste, la Kultur- og kirke departementet 4. juni 2004 fram en odelstingsproposisjon med forslag til endringer i medieeierskapsloven, jf. Ot.prp. nr. 81 (2003-2004) Om lov om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 53 om tilsyn med erverv i dagspresse og kringkasting. Departementet foreslo her bl.a. å heve grensen for medieeierskap på nasjonalt nivå fra 33 til 40 pst. I tillegg ble det foreslått nye

regler for eierskap innenfor flere mediesektorer, såkalt multimediakonsentrasjon.

I mai 2004 behandlet Stortinget regjeringens forslag til tekniske lovendringer som følge av Stortingets vedtak om å slå sammen Eierskapstilsynet, Statens filmtilsyn og Statens medieforvaltning til det nye Medietilsynet, jf. Ot.prp. nr. 40 (2003-2004) og Innst. O. nr. 70 (2003-2004). Forslaget ble vedtatt.

Regjeringen har i St.meld. nr. 26 (2003-2004) Om endring av Grunnloven § 100, fremmet forslag om å oppheve forbudet mot fjernsynsreklame for livssyn og politiske budskap i kringkastingsloven. Forslaget er en oppfølging av ytringsfrihetskommisjonens forslag, jf. NOU 1999:27. Regjeringen mener det er avgjørende at det vedtas reguleringer som avdemper uheldige virkninger slik reklame kan få, bl.a. er det viktig å hindre at kapitalsterke grupper får et gjennomslag som ikke står i forhold til den reelle oppslutningen om standpunktene. Regjeringen har derfor gitt partifinansieringsutvalget i oppdrag å utrede visse sider av den nærmere reguleringen av partipolitisk reklame.

Utfordringer og strategier

Følgende hovedpunkter beskriver viktige satsinger på medieområdet i 2005:

Film og audiovisuelle produksjoner

Regjeringen foreslår å bevilge 212,9 mill. kroner til Norsk filmfond til film-, fjernsyns- og dataspillproduksjon. Dette er en reduksjon på 15,6 mill. kroner fra 2004. Reduksjonen har sammenheng med at film- og kinobransjen foreslås inntatt i merverdiavgiftssystemet fra 1. januar 2005, noe som vil gi bransjen reduserte utgifter på om lag samme nivå, jf. omtale under kap. 334, post 50.

Stortinget har i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2004, jf. Budsjett-Innst. S. nr. 2 (2003-2004), og ved behandlingen av St.meld. nr. 25 (2003-2004) Økonomiske rammebetingelser for filmproduksjon, jf. Innst. S. nr. 228, vist til at det etableres regionale filmfond mange steder i Europa. Dette er virksomhet som befinner seg i skjæringspunktet mellom kultur og næringsvirksomhet og som baserer seg på både privat deltakelse og offentlige tilskudd. Departementet foreslår at det opprettes en ny tilskuddsordning under kap. 334 Film- og medieformål om regional filmsatsing, jf. nærmere omtale under kap. 334, ny post 73. Det foreslås en bevilgning på 7,5 mill. kroner til formålet i 2005.

Virkemidlene i den statlige filmpolitikken ble lagt om i 2001. Det ble da forutsatt at de skulle

evalueres etter fem år. Denne evalueringen vil bli gjennomført i 2005, med sikte på å legge fram eventuelle endringer i tilskuddsordningene i statsbudsjettet for 2007. Evalueringen vil bli gjennomført i nært samarbeid med bransjen.

Film er en viktig del av den kulturelle skolesekken.

Presse

Ved behandlingen av St.meld. nr. 57 (2000-2001) I ytringsfrihetens tjeneste, sluttet Stortinget seg til forslaget om å åpne for å dispensere fra forbudet mot at aviser som mottar produksjonstilskudd utbetaler utbytte til eierne, jf. Innst. S. nr. 142 (2001-2002). Begrunnelsen var at et utbytteforbud kan virke som et uheldig hinder for tilgangen til risikokapital for aviser med økonomiske problemer. I et høringsbrev av 1. desember 2003 la departementet fram forslag som innebar at dispensasjon kan gis til aviser som etter aksjelovens krav til forsvarlig kapitalgrunnlag har behov for tilførsel av ny kapital. Samtlige bransjerepresentanter ga i høringen uttrykk for at de foreslåtte vilkårene var så strengt utformet at de ikke vil bidra til å løse problemet med tilgang til risikokapital. Departementet ser det derfor ikke som hensiktsmessig å gå videre med høringsforslaget, men vil vurdere andre modeller som gjør det mulig å gi truede aviser tilgang til risikokapital.

Kringkasting

Regjeringen foreslår å øke kringkastingsavgiften med kr 38 fra kr 1 802 til kr 1 840 ekskl. merverdiavgift. For 2005 er merverdiavgiften på kringkastingsavgiften foreslått økt fra 6 til 7 pst., jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Kringkastingsavgiften for 2005 blir etter dette kr 1 969 inkl. merverdiavgift. Forslaget innebærer en økning på om lag 2,1 pst. Økningen skal kompensere forventet pris- og lønnsvekst og sikre et økt tilbud til barn og unge.

Utviklingen av internasjonale barnekanaler er en stor utfordring for allmennkringkasterne i mange land. Disse kanalene er sterkt kommersialiserte. Regjeringen legger til grunn at det i årene framover vil være en sentral oppgave for NRK å bygge opp og tilby et bredere norskspråklig alternativ for barn og unge i fjernsyn.

Det ligger store utfordringer for NRK i å få digitalisert fjernsynsarkivene. For å sikre en tilfredsstillende bevaring av NRKs programmer for framtiden er det behov for fortsatt innsats på arkivside. I forbindelse med digitalisering av NRKs arkiver har det tidligere vært lagt inn ekstraordinære

økninger i kringkastingsavgiften for 1999 (kr 10), 2000 (kr 10) og 2001 (kr 25). For perioden 1999-2004 har NRK dermed til sammen mottatt om lag 380 mill. kroner øremerket digitalisering, bl.a. av arkivene. Departementet legger ut fra dette til grunn at kr 45 av kringkastingsavgiften for 2005, fortsatt er øremerket digitalisering. Dette tilsvarer den delen av kringkastingsavgiften som tidligere har blitt øremerket til digitalisering og utgjør om lag 80 mill. kroner i 2005.

Opphavsrett

EU-direktiv 2001/29/EF om opphavsrett i informasjonssamfunnet ble, med forbehold om Stortingets samtykke, innlemmet i EØS-avtalen ved beslutning i EØS-komiteen 9. juli 2004. Et forslag til nødvendige endringer i åndsverkloven har vært på høring, og departementet vil legge fram en odelstingsproposisjon i løpet av høsten 2004. Direktivet gir medlemslandene anledning til å videreføre nasjonale bestemmelser om fri kopiering til privat bruk, under forutsetning av at rettighetshaverne gis rimelig kompensasjon. Åndsverkslovens § 12 gir som hovedregel adgang til kopiering til privat bruk.

I høringsnotatet går departementet inn for å videreføre adgangen til kopiering til privat bruk kombinert med kompensasjonsordninger. Fond for lyd og bilde, som finansieres over statsbudsjettet, jf. kap. 320, post 51, er en begrenset kollektiv kompensasjonsordning. Departementet foreslår å videreføre denne kollektive ordningen samtidig som det etableres en ny ordning til fordeling mellom rettighetshavere. I høringsnotatet skisseres to mulige finansieringsmåter; finansiering gjennom avgift på digitale lagringsmedier eller en bevilgning over statsbudsjettet.

Regjeringen ønsker ikke å innføre en ny avgift på digitale lagringsmedier. Det vil være enklere å administrere en ordning finansiert over statsbudsjettet enn en avgiftsordning. Dessuten vil administrasjonskostnadene være lavere. Det foreslås derfor at kompensasjon for kopiering til privat bruk finansieres gjennom bevilgning over statsbudsjettet under et nytt kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk. Det foreslås en bevilgning på 32,5 mill. kroner i 2005.

Det vil i 2005 også bli lagt frem en odelstingsproposisjon om gjennomføring av EU-direktiv 2001/84/EF om følgerett til fordel for opphavsmannen til et originalkunstverk. Direktivet, som ble innlemmet i EØS-avtalen ved Stortingets beslutning 3. juni 2003, gir opphavsmannen rett til en andel av salgsprisen ved videresalg av kunstverk.

Andre mediepolitiske spørsmål

Stortinget vedtok i 2003 å slå sammen Eierskapstilsynet, Statens medieforvaltning og Statens filmtilsyn til det nye Medietilsynet, som skal lokaliseres i Fredrikstad. Medietilsynet vil organisatorisk være operativt fra 1. januar 2005. Nye lokaler i Fredrikstad vil trolig stå klare i løpet av 2005.

I Dokument nr.8:31 (2002-2003) la stortingsrepresentantene May Hansen og Magnar Lund Bergo fram følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å endre lov om film og videogram av 15. mai 1987, slik at aldersgrensene differensieres til 5-7-10-13-15-18 år, ledsagerregelen fjernes, og at det blir et lovforbud mot reklame på kino på filmer for barn fra 7 år og nedover.»

Kultur- og kirkedepartementet er i ferd med å vurdere forslaget og vil legge saken fram for Stortinget i høstsesjonen 2004.

Departementet har fra 2004 delegert ansvaret for å føre tilsyn med allmennkringkasterens oppfylging av allmennkringkasteroppdraget og å ilegge eventuelle sanksjoner som følge av brudd på konsesjonsvilkår til Statens Medieforvaltning. Departementet vil høsten 2004 legge fram en odelstingsproposisjon med forslag om endringer i kringkastingsloven for bl.a. å få et mer nyansert sanksjonssystem ved brudd på loven, forskriften og vilkår gitt i medhold av loven. Statens medieforvaltning (fra 2005 Medietilsynet) overtar med dette de oppgavene som tidligere har ligget til Allmennkringkastingsrådet og departementet. Allmennkringkastingsrådet har følgelig ikke lenger noen funksjon og vil bli nedlagt etter at årsrapporten for 2004 er utarbeidet.

Kap. 0334 Film- og medieformål (jf. kap. 3334)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	116 286	116 839	122 979
21	Spesielle driftsutgifter	13 365	3 348	3 462
22	Flyttekostnader - Medietilsynet		7 000	
50	Norsk filmfond, <i>kan nyttes under post 71</i>	216 621	228 500	212 900
51	Audiovisuelle produksjoner	25 852	26 175	26 751
71	Filmtiltak m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	25 335	25 335	29 835
72	Knutepunktinstitusjoner	5 783	5 916	5 416
73	Regional filmsatsing			7 500
75	Medieprogram, <i>kan overføres</i>	9 120	10 000	14 800
78	Ymse faste tiltak	19 221	21 043	23 043
79	Til disposisjon	315	3 315	1 315
	Sum kap. 0334	431 898	447 471	448 001

Kapitlet omfatter driftstilskudd til de statlige virksomhetene Norsk filminstitutt, Norsk filmfond, Norsk filmutvikling og Medietilsynet (tidligere Statens filmtilsyn, Statens medieforvaltning og Eierskapstilsynet). Kapitlet omfatter også tilskudd til filmproduksjon, regional filmsatsing og kontingent for å delta i internasjonale programmer og andre tiltak på film- og medieområdet.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsmidler til Norsk filminstitutt, Norsk filmutvikling, Norsk filmfond og Medietilsynet.

Bevilgningen foreslås økt med 6,1 mill. kroner sammenliknet med 2004. Økningen skal i hovedsak dekke lønns- og prisvekst.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3334, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten omfatter oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3334, post 02 Inntekter ved oppdrag, jf. forslag til vedtak II.

Post 50 Norsk filmfond, kan nyttes under post 71

Norsk filmfond forvalter de statlige tilskuddsordningene til filmproduksjon i henhold til gjeldende forskrifter.

Bevilgningen på posten foreslås satt til 212,9 mill. kroner. Stortinget ba i forbindelse med behandlingen av St. meld. nr. 25 (2003-2004) Økonomiske rammebetingelser for filmproduksjon, jf. Innst. S. nr. 228 (2003-2004), regjeringen legge fram en sak om innføring av moms for kino- og filmbransjen. Regjeringen foreslår å innlemme kino- og filmbransjen i merverdiavgiftssystemet fra 1. januar 2005. Tilskuddet til filmproduksjon foreslås redusert med 15,6 mill. kroner. Dette tilsvarer om lag den årlige avgiftslettelsen bransjen vil få ved å bli innlemmet i merverdiavgiftssystemet, jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Det er videre overført 2 mill. kroner, som tidligere har vært tildelt Film 3, til post 73 regional filmsatsing.

Post 51 Audiovisuelle produksjoner

I konsesjonsvilkårene for TV2 AS for perioden 1. januar 2002 – 31. desember 2009, fastsatt av Kultur- og kirke departementet 15. oktober 2001, er det fastsatt at TV2 AS hvert år skal betale et inntektsuavhengig vederlag til Norsk filmfond og et inntektsavhengig vederlag til statskassen, jf. vilkårenes §§ 2 - 2 og 2 - 3 og omtale under kap. 3334, post 71 og 72.

Det inntektsuavhengige vederlaget er fastsatt til 25 mill. kroner og skal betales hvert år per 1. juli. Vederlaget skal justeres for endringer i konsumprisindeksen. Vederlaget for 2005 kan etter dette settes til om lag kr 26 751 000. Endelig fast-

settelse av vederlaget kan først finne sted når konsumprisindeksen per juni 2005 foreligger.

Endelig inntektsuavhengig vederlag for 2004 er fastsatt til kr 26 104 972.

Post 71 Filmtiltak m.m., kan overføres, kan nyttes under post 50

Posten er økt med 4,5 mill. kroner, som i hovedsak skyldes tekniske justeringer, bl.a. overføring av midler til manuskriptutvikling og lokalkringkastingsformål. Bevilgningsforslaget under denne posten omfatter:

- tilskudd til Vestnorsk filmsenter AS til kortfilmproduksjon
- tilskudd til manuskriptutvikling. Tilskuddet forvaltes av Norsk filmutvikling
- tilskudd til lokalkringkastingsformål. Midlene forvaltes av Statens medieforvaltning
- tilskudd til Norsk filmstudio AS til avskrivninger og finanskostnader knyttet til eiendeler og gjeld som ble overført ved fisjonen av konsernet Norsk Film AS. Tilskuddet opphører når salget av statens aksjer i virksomheten er gjennomført

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder tilskudd til Nordnorsk filmsenter AS.

Bevilgningen er redusert med 0,5 mill. kroner i forhold til 2004. Midlene er overført til post 73 Regional filmsatsing. Dette medfører at tilskudd til kortfilmproduksjon ved Nordnorsk filmsenter blir på samme nivå som for Vestnorsk filmsenter.

Bevilgningen gjelder både tilskudd til drift av senteret og produksjon av kortfilm. Staten dekker 70 pst. og regionen 30 pst. av driftstilskuddet. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin del av tilskuddet, jf. forslag til vedtak V, nr. 2. Nordnorsk filmsenter AS avgir regnskap og rapporterer årlig til Kultur- og kirke departementet om bruk og fordeling av midlene til kortfilmproduksjon. Det skal produseres minst én samisk film årlig med støtte fra Nordnorsk filmsenter AS.

Post 73 Regional filmsatsing

Ved behandlingen av St.meld. nr. 48 (2002-2003), Kulturpolitikk fram mot 2014, jf. Innst. S. nr. 155 (2003-2004), ba familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om at departementet, sammen med den varslede evalueringen på filmområdet, gjennomførte en utredning om hvordan det best kan satses på film i regionene i Norge, bl.a. gjennom etablering av regionale filmfond.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 25 (2003-2004) Økonomiske rammebetingelser for filmproduksjon, jf. Innst. S. nr. 228 (2003-2004), ba Stortinget departementet gi tilbakemelding ved framleggelse av budsjettforslaget for 2005.

Departementet har vurdert hvordan det best kan satses på film i regionene i Norge, herunder statens rolle ved etablering av regionale filmfond og andre filmsatsinger, som i tillegg til å ivareta filmpolitiske hensyn også forholder seg til regionale næringspolitiske målsettinger.

Departementet ser svært positivt på de mange regionale initiativene. Satsing på film og andre audiovisuelle produksjoner i regionene vil kunne bidra til å utvikle lokale filmmiljøer med høy kompetanse, som igjen vil bidra til å styrke og videreutvikle norsk filmbransje.

Tilskudd til filmsatsing i regionene må sees i sammenheng med de eksisterende virkemidlene på filmområdet. Norge er et lite land med et begrenset filmmiljø og et lite hjemmemarked. Det er derfor en øvre grense for hvor mange filmfond det vil være optimalt å opprette uten at filmmiljøet og filmkompetansen spres for mye. Spesielt gjelder dette for produksjon av langfilm.

Regjeringen foreslår å bevilge 7,5 mill. kroner til regional satsing på audiovisuelle tiltak. Formålet med ordningen er å fremme veksten av regionale filmmiljøer gjennom tilskudd til enkeltprosjekter. På lengre sikt antas det at ordningen vil bidra til at regionene kan hente ut positive synergieffekter bl.a. for næringslivet gjennom økt aktivitet. For å sikre lokal forankring vil det være en forutsetning for å kunne motta tilskudd at statlige midler ikke utgjør mer en maksimalt 50 pst. av total kostnaden ved prosjektene.

Det er ikke aktuelt å gi tilskudd til finansiering av filmfond som skal nytte midlene til toppfinansiering av filmproduksjoner. Alle norske filmer som produseres i dag mottar grunnfinansiering fra Norsk filmfond. Gjeldende regler for tilskudd til audiovisuelle produksjoner er godkjent av EFTAs overvåkningsorgan (ESA) med den forutsetning at film ikke kan motta mer enn 75 pst. av produksjonskostnadene i offentlig støtte. Alle midler fra stat, fylkeskommune og kommune regnes i denne sammenheng som offentlige tilskudd. Regionale filmfond finansiert med tilskudd fra staten og som nyttes til toppfinansiering av filmproduksjon, vil dermed bryte med ESAs godkjenning av gjeldende regelverk. Alternativt må Norsk filmfonds grunnfinansiering reduseres tilsvarende medfinansieringen til et regionalt filmfond.

Departementet legger til grunn at hovedmålsettingen og prinsippene fra omleggingen av filmpolitikken i 2001 ligger fast, jf. bl.a. Innst. nr. 228

(2203-2004). Et sentralt mål er å sikre en effektiv tilskuddsforvaltning. Ved å samle tilskuddsmidlene i ett nasjonalt fond har man oppnådd en stor administrativ effektivisering, som har økte disponible midler til produksjon. Departementet mener det vil være svært uheldig å reversere en slik utvikling gjennom å spre tilskuddsmidlene på regionale forvaltere.

2 mill. kroner, tidligere tildelt Film 3 AS, er overført fra kap. 334 post 50 til den nye ordningen. Det øremerkede tilskuddet til Film 3 faller dermed bort. Film 3 kan imidlertid søke om tilskudd fra den nye ordningen.

Departementet vil vurdere en mest mulig hensiktsmessig forvaltning og utarbeide forskrifter for tilskuddsordningen. Forskriftene vil som vanlig bli sendt på høring til berørte parter og om nødvendig bli notifisert hos ESA.

Post 75 Medieprogram, kan overføres

Bevilgningen gjelder kontingenten til norsk deltakelse i EU-programmet MEDIA Plus (2001-2006). MEDIA Plus er et program for utvikling av den europeiske audiovisuelle industrien. Norges kontingent var i 2004 på 12,8 mill. kroner. Posten foreslås økt med 4,8 mill. kroner i tråd med EUs forslag til budsjett for MEDIA Plus i 2005. Økningen skyldes hovedsakelig utvidelsen av EU. EUs Ministerråd godkjente 26. april 2004 EU-kommisjonens forslag om å forlenge Media Plus (2001-2005) med ett år, t.o.m 2006. EU-kommisjonen la juli 2004 fram forslag til programmets etterfølger, Media 2007 (2007-2013). Forslaget vil nå bli vurdert av Ministerrådet og Parlamentet med sikte på endelig vedtak innen utgangen av 2005.

Norge har deltatt i EUs handlingsplan for sikrere bruk av Internett siden 1999. Programmet avsluttes ved utløpet av 2004. EU-kommisjonen har foreslått at programmet følges opp av et nytt program, Safer Internet Plus, som vil vare fra 2005 til 2008.

Når det gjelder utgiftene for deltakelse i ovennevnte programmer i 2005 tas det forbehold om EUs endelige budsjettvedtak for 2005 og endringer i utgiftene som følge av valutasingninger.

Eventuell norsk deltakelse i de to nye programmene vil bli lagt fram for Stortinget senere.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike tiltak på film- og medieområdet. Posten foreslås økt med 2 mill. kroner i forhold til 2004. Dette skyldes i hovedsak valutaendringer.

Departementet har iverksatt en prøveordning med teksting av film for hørselshemmede i 2004. På grunn av forsinkelser med igangsettelsen av ordningen, vil prøveordningen, som skal gå over to år, forskyves noe inn i 2006.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2005 under denne posten og hva som ble avsatt til disse tiltakene i 2004, følger som trykt vedlegg til denne proposisjonen, jf. vedlegg 2.

Post 79 Til disposisjon

Det er nødvendig for departementet å kunne disponere midler for å dekke uforutsette behov av

særskilt karakter som oppstår i budsjettåret. Under denne posten er det derfor satt av 1,3 mill. kroner som departementet kan nytte til ulike tiltak innenfor film- og medieområdet.

Rapport 2003

Rapporteringen for 2003 tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2002-2003).

Tabell 9.16 Diverse statistikk på filmområdet: 1999-2003:

	1999	2000	2001	2002	2003
Premiere langfilmer	11	9	7	14	18
Tilskudd kortfilmer	67	96	101	108	102 ¹
<i>Antall priser ved internasjonale filmfestivaler:</i>					
Langfilm	13	15	21	26	36
Kort- og dokumentarfilm	25	21	32	61	74
<i>Publikumsbesøk:</i>					
Norske filmer (tall i tusen)	1 001	702	1 865	832	2 300
Norske filmer – pst.andel av totalbesøk	8,8	6,1	14,9	7,8	20
<i>Antall barne- og ungdomsfilmer:</i>					
Norske barne- og ungdomsfilmer	2	3		3	5
Importerte barne- og ungdomsfilmer	29	27	20	16	18
Ant. meter restaurert historisk filmmateriale ²	4 230	6 348	4 450	4 529	1 913
Ant. meter restaurerte norske spillefilmer ³	28 408	34 311	22 811	18 957	22 179

¹ Inkluderer støtte til kategoriene fiksjon, dokumentar og animasjon fra Fond for lyd og bilde.

² Antall meter ferdigrestaurert film gir ikke uttrykk for arbeidets omfang eller kostnader. Variasjonene i antall meter restaurert film og historisk filmmateriale fra år til år skyldes først og fremst ulikheter i utgangsmaterialets fysiske tilstand.

I 2003 hadde 18 norske langfilmer kino-premiere. Ti av filmene oppnådde et besøk på over 100 000, herunder hele fire av de fem barnefilmene med premiere i 2003. Det ble gitt produksjonstilskudd til 102 kortfilmer og 21 langfilmer.

21 kortfilmprosjekter og 65 langfilmprosjekter fikk utviklingstilskudd. Et samarbeid mellom NRK Drama, Norsk filmutvikling og Norsk filmfond resulterte i åtte halvtimesfilmer som ble vist på NRK høsten 2003, med godt over gjennomsnittlig seertall for sendetidspunktet.

Det ble i 2003 gitt utviklingstilskudd til 66 enkeltstående tv-prosjekter med totalt 3,5 mill. kroner, samt tilsvarende beløp til utviklingstilskudd til 31 TV-serier.

Tilskudd til produksjoner for barn ble gitt til fire spillefilmer (hvorav to samproduksjoner), ni kortfilmer, én novellefilm og to TV-serier i 2003.

I 2003 fikk fire produksjonsselskaper tilskudd og fire fikk lån til selskapsutvikling fra Norsk filmfond. Det var to regionale selskaper i hver kategori.

Norsk filmutvikling ga manuskriptstøtte til 32 nye prosjekter, og tilleggsstøtte til 42 prosjekter. Videre ble det avholdt 17 kurs, og fire kurs i samarbeid med andre, for å ivareta talent- og kompetanseutvikling. Det er nå innført egenandeler på kurs, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004).

Om lag 15 mill. kroner fra MEDIA-programmet gikk til den norske bransjen i form av direkte og betinget støtte i 2003. Tilskudd gikk til norske produsenter, distributører, festivaler og kinoer. I til-

legg var det norske partnere i tre kursaktiviteter og i to pilotprosjekt som fikk støtte fra MEDIA-programmet, samt norske interesser i nordiske aktiviteter. Like fullt var det en nedgang på nesten 6,5 mill. kroner i støtte fra programmet fra 2002 til 2003.

Norsk filminstitutt hadde en rekke filmrelaterte tilbud til yngre aldersgrupper, bl.a. nettstedet (mzoon) og Amandus filmfestival på Lillehammer. Amandus filmfestival, som fokuserer på barn og unges egne filmproduksjoner, har hatt en sterk økning i antall innsendte bidrag og festivaldeltakere i løpet av de tre siste årene. Amandus og mzoon, med bl.a. workshops, manuskonkurranser og filmvisninger samt tilbud om kursing, råd og veiledning fra profesjonelle filmarbeidere, har bidratt til å gi yngre målgrupper kunnskap om film og filmforståelse.

Gjennom driften ved Cinemateket bidrar Norsk filminstitutt til å gi publikum et alternativt kinotilbud, og til å øke interessen for film og filmhistorie. I 2003 ble 500 ulike filmer vist, fordelt på 1 008 visninger. Besøktallet var på om lag 49 000.

Norsk filminstitutt har som en viktig oppgave å tilgjengeliggjøre filmer som ellers ikke ville blitt utgitt, pga. liten kommersiell interesse. I 2003 ble det utgitt 55 filmer, med hovedvekt på norske kort- og dokumentarfilmer.

I 2003 ble prosjektet Digitalt filmarkiv gjennomført. Dette har som siktemål å utvikle en tjeneste for distribusjon av film fra den norske filmhistorien over digitale høyhastighetsnett, og er gjennomført i samarbeid med Agder Energi AS og med støtte fra Høykom. Prosjektet har utviklet en video-on-demand-tjeneste over Internett. Det er til nå digitalisert 43 filmer.

I forbindelse med behandlingen av Budsjett-Innst. S. nr 2 (2003-2004), jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004) ga Stortinget sin tilslutning til at staten kan selge sine aksjer i Norsk filmstudio AS. Salget er under forberedelse i regi av styret i Norsk filmstudio AS.

Norsk filmstudio AS består av faste eiendommer, filmstudio og produksjonsutstyr. Selskapet forvalter de kommersielle rettighetene til ferdig produserte filmer ved Norsk Film AS (filmkatalogen).

Tabell 9.17 Driftsresultat i 2003 for Norsk filmstudio AS:

	Drifts- utgifter	Stats- tilskudd	Egen- inntekt	Resultat	Egen- kapital pr. 01.01.03	Endring i egenkapital pr. 31.12.03
Norsk filmstudio AS	32 697	4 955	31 067	- 1 075	27 217	- 1 075

(i 1 000 kr)

Tilskuddet for 2003 dekker selskapets kostnader knyttet til eiendeler og gjeld som ble overført til infrastrukturselskapet Norsk filmstudio AS

ved fisjonen av konsernet Norsk Film AS. Driftsresultatet er ekskl. finansinntekter/-utgifter og konsernbidrag.

Kap. 3334 Film- og medieformål (jf. kap. 0334)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter	11 360	10 562	10 921
02	Inntekter ved oppdrag	13 229	3 348	3 462
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	400		
18	Refusjon av sykepenger	803		
70	Gebyr	18 211	11 000	15 500
71	Inntektsuavhengig vederlag fra TV2	25 852	26 175	26 751
72	Inntektsavhengig vederlag fra TV2		2 000	2 000
	Sum kap. 3334	69 855	53 085	58 634

(i 1 000 kr)

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra salg og distribusjon av film, video og DVD, drift av Cinemateket og film-museet samt diverse andre inntekter ved Norsk filminstitutt, jf. kap. 334, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Inntektene gjelder oppdragsvirksomheten ved Norsk filminstitutt, Norsk filmfonds inntekter knyttet til mediedesken i MEDIA Plus og Medie-tilsynets inntekter knyttet til SAFT-prosjektet, jf. kap. 334, post 21.

Post 70 Gebyr

Posten gjelder inntekter fra merking og registrering av videogram og kontroll av film og videogram, samt eventuelle overtredelsesgebyr, jf. lov om film og videogram med forskrifter.

Som følge av at inntektene i de senere år har økt, er inntektsanslaget under posten økt med 4,5 mill. kroner i forhold til 2004. Departementet foreslår at gebyret for registrering og merking av videogram, jf. lovens § 10, reduseres fra kr 1,20 til kr 0,70 for 2005, jf. forslag til vedtak VI, nr. 1.

Avgift til Norsk kino- og filmfond

Norsk kino- og filmfonds regnskap viser at det i 2003 ble krevd inn 37,4 mill. kroner i avgift fra

kino- og videobransjen, en økning på 8,4 mill. kroner fra 2002. Avgiften foreslås videreført med kr 3,50 per videogram, jf. forslag til vedtak VI, nr. 2.

Post 71 Inntektsuavhengig vederlag fra TV2

Det inntektsuavhengige vederlaget er fastsatt til 25 mill. kroner og skal betales hvert år per 1. juli. Vederlaget skal justeres for endringer i konsumprisindeksen. Vederlaget for 2005 kan etter dette settes til kr 26 751 000. Endelig fastsetting av vederlaget kan først finne sted når konsumprisindeksen per juni 2005 foreligger.

Post 72 Inntektsavhengig vederlag fra TV2

TV 2 AS skal i konsesjonsperioden 1. januar 2003 – 31. desember 2009 betale et årlig inntektsavhengig vederlag til statskassen for reklameinntekter over et visst nivå, jf. konsesjonsvilkårene §§ 2-3 og 2-4.

Det inntektsavhengige vederlaget skal beregnes slik det framgår av § 2-3 i konsesjonsvilkårene. Vederlaget justeres for endringer i konsumprisindeksen. I tillegg skal det årlige inntektsuavhengige vederlaget, jf. kap 3334 post 71, komme til fra-drag i det inntektsavhengige vederlaget. Vederlag for 2005 kan etter dette settes til om lag 2 mill. kroner. Endelig fastsetting av vederlaget kan først skje når reklameregnskapet for TV2 AS for 2004 og konsumprisindeksen per juni 2005 foreligger.

Kap. 0335 Pressestøtte

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
52	Norges forskningsråd	1 600	1 600	1 600
71	Produksjonstilskudd	232 407	246 966	246 966
73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	15 206	14 769	14 769
75	Tilskudd til samiske aviser	11 235	11 619	12 969
76	Tilskudd til ymse publikasjoner	30 038	30 350	19 000
77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 560	1 560	1 560
	Sum kap.0335	292 046	306 864	296 864

Kapitlet omfatter produksjonstilskudd til dags-aviser, midler til forskning og etterutdanning,

støtte til samiske aviser, støtte til ymse publikasjoner og distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark.

Budsjettforslag 2005**Post 52 Norges forskningsråd**

Det foreslås en bevilgning på 1,6 mill. kroner under denne posten til forskningsprogrammet Kommunikasjon, IKT og medier ved Norges forskningsråd.

Post 71 Produksjonstilskudd

Produksjonstilskuddet til dagsaviser foreslås satt til 246,9 mill. kroner. Bevilgningen videreføres på samme nivå som i 2004, jf. omtale under programkategorien.

Produksjonstilskuddet forvaltes av Statens medieforvaltning og tildeling skjer etter forskrift om produksjonstilskudd til dagsaviser. Forskriften fastsetter kriterier for fordeling av støtte til nummeroaviser med opplag under 80 000, og nummeraviser og aleneaviser med opplag under 6 000. Riksdekkende meningsbærende aviser som er berettiget til tilskudd får et særskilt tillegg. Departementet vil særskilt følge med på hvilke konsekvenser portoøkningen vil ha for de minste avisene og vil vurdere endringer i regelverket for å motvirke eventuelle negative konsekvenser.

Post 73 Anvendt medieforskning og etterutdanning

Bevilgningen går til medieforskning og redaksjonell etterutdanning i pressen i regi av presseorganisasjonene. Drift av kunnskapsbasen Medie-Norge ved Universitet i Bergen, gjennomføring av mediebruksundersøkelsen i regi av Statistisk Sentralbyrå og tilskudd til diverse medietiltak finansieres også over posten. Posten foreslås videreført på samme nivå som i 2004. Tilskudd til anvendt medieforskning fordeles av Medietilsynet etter innstilling fra Rådet for anvendt medieforskning.

Departementet forutsetter at Rådet for anvendt medieforskning i større grad skal prioritere prosjekter som fokuserer på barn og unges mediebruk. Dette har bl.a. bakgrunn i den synkende avislesningen blant barn og unge og unges økte bruk av nye medier som Internett og dataspill.

Post 75 Tilskudd til samiske aviser

Bevilgningen foreslås satt til 12,9 mill. kroner. Dette er en økning på 11,6 pst. i forhold til 2004.

Tildeling av tilskudd skjer etter gjeldende forskrift om tilskudd til samiske aviser. Tilskuddet gis i form av et grunntilskudd som er like stort for alle avisene i ordningen, og et variabelt tilskudd som

beregnes på grunnlag av antall sider produsert på henholdsvis norsk og samisk. I tillegg får publikasjonen Nuorttanaste støtte over denne posten.

Ved behandlingen av St.meld. nr. 33 (2001-2002) Tilleggsmelding til St.meld. nr. 55 (2000-2001) Om samepolitikken, gikk Stortinget bl.a. inn for at tilskuddet i noe større grad skal rettes inn mot de samiskspråklige avisene i ordningen. Et flertall i kommunalkomiteen presiserte likevel at en økning av tilskuddet til samiskspråklige aviser ikke må finansieres ved reduksjon i støtten til samiske aviser som skriver på norsk. Departementet vil derfor foreslå endringer i regelverket for tilskuddsordningen som innebærer at den foreslåtte budsjettøkningen forbeholdes de samiskspråklige avisene.

Et flertall i kommunalkomiteen anbefalte også at det kan gis offentlig støtte til lulesamisk innstikk i norskspråklig lokalavis. Departementet vil derfor åpne for tilskudd til innstikk e.l. på lulesamisk i aviser som i utgangspunktet faller utenfor forskriftens definisjon av samisk avis. Dette krever forskriftsendring.

Departementet har for øvrig tatt kontakt med Sametinget for å drøfte en eventuell overføring av forvaltningsansvaret for tilskuddsordningen for samiske aviser.

Post 76 Tilskudd til ymse publikasjoner

Bevilgningen dekker tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner, tilskudd til informasjonsvirksomhet i politiske partier, samt tilskudd til ymse enkeltpublikasjoner.

Fordeling av tilskudd over post 76 i 2004

	Tilskudd 2004
Tilskudd til minoritetsspråklige aviser	1 350 000
Tilskudd til informasjonsvirksomhet i politiske partier	10 750 000
Tilskudd til ymse publikasjoner:	
- Dag og Tid	2 500 000
- Morgenbladet	2 100 000
- Folket	1 700 000
- Ny Tid	1 800 000
- Blikk	1 100 000
- Samora	500 000
- Friheten	600 000
- Klar Tale	5 550 000
- Ruijan Kaiku	600 000
- Magazinet	600 000
- Norge I Dag	600 000
- Korsets Seier	500 000
- Ukeavisen Ledelse	100 000

Flertallet i Familie-, kultur- og administrasjonskomiteen uttalte i Budsjett-Innst. S. nr. 2 (2002-2003) følgende:

«Flertallet ber Regjeringen vurdere en omlegging av tildelingen for tilskudd til ymse publikasjoner, for eksempel slik at 50 pst. fordeles som i dag, 25 pst. fordeles etter opplagets størrelse, og 25 pst. fordeles etter utgivelsesfrekvens. Flertallet ber også Regjeringen vurdere å inkludere andre objektive kriterier i tildelingen.»

Fordi det viste seg vanskelig å utarbeide en passende tilskuddsmodell, skisserte departementet i St.prp. nr 1 (2003-2004) en alternativ modell som bl.a. innebærer overføring av enkelte av publikasjonene til andre departementer. Med denne

bakgrunn er tilskuddet til Blikk overført til Barne- og familiedepartementet og tilskuddene til Klar Tale og Folket til Arbeids- og sosialdepartementet. Tilskuddene til Samora og Dag og Tid er overført til kap. 320, post 74. Posten er derfor redusert med 11,3 mill. kroner i forhold til 2004.

Departementet har vurdert muligheten for å etablere en egen tilskuddsordning for de resterende publikasjonene. Departementet foreslår at Ukeavisen Ledelse går ut av ordningen. Bl.a. har departementet vurdert en modell der halvparten av tilskuddet fordeles etter opplag og halvparten etter utgiveshyppighet (modell 1), samt den modellen som ble skissert av flertallet i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen i Budsjett-Innst. S. nr. 2 (2002-2003) (modell 2). Departementet har ikke funnet det hensiktsmessig å inkludere andre objektive kriterier.

Modell 1: Halvparten fordeles etter opplag og halvparten etter utgiveshyppighet (kun objektive kriterier)

Avis	Opplag 2003	Utgivelser 2003	Tildeling modell 1	Bevilgning 2004	Differanse
Friheten	596 ¹	48	524 441	600 000	-75 559
Korsets Seier	8 000	50	1 214 714	500 000	714 714
Magazinet	4 921	100	1 425 868	600 000	825 868
Morgenbladet	8 255	50	1 237 812	2 100 000	-862 188
Norge I Dag	11 222	47	1 477 166	600 000	877 166
Ny Tid	4 519	48	879 795	1 800 000	-920 205
Ruijan Kaiku	574	9	140 204	600 000	-459 796

¹ Opplagstall 2002

Modell 2: Halvparten fordeles som i dag, 25 pst. etter opplag og 25 pst. etter utgiveshyppighet

Avis	Opplag 2003	Utgivelser 2003	Tildeling modell 2	Bevilgning 2004	Differanse
Friheten	596 ¹	48	566 021	600 000	-33 979
Korsets Seier	8 000	50	866 159	500 000	366 159
Magazinet	4 921	100	1 023 266	600 000	423 266
Morgenbladet	8 255	50	1 677 876	2 100 000	-422 124
Norge I Dag	11 222	47	1 049 287	600 000	449 287
Ny Tid	4 519	48	1 346 273	1 800 000	-453 727
Ruijan Kaiku	574	9	371 118	600 000	-228 882

¹ Opplagstall 2002

Tabellene viser at begge modellene vil føre til vesentlige endringer i fordelingen av tilskuddet. Årsaken er at de aktuelle publikasjonene er svært

ulike, både med hensyn til opplag, utgiveshyppighet og tilskuddsnivå. Dette medfører at alle tilskuddsmodeller basert på denne type kriterier vil

få store negative økonomiske konsekvenser for flere av publikasjonene i ordningen, samt at andre vil få urimelig høy støtte. Det samme problemet vil oppstå ved en eventuell overføring av publikasjonene til ordningen med produksjonstilskudd til dagsaviser, jf. post 71.

Fordi Stortinget har anmodet om at det utarbeides generelle kriterier for beregning av tilskudd, vil departementet anbefale at tilskuddet eventuelt fordeles etter modell 2. Departementet vil gjøre oppmerksom på at også denne modellen vil få merkbare negative konsekvenser for enkelte av avisene i ordningen.

Post 77 Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark

Bevilgningen omfatter det særskilte distribusjonstilskuddet til avisene i Finnmark. Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2004.

Rapport 2003

Rapporteringen for 2003 tar utgangspunkt i de resultatmålene som ble presentert i St.prp. nr. 1 (2002-2003).

Tabell 9.18 Diverse statistikk på presseområdet 1999-2003:

År	1999	2000	2001	2002	2003
Totalt antall dagsaviser ¹	210	205	203	203	208
Antall minoritetspublikasjoner	9	8	8	7	6
Antall nummertøaviser	28	24	24	23	23

¹ Tall ekskl. minoritetsspråklige publikasjoner og aviser i kategorien «ymse publikasjoner».
Kilde: (samtlige tabeller i avsnittet): Statens medieforvaltning.

Totalt antall dagsaviser økte med fem i 2003. Ingen aviser som mottok produksjonstilskudd ble lagt ned i 2003. Antall samiske aviser, inkludert bladet Nourttanaste, har ligget konstant på fire de siste årene.

Seks minoritetspublikasjoner fikk støtte i 2003, mot ni i 1999. Nedgangen skyldes hovedsakelig at enkelte publikasjoner ikke har tilfredsstilt kravene til regnskapsføring og dokumentasjon av opplag mv. for å motta tilskudd. Driftsgrunnlaget for utgivelse av publikasjonene har dermed bortfalt.

I perioden 1971-2003 er 23 nummertøaviser kommet inn i ordningen med produksjonstilskudd til dagsaviser, mens 46 nummertøaviser har gått ut.

Etter innstilling fra Rådet for anvendt medieforskning tildelte Statens medieforvaltning i 2003 til sammen 2,7 mill. kroner til 17 forskningsprosjekter innenfor områdene presse, kringkasting og film.

Tabell 9.19 NRK AS' inntekter i 2005:

	(i mill. kr)
Inntekter fra kringkastingsavgiften	3 229
Finansinntekter	40
Andre inntekter	190
Til sammen	3 459

Kringkasting

Budsjettforslag 2005

Regjeringen foreslår å øke kringkastingsavgiften med kr 38 fra kr 1 802 til kr 1 840 ekskl. merverdiavgift. Økningen skal kompensere forventet pris- og lønnsvekst og sikre et økt tilbud til barn og unge. For 2005 er merverdiavgiften på kringkastingsavgiften 7 pst. Kringkastingsavgiften for 2005 blir etter dette kr 1 969 inkl. merverdiavgift, jf. programkategoriomtalen ovenfor.

Det foreslås videre at tilleggsavgiften ved for sen betaling av kringkastingsavgiften skal være 15 pst., jf. forslag til vedtak VI, nr. 3.

På bakgrunn av ovennevnte forslag forventes følgende inntekter til NRK i 2005:

Til grunn for de budsjetterte lisensinntektene ligger et anslag på 1 755 000 lisensbetalere. Departementet viser til at økningen i lisensinntektene skal bidra til å sikre økt satsing på barn og unge. I perioden 2001 -2004 er lisensen økt særskilt med kr 45 øremerket digitalisering av NRKs arkiver. For 2005 utgjør dette om lag 80 mill. kroner. Departementet legger til grunn at NRK innenfor eksisterende økonomiske rammer prioriterer arbeidet med digitalisering av arkivene.

For 2005 har NRK full fradragsrett og utgående merverdiavgiften på kringkastingsavgiften på 7 pst. Sammenliknet med 2003 og utgående merverdiavgift på 12 pst., gir 7 pst. utgående merverdiavgift NRK en kostnadsbesparelse på anslagsvis 125-150 mill. kroner.

Rapport 2003

Norsk rikskringkasting

NRK ble i 2003 tatt inn i merverdiavgiftssystemet med full fradragsrett for inngående merverdiavgift og 12 pst., merverdiavgift på kringkastingsavgiften. NRK ble kompensert for utgiftene knyttet til merverdiavgift gjennom en egen bevilgning under Finansdepartementets budsjett, jf. kap. 1632, post 71. For 2004 er merverdiavgiften på kringkastingsavgiften redusert til 6 pst., og kompensasjonen over statsbudsjettet er bortfalt.

NRK AS hadde i 2003 til sammen 3 449 mill. kroner i inntekter fordelt slik:

Tabell 9.20 NRK AS' inntekter i 2003:

	(i mill. kr)	
	NRK AS	Konsern
Inntekter fra kringkastingsavgiften	3 091	3 091
Netto finansinntekter	40	36
Andre inntekter	193	230
Kompensasjon over statsbudsjettet	124	125
Til sammen	3 449	3 482

Antallet fjernsynslisenser var ved utgangen av 2003 ca. 1 750 000, en økning på ca. 5 000 sammenliknet med 2002.

Regnskapet for morselskapet NRK AS viser et driftsunderskudd på om lag 14 mill. kroner i 2003, mot et driftsunderskudd på om lag 85 mill. kroner i 2002. Etter finansposter viste årsresultatet i NRK AS for 2003 et overskudd på 25 mill. kroner mot et overskudd på 3,5 mill. kroner året før.

Statens medieforvaltning fordelte i 2003 13 mill. kroner til lokalkringkastingsformål, jf. kap. 334, post 71. Målet med tilskuddsordningen er å sikre en positiv utvikling i lokalkringkastingsbransjen. Det gis tilskudd til programproduksjoner, kompetansehevende tiltak, utviklingsprosjekter, og driftsstøtte til lokalradioer som retter seg mot etniske og språklige minoriteter.

Kap. 0336 Informasjonsberedskap-kringkasting

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
70	Informasjonsberedskap	2 799	2 499	2 499
	Sum kap. 0336	2 799	2 499	2 499

Hovedutfordringer

Bortfall av kanaler for formidling av informasjon vil kunne få store konsekvenser i en beredskapssituasjon.

Som følge av dette er det lagt vekt på å opprettholde alternative beredskapsløsninger for innsamling og utsendelse av informasjon fra allmennkringkasterne NRK og TV2, gjennom bruk av

bakkebaserte løsninger og faste linjer. For å redusere sårbarheten legges det også vekt på at NRKs distriktskontorer skal være i stand til å opptre som selvstendige enheter i en krisesituasjon.

Budsjettforslag 2005

Post 70 Informasjonsberedskap

Bevilgningen skal dekke ekstraordinære beredskapsmessige tiltak, som allmennkringkasterne NRK og TV2 ikke dekker innenfor sitt ordinære budsjett. Dette gjelder bl.a. utgifter til fornyelse og løpende vedlikehold av beredskapsanlegg, samt løpende utskifting og oppdatering av programteknisk utstyr og kommunikasjonsutstyr m.m. Midlene skal fordeles mellom nødvendige beredskapsmessige tiltak hos NRK og TV2.

Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2004.

Mål for 2005

Det overordnede målet for beredskapsplanlegging er å sikre at viktig informasjon når befolkningen både under kriser, katastrofer og store ulykker i fredstid, under beredskap og krig.

Rapport 2003

Midlene til informasjonsberedskap ble i 2003 tildelt NRK og TV2 og har vært benyttet til fornyelse og løpende vedlikehold av beredskapsanlegg, nyanskaffelser, utskifting og oppdatering av programteknisk utstyr og kommunikasjonsutstyr, og øvelser.

Kap. 0337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
70	Kompensasjon			32 500
	Sum kap. 0337			32 500

Budsjettforslag 2005

Post 70 Kompensasjon

Posten gjelder kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk, jf. programkategoriomtalen ovenfor.

Ordningen skal gi kompensasjon til individuelle rettighetshavere for kopiering av åndsverk til privat bruk, og må sees i sammenheng med den kollektive kompensasjonsordningen under Fond

for lyd og bilde, jf. kap. 320, post 51. Nivået på kompensasjonen bør etter departementets mening ligge på om lag samme nivå som de øvrige nordiske land. Departementet foreslår derfor en bevilgning på 32,5 mill. kroner. Med den foreslåtte bevilgningen til Fond for lyd og bilde på 19,5 mill. kroner blir den samlede kompensasjonen for kopiering av åndsverk til privat bruk 52 mill. kroner, som er om lag på nordisk nivå.

Programkategori 08.40 Den norske kirke (kap. 0340–0342)

Programkategorien omfatter de statlige bevilgningene til Den norske kirke, særlig driftsbevilgninger til de regionale og sentralkirkelige organer i Den norske kirke, til prestedtjenesten og Det praktisk-teologiske seminar. Kategorien omfatter også tilskudd til kirkens virksomhet, bl.a. til de kirkelige

fellesrådene, Sjømannskirken og døvemenighetene, foruten utgifter til det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidarosdomen og driften av Erkebisppegården. Også Opplysningsvesenets fond hører inn under kategorien.

Utgifter under programkategori 08.40 fordelt på kapitler

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
0340	Kirkelig administrasjon	418 775	389 264	423 653	8,8
0341	Presteskapet	652 422	629 056	650 927	3,5
0342	Nidaros domkirke m.m.	37 771	34 500	53 276	54,4
	Sum kategori 08.40	1 108 968	1 052 820	1 127 856	7,1

Utgifter under programkategori 08.40 fordelt på postgrupper

		(i 1 000 kr)			
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005	Pst. endr. 04/05
01-01	Driftsutgifter	808 358	778 210	806 188	3,6
21-23	Spesielle driftsutgifter	26 136	6 100	6 308	3,4
30-49	Nybygg, anlegg mv.			17 800	
70-89	Overføringer til private	274 474	268 510	297 560	10,8
	Sum kategori 08.40	1 108 968	1 052 820	1 127 856	7,1

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 1 127,9 mill. kroner for 2005. Dette er en økning på 75,0 mill. kroner eller 7,1 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2004.

Hovedmål

Den norske kirke skal være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. For bevilgningene til Kirkerådet, bispedømmerådene og biskopene gjelder bl.a. følgende mål:

- gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver for øvrig

- utvikle reformen av kirkens trosopplæring i samsvar med Stortingets forutsetninger
- stimulere og igangsette tiltak som styrker kirkens arbeid blant barn og unge
- fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn
- bidra til at kirkelig tilsatte og valgte rådsmedlemmer har kompetanse til å ivareta sine oppgaver
- påse at egen virksomhet har en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene.

For bevilgningene til prestetjenesten og presteskapet gjelder bl.a. følgende mål:

- sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening
- styrke ledelsen av prestetjenesten, samordningen mellom prestene og menighetsrådene, og samvirket mellom prestene og andre kirkelig tilsatte
- motivere flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og til å inneha lederstillinger i kirken
- utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest
- sikre gode arbeidsvilkår for prestene.

Hovedmålet for statens ansvar overfor Nidaros domkirke og Erkebisppegården er å sikre at bygningene bevares, utvikles og formidles som levende kulturminner og kirkelige byggverk. For Opplys-

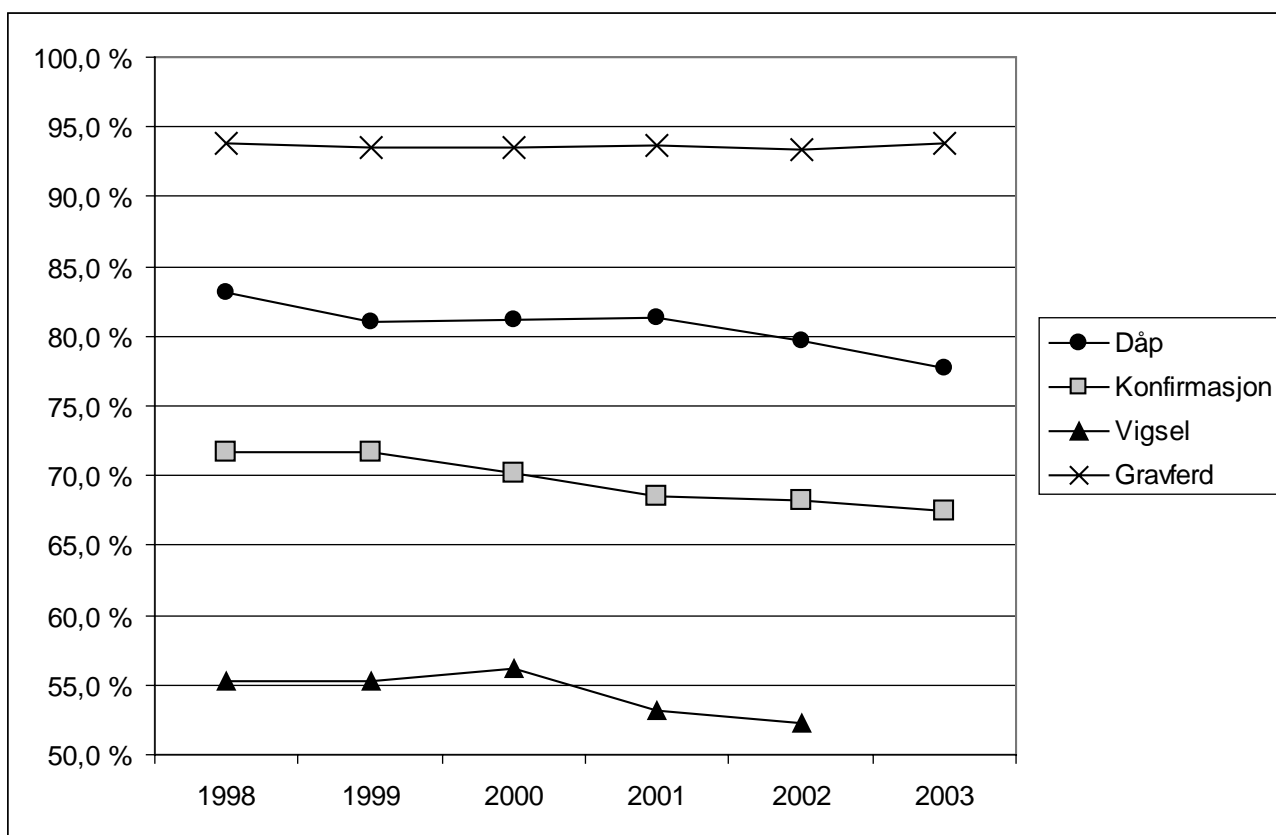
ningsvesenets fond gjelder det at fondet skal forvaltes til beste for Den norske kirke.

Tilstandsvurdering

Folk og kirke

1. januar 2003 var det registrert 3,9 millioner medlemmer av Den norske kirke. Dette tilsvarte 85,7 pst. av befolkningen. Den kirkelige årsstatistikken viser at stadig færre melder seg ut. De siste fem årene har antallet utmeldinger sunket med over 20 pst., dvs. fra ca. 4 800 utmeldinger i 1998 til ca. 3 800 i 2002.

Ved siden av kirkens medlemstall, er omfanget av de kirkelige handlingene (dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd) viktige mål på den folkekirkelige situasjonen.

Figur 9.3 Dåps-, konfirmasjons-, vigsels- og gravferdsprosent 1998 – 2003

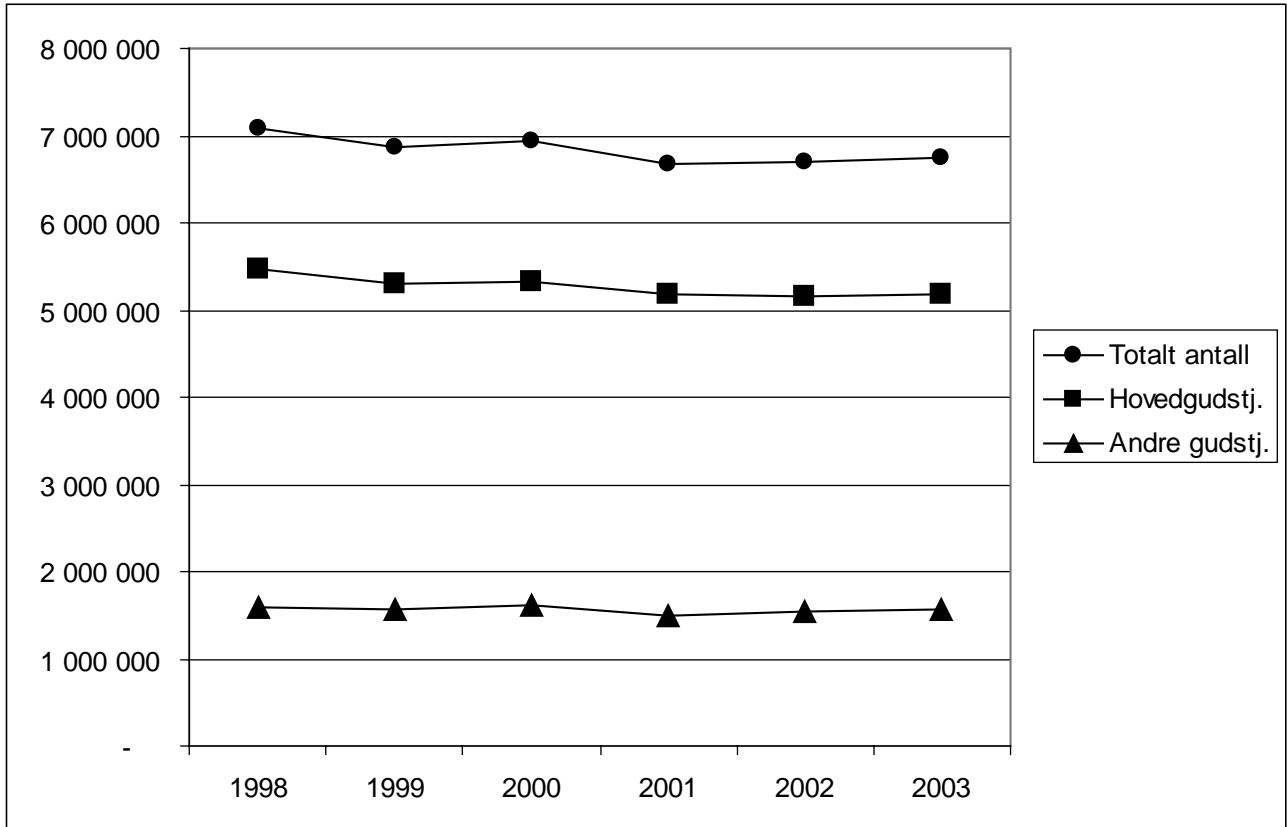
Vigselsstall for 2003 er ikke tilgjengelig.

Figur 9.3 viser at gravferdsprosenten (kirkelig gravferd i pst. av antall døde) har vært stabil for perioden 1998-2003, mens den for dåp (pst. av antall fødte), konfirmasjon (pst. av antall 14-åringer) og vigsel (pst. av antall inngåtte ekteskap)

viser en synkende tendens. Kirkestatistikken for 2003 viser en dåpsprosent på 78, mens 68 pst. av 14-åringene ble konfirmert. Av inngåtte ekteskap var det 52 pst. som ble kirkelig viet i 2002. Prosentandelen for kirkelig gravferd var i 2003 på 94. Den

kirkelige årsstatistikken viser imidlertid regionale forskjeller, der særlig tallene for Oslo avviker fra landet for øvrig. I Oslo var det godt under 50 pst. av de fødte som ble døpt, mens dåpsprosenten i alle

andre bispedømmer er over 80 eller 90. Høyest dåpsprosent er det i Møre og Hamar, hvor andelen er over 95.

Figur 9.4 Antall gudstjenestedeltakere i Den norske kirke 1998 – 2003

Foruten medlemstall og omfanget av kirkelige handlinger, er også utviklingen i gudstjenesteomfang og -deltakelse viktige mål på kirkens situasjon. Figur 9.4 viser antallet gudstjenestedeltakere i perioden 1998-2003, fordelt på totaltall, hovedgudstjenester (søndagens høymesse) og andre gudstjenester. Det framgår at antallet deltakere totalt og ved hovedgudstjenester er gått noe ned i femårsperioden. Den samlede deltakelsen har imidlertid økt de siste to årene, i første rekke fordi det har vært økning i antallet deltakere ved andre gudstjenester enn hovedgudstjenestene. Fra 2002 til 2003 var økningen ca. 35 000 deltakere. Gjennomsnittlig antall gudstjenestedeltakere i 2003 var 129 524 pr. uke, noe som tilsvarer 2,9 pst. av befolkningen. I 2003 ble det foretatt i alt 69 800 gudstjenester, som er noe lavere enn i 2002.

Den kirkelige årsstatistikken viser variasjoner over tid og fra ett år til et annet, men endringene er ikke markerte. I hovedsak kan den folkekirkelige situasjonen karakteriseres som stabil. Kirkerådet,

som våren 2004 utarbeidet en sammenfattende tilstandsrapport for Den norske kirke med bakgrunn i den kirkelige årsstatistikken, beskriver situasjonen slik:

«På den annen side er det svært mange som har et forholdsvis passivt forhold til kirken, og som sjeldent gjør bruk av den. De kommer ved de store overgangsriter i livet og ved spesielle høytider, og da kommer de gjerne til sin kirke. Utviklingen tyder ikke på at disse er på vei ut av kirken, til tross for ulike kampanjer om å melde seg ut. Også andre undersøkelser synes å vise at medlemmene hegner om sin kirke. Tilknytningen til kirken synes å gi en grunnleggende kollektiv tilhørighet, trygghet og identitet, selv om en kanskje ikke alltid kan gi sin tilslutning til kirkens alle læresetninger eller det man tror kirken lærer eller hva den står for i ulike spørsmål.»

I menighetene og på regionalt og sentralt nivå i kirken har fornyelse av gudstjenestelivet lenge vært et prioritert innsatsfelt. Fornyelsesarbeidet

kjennetegnes av økt mangfold, særlig gjennom utvikling av nye liturgier og gudstjenesteformer. Ny gravferdsliturgi ble fastsatt i 2002 og ny vigselsliturgi i 2003. Revisjon av høymesseliturgien er påbegynt etter bestemmelse av Kirkemøtet i 2003. Foruten tilrettelegging av andre gudstjenester enn søndagens høymesse, legges det i menighetene økt vekt på å bruke kirkerommet til kontemplasjon og meditative gudstjenesteformer, og å holde kirkene åpne utenom gudstjenestene. Ungdomsgudstjenester i forskjellige former er faste innslag i de fleste menigheter.

Utover hovedtall for gudstjenester og kirkelige handlinger, gir den kirkelige årsstatistikken bred kunnskap om menighetenes virksomhet og aktiviteter for øvrig. Det ble i 2002 bl.a. registrert 5 600 barnehage- og skolegudstjenester med ca. 900 000 deltakere, ca. 5 700 barnehage- og klassebesøk i kirken og ca. 9 500 besøk i barnehage eller skoleklasse ved prest, kateket eller annen menighetsarbeider. I 2002 ble det i menighetene registrert ca. 5 700 konserter med nær 800 000 besøkende. Antallet kirkekor for barn, ungdom og voksne var ca. 2 000, med nær 50 000 kormedlemmer.

Selv om det mellom menighetene er betydelige forskjeller i tilbud, deltakelse og bredde, gir årsstatistikken uttrykk for et mangfoldig og levende kirke- og menighetsliv.

Kirkens økonomi og organisasjon

Den norske kirke omfatter nær 1 300 selvstendige sokn (menigheter), og har ca. 5 000 lønnete årsverk, hvorav vel 1 300 er prestestillinger. I tillegg kommer den frivillige, ulønnede innsatsen, som er betydelig. De statlige og kommunale overføringene til Den norske kirke var på godt over 3 mrd. kroner i 2002. Gjennom ofringer og kollekt kom det inn ca. 185 mill. kroner. Opplysningsvesenets fond, som skal komme Den norske kirke til gode, hadde ved årsskiftet 2003/2004 en beregnet verdi på 4-4,5 mrd. kroner, herav 1,3 mrd. kroner i verdipapirer. I henhold til kirkeregnskapene for 2002 er menighetenes formue verdsatt til vel 4 mrd. kroner. En stor del av formuen er knyttet til kirkene. Verdifastsettelsen av disse er usikker.

De kommunale og statlige overføringene til menighetene forvaltes i hovedsak av de kirkelige fellesrådene, som har det lokale forvaltningsansvaret for kirkebyggene, kirkegårdene og de fleste kirkelige stillingene. Fellesrådenes økonomiske situasjon reflekterer i stor grad Den norske kirkes økonomiske situasjon. Kirkeregnskapene for 2002 viste at fellesrådene dette året hadde inntekter på ca. 2,5 mrd. kroner, hvorav nær 80 pst. var overføringer fra kommunene og vel 7 pst. var statlige

overføringer. Når investeringer i bygg og anlegg holdes utenfor, økte de kommunale overføringene til kirken i 2002 med ca. 8 pst. Ca. 50 pst. av fellesrådene hadde et negativt resultat i 2002. Andelen var noe høyere i 2001, jf. ellers St.prp. nr. 66 (2003-2004) Kommuneproposisjonen 2004 der det ble gitt en oversikt over de kirkelige fellesrådenes økonomi med bakgrunn i kirkeregnskapene for 2002.

Fellesrådene har en generelt stram økonomi, selv om det er variasjoner fellesrådene imellom. Det er en nær sammenheng mellom fellesrådenes og kommunenes økonomiske situasjon, og kravene til kostnadseffektiv drift er de samme. Den stramme budsjettsituasjonen har betydning for menighetenes aktivitetsomfang og -tilbud, for omfanget av den kirkelige bemanningen og for kirkenes og kirkegårdenes drift og vedlikehold. På grunn av forsømt vedlikehold over lang tid, er det akkumulerte istandsettingsbehovet for kirkebyggene betydelig. Behovet er beregnet til nær 4 mrd. kroner, og omfatter et stort antall av landets mer enn 1 600 kirker.

Den lokale kirkeforvaltningen, som ved kirke-loven fra 1996 fikk en mer selvstendig stilling overfor den kommunale forvaltning, har utviklet seg betydelig de senere år, særlig gjennom oppbyggingen av de kirkelige fellesrådene som forvaltningsorganer på vegne av soknene. Den lokale kirkeforvaltningen er i dag vesentlig bedre organisert enn tidligere, med en tydelig forankret ledelse.

Kirkens styrings- eller ledelsesstruktur er sammensatt, og er særlig karakterisert ved at den demokratiske rådsstrukturen, representert ved menighetsrådene og fellesrådene, løper parallelt med den selvstendige embetsstrukturen, representert ved presteskaper. I hovedsak preges denne relasjonen av et konstruktivt samarbeid og samvirke.

Rekrutteringen til kirkelige verv og til frivillig medarbeiderskap varierer mellom menighetene. Kirkens situasjon på dette området antas ikke å være vesentlig annerledes enn situasjonen for andre ideelle og frivillige organisasjoner. Også med hensyn til rekrutteringen til kirkelige utdanninger og kirkelige stillinger er bildet sammensatt, med variasjoner innen de ulike utdanningene og yrkeskategoriene. Innenfor det kirkemusikalske feltet har rekrutteringen vært fallende de siste årene, både til kirkemusikalske studier og til organist- og kantorstillinger. Med tilskudd fra departementet har Kirkerådet og Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon de siste år gjennomført rekrutteringsprosjekter for organister og kirkemusikere og for andre vigslede stillinger, bl.a. ved utvikling av rekrutterende nettverk mellom menighetene.

Viktige sider ved den folkekirkelige situasjonen avtegnes gjennom den kirkelige årsstatistikken. Statistikken for gudstjenester og kirkelige handlinger er dessuten et målbart uttrykk for menighetenes geistlige betjening og for den folkekirkelige kontaktflaten som prestene har, særlig gjennom dåp, vigsel og gravferd. Prestetjenesten og presterollen knytter an til en århundrelang tradisjon. Forventningene til presten er mange, både fra presten selv og fra menigheten. Det er karakteristisk for situasjonen i dag at prestatjenesten og presterollen er under endring, bl.a. som følge av de generelle endringene i samfunns- og arbeidsliv, i kjønnsroller og familiemønstre.

Kvinneandelen i kirkelige lederstillinger er lav. Andelen kvinner i stilling som menighetsprest er på ca. 18 pst.

Utfordringer og strategier

Folk og kirke

Kristendommen og kristen kulturtradisjon har gjennom tusen år dannet den fremste verdi- og referanserammen i vårt samfunn. Fortsatt kommer dette til uttrykk i alle deler av samfunnslivet, men bildet er mer sammensatt enn før. Økt internasjonalisering og økende innslag av fremmede kulturer og religioner, gir nye impulser og påvirker våre kulturtradisjoner. Det tidligere enhetlige, homogene samfunnet er blitt mer uensartet og mangfoldig. Det er en felles oppgave å bygge et samfunn som kan samle og bære mangfoldet, skape helhet og sammenheng i et på mange måter fragmentert samfunnsbilde. For kirken, som for andre samfunnsinstitusjoner med en tradisjonelt samlende og integrerende funksjon, er dette en viktig utfor-

dring. Økende kompleksitet og mangfold kan samtidig gi grunnlag for fornyelse og revitalisering av den rolle og betydning som kristen tro, kulturarv og tradisjon lenge har hatt i vårt samfunn.

Det kirkelige reform- og fornyelsesarbeidet de senere år springer i stor grad ut av de utfordringer kirken møter gjennom samfunnsutviklingen. Å fornye og utvikle kirkens arbeids- og uttrykksformer, etablere nye møteplasser for deltakelse og dialog, og på ulike arenaer formidle kristen tro, kristne verdier og tradisjoner, er viktige folkekirkelige strategier. Foruten fornyelse av kirkens ytre ordninger, av de rettslige og organisatoriske rammene, pågår det et kontinuerlig fornyelsesarbeid av gudstjenestelivet, av kirkens liturgier og av kirkens arbeidsformer for øvrig. Søndagens høymesse og de kirkelige handlingene som dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd er sterke, kontinuitetsbringende tradisjoner. Nye gudstjenesteformer og nye liturgier, åpne kirker og møterom for stillhet, bønn, kontemplasjon eller samtale, er uttrykk for fornyelse innenfor rammen av tradisjonene. Ved å bevare det kristne i det flerreligiøse, og ved å fornye uten å svekke det tradisjonsbundne, kan kirken bidra til helhet og sammenheng i det som er fragmentert, både i samfunnet og i det enkelte menneskes liv.

Kirkemøtet drøfter regelmessig kirkens utfordringer, og hvilke strategier og særlige satsingsområder som på denne bakgrunn bør prege kirkens arbeid de nærmeste årene. Kirkemøtet har pekt på medarbeiderskap, diakoni, dåpsopplæring og Ung i kirken som særlige satsingsområder for perioden 2002-2005. Disse satsingsområdene reflekterer på mange måter de hovedutfordringer som kirken står overfor i dag.

Kirkemøtets satsingsområder 2002-2005

Særlige utfordringer

1. Medarbeiderskap	– legge til rette for at ulik kompetanse og erfaring blir utnyttet i kirkelig arbeid
– legge til rette for at mennesker søker kirkelig utdanning og kirkelige stillinger, og utruste dem til tjeneste
2. Diakoni	– sikre respekten for menneskeverdet i hjem og familie, arbeidsliv og samfunnsstrukturer
3. Dåpsopplæring	– sikre at alle døpte får et forsvarlig tilbud om trosopplæring
– sikre menighetene de ressurser som trengs for å gjennomføre et forsvarlig tilbud om trosopplæring
4. Ung i kirken	– inkludere ungdom i et større menighetsfellesskap
– rekruttere flere medarbeidere, også med vekt på frivillig medarbeiderskap
-

Å utfordre og bli utfordret i arbeidet for rettferdighet, solidaritet og bevaring av skaperverket er en del av det oppdraget kirken er forpliktet på, og uløselig forbundet med kirkens identitet som kirke. Overfor ensomme og fortvilte, overfor mennesker i sorg og nød, skal kirken søke å gi trøst og lindring, livsmot og livshåp. I all kirkelig virksomhet har det diakonale oppdraget en sentral plass, enten dette kommer til uttrykk i de nære, mellommenneskelige relasjonene, eller i nasjonalt og internasjonalt solidaritets- og hjelpearbeid. Å bevare og utvikle det beste i kirkens diakonale tradisjoner, er et viktig strategisk mål.

Den økende flerkulturelle og flerreligiøse situasjonen krever åpenhet og dialog. Som det største trossamfunnet har kirken her en viktig rolle. Ved sin forkynnelse og verdiformidling, og som en aktiv dialogpartner og brobygger mot andre religioner og trossamfunn, skal kirken bidra til forståelse, toleranse og respekt for det som er annerledes og fremmed.

Sentrale trekk ved samfunnsutviklingen speiles ofte i ungdomskulturene. For kirken er det vesentlig å se hvilke ressurser som ligger i de unges erfaringer og å få del i dem. Å styrke kirkens arbeid blant unge handler om å gi de unge del i de kristne verdiene og i den kristne tros- og kulturarven, men også om å tilføre kirken de impulser og erfaringer som ungdommen og ungdomskulturene representerer. De unges oppslutning er avgjørende for kirkens framtid, for utviklingen av det frivillige medarbeiderskapet og for den framtidige rekrutteringen til kirkelige stillinger. Trosopplæringsreformen er i dag det bredeste og mest systematiske bidraget til dette.

Kirkens økonomi og organisasjon

Kommunenes økonomiske forpliktelser overfor kirken er nedfelt i kirke-loven fra 1996, som her videreførte tidligere lovgivning på området. Det er karakteristisk for kirkeøkonomien at den i stor grad påvirkes av den økonomiske situasjonen for kommunesektoren.

Kirkesektoren omfatter 434 kirkelige fellesråd og nær 1 300 sokn og menighetsråd. I en situasjon med en generelt stram kirkeøkonomi, er det et kontinuerlig behov for organisatoriske tilpasninger og andre utviklingstiltak som kan gi besparelser og effektivitetsgevinster for det enkelte fellesråd og for sektoren samlet. Forsøks- og utviklingstiltak som sikter mot samarbeid og fellesløsninger på tvers av menighets- og kommunegrenser er viktig i denne sammenheng. Kirkerådet, biskopene og bispedømmerådene, ved siden av Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon, har en viktig oppgave i å over-

våke den lokale kirkeforvaltningen, stimulere til endrings- og utviklingsprosesser og forestå rådgivning, erfaringsinnhenting og videreformidling av kunnskap og resultater. Både Kirkerådets nylig igangsatte prosjekt for et samordnet og systematisk reform- og utviklingsarbeid i kirken, og det forvaltningsmessige og økonomisk-administrative utviklingsarbeidet som Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon forestår, er sentrale i denne sammenheng.

I regi av Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon pågår utviklingen av en database for landets kirkebygg, og av en felles, sentral forsikringsordning for kirkene. Begge prosjektene ventes realisert i 2005. I forhold til kirkebyggene arbeides det dessuten med sentrale tiltak for energiøkonomisering, bl.a. gjennom spredning av kunnskap og kompetanse. Vern og sikring av kirkene er ellers et omfattende saksfelt, med betydelige økonomiske og faglige utfordringer. Saksfeltet berører ikke bare spørsmål omkring kirkenes økonomi og finansielle ordninger, men også kulturminnevernet og kulturminnepolitikken generelt. I den kommende stortingsmeldingen om kulturminnevernet vil kirkebyggene bli særskilt omtalt.

Nidaros domkirke står i en særstilling i forhold til andre kirkebygg, da ansvaret for restaureringen og det antikvariske vedlikeholdet er lagt direkte til staten. Etter at gjenreisningen nå er slutført, består oppgaven i å sikre et planmessig og faglig tilfredsstillende vedlikehold.

Opplysningsvesenets fond er eier av en stor bygningsmasse, hvorav presteboligene utgjør en betydelig andel. Mange av bygningene er fredet eller verneverdige. Å holde fondets presteboliger og gjenværende prestegårder i hevd ut fra de kultur- og kirkehistoriske verdier de representerer, inngår blant fondets viktigste forvaltningsmessige strategier.

Forholdet mellom stat og kirke er nå under utredning av et offentlig utvalg. Utvalget, som slutfører arbeidet i 2005, skal utrede spørsmålet om avvikling, videreføring eller reform av statskirkeordningen. Kirkens finansielle og organisatoriske ordninger er viktige utredningstema. Departementet viser ellers til at det våren 2005 vil bli lagt fram en stortingsmelding om kirkeøkonomien, jf. Innst. S. nr. 143 (2003-2004).

Frivillig innsats, deltakelse og medarbeiderskap har stor egenverdi. Samtidig er den frivillige innsatsen en viktig del av kirkens demokratiske og økonomiske grunnlag. I 2005 skal det være valg til nye menighetsråd og fellesråd. Valgdeltakelsen har tradisjonelt vært lav. Menighetsrådsvalget aktualiserer spørsmålet om hva som hindrer og hva som skal til for at det enkelte kirkemedlem

aktivt tar del i det kirkelige arbeidet, påtar seg kirkelige verv og avgir sin stemme ved valget. Å motivere til slik deltakelse, og å kalle og utruste medarbeidere til frivillig innsats, er en kontinuerlig utfordring som berører alle sider ved kirkens virksomhet. Den samme utfordringen gjelder rekrutteringen til kirkelige utdanninger og yrkesaktiv tjeneste i kirken, som påvirkes særlig gjennom kirkens barne- og ungdomsarbeid. Tilfredsstillende lønns- og arbeidsvilkår, og muligheter for faglig og personlig utvikling, har ellers betydning ikke bare for rekrutteringen til kirkelige utdanninger og stillinger, men også for å sikre motiverte medarbeidere og stabilitet i arbeidsstyrken. Med de forventninger og perspektiver som er knyttet til trosopplæringsreformen, antas reformen å virke rekrutterende, både til kirkelige utdanninger, kirkelige stillinger og frivillig medarbeiderskap. Reformen vil kunne bidra til å forsterke samspillet og den gjensidige, positive sammenhengen som det er mellom tilsatte og frivillig, ulønnet innsats i menighetene.

Prestetjenesten er nå under omorganisering. Slik omorganisering har bakgrunn i behovet for å styrke ledelsesfunksjonene, og for å åpne for bedre arbeidsdeling, økt samarbeid, kollegafelleskap og spesialisering. Omorganiseringen åpner for større individuell og stedlig tilpasning av tjenesten, og for å utvikle en livsfasebasert personalpolitikk blant prestene. Endringene antas bl.a. å ha rekrutteringsfremmende effekt, ikke minst overfor kvinner. Det er en særlig utfordring å øke rekrutteringen av kvinner til tjeneste som menighetsprester og til lederstillinger i kirken.

Hovedprioriteringer 2005

Reform av trosopplæringen i Den norske kirke ble igangsatt i 2004. Det er i budsjettforslaget for 2005 foreslått en betydelig opptrapping av bevilningene til reformen. Det foreslås en økning i 2005 på 25 mill. kroner. Med opptrapping og videreføring av tidligere års bevilgninger, vil den årlige innsatsen for en styrket trosopplæring være på 55 mill. kroner i 2005.

Det generelle statstilskuddet til de kirkelige fellesrådene var i 2004 på 95 mill. kroner. Det fore-

slås at tilskuddet videreføres i 2005. Departementet foreslår at en økt andel av bevilningen benyttes til sentrale tiltak som kan gi gevinster og lettelser for det enkelte kirkelige fellesråd, særlig innen kirkebygg. Etablering og drift av en nasjonal kirkebyggdatabase og av en sentral forsikringsordning for kirker er særlig viktige tiltak. Som tidligere år foreslås det avsatt midler til forsøks- og utviklings tiltak i kirken.

Nye tjenesteordninger for prestene ble iverksatt fra 1. juli 2004. Disse danner utgangspunktet for en ny organisering og ledelse av prestatjenesten, der prostenes rolle som ledere vil bli forsterket. Driftsbevilgningen til presteskaper ble økt med 3 mill. kroner i 2004 for å styrke prosteembetene økonomisk. Bevilgningen til prosteembetene foreslås økt med 1 mill. kroner i 2005.

I den nye Kroken kirke i Tromsø er det planlagt integrert et eget gudstjenesterom for døve som døvemeningen skal være eier av. Den døvekirkelige delen av bygget har en beregnet kostnad på 8 mill. kroner. Statstilskuddet til det døvekirkelige arbeidet i 2005 foreslås økt, slik at døvemeningens utgifter til låneopptak til ny døvekirke i Kroken kan dekkes av statstilskuddet.

Den norske kirke ble fra 2004 omfattet av ordningen med skattefritak for gaver til frivillige organisasjoner. Grensen for skattefritak under ordningen foreslås økt fra kr 6 000 til kr 12 000.

Til realisering av nytt service- eller besøks-senter ved Nidarosdomen og permanent utstilling av riksregaliene i Erkebisppegården, foreslås det bevilget 17,8 mill. kroner i 2005, jf. Innst. S. nr. 250 (2003-2004) og St.prp. nr. 63 (2003-2004).

Fra Opplysningsvesenets fond er det for 2005 budsjettert med et tilskudd på 25,5 mill. kroner til felleskirkelige tiltak. Dette er samme beløp som i 2004.

Departementet foreslår en reduksjon av statstilskuddet til den kirkelige virksomheten ved Nidaros domkirke. Oslo og Nidaros domkirke vil etter dette begge få 1 mill. kroner i statsstøtte. Oslo og Nidaros er ellers de eneste som i dag mottar særskilt statsstøtte til den kirkelige virksomheten ved domkirkene.

Kap. 0340 Kirkelig administrasjon (jf. kap. 3340)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	122 987	117 268	122 488
21	Spesielle driftsutgifter	21 314	3 486	3 605
71	Tilskudd til kirkelige formål	140 076	140 510	146 560
72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	125 000	95 000	92 500
73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	3 000	3 000	1 000
74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000	1 000	1 000
75	Trossopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 01</i>		28 500	53 500
76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken			2 500
79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	5 398	500	500
	Sum kap. 0340	418 775	389 264	423 653

Kapitlet omfatter driftsutgifter til Kirkerådet, bispedømmerådene og biskopene, foruten tilskudd til kirkelige formål, bl.a. tilskudd til Sjømannskirken, døvemenighetene og stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni. Midler til reform av kirkens trosopplæring er budsjettert under dette kapitlet, jf. post 75.

I forhold til 2004 er det foretatt følgende tekniske endringer:

- kr 875 000 er overført fra kap. 341, post 01 til kap. 340, post 71 som følge av at to tidligere statlige kateketstillinger nå er organisert som stillinger under kirkelige fellesråd.
- 2,5 mill. kroner er overført fra kap. 340, post 72 til ny post 76 under samme kapittel til forsøks- og utviklingstiltak i kirken.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Posten skal i det vesentlige dekke driftsutgiftene for landets elleve bispedømmeråd og biskoper, utgiftene til Kirkemøtet og driften av Kirkerådet og Bispemøtet. Liturgisk senter, lokalisert til Erkebispegården i Trondheim, finansieres også under posten.

I forslaget for 2005 er det bl.a. tatt hensyn til arbeidet i Den norske kirkes lærenemnd, som i

2005 avslutter arbeidet med homofilisaken, og utgiftene til Stat-kirke – utvalget, som også avslutter sitt arbeid i 2005. Det er innarbeidet dekning for økte husleieutgifter, bl.a. som følge av at Kirkerådet flytter til nye lokaler i siste halvår i 2004. For øvrig representerer budsjettforslaget under posten i hovedsak en videreføring av bevilgningsnivået for 2004.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3340, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene til ulike prosjekter og tiltak i regi av de kirkelige rådene som finansieres ved eksterne midler. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3340, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Post 71 Tilskudd til kirkelige formål

Bevilgningen under denne posten gjelder tilskudd til de formål som er ført opp i tabellen nedenfor:

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2004	2005
Sjømannskirken	47 700	49 300
Døvekirkene	5 800	6 250
Kristent Arbeid Blant Blinde	250	260
Stiftelsen Kirkeforskning	4 250	4 500
Diakoni, undervisning og kirkemusikk	80 360	84 000
Kirkens ressurscenter mot vold og overgrep	1 000	1 050
Samisk bibeloversettelse	1 150	1 200
Sum	140 510	146 560

Tilskudd til Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet

Den norske Sjømannsmisjon/Norsk kirke i utlandet har fra 2004 skiftet navn til Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet. Sjømannskirken skal på vegne av Den norske kirke ivareta den kirkelige betjeningen av nordmenn i utlandet. Statstilskuddet er basert på denne forutsetningen, jf. Innst. S. nr. 295 (1996-97). Statstilskuddet til Sjømannskirken skal dekke personalkostnadene for prest, assistent og husmor ved utestasjonene, og en andel av Sjømannskirkens administrasjonskostnader i Norge.

Det statlige tilskuddet som ble tildelt Sjømannskirken i 2004 ga dekning for 107 årsverk, hvorav åtte årsverk ved administrasjonen hjemme. Tilskuddet var dermed kr 446 000 pr. årsverk. Forslaget til statstilskudd for 2005 på 49,3 mill. kroner innebærer en videreføring av tilskuddsnivået for 2004 med en lønns- og prisjustering på ca. 3,5 pst. Det er det samme antallet årsverk som ligger til grunn for tildelingen i 2005 som i 2004. Tilskuddsatsen pr. årsverk for 2005 er dermed kr 461 000.

I tillegg til statstilskuddet blir virksomheten til Sjømannskirken finansiert ved inntekter fra lotteri- og virksomhet, bidrag fra lag og foreninger, ved inntekter fra utestasjonene og gjennom tilskudd fra oljeselskap og rederinæringen. Sjømannskirkens utestasjoner finansierer store deler av sin aktivitet selv. Personalkostnadene dekkes av organisasjonens hovedkasse hjemme. Samlede utgifter for Sjømannskirken, inklusive utestasjonenes utgifter, var på 119 mill. kroner i 2003.

En gjennomgang av de ansattes skattemessige forhold i vertslandet har resultert i at Sjømannskirken har fått sine lønnskostnader økt med ca. 3,5 mill. kroner på årsbasis. Departementet har ikke funnet å kunne kompensere særskilt for dette.

Tilskudd til døvekirkene

Målsettingen med det statlige tilskuddet til døvekirkene er å legge til rette for et aktivt kirkelig arbeid blant døve. Det kirkelige arbeidet for døve skjer i hovedsak med utgangspunkt i døvekirkene i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim. Også i Ålesund og Tromsø er det et organisert døvekirkeleg arbeid.

Tromsø kommune har gjort vedtak om bygging av kirke i Kroken sokn. Det er i planene lagt opp til at et eget kirkerom for døve integreres i det nye kirkebygget. Bygget har en kostnadsramme på 42 mill. kroner utover den døvekirkelige delen, som er kostnadsberegnet til 8 mill. kroner. Statstilskuddet til døvekirkene for 2005 forutsetter at døvemenigheten for det nordafjelske opptar et lån på 8 mill. kroner, og at renter og avdrag dekkes gjennom statstilskuddet. Tilsvarende finansieringsløsning ble valgt for døvekirkene i Stavanger og Bergen.

Det statlige tilskuddet til døvekirkene var i 2004 på 5,8 mill. kroner. Forslaget til statstilskudd for 2005 er på kr 6 250 000. Av bevilgningen vil vel 5 mill. kroner bli avsatt som driftstilskudd til landets fire døvekirkelige distrikter og til Døvekirkenes fellesråd. Resterende del av tilskuddet vil gå til dekning av renter og avdrag av tidligere byggelån for døvekirkene i Bergen og Stavanger, og til renter og eventuelle avdrag i 2005 for nytt lån opptatt i forbindelse med døvekirkens andel i Kroken kirke.

Tilskudd til Kristent Arbeid Blant Blinde

Tilskuddet til Kristent Arbeid Blant Blinde (KABB) gis som generell driftsstøtte til utgivelse av kristen litteratur mv. for blinde og svaksynte. For 2005 foreslås det en driftsstøtte på kr 260 000. KABB mottar dessuten statstilskudd fra Kultur- og kirkedepartementet over kap. 326 til bibliotekdrift.

Tilskudd til Stiftelsen Kirkeforskning

Stiftelsen Kirkeforskning (KIFO) ble opprettet i 1993 etter vedtak av Kirkemøtet. Målsettingen for statstilskuddet er å legge til rette for at KIFO kan drive forsknings-, utrednings- og utviklingsarbeid innenfor fagfeltene kirke, religion og livssyn. Stiftelsen ble i 2002 for første gang finansiert over statsbudsjettet, jf. St.prp. nr. 1 (2001-2002). I tillegg til det statlige grunnstilskuddet blir virksomheten til KIFO finansiert ved oppdragsvirksomhet og gjennom samarbeidsavtaler med andre kirkelige institusjoner.

Tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk

Målsettingen med tilskuddet er å stimulere menighetene i Den norske kirke til innsats innen kirkelig undervisning og diakoni. En mindre del av tilskuddet skal bidra til å styrke det kirkemusikalske arbeidet ved landets domkirker. Det er bispedømmerådene som disponerer tilskuddet under posten, som i hovedsak anvendes som tilskudd til de kirkelige fellesrådene til dekning av lønn for kateketer og diakoner. I 2004 gis det fra denne posten tilskudd til ca. 130 kateketstillinger og 155 diakonstillinger. Av bevilgningen for 2005 er det som tidligere forutsatt avsatt 1 mill. kroner til sentralt initierte opplærings- og kompetanseutviklingstiltak for kirkelig ansatte og for medlemmer av fellesråd og menighetsråd. Departementet legger også til grunn at minst 1 mill. kroner av bevilgningen skal brukes til styrking av den kirkemusikalske virksomheten ved domkirkene.

To kateketstillinger i Hamar bispedømme, som tidligere har vært budsjettetert under kap. 341, post 01, er omgjort til stillinger under vedkommende kirkelige fellesråd. Midlene er tilsvarende overført fra kap. 341, post 01 til kap. 340, post 71. Bevilgningsforslaget for 2005 representerer ellers en videreføring av bevilgningsnivået for 2004.

Tilskudd til Kirkens ressurscenter mot vold og overgrep

Fra 2003 er det gitt tilskudd over statsbudsjettet til Kirkens ressurscenter mot vold og overgrep, jf. Budsjett-Innst. S. nr. 12 (2002-2003). Tilskuddet i 2003 var på 0,7 mill. kroner. For å styrke finansieringsgrunnlaget for senteret, ble tilskuddet for 2004 økt til 1,0 mill. kroner. Tilskuddet foreslås videreført i 2005.

Tilskudd til samisk bibeloversettelse

Fra denne posten har det gjennom flere år vært gitt tilskudd til Det norske Bibelselskap til oversettelse av bibelske tekster til lule-, sør- og nordsamisk. I hovedsak medgår tilskuddet til oversettelse av Det gamle testamente til nordsamisk, som ble påbegynt i 1998 og var forventet å gå over ti år. Av økonomiske grunner vil arbeidet kunne bli forskjøvet noe i tid.

Post 72 Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene

Målsettingen med tilskuddet er å styrke det økonomiske grunnlaget for den kirkelige virksomheten lokalt, utover kommunenes utgiftsforpliktelser etter kirkeloven. 2,5 mill. kroner av bevilgningen i 2004 er overført til ny post 76, jf. omtale nedenfor. Utover dette foreslås bevilgningen videreført på samme nivå som i 2004.

I forståelse med Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon og Kirkerådet har det fra bevilgningen tidligere vært avsatt midler til sentrale tiltak som kan gi utgiftsbesparelser, effektiviseringsgevinster eller lettelse for den lokale kirkeforvaltningen. Kirkebyggene har vært særlig prioritert i denne sammenheng, i første rekke ved utviklingen av en nasjonal database for kirkebygg, av en felles forsikringsordning for kirker og av et prosjekt for energiøkonomiseringstiltak overfor kirker. De siste to år har det dessuten vært satt av midler til forsøks- og utviklingstiltak som kan virke effektiviserende og kostnadsbesparende for sektoren. Av bevilgningen i 2004 på 95 mill. kroner, ble 87,6 mill. kroner fordelt som driftstilskudd til de kirkelige fellesrådene, mens 7,4 mill. kroner ble avsatt til sentrale tiltak.

Utviklingen og etableringen av den nasjonale databasen for kirkebygg skjer i regi av Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon. Databasen inneholder et register med opplysninger om landets vel 1 600 kirker. Registeret inneholder også opplysninger om kirker som tidligere er revet. Kirkebyggdatabasen, som er den første nasjonale databasen over kirker i Norge, skal tjene som verktøy for menighetenes bygningsforvaltning, og vil være tilgjengelig bl.a. for Riksantikvaren. I databasen vil de kirkelige fellesrådene kunne legge inn informasjon også om andre kirkelige bygninger og eiendommer enn kirker. Databasen vil være operativ fra 1. januar 2005. Den planlegges videreutviklet bl.a. med opplysninger om inventar og utstyr i kirkene. Etter anbefaling fra Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon foreslås det avsatt vel 4,7 mill. kroner i 2005 til drift og videreutvikling av databasen.

Kirkebyggdatabasen inngår som en nødvendig forutsetning for etableringen av en sentral forsikringsordning for kirkebygg. Over de siste to-tre år har Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon utredet og tilrettelagt grunnlaget for en slik sentral forsikringsordning. Målet med en sentral forsikringsordning for kirkebygg, kirkeinventar og kirkekunst, er bl.a. å oppnå gunstigere forsikringer og bidra til en forsterket innsats for sikring av bygnin-gene. Den sentrale forsikringsordningen er planlagt iverksatt fra 1. januar 2005. Menighetene kan ikke forpliktes til å melde sine kirker inn i den sentrale ordningen. Det samlede premiebeløpet avhenger av hvor mange kirker som meldes inn. Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon har beregnet at fellesrådene i dag betaler ca. 50 mill. kroner i forsikringspremier, som gjennom den sentrale forsikringsordningen vil kunne reduseres betydelig. Det har vært forutsatt at en vesentlig del av forsikringssummen skal dekkes av statstilskuddet til fellesrådene, jf. St.prp. nr. 1 (2002-2003), for slik å redusere fellesrådenes andel av forsikringspremi- og motivere for innmelding. Etter anbefaling fra Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon foreslås det at 20 mill. kroner av tilskuddet til fellesrådene i 2005 avsettes til formålet, herav 3 mill. kroner til brann- og innbruddsforebyggende tiltak. Ved for-

delingen av premiereduksjonen blant fellesrådene vil fredede og verneverdige kirker bli tilgodesett med større premiereduksjon enn andre kirker. Etter anbefaling fra Kirkens Arbeidsgiverorganisa-sjon foreslås det dessuten avsatt vel 1,2 mill. kroner til en felles ansvars- og ulykkesforsikring for fellesrådene, som for det enkelte fellesråd inne-bærer besparelser i forhold til individuelle løs-ninger.

Tradisjonell kirkeoppvarming er ofte lite ener-gieffektiv, og kan bidra til uttørring og økende for-fall. Gjennom et energiøkonomiseringsprosjekt i regi av Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon er det utviklet erfaring og kompetanse for bedre løsnin-ger for oppvarming av kirker. Bl.a. Riksantikvaren er involvert i arbeidet. Gjennom regionale nettverk bidrar prosjektet til økt lokal kunnskap om energi-økonomisering. Departementet foreslår at energi-økonomiseringsprosjektet overfor kirkebygg videre-føres i 2005 med 1 mill. kroner.

Den samlede bevilgningen under posten fore-slås fordelt på de enkelte tiltakene slik det framgår av nedenstående oppstilling. Departementet vil drøfte den endelige fordelingen med Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon og Kirkerådet, herunder eventuelle nye kriterier for tildeling av driftstilskuddet til fellesrådene.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)
	2005
Andel av premie til sentral forsikringsordning, kirkebygg	17 000
Brann- og innbruddsforebyggende tiltak, kirkebygg	3 000
Etablering, drift og utvikling av database for kirkebygg	4 750
Energiøkonomiseringstiltak, kirkebygg	1 000
Ansvars- og ulykkesforsikring for de kirkelige fellesrådene	1 250
Driftstilskudd til de kirkelige fellesrådene	65 500
Sum	92 500

Til forsøks- og utviklingstiltak ble det av bevilg-ningen i 2004 under post 72 avsatt 2,5 mill. kroner. Det foreslås at midler til forsøks- og utviklingstiltak fra 2005 føres under ny post 76, jf. nedenfor.

Post 73 Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke og post 74 Tilskudd til virksomheten ved Oslo domkirke

Tilskuddet under disse postene skal gå til den kirkelige virksomheten ved Nidarosdomen og Oslo domkirke, dvs. til tiltak som vedkommende

kommuner ikke har et lovfestet ansvar for. Statstilskuddene har bakgrunn i Nidarosdomens karakter som nasjonalhelligdom, og i at Oslo domkirke har enkelte riksdekkende oppgaver. Målsettingen med begge tilskuddsordningene er å styrke den kirke-lige og musikalske aktiviteten ved domkirkene. Tilskuddet til Nidarosdomen foreslås redusert i 2005. Tilskuddet til Nidarosdomen vil dermed tilsvare tilskuddet til Oslo domkirke, som under post 74 fore-slås bevilget med samme beløp som i 2004, dvs. 1 mill. kroner. Det er henholdsvis Nidaros og Oslo bispedømmeråd som forvalter tilskuddene.

Post 75 Trosopplæring, kan overføres, kan nyttes under post 01

Bevilgningsforslaget under posten gjelder den økte satsingen på kirkens trosopplæring, jf. Innst. S. nr. 200 (2002-2003) og St.meld. nr. 7 (2002-2003) Trusopplæring i ei ny tid – om reform av kirkens dåpsopplæring. Bevilgningen benyttes i hovedsak som tilskudd til de menighetene som skal utvikle et systematisk opplæringstilbud i samsvar med reformens opplegg og forutsetninger, til informasjons- og opplæringsmaterieell, pedagogisk utviklingsarbeid, forskningsbasert evaluering av reformen m.m. Departementet har lagt til grunn at fordelingen av bevilgningen på de enkelte reformaktivitetene og utgiftsområdene er en oppgave som Kirkerådet og den sentrale styringsgruppen i første rekke skal ha ansvar for.

De første fem årene av reformen er en forsøks- og utviklingsfase. 2004 er første året i denne fasen. Landets menigheter ble ved årsskiftet 2003/2004 oppfordret til å søke om midler til forsøksprosjekter. Nær halvparten av landets 1300 menigheter søkte, enten alene eller i fellesskap med andre. Nær alle prostiene i landet var representert. Bevilgningen for 2004 har gitt rom for tildeling av midler til et utvalg av ca. 100 forsøks- eller prosjektmenigheter. Nær halvparten av disse er såkalte fullskalamenigheter, dvs. at opplæringstilbudet der skal omfatte alle døpte fram til fylte 18 år. Utvalget av menighetene skjedde ut fra geografiske hensyn, og ut fra behovet for å oppnå spredning i innretning og innhold av prosjektene. I regi av prosjektledelsen vil det høsten 2004 bli gjennomført innføringskurs for stab og menighetsråd i alle de involverte menighetene. Tiltak for trosopplæring i den samiske befolkning, og opplæringstiltak for funksjonshemmede, er prioriterte innsatsområder. Døvemeningen i Trondheim og flere menigheter i Nord-Norge med samiskspråklig befolkning, er blant prosjektmenighetene. Overfor alle prosjektmenighetene er det etablert en mentor- eller rådgivningstjeneste.

I samarbeid med bl.a. Institutt for Kristen Oppseding (IKO) og Kirkens Nødhjelp er det igangsatt menighetspedagogisk utviklingsarbeid. Det er inngått avtale med Norsk samfunnsvitenskapelig data-tjeneste og IKO om gjennomføring av en forskningsbasert situasjonsbeskrivelse av kirkens trosopplæring. I september 2004 er forskningsoppdrag for evaluering av reformen inne i avsluttende anbudsrunder. Prosjektledelsen har det første året av reformen dessuten lagt vekt på informasjonstiltak og på å utvikle en kommunikasjonsstrategi for reformen.

Til prosjektmenighetene, samiske opplærings-tiltak og tiltak for funksjonshemmede er det av bevilgningen i 2004 avsatt ca. 16 mill. kroner. Til pedagogisk utviklingsarbeid, forskning, evaluering og informasjon er det avsatt ca. 3,6 mill. kroner. I tillegg kommer lønns- og driftsutgifter til prosjektsekretariatet, som for 2004 er budsjettert med 3,7 mill. kroner. Noe av bevilgningen i 2004 vil bli overført og benyttet i 2005.

Reformen skal ikke virke favoriserende på ett av kjønnene, f. eks. ved at opplæringstilbud utformes slik at de i praksis resulterer i skjev oppslutning blant jenter og gutter. Kjønnsperspektivet vil være en integrert del av reformens gjennomføring og evaluering.

For 2005 foreslås det å øke bevilgningen til trosopplæringen med 25 mill. kroner. Bevilgningsforslaget innebærer at antallet prosjektmenigheter kan økes betydelig. Også innsatsen overfor den samiske befolkningen, og overfor barn og unge med særskilte behov, vil bli styrket gjennom bevilgningsforslaget. Bevilgningsforslaget for 2005 innebærer økt bredde i reformens tidlige fase. Slik breddevirkning er viktig for menighetenes oppslutning om reformen. Samtidig er det viktig at den erfaringsbaserte evalueringen, som skal tjene som beslutningsgrunnlag for reformens videre utvikling og gjennomføring, kan skje med bakgrunn i et så bredt og variert erfaringsfelt som mulig.

I 2003 ble det bevilget 5 mill. kroner til en styrket trosopplæring. I 2004, i sammenheng med reformens innføring, ble det bevilget 25 mill. kroner utover tidligere års bevilgning. Med bevilgningsforslaget neste år vil innsatsen for en styrket trosopplæring i kirken være på 55 mill. kroner i 2005, hvorav 53,5 mill. kroner bevilges under post 75 og 1,5 mill. kroner under post 71.

I tilknytning til styringsgruppen under Kirkerådet er det etablert et nasjonalt prosjektsekretariat med fem årsverk. Driftsutgiftene for sekretariatet, møter i styringsgruppen og andre lønns- og driftsrelaterte utgifter som er statlige driftsutgifter, skal etter sin art utgiftsføres under kap. 340, post 01. Det foreslås derfor at bevilgningen under post 75 kan benyttes under post 01.

Kirkeloven har i dag en særskilt bestemmelse om konfirmasjonsopplæring, jf. § 36. Departementet tar sikte på å legge fram lovproposisjon om denne saken senere i 2004.

Post 76 Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken

I 2004 ble det under post 72 avsatt 2,5 mill. kroner til forsøks- og utviklingstiltak. Midlene ble tildelt på grunnlag av søknader, særlig fra de kirkelige

fellesrådene. Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon og Kirkerådet har begge hatt ansvar for den faglige vurderingen av tiltak og søknader, og forestått tildeling av midler. Det foreslås at Kirkerådet, på vegne av Kirkemøtet, i framtiden får delegert forvaltningsansvaret for midlene til forsøks- og utviklingstiltak. Som følge av dette foreslås det en bevilgning til nevnte formål i 2005 på 2,5 mill. kroner under ny post 76. Post 72 er redusert tilsvarende. Midlene skal gå til prosjekter som kan virke effektiviserende og kostnadsbesparende for sektoren. Kirkelig reform- og utviklingsarbeid som faller utenfor dette formålet, må på vanlig måte dekkes gjennom Kirkerådets ordinære budsjett. Departementet legger ellers til grunn at den rollen som Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon har hatt innen lokalt forsøks- og utviklingsarbeid de seneste årene, blir videreført.

Post 79 Til disposisjon for departementet, kan overføres

Bevilgningen blir disponert til mindre tiltak eller prosjekter som det gjennom året oppstår behov for å gi tilskudd til.

Rapport 2003

De regionale og sentralkirkelige organer skal ivareta felleskirkelige oppgaver, foruten løpende forvaltningsoppgaver. I bispedømmene er tilsynet med menighetene og de kirkelige ansatte en viktig oppgave, bl.a. gjennom kurs og rådgivning.

Forberedelsene til trosopplæringsreformen har preget arbeidet både i Kirkerådet og bispedømmene i 2003. Bispedømmerådene melder i sine årsrapporter at reformen har bidratt til fornyet og bredt engasjement innen barne- og ungdomsarbeidet. Tiltak innen det diakonale feltet, gudstjenestefornyelse og gudstjenesteliv, misjon og økumenikk har også i 2003 vært en viktig del av bispedømmerådernes virksomhet. Det har vært arbeidet for å øke den frivillige deltakelsen i menighetene og med å utvikle felleskapsbyggende arenaer.

I Hamar og Nidaros bispedømmer ble det i 2003 feiret 850-årsjubileum for opprettelsen av

bispedømmene. Jubileene ble markert med en rekke arrangementer. I Hamar deltok flere tusen under festgudstjenesten ved Hamardomen i pinsen. 200-årsfeiringen for opprettelsen av Hålogaland bispedømme i 2004 ble forberedt i 2003 i et samarbeid mellom Nord- og Sør-Hålogaland bispedømmer. Hovedmarkeringen fant sted i Lofoten i pinsen 2004.

Hovedtemaet på Kirkemøtet i 2003 var «En tjenende kirke» med fokus på det diakonale arbeidet i kirken. Kirkemøtet 2003 vedtok ellers nye retningslinjer om nominasjon ved utnevning av biskop, og endringer i regelverket ved valg av bispedømmeråd. Ny vigslingsliturgi ble vedtatt av Kirkemøtet i 2003. Etter anmodning fra Kirkemøtet har Kirkerådet nedsatt en egen prosjekt- eller styringsgruppe med oppgave å arbeide systematisk med kirkelige reformer. Kirkerådet var i 2003 ellers engasjert på en rekke felt. Bl.a. har Kirkerådet arbeidet for å styrke rekrutteringen til kirkelig utdanning og tjeneste gjennom samarbeidsprosjekter med utdanningsinstitusjoner og andre kirkelige organer, og ved utvikling av informasjonsmateriell om kirken som arbeidsplass.

Mellomkirkelig råd var vertskap for generalforsamlingen i Konferansen av Europeiske kirker i Trondheim i juni 2003. Dette var den største kirkekonferansen som har vært avholdt i Norge. I 2003 var det dessuten generalforsamling i Det Lutherske Verdensforbund i Winnipeg i Canada, der norske delegater deltok. Her ble det bl.a. inngått samarbeidsavtale mellom Den norske kirke og den lutherske kirken i Brasil.

Samisk kirkeråd har i 2003 hatt et særlig fokus på å ivareta samiske perspektiver ved trosopplæringen. Samisk kirkeråd har inngått samarbeid med samiske utdanningsinstitusjoner og Institutt for kristen oppseding (IKO) for å ivareta dette ved utvikling av materiell, rekrutteringstiltak mv. Arbeidet med ny nordsamisk salmebok er fortsatt under arbeid. Gravferdsliturgien som Kirkemøtet har vedtatt, er blitt oversatt til nordsamisk.

Det ble i 2003 gjennomført en konsultasjon mellom representanter for Den norske kirke, statsministeren og regjeringsmedlemmer. Slike konsultasjoner holdes regelmessig.

Kap. 3340 Kirkelig administrasjon (jf. kap. 0340)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter	3 000	4 091	4 230
02	Inntekter ved oppdrag	21 482	3 486	3 605
03	Refusjoner	7 931		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	160		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 090		
18	Refusjon av sykepenger	2 691		
	Sum kap. 3340	36 354	7 577	7 835

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder bl.a. inntekter fra salg av materiell som Kirkerådet og bispedømmerådene produserer, og inntekter fra Opplysningsvesenets fond til dekning av administrative utgifter til felleskirkelige tiltak i regi av Kirkerådet og bispedømmerådene, jf. kap. 340, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra tidsbegrensede prosjekter og tiltak i regi av de kirkelige rådene som helt eller delvis finansieres av private eller offentlige institusjoner. Posten gjelder dessuten inntekter fra Opplysningsvesenets fond til felleskirkelige tiltak i regi av Kirkerådet og bispedømmerådene, jf. kap. 340, post 21.

Kap. 0341 Presteskapet (jf. kap. 3341)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	647 600	626 442	648 224
21	Spesielle driftsutgifter	4 822	2 614	2 703
	Sum kap. 0341	652 422	629 056	650 927

Kapitlet omfatter bevilgninger til preste-tjenesten og til driften av Det praktisk-teologiske seminar.

I forhold til 2004 er det foretatt følgende tekniske endring:

- kr 875 000 er overført fra kap. 341, post 01 til kap. 340, post 71 som følge av at to tidligere statlige kateketstillinger nå er organisert som stillinger under kirkelige fellesråd.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Posten skal i det vesentlige dekke lønn og andre driftsutgifter for preste-tjenesten og Det praktisk-

teologiske seminar, inkl. Kirkelig utdannings-senter i nord.

Nye tjenesteordninger for prestene ble iverk-satt fra 1. juli 2004. Disse danner utgangspunktet for en ny organisering og ledelse av preste-tjenesten, der prostenes rolle som ledere vil bli forsterket. For å styrke prosteembetene økonomisk, ble posten økt med 3 mill. kroner i 2004, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004). Disse midlene foreslås videreført og økt i 2005 med 1 mill. kroner.

Midler til dekning av merutgifter ved lønnsopp-gjøret i staten i 2004 og årsvirkningen av to nye fengselspreststillinger, som ble opprettet fra annet halvår 2004, er innarbeidet i budsjettforslaget.

For øvrig representerer forslaget for 2005 en videreføring av bevilgningsnivået for 2004.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3341, post 01, jf. forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Post 21 gjelder lønn og driftsmidler til stillinger som finansieres av andre enn staten. I hovedsak gjelder posten utgifter til sykehjemsprester i Oslo. Utgiftene refunderes fra Oslo kommune. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3341, post 02, jf. forslag til vedtak II.

Rapport 2003

I 2003 ble det forrettet 69 800 gudstjenester, og det ble utført nær 96 000 kirkelige handlinger (dåp, vigsel og gravferd). Ingen dåp, vigsel eller gravferd finner sted uten at presten har hatt samtale med barnets foresatte, med de som skal vies og med de nærmeste pårørende før gravferden. Omfanget av gudstjenestene og de kirkelige handlingene er blant de viktigste måltall for den geistlige betjeningen av menighetene og av prestenes arbeidsmessige belastning. Selv om fordelingen av gudstjenester og kirkelige handlinger mellom bispedømmene og den enkelte prestestilling varierer, viser tallene for 2003 stor stabilitet i forhold til tidligere år. I gjennomsnitt forrettet hver prest 54 gudstjenester og 74 kirkelige handlinger i 2003. Antallet statlige prestestillinger i menighetene er i dag regnet til ca. 1 350, etter at det i 2001 og 2002 ble opprettet 70 nye stillinger. Dette tilsvarer i gjennomsnitt en prestestilling pr. 3 400 innbyggere, eller en prestestilling pr. 3 000 kirkemedlemmer. Det er ellers ti studentpreststillinger, elleve døvepreststillinger og 18,5 fengselspreststillinger. To nye fengselspreststillinger ble opprettet i 2004, som etter anbefaling fra Kirkerådet ble tildelt med ett årsverk til Hamar og et halvt årsverk hver til Møre og Nord-Hålogaland bispedømmer.

Bispedømmene rapporterer at rekrutteringen til prestestillingene jevnt over er tilfredsstillende. Det er imidlertid stor variasjon i søkertilgangen både mellom bispedømmene og innad i bispedømmene. Det er størst søkertilgang i sentrale strøk. Svakest søkertilgang i 2003, målt i antallet søknader pr. utlyst stilling, var det i Møre og Sør-Hålogaland bispedømmer.

Ca. 50 pst. av menighetsprestene er over 50 år, noe som innebærer at rekrutteringsbehovet vil øke i årene framover. Det er imidlertid få prester som fratrer før pensjonsalder, og pensjonerte prester er

en viktig ressurs for opprettholdelsen av betjeningen under feriefravær, sykdom og ledighet i stillinger. Gjennomgående melder bispedømmene at menighetenes geistlige betjening ivaretas tilfredsstillende. Samtidig understrekes det at etterspørselen og behovet for prestens tjenester er omfattende, og at prestene har en generelt krevende arbeidssituasjon. Sykefraværet i presteskapet var i 2003 relativt høyt, med et snitt på 6,2 pst. Fraværet viser til dels stor variasjon mellom bispedømmene, fra nær 10 pst. i Borg til under 4 pst. i Stavanger og Bjørgvin. Bl.a. som følge av aldersfordelingen i presteskapet, har behovet for en systematisert seniorpolitikk overfor prestene blitt aktualisert i senere tid. Flere bispedømmer har i 2003 vedtatt en særskilt handlingsplan på området.

I alle bispedømmer er det utviklet planer for kompetanseutvikling. Innsatsen på etterutdanningsområdet er i stor grad knyttet til tilbud i regi av Den norske kirkes presteforening. Med tilskudd fra departementet har Presteforeningen nylig utviklet et såkalt kompetansekart for prester, som skal gi bedre oversikt over og tilgang til den spesialkompetansen mange prester har. Det ble i 2003 dessuten inngått avtale mellom de teologiske lærestedene og Presteforeningen om å utvikle tilbud om etterutdanning som bygger på kvalitetsreformen i høyere utdanning.

I samarbeid mellom departementet og Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon er det i 2003 utviklet et 40 timers kurs i arbeidsmiljøarbeid. Kurset er særskilt tilpasset stillinger i Den norske kirke. Prestene og andre kirkelig tilsatte er dermed gitt et felles kurstilbud på området.

Andelen kvinner i menighetspreststillinger økte med 2 pst. i 2003. Andelen er nå 17,6 pst. Kapellangruppen har størst representasjon av kvinner (vel 20 pst.), mens andelen kvinnelige sokneprester er relativt lav (9 pst.). Av landets 104 proster er det elleve kvinner. Det er to kvinner blant landets biskoper. Det er ellers relativt stor variasjon mellom bispedømmene med hensyn til kvinneandel i prestestillinger. I Oslo er det vel 30 pst. kvinner. Bjørgvin har den laveste prosentdelen (8,5 pst.). For å stimulere flere kvinner til å søke lederstillinger i presteskapet, er det de siste årene gjennomført lederutviklingskurs for kvinner og nettverksbyggende konsultasjoner for proster, biskoper og andre kvinnelige toppledere i kirken.

Prestetjenesten er for tiden inne i et viktig skifte. Over tid har det vært gjennomført systematiske forsøk med ny organisering av tjenesten. Med bakgrunn i erfaringene og evalueringen fra forsøkene tok departementet i 2003 initiativ til en vesentlig revisjon av prestenes tjenesteordninger, som trekker opp retningslinjer og rammer for

prestenes arbeids- og ansvarsområde. Det ble høsten 2003 arrangert en nasjonal konferanse for landets proster, der endringene i tjenesteordningene var tema. Nye eller reviderte tjenesteordninger for prostene og menighetsprestene var på høring siste halvdel av 2003, og ble innført med virkning fra 1. juli 2004. Både lokalt, regionalt og sentralt er det igangsatt innføringsprogram.

Viktige elementer i de nye tjenesteordningene er å legge til rette for en styrket ledelse, og en annen organisering av tjenesten. Etter de nye tjenesteordningene vil prostiet nå være det normale tjenstedistriktet for prestene. Prostiet er et større geografisk område enn prestegjeldet, som til nå har vært prestens tjenstedistrikt. Den enkelte prest skal imidlertid fortsatt ha et avgrenset distrikt som sitt primære ansvarsområde. Den nye organiseringen av prestedtjenesten vil gi mulig-

heter for styrket ledelse gjennom veiledning, støtte og oppfølging av den enkelte prest. Når prestene i større grad kan fungere i kollegafelleskap og team, åpnes det bl.a. for spesialisering og for å utvikle tjenesten i forhold til stedlige og individuelle behov. Den nye organiseringen legger dermed til rette for en bedre tilpasning av tjenesten i forhold både til menighetenes behov og den enkelte prests situasjon, bl.a. i ulike livsfaser. Det forventes at endringene vil virke rekrutteringsfremmende, bl.a. på kvinners søknader til menighetspreststillinger.

Kirkelig utdanningssenter i nord er nå etablert som et fast utdanningstilbud i Tromsø. Senteret er organisert som en del av Det praktisk-teologiske seminar. Tilknytningen skal evalueres etter en treårsperiode, dvs. i løpet av 2005.

Kap. 3341 Presteskapet (jf. kap. 0341)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter		3 736	3 863
02	Inntekter ved oppdrag	4 733	2 614	2 703
04	Leieinntekter m.m.	8 134		
05	Mekling	465		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	164		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	3 037		
18	Refusjon av sykepenger	20 569		
	Sum kap. 3341	37 102	6 350	6 566

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder bl.a. refusjoner for utgifter til ulike typer samlinger, etterutdanningstiltak mv. som bispedømmene arrangerer for prestene, jf. kap. 341, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder bl.a. inntekter i forbindelse med oppdrag for sykehjemsprestedtjenesten i Oslo kommune og inntekter ved kurs og andre arrangementer, jf. kap. 341, post 21.

Kap. 0342 Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 3342)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Driftsutgifter	37 771	34 500	35 476
40	Vestfrontplassen, arkeologiske utgravninger mv., <i>kan overføres</i>			3 300
41	Erkebispegården, riksregaliene, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 01</i>			14 500
	Sum kap. 0342	37 771	34 500	53 276

Kapitlet omfatter bevilgninger til Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider (NDR), som på statens vegne har ansvaret for det bygningsmessige vedlikeholdet av Nidarosdomen og for forvaltningen av Erkebispegården i Trondheim. Kapitlet omfatter også bevilgninger til vedlikehold av utenlandske krigsgraver i Norge, foruten lønn og driftsmidler til departementets rådgivende fagkonsulenter innen kirker og kirkegårder.

Budsjettforslag 2005**Post 01 Driftsutgifter**

Utgiftene til antikvarisk vedlikehold av Nidaros domkirke og til forvaltning og drift av Erkebispegården dekkes under denne posten. Det er Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider som ivaretar disse oppgavene. Også utgiftene til vedlikehold av krigsgravene dekkes under posten. Statens ansvar for vedlikeholdet av utenlandske krigsgraver i Norge følger av internasjonale konvensjoner. Som rådgivere for departementet i faglige spørsmål vedrørende kirkebygg og kirkegårder, er det tilsatt to fagkonsulenter som lønnes fra post 01. Fagkonsulentene gir råd og veiledning overfor kommuner, kirkelige fellestråd og andre.

Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider skal ivareta et planmessig vedlikehold av Nidarosdomen og Erkebispegården, og forestå formidlingen av Domkirkens og Erkebispegårdens historie til allmennheten. Samtidig representerer Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider et særskilt fagmiljø, og virksomheten skal være et nasjonalt kompetansesenter for restaurering av verneverdige bygninger i stein.

Det løpende antikvariske vedlikeholdet av Nidarosdomen skjer med grunnlag i en langsiktig restaureringsplan. Driftsbevilgningen for 2005

representerer i hovedsak en videreføring av bevilgningen for 2004.

Posten kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3342, postene 01 og 04, jf. forslag til vedtak II.

Post 40 Vestfrontplassen, arkeologiske utgravninger mv., kan overføres

Med bakgrunn i kroningsjubileet i 2006 ble det i St.prp. nr. 63 (2003-2004) fremmet forslag om nybygg på Vestfrontplassen og etablering av en permanent plassering og utstilling av riksregaliene i Erkebispegården.

På denne bakgrunn er det i 2004 bevilget 9,5 mill. kroner til riving og arkeologiske utgravninger på nordsiden av Vestfrontplassen, jf. Innst. S. nr. 250 (2003-2004). Bevilgningsforslaget for 2005 på 3,3 mill. kroner gjelder etterarbeidet for de arkeologiske utgravningene, som gjennomføres høsten 2004. Oppføringen av nybygget vil pågå i 2005, med ferdigstillelse våren 2006. Nybygget er forutsatt finansiert av Opplysningsvesenets fond, mot at staten betaler en årlig leie for fondets kapitalinvestering. Kostnadsrammen for nybygget er ca. 43 mill. kroner.

Post 41 Erkebispegården, riksregaliene, kan overføres, kan nyttes under post 01

Det vises til omtalen under post 40. Under post 41 ble det i forbindelse med revidert statsbudsjett 2004 bevilget 4,5 mill. kroner i 2004 til ombygging og forberedende arbeider for ny plassering og utstilling av riksregaliene i særskilte hvelvrom i Erkebispegården. Utgiftsbehovet til prosjektet er for 2005 beregnet til 14,5 mill. kroner. Resterende bevilgningsbehov i 2006 er beregnet til 4,5 mill. kroner.

Rapport 2003

Selve gjenreisningen av Nidarosdomen, som ble påbegynt i 1869, regnes nå som avsluttet. Det løpende vedlikeholdet av kirken er basert på en langsiktig plan, som forelå i 1998 og tjener som referanse for arbeidet. Restaureringen av koret i kirken har prioritet, og den utvendige restaureringen av koret var et viktig innsatsfelt i 2003. I 2003 ble det dessuten gjennomført omfattende arbeider med hensyn til å forbedre de tekniske anleggene ved kirken, særlig varme- og elektrisitetsforsyningen.

Ved siden av restaureringsoppgavene, har NDR et løpende drifts- og forvaltningsansvar overfor et samlet bygningsareal på nær 16 000 kvm. Driftsoppgavene i 2002 og utover i 2003 var i stor grad knyttet til vedlikeholdet av taket på vestfløyen i Erkebispegården.

NDR utførte i 2003 enkelte oppdrag ved middelalderbygg andre steder i landet. Oppdrags-

mengden var noe mindre i 2003 enn tidligere år som følge av oppgavene ved Domkirken.

Ved NDR var det 45 fast ansatte i 2003. Fagkompetansen er fordelt på ulike typer håndverk. Foruten steinhoggere, har NDR smie, glass-, murer-, gipsmaker- og snekkerverksted. NDR besitter også fagkompetanse innen arkitektur, arkeologi, kunst- og kulturhistorie.

I 2003 var det 410 000 besøkende til Nidarosdomen, mot 420 000 i 2002. Museet i Erkebispegården hadde 50 000 besøkende i 2003, mot 45 000 året før. Besøktallet blant skoleelever har økt noe de siste årene.

Et eget styre for Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider ble oppnevnt med virkning fra 1. januar 2004. Nidaros biskop har sete i styret. Styrets funksjonstid er fire år.

Vedlikeholdet av de ca. 28 000 utenlandske krigsgravene i Norge er oftest regulert gjennom avtaler med de stedlige kirkegårdsmyndighetene. Departementet fører regelmessig tilsyn med krigsgravene gjennom inspeksjonsreiser.

Kap. 3342 Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 0342)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2003	Saldert budsjett 2004	Forslag 2005
01	Ymse inntekter	9 596	7 874	8 142
04	Leieinntekter m.m.	2 335	1 900	1 965
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	451		
18	Refusjon av sykepenger	192		
	Sum kap. 3342	12 574	9 774	10 107

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak salgs- og billettinntekter og refusjon for oppgaver Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider utfører for andre, jf. kap. 342, post 01.

Post 04 Leieinntekter m.m.

Posten gjelder i hovedsak inntekter fra utleie i Erkebispegården, jf. kap. 342, post 01.

Opplysningsvesenets fond

Opplysningsvesenets fond ble opprettet ved lov 20. august 1821, jf. Grunnloven § 106. Fondet består av den gjenværende del av «det Geistligheden beneficierte Gods» og av eiendommer og kapital som senere er kommet til. Opplysningsvesenets fond er et selvstendig rettssubjekt som selv eier eiendommene og kapitalen det består av, jf. lov 7. juni 1996 nr. 33 om Opplysningsvesenets fond. Den løpende forvaltningen av fondet er lagt til et eget forvaltningsorgan, som ledes av et styre oppnevnt av departementet. Avkastningen av fondet skal komme Den norske kirke til gode. En primær oppgave for fondet er å holde tjenestebolig for prestene i Den norske kirke.

Fondet er eier av skog- og jordbrukseiendommer, festetomter, bygninger og pengekapital. Fondet har eiendommer i ca. 380 av landets kommuner. Fondet eier ca. 950 000 dekar skog fordelt på ca. 400 skogeiendommer. Ca. 60 pst. av arealet er produktiv skog. Fondet eier ca. 11 000 festetomter og ca. 450 presteboliger. Markedsverdien av finanskapitalen pr. 31. desember 2003 var 1,3 mrd. kroner. Den beregnede verdien av fondets eiendeler, dvs. verdien både av eiendommer og finanskapital, var 4-4,5 mrd. kroner pr. 31. desember 2003.

De sentrale retningslinjene for fondets forvaltning er nedfelt i ulike stortingsdokumenter, jf. særlig St.meld. nr. 64 (1984-85) Forvaltning av Opplysningsvesenets fonds eiendommer, og Innst. S. nr. 222 (1984-85), Ot.prp. nr. 68 (1995-96) Om lov om Opplysningsvesenets fond og Innst. O. nr. 45 (1995-96). I St.meld. nr. 14 (2000-2001) Børs og katedral – Om økonomien i Den norske kyrkja, jf. Innst. S. nr. 187 (2000-2001), ble det gitt en relativt bred presentasjon av fondet og dets forvaltning. Ved lovendring i 2002, jf. Innst. O. nr. 2 (2002-2003) og Ot.prp. nr. 97 (2001-2002), ble det bestemt at fondets finanskapital skulle inflasjonssikres.

Opplysningsvesenets fond skal forvaltes på en forretningsmessig forsvarlig måte. Det kjøpes tjenester bl.a. innen finans-, eiendoms- og skogforvaltningen. I forvaltningen skal det tas hensyn til at en del av eiendommene tjener kirkelige formål. Sentrale hensyn ved forvaltningen er også de antikvariske og kulturhistoriske verdiene som presteboligene og prestegårdene representerer. Finanskapitalen er i hovedsak plassert i norske og utenlandske verdipapirer. Målet er høy avkastning innenfor en balansert risiko. Det foreligger etiske retningslinjer for plasseringene.

Rapport 2003

Som følge av nedgangen i finansmarkedene i 2002 ble verdien av fondets verdipapirer betydelig redusert i 2002. Realiserte og urealiserte tap ble i 2002 bokført med -243 mill. kroner, og fondets resultat i 2002 var på -123 mill. kroner. Som følge av oppgangen i finansmarkedene i 2003, økte verdien av fondets verdipapirer. Finansforvaltningen ga et resultat på 137 mill. kroner. Fondets samlede resultat i 2003 var på 210 mill. kroner.

Salg av eiendommer ga i 2003 et resultat på 82 mill. kroner, som ble avsatt til kapitalfondet.

Til opprustning av presteboligene ble det i 2003 brukt nær 60 mill. kroner. Av dette var 27 mill. kroner vedlikeholdskostnader, mens 33 mill. kroner var investeringer. Inntektene fra boligene (prestenes husleie) var i 2003 på vel 12 mill. kroner.

Driftsinntektene fra jordbruksrelatert virksomhet (forpaktning, jordleie og annen bygningsutleie) var i 2003 på 10,8 mill. kroner, mot 9,8 mill. kroner året før, mens driftskostnadene i 2003 var på 4,4 mill. kroner, mot 5,2 mill. kroner i 2002. Driftsinntektene fra skog- og utmarksforvaltningen var i 2003 på samme nivå som i 2002, dvs. vel 24 mill. kroner. Driftskostnadene innen forretningsområdet økte noe i 2003, fra 22,3 mill. kroner i 2002 til 23,9 mill. kroner i 2003. I 2003 ble det solgt nær 30 000 dekar skog, og det ble forberedt salg av ytterligere 1 000 dekar.

Ved utgangen av 2003 var det bestemt at 45 forpaktningsbruk skulle beholdes i fondets eie. I 2003 var dermed gjennomgangen av salgsvurderingen for samtlige forpaktningsbruk sluttført. Dette arbeidet, som ble påbegynt på 1980-tallet, har resultert i salg av 119 forpaktningsbruk.

En vesentlig del av fondets driftsinntekter kommer fra festetomtene, som innbrakte 34 mill. kroner i 2003. Det ble gjennomført 450 innløsninger i 2003, mot 420 i 2002 og 340 i 2001. Gjennomsnittlig festeavgift pr. tomt var i 2003 på kr 3 000, mens gjennomsnittlig salgspris pr. tomt var kr 90 000.

Tidlig i 2003 foretok fondet et betydelig salg av utenlandske aksjer. Aksjeeksponeringen i Norge ble imidlertid opprettholdt. Mens aksjer tidligere har hatt en plasseringsandel på ca. 50 pst. av finanskapitalen, er denne nå redusert til 25. Markedsverdien av finansporteføljen ved utgangen av 2003 var på 1 286 mill. kroner, med en kursreserve på 5,6 mill. kroner. Ved inngangen til 2003 var markedsverdien 1 183 mill. kroner.

For utlån var resultatet i 2003 på 7,0 mill. kroner, mot 8,5 mill. kroner i 2002. Pr. 31. desember 2003 var det lånt ut 131 mill. kroner, mot 121 mill. kroner pr. 31. desember 2002. Dette til-

svarer noe i overkant av 10 pst. av bokført finanskapital. Gjennomsnittlig utlånsrente i 2003 var 4,85 pst.

Et Kirkens Hus ble anskaffet i 2003 gjennom fondets kjøp av Rådhusgata 1-3 i Oslo. Kjøpet er gjort gjennom et nyetablert selskap. Kirkerådet, Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon og en rekke andre kirkelige virksomheter er leietakere i bygget.

De samlede forvaltnings- og administrasjonskostnadene for fondet var i 2003 på 56,7 mill. kroner, mot 54 mill. kroner i 2002. I beløpet inngår driften av fondets forvaltningsorgan med ca. 24,7 mill. kroner. Kjøp av tjenester fra andre, bl.a. eiendoms- og finansforvaltere, utgjorde 32 mill.

kroner av de samlede administrasjons- og forvaltningskostnadene.

Det ble i 1999 for første gang foretatt en beregning av salgsverdien av fondets eiendommer. Verdien av eiendommene ble den gang beregnet til 2,4 mrd. kroner. Pr. 31. desember 2003 var verdien av presteboligene beregnet til ca. 800 mill. kroner, mens øvrige eiendommer var beregnet til 2,0-2,5 mrd. kroner. Eiendomsverdiene er basert på estimater og har dermed en usikkerhet ved seg.

Kapitalfondets bokførte verdi var 1 283 mill. kroner ved inngangen til 2003. Pr. 31. desember 2003 var verdien 1 365 mill. kroner.

Resultatregnskapet for Opplysningsvesenets fond for 2002 og 2003 er inntatt nedenfor:

Tabell 9.21 Resultat for Opplysningsvesenets fond 2002 og 2003:

	(i 1 000 kr)	
	2002	2003
Salgsinntekt eiendom	52 658	81 909
Salgsinntekt	25 725	25 913
Annen driftsinntekt	58 488	66 979
Kalkulatorisk inntekt	25 941	25 604
Avskrivning på varige driftsmidler	-1 557	-2 316
Nedskrivning varige driftsmidler		-3 747
Refusjon forvaltningsorganet	-24 603	-24 689
Annen driftskostnad	-85 875	-96 206
<i>Driftsresultat</i>	50 777	73 447
Kalkulatorisk renteinntekt	2 881	875
Renteinntekter og aksjeutbytte	71 159	61 815
Gevinster og tap verdipapirer	-21 362	-137 424
Nedskrivning av andre finansielle omløpsmidler	-222 124	222 124
Annen finanskostnad	-4 213	-10 790
<i>Netto finansinntekter</i>	-173 658	136 600
<i>Årsresultat</i>	-122 881	210 047
Avsetning av netto salgsinntekt eiendom til kapitalfondet	52 658	81 909
Naturalutbytte til Den norske kirke	28 823	26 479
Finansielt utbytte til Den norske kirke	47 097	39 674
Bruk av kapitalfondet	-241 396	
Til/fra disposisjonsfondet	-3 098	35 000
Til/fra bufferfondet	-6 966	26 985
<i>Sum disponert</i>	-122 881	210 047

Kilde: Opplysningsvesenets fonds årsrapport 2003.

Av årsresultatet for 2003 ble 66,2 mill. kroner disponert som direkte og indirekte tilskudd til Den norske kirke. Det indirekte tilskuddet på 26,5 mill. kroner omfatter verdien for kirken av at fondets utgifter til presteboliger ikke dekkes av inntektene fra boligene, verdien av rentesubsiderte lån og verdien av at fondet drifter IT-systemer for kirkelige virksomheter. Det direkte finansielle tilskuddet, som var på 39,7 mill. kroner i 2003, omfatter tilskudd til kommunale presteboliger og til felleskirkelige tiltak.

Resultatet for fondet i 2003 ga muligheter for avsetninger til disposisjonsfond og bufferfond. Disposisjonsfondet er bestemt for finansielt tilskudd til kirkelige formål i 2004, mens bufferfondet har som formål å dekke svingninger i avkastningen fra ett år til et annet. Denne frie egenkapitalen var oppbrukt ved inngangen til 2003 som følge av fondets resultat i 2002.

Detaljert informasjon om fondets årsregnskap for 2003 er gitt i styrets årsrapport, som på vanlig måte er sendt Riksrevisjonen som reviderer fondets regnskap.

Utfordringer, strategier og mål

Det er et hovedmål å omstrukturere deler av fondets eiendommer, særlig skogeiendommene, gjennom kjøp, salg og makeskifte, for å få mer driftseffektive enheter og bedre avkastning. Dette skjer innen rammen av et strukturprosjekt med en varighet på to til tre år. I omstrukturingsarbeidet er det et mål å frigjøre kapital ved salg av eiendommer med lav avkastning. Strukturprosjektet vil kunne medføre salg av jordbruksarealer, og har betydning for eiendomsutviklingsprosjekter for øvrig.

Forretningsvirksomheten skal preges av langsiktighet, risikospredning og lønnsomhet, og investeringer skal skje med grunnlag i fondets etiske retningslinjer. Fondet skal innenfor disse rammer ta samfunnsmessige hensyn. Bl.a. skal de av fondets eiendommer som har kulturhistoriske kvaliteter, forvaltes i overensstemmelse med de verdiene de representerer. På fondets eiendommer er det ca. 350 fredede bygninger, hvorav 115 er presteboliger. Ved restaurering av bygninger er det et nært samarbeid med bl.a. Riksantikvaren, lokale vernemyndigheter og historielag.

En hovedoppgave for fondet er å holde presteboliger. Presteboligene skal ha en nøktern, men tilfredsstillende standard. Gjennom de siste årene har vedlikeholds- og investeringsinnsatsen overfor boligene blitt trappet opp. Ut fra boligenes standard og tilstand vil det fortsatt være et relativt betydelig vedlikeholds- og oppgraderingsbehov.

Ca. 800 festekontrakter reguleres årlig med grunnlag i leiekontraktene. Det er for tidlig å konstatere virkningen for fondet av de seneste endringene i tomtfesteloven med nye bestemmelsene om avgiftsregulering og innløsning. Til nå har det vært en stabil eller økende innløsningsstakt for festetomtene.

Flere av fondets eiendommer har potensiale for verdiøkning gjennom eiendomsutvikling. Eiendomsutvikling er et område som har høy oppmerksomhet, og det pågår for tiden ca. 20 eiendomsutviklingsprosjekter.

Ved forvaltningen av fondets landsbrukseiendommer står miljøhensyn sentralt, og det arbeides systematisk med å redusere miljøbelastninger. Foruten miljøtiltak i jordbruket, legges det vekt på en miljømessig forsvarlig forvaltning. Spesielle miljøverdier skal registreres og sikres, og det legges vekt på barskogvern.

Innen finans-, skog-, utmarks- og kontraktsforvaltningen kjøpes forvaltningstjenester fra ulike leverandører. Skog-, utmarks- og kontraktsforvaltningen ble lagt ut på anbud i 2003/2004, og det er besluttet å fortsette samarbeidet med henholdsvis Statskog og NORSKOG.

Den lovfestede forutsetningen om at kapitalfondet skal inflasjonssikres, jf. Innst. O. nr. 2 (2002-2003) og Ot.prp. nr. 97 (2001-2002), gjelder fra 2004. Det er kapitalfondets verdi pr. 31. desember 2003 som vil være utgangspunktet for inflasjonssikringen. Det finansielle grunnlaget for inflasjonssikring er noe styrket ved at det i 2003-regnskapet er avsatt nær 27 mill. kroner til bufferfond. Betydningen av å bygge opp bufferfond ble understreket i Ot.prp. nr. 97 (2001-2002), jf. også omtalen av spørsmålet i St.prp. nr. 1 (2003-3004) med bakgrunn i fondets negative resultat for 2002.

Tilskudd til felleskirkelige tiltak

Fram til nå har finansielle tilskudd fra fondet til Den norske kirke gått av avkastningen samme år som tilskuddet er tildelt. I Ot.prp. nr. 97 (2001-2002) framholdt departementet at slike tilskudd for framtiden burde gå av tidligere års avkastning. Denne omleggingen gjennomføres fra 2004, etter at det av fondets resultat for 2003 ble avsatt avkastning til disposisjonsfond.

Tilskuddet fra Opplysningsvesenets fond til felleskirkelige tiltak disponeres i hovedsak av Kirkerådet etter retningslinjer gitt av Kirkemøtet. I 2003 ble det avsatt et tilskudd på i alt 25,5 mill. kroner til formålet. Tilskuddet til økumeniske organisasjoner, som i hovedsak er kontingenter for Den norske kirkes medlemskap i økumeniske organisasjoner, bl.a. Kirkenes Verdensråd og Det

Lutherske Verdensforbund, har fra 2001 vært dekket av tilskuddet til felleskirkelige tiltak. I 2003 ble det av tilskuddet til felleskirkelige tiltak utgiftsført vel 3,7 mill. kroner som bidrag til økumeniske organisasjoner.

For øvrig ble tilskuddet i 2003 benyttet til tiltak innen satsingsområder som Kirkemøtet tidligere har gjort vedtak om, i hovedsak tiltak rettet mot barn og unge og prosjekter innen kirkens diakoni. Ca. 30 pst. av tilskuddet ble tildelt bispedømmene til regionale eller lokale prosjekter og ca. 15 pst. til

landsomfattende tiltak og prosjekter i regi av bl.a. frivillige kristelige organisasjoner. Resterende beløp ble i hovedsak disponert til samarbeidstiltak mellom søsterkirker og til prosjekter i regi av Kirkerådet.

Tilskuddet til felleskirkelige tiltak er for 2005 budsjettert med 25,5 mill. kroner, dvs. samme beløp som i 2004. Som tidligere år skal tilskuddet bl.a. dekke kontingenter til Den norske kirkes deltakelse i økumeniske organisasjoner.

Kultur- og kirkedepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2005 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap 300–342	kr	6 250 978 000
b. Sum inntekter under kap 3300–3342	kr	1 160 788 000

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2005, kapitlene 300-342, 3300-3342

I Utgifter:

Kap.	Post	Kr	Kr
Administrasjon m.m			
0300	Kultur- og kirkedepartementet		
	01 Driftsutgifter	97 890 000	97 890 000
0305	Lotteri- og stiftelsestilsynet		
	01 Driftsutgifter	48 890 000	48 890 000
0310	Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg		
	70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	105 218 000	
	75 Tilskudd til private kirkebygg	9 079 000	
	76 Tilskudd til råd for tro og livssyn	3 101 000	117 398 000
0315	Frivillighetsformål		
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	139 259 000	
	71 Tilskudd til frivillighetsentraler	63 161 000	
	72 Tilskudd til frivillig virksomhet	15 000 000	
	73 Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet	1 420 000	218 840 000
	Sum Administrasjon m.m.		483 018 000
Kulturformål			
0320	Allmenne kulturformål		
	01 Driftsutgifter	40 545 000	
	50 Norsk kulturfond	255 418 000	
	51 Fond for lyd og bilde	19 500 000	
	52 Norges forskningsråd	2 161 000	
	53 Samiske kulturformål	32 113 000	
	73 Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	167 800 000	
	74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, <i>kan overføres</i>	116 993 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	
	75	Kulturprogram, <i>kan overføres</i>	7 222 000	
	76	Hundreårsmarkeringen 1905-2005, <i>kan overføres</i>	35 000 000	
	78	Ymse faste tiltak	22 156 000	
	79	Til disposisjon	4 612 000	
	82	Nobels fredssenter	16 200 000	719 720 000
0321		Kunstnerformål		
	01	Driftsutgifter	13 303 000	
	72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	11 909 000	
	73	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	92 448 000	
	74	Garantiinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	85 209 000	
	75	Vederlagsordninger	100 926 000	303 795 000
0322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom		
	01	Driftsutgifter	31 427 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 592 000	
	50	Utsmykking av offentlige bygg	7 675 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	32 516 000	
	73	Nasjonalmuseet for kunst	145 714 000	
	75	Offentlig rom, arkitektur og design	19 541 000	
	77	Henie Onstad Kunstsenter	5 880 000	
	78	Ymse faste tiltak	42 148 000	286 493 000
0323		Musikkformål		
	01	Driftsutgifter	111 396 000	
	70	Nasjonale institusjoner	154 861 000	
	71	Region-/landsdelsinstitusjoner	117 177 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	29 137 000	
	74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	13 841 000	
	78	Ymse faste tiltak	26 535 000	452 947 000
0324		Teater- og operaformål		
	01	Driftsutgifter	89 809 000	
	70	Nasjonale institusjoner	543 102 000	
	71	Region-/landsdelsinstitusjoner	198 137 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	
	73	Region- og distriktsopera	18 359 000	
	75	Dans	10 000 000	
	78	Ymse faste tiltak	28 354 000	887 761 000
0325		Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer		
	01	Driftsutgifter	56 985 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 356 000	
	73	Prosjekt- og utviklingstiltak	16 633 000	78 974 000
0326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål		
	01	Driftsutgifter	287 866 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	8 949 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	41 081 000	
	73	Noregs Mållag	1 536 000	
	74	Det Norske Samlaget	8 576 000	
	75	Språkteknologi, Norsk Ordbok mv.	9 712 000	
	78	Ymse faste tiltak	70 950 000	428 670 000
0328		Museums- og andre kulturvernformål		
	01	Driftsutgifter	34 435 000	
	21	Arkeologiske og andre oppdrag	15 093 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 300 000	
	70	Det nasjonale museumsnettverket	417 550 000	
	78	Ymse faste tiltak	34 774 000	504 152 000
0329		Arkivformål		
	01	Driftsutgifter	177 632 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	6 122 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 642 000	
	78	Ymse faste tiltak	4 332 000	197 728 000
		Sum Kulturformål		3 860 240 000
		Film- og medieformål		
0334		Film- og medieformål		
	01	Driftsutgifter	122 979 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 462 000	
	50	Norsk filmfond, <i>kan nyttes under post 71</i>	212 900 000	
	51	Audiovisuelle produksjoner	26 751 000	
	71	Filmtiltak m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	29 835 000	
	72	Knutepunktinstitusjoner	5 416 000	
	73	Regional filmsatsing	7 500 000	
	75	Medieprogram, <i>kan overføres</i>	14 800 000	
	78	Ymse faste tiltak	23 043 000	
	79	Til disposisjon	1 315 000	448 001 000
0335		Pressestøtte		
	52	Norges forskningsråd	1 600 000	
	71	Produksjonstilskudd	246 966 000	
	73	Anvendt medieforskning og etterutdanning	14 769 000	
	75	Tilskudd til samiske aviser	12 969 000	
	76	Tilskudd til ymse publikasjoner	19 000 000	
	77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 560 000	296 864 000
0336		Informasjonsberedskap-kringkasting		
	70	Informasjonsberedskap	2 499 000	2 499 000
0337		Kompensasjon for kopiering til privat bruk		
	70	Kompensasjon	32 500 000	32 500 000
		Sum Film- og medieformål		779 864 000
Den norske kirke				
0340		Kirkelig administrasjon		
	01	Driftsutgifter	122 488 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	3 605 000	
	71	Tilskudd til kirkelige formål	146 560 000	
	72	Tilskudd til kirkelig virksomhet i kommunene	92 500 000	
	73	Tilskudd til virksomheten ved Nidaros domkirke	1 000 000	
	74	Tilskudd til Oslo domkirke	1 000 000	
	75	Trosopplæring, <i>kan overføres, kan nyttes under post 01</i>	53 500 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	
	76	Tilskudd til forsøks- og utviklingstiltak i kirken	2 500 000	
	79	Til disposisjon, <i>kan overføres</i>	500 000	423 653 000
0341		Presteskabet		
	01	Driftsutgifter	648 224 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 703 000	650 927 000
0342		Nidaros domkirke m.m.		
	01	Driftsutgifter	35 476 000	
	40	Vestfrontplassen, arkeologiske utgravninger mv., <i>kan overføres</i>	3 300 000	
	41	Erkebispegården, riksregaliene, <i>kan overføres,</i> <i>kan nyttes under post 01</i>	14 500 000	53 276 000
		Sum Den norske kirke		1 127 856 000
		Sum departementets utgifter		6 250 978 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kr	Kr	
3300		Kultur- og kirke departementet		
	01	Ymse inntekter	54 000	54 000
3305		Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser		
	01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	800 000 000	
	02	Gebyr-lotterier	3 400 000	
	03	Refusjon	43 490 000	
	04	Avgift, gebyr-stiftelser	2 000 000	
	05	Utjevningsfondet	158 800 000	1 007 690 000
3320		Allmenne kulturformål		
	01	Ymse inntekter	278 000	278 000
3322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom		
	01	Ymse inntekter	268 000	268 000
3323		Musikkformål		
	01	Inntekter ved Rikskonsertene	17 121 000	17 121 000
3324		Teater- og operaformål		
	01	Inntekter ved Riksteatret	8 570 000	8 570 000

Kap.	Post	Kr	Kr
3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer		
	01 Ymse inntekter	793 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	5 356 000	6 149 000
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål		
	01 Ymse inntekter	4 529 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	8 949 000	13 478 000
3328	Museums- og andre kulturvernformål		
	01 Ymse inntekter	1 487 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	15 093 000	16 580 000
3329	Arkivformål		
	01 Ymse inntekter	1 336 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	6 122 000	7 458 000
3334	Film- og medieformål		
	01 Ymse inntekter	10 921 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	3 462 000	
	70 Gebyr	15 500 000	
	71 Inntektsuavhengig vederlag fra TV2	26 751 000	
	72 Inntektsavhengig vederlag fra TV2	2 000 000	58 634 000
3340	Kirkelig administrasjon		
	01 Ymse inntekter	4 230 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	3 605 000	7 835 000
3341	Presteskapet		
	01 Ymse inntekter	3 863 000	
	02 Inntekter ved oppdrag	2 703 000	6 566 000
3342	Nidaros domkirke m.m.		
	01 Ymse inntekter	8 142 000	
	04 Leieinntekter m.m.	1 965 000	10 107 000
	Sum departementets inntekter		1 160 788 000

*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2005 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 300, post 01	kap. 3300, post 01
kap. 320, post 01	kap. 3320, postene 01 og 03
kap. 322, post 01	kap. 3322, post 01
kap. 323, post 01	kap. 3323, post 01
kap. 324, post 01	kap. 3324, post 01
kap. 325, post 01	kap. 3325, post 01
kap. 325, post 21	kap. 3325, post 02
kap. 326, post 01	kap. 3326, post 01
kap. 326, post 21	kap. 3326, post 02
kap. 328, post 01	kap. 3328, post 01
kap. 328, post 21	kap. 3328, post 02
kap. 329, post 01	kap. 3329, post 01
kap. 329, post 21	kap. 3329, post 02
kap. 334, post 01	kap. 3334, post 01
kap. 334, post 21	kap. 3334, post 02
kap. 340, post 01	kap. 3340, post 01
kap. 340, post 21	kap. 3340, post 02
kap. 341, post 01	kap. 3341, post 01
kap. 341, post 21	kap. 3341, post 02
kap. 342, post 01	kap. 3342, postene 01 og 04

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*III
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kultur- og kirkedepartementet i 2005 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
320		Allmenne kulturformål	
	73	Nasjonale kulturbygg	30,9 mill. kroner
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	
	50	Utsmykking av offentlige bygg	8,3 mill. kroner

IV Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2005 kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med utenlandske utstillinger innenfor en samlet ramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 1 200 mill. kroner.

Andre fullmakter

V Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget fastsetter følgende fordelingsnøkler for 2005:

1. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til region-/landsdelsinstitusjoner fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål og kap. 324 Teater- og operaformål.
2. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de nordnorske knutepunktinstitusjonene med unntak av Nordnorsk Kunstmuseum, fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med

70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom, kap. 323 Musikkformål og kap. 334 Film- og medieformål.

3. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de øvrige knutepunktinstitusjonene fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 60 pst. på staten og 40 pst. på regionen, jf. kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom og kap. 323 Musikkformål.

VI Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2005 skal:

1. gebyret for merking av hver kopi av et videogram for utleie eller salg være kr 0,70. Kultur- og kirkedepartementet kan sette ned eller frita for gebyr i visse tilfelle.
2. avgiften pr. videogram for omsetning i næring til Norsk kino- og filmfond være kr 3,50.
3. kringkastingsavgiften for fjernsynsmottakere være kr 1 840 ekskl. merverdiavgift. Tilleggsavgiften ved forsinket betaling av kringkastingsavgiften og når melding ikke blir gitt etter reglene i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 8-1 andre ledd, skal være 15 pst. av kringkastingsavgiften.

Vedlegg 1**Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2005 under kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd og hvilke beløp det ble avsatt til disse i 2004**

Tiltak	(i 1 000 kr) Tilskudd 2004
Allmenne kulturformål:	
Center for Afrikansk Kulturformidling	1 041
Du Store Verden!	1 025
Internasjonalt kultursenter og museum	3 195
Kulturkirken Jacob	1 025
Kulturtiltak på Svalbard	130
Mela – Stiftelsen Horisont	410
Nordland Akademi for Kunst og Kultur, Melbu	982
Norges Døveforbund, kulturarbeid	664
Norske Kirkeakademiers Fellesråd	1 442
Norges ungdomslag – folkedanssatsingen	300
Ungdommens Kulturmønstring	3 126
Billedkunst og kunsthåndverk:	
Atelier Nord	2 165
Bergen senter for elektronisk kunst (BEK)	1 200
Lofoten internasjonale kunsthøst	300
Stiftelsen 3,14	178
Musikk:	
Blueshus Notodden	1 025
Dronning Sonjas Internasjonale Musikkonkurrans og Prinsesse Astrids Musikkpris	1 859
Hell Bluesfestival	527
Midtnorsk Jazzsenter	1 478
Musikk og ungdom	524
Musikkverkstedordningen	11 867
Nordlysfestivalen – utvikle driftsgrunnlag i samspill med reiselivsnæringen	700
Norgesnett	5 859
Norges Ungdomskor	308
Norsk Folkemusikk- og danselag	1 595
Norsk Jazzarkiv	770
Norsk musikkinformasjon	7 981
Norsk Ungdomssymfoniorkester	295

Tiltak	(i 1 000 kr) Tilskudd 2004
Norsk Visearkiv	1 218
NOTAM	2 387
Ny Musikk	2 965
Ole Bull Akademiet	2 535
Samspill	527
Stiftelsen Cosmopolite	898
Sørnorsk Jazzsenter	528
Tilskudd til landsomfattende musikkorganisasjoner	14 935
Tilskudd til lokale konsertinitiativ	5 986
Trondheimssolistene	400
Ungdommens pianomesterskap	75
Valdres sommersymfoni	409
Vestnorsk Jazzsenter	1 478
Østnorsk Jazzsenter	2 005
Scenekunst:	
ASSITEJ/Norsk Barne- og Ungdomsteaterforum	354
ASSITEJs barne- og ungdomsfestival	81
Buskerud Teater	675
Danse- og teatersentrum	1 836
Det Åpne Teater	3 502
Figurteatret i Nordland	4 298
Grenland Friteater	1 128
Landsforbundet Teatrets Venner	279
Marked for scenekunst, Sandefjord	164
Nordic Black Theatre, inkl. utviklingsprosjekt for ungdom	3 685
Nord-Trøndelag Teater	2 158
Norsk Revyfaglig Senter	1 443
Per Gynt Stemnet	1 227
Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival	326
Scenhuset i Oslo, husleie	400
Stellaris Danseteater	508
Østfold Teaterverksted	753
Sum:	111 134

Vedlegg 2**Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2005 under
78-postene og hvilke beløp som ble avsatt til disse i 2004**

Tiltak	(i 1 000 kr) Tilskudd 2004
Kap. 320 Allmenne kulturformål:	
Akershus Festning for kunst og kultur	81
Fellesrådet for kunstfagene i skolen	3 375
Folkeakademienes Landsforbund	5 859
Foreningen Norden	3 295
Forum for Kultur & Næringsliv	322
Fransk-norsk kultursamarbeid	500
Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner	2 163
Nordisk informasjonskontor i Nord-Norge	570
Nordisk informasjonskontor i Sør-Norge	206
Nordnorsk kulturråd	2 523
Norske Dansekunstneres internasjonale arbeid	44
Norske festivaler	200
Norsk-finsk kulturfond	100
Norsk-islandsk kultursamarbeid	1 086
Norsk kulturforum	370
Norsk teater- og orkesterforening	300
Stiftelsen Arkivet	517
Stiftelsen Militærhospitalet	80
Sum:	21 591
Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:	
Stiftelsen Fotogalleriet	794
Galleri Bomuldsfabriken	943
Norske Grafikere	1 025
Kunst i Skolen	911
Kunstnernes Informasjonskontor (KIK)	921
Kunstnernes Hus	5 412
Landsforeningen Norske Malere (LNM)	802
Momentum	2 930
Nordisk kunstnarsenter Dalsåsen	841
Norsk Billedhoggerforenings Skulpturkontor	1 008
Norske Kunstforeninger (NKLf)	3 013

Tiltak	(i 1 000 kr) Tilskudd 2004
Norske Kunsthåndverkere	5 892
Norske Tekstilkunstnere	665
RAM Galleri	1 073
Samorg. for kunstformidl. i Nord-Norge (SKINN)	748
Selskapet Kunst på Arbeidsplassen	649
Office for Contemporary Art, Norway (OCA)	5 369
Sogn og Fjordane kunstmuseum	1 806
Statens Kunstutstilling, Norske Billedkunstnere (NBK)	2 890
Stiftelsen Barnas Historie, Kunst og Kultur	2 946
Tegnerforbundet	871
Unge Kunstneres Samfund (UKS)	1 578
Sum:	43 087
Kap. 323 Musikkformål:	
Arne Nordheim-prisen	110
Dissimilis	948
Komponistforeningen - tilskudd trykking noter	240
Norges musikkhøgskole – praktikantplasser	811
Norsk Jazzforum	7 675
Norsk musikkråd – drift	1 718
Oslo-Filharmonien – tilskudd til økt husleie i Oslo konserthus	1)
Rådet for folkemusikk og folkedans	5 378
Trondheim internasjonale kammermusikkonkurranser	432
Turnéstøtte, Den Norske Opera, symfoniorkestrene og Det Norske Kammerorkester	3 792
ULTIMA	3 221
Sum:	24 325
Kap. 324 Teater- og operaformål:	
Akershus teater	917
BIT Teatergarasjen/Bergen Internasjonale Teater	944
Black Box Teater	901
Brageteatret	2 561
Circa Teater	517
Døvetolking av teaterforestillinger	300
Nettverk for scenekunst	1 468
Nordland teater, husleie	2)
Norsk Teaterråd (tidl. Norsk Amatørteaterråd)	7 094
Norsk Dramatikkfestival	425
Norsk forening for figurteater/Unima Norge	358
Norsk Scenekunstbruk/Danse- og teatersentrum	2 568

	(i 1 000 kr)
Tiltak	Tilskudd 2004
Teaterhuset Avant Garden	621
Det Norske Tegnspråkteater	7 190
Vestlandske Teatersenter	961
Sum:	27 085
Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål:	
Agenda X	430
Bibliotekteneste i fengsel	4 804
Bibliotekteneste i statlige helseinstitusjoner	1 656
Bibliotekteneste på Svalbard	148
Bjørnsonfestivalen	684
Det flerspråklige bibliotek	4 058
Døves tidsskrift	248
Finsk bibliotekteneste	300
Foreningen lles	885
Forfatterforeningen (ytringsfrihetspris)	100
Formidling av spesiallitteratur	1 742
Frakttilskudd/elektronisk kommunikasjon/databaser	220
Ibsensatsingen	6 151
IFLA	1 000
Innsamling av stedsnavn i Nordland	121
Kapittelfestivalen i Stavanger	64
KKDs premiering av barne- og ungdomsbøker	232
Kristelig pressekontor	395
Kristent arbeid blant blinde	1 055
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde	100
Landssamanslutninga av nynorskkommunar	377
Leser søker bok	300
Lyd- og videoboktiltak	590
Nordisk råds litteraturpris	100
Nord-Sør-biblioteket	364
NORLA, Kontoret for norsk litteratur i utlandet	7 067
Norsk Barnebokforum	61
Norsk Barnebokinstitutt	4 210
Norsk biografisk leksikon	1 205
Norsk Forfattersentrum	6 847
Nynorsk pressekontor	3 415
Offentlig utvalg for blindeskrift	567
Petter Dass Dagene/Hamsun Dagene	98
Punkttskriftrykkeriet i Bergen	3 704

Tiltak	(i 1 000 kr) Tilskudd 2004
Reisestipend for bibliotekarer	272
Riksmålsforbundet	230
Stadnamntenesta	2 544
Tiltak for døvblinde (Foreningen Norges døvblinde)	3 634
Vestlandske Blindeforbund	224
Videogram for døve	4 882
Ytringsfrihetsdatabase, biblioteket i Aleksandria	88
Sum:	65 172
Kap. 328 Museums- og andre kulturverntiltak:	
Datatjeneste for kunst og kulturhistoriske museer	1 000
Den europeiske kulturminnedagen, Korg	258
Emanuel Vigelands museum	114
Kjøp av studieplasser ved konservatorskoler i utlandet	200
Kulturhistoriske film- og videoopptak	600
Kulturvernets fellesorganisasjon	234
Kvæntunet - senter for kvensk språk og kultur	864
Landslaget for lokalhistorie	252
Landslaget for lokalhistorie i skolen	63
Norges Husflidslag	8 511
Norges museumsforbund, inkl. Museum of the year Award	1 084
Norsk etnologisk granskning	1 300
Norsk Folkeminnelag	63
Norsk ICOM	232
Stiftelsen Fullriggeren Sørlandet	3 170
Stiftelsen Seilskipet Statsraad Lehmkuhl	4 014
Stiftelsen Skoleskipet Christian Radich	3 522
Teknisk-vitenskapelig dokumentasjonssenter for musikkinstrumenter	347
Tidsskriftet Museumsnytt	588
Tilskuddsordningen sikringstiltak ved museene	6 013
Utdannings- og reisestipend	300
Ymse prosjekttilskudd	100
Årets norske museum	50
Sum:	32 879
Kap. 329 Arkivformål:	
Arbeiderbevegelsens Arkiv og Bibliotek	3 764
Landslaget for lokal- og privatarkiv	179
Stiftelsen ASTA	300
Sum:	4 243

Tiltak	(i 1 000 kr) Tilskudd 2004
Kap. 334 Film- og medieformål:	
Nordisk film og TV-fond	6 110
Tiltak mot vold i bildemediene	2 000
Deltakelse i internasjonalt arbeid på filmområdet	3 400
Opphavsrett	375
Testing av film for hørselshemmede	1 000
Ulike film- og medietiltak, bl.a. kortfilmvederlag, Den norske mediefestivalen og ulike filmkulturelle tiltak	8 158
Sum:	21 043

¹ Det foreslås et tilskudd i 2005 på 1,7 mill. kroner

² Det foreslås et tilskudd i 2005 på 0,96 mill. kroner.

Vedlegg 3**Fylkesvis fordeling av tilskuddsmidler til museer som i 2005 vil bli forvaltet av ABM-utvikling, jf. kap. 328, post 70**

Fylke	(i 1 000 kr)	
	Tilskudd 2004	Tilskudd 2005
Østfold	1 525	1 173
Akershus	972	626
Oslo	515	526
Hedmark	1 651	1 685
Oppland	500	511
Buskerud	2 576	2 572
Vestfold	75	77
Telemark	0	0
Aust-Agder	104	0
Vest-Agder	3 105	3 171
Rogaland	0	0
Hordaland	7 920	8 086
Sogn og Fjordane	1 045	613
Møre og Romsdal	1 276	1 303
Sør-Trøndelag	0	0
Nord-Trøndelag	3 949	1 206
Nordland	1 535	1 254
Troms	845	863
Finnmark	528	540
Totalt:	28 121	24 206

For 2005 omfatter midlene tilskudd til museene nedenfor. ABM-utvikling bør imidlertid ha frihet til i samråd med vedkommende fylkeskommune å omdisponere mellom de aktuelle museene i fylket dersom videre utvikling i konsolideringsprosessen eller forholdet til fylkeskommunenenes egne tilskudd skulle tilsi det.

Østfold

Folkenborg Museum, Haldenvassdragets kanal-museum, Kystmuseet Hvaler.

Akershus

Asker Museum/Valstads samlinger, Aurskog-Høland bygdetun, Eidsvoll Museum, Enebakk Bygdetun, Hurdal Bygdetun, Lommedalsbanen, Lørenskog Bygde-museum, Mjøssamlingene, Nes Samlinger, Rælingen Bygdetun, Skedsmo Bygde-museum, Ullensaker Bygdemuseum.

Oslo

Linderud Gård, Teatermuseet i Oslo.

Hedmark	stuene, Edvard Grieg Museum/Troldhaugen, Gamle Bergen Museum, Granvin Bygdamuseum, Hardanger Fartøyvernseier, Havråtunet, Ingebrigt Vik Museum, Kvam Bygde-museum/Borgstova, Museet Lysøen, Osterøy Museum, Voss Folkemuseum.
Museumssenteret i Trysil/Engerdal, Norsk Utvandrer-museum og forskningssenter, Prøysenhuset.	
Oppland	Sogn og Fjordane
Norsk Kjøretøyhistorisk Museum.	Norsk Reiselivsmuseum.
Buskerud	Møre og Romsdal
Fossesholm Herregård, Krøderbanen, Sigdal museum og folkemusikksenteret i Buskerud.	Norsk Møbelfaglig Senter, Ålesund Akvarium/ Atlanterhavsparken.
Vestfold	Sør-Trøndelag
Munchs hus.	Ingen.
Telemark	Nord-Trøndelag
Ingen.	Falstadsenteret, Frosta Bygdemuseum, Inderøy Museums- og Historielag, Meråker-Musea, Mosvik Museum, Snåsa Bygdamuseum, Spillum Dampsag & Høvleri/Norsk Sagbruksmuseum, Verran Museum.
Aust-Agder	
Ingen.	
Vest-Agder	Nordland
Flekkefjord Museum, Gimle Gård, Lista Museum, Mandal Bymuseum, Setesdalsbanen, Sjølingstad Uldvarefabrik.	Norsk Fiskeindustrimuseum, Norsk Fiskeværsmuseum, Petter Dass-Museet på Alstadhaug.
Rogaland	Troms
Ingen	Lenvik Bygdemuseum, Polarmuseet i Tromsø.
Hordaland	Finnmark
Agatunet, Alvøen Hovedbygning, Damsgård Hovedgård, Det Hanseatiske Museum og Schøt-	Berlevåg Havnemuseum, Gamvik Museum 71°N, Måsøy Museum.

Vedlegg 4**Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak**

Nedenfor redegjøres det for daglig leders ansettelsesvilkår i de heleide statlige foretak som ligger under Kultur- og kirke departementet. Med heleide statlig foretak forstås her aksjeselskap eid av staten ved Kultur- og kirke departementet. Med

den forutsetning som er nevnt ovenfor, gis det opplysninger om daglig leders ansettelsesvilkår i Hundreårsmarkeringen – Norge 2005 AS, Nationaltheatret AS, Norsk Tipping AS og NRK AS.

Hundreårsmarkeringen – Norge 2005 AS – administrerende direktør Jan Erik Raanes

Årslønn	kr 730 000
Lønn i oppsigelsestiden	3 måneder.
Pensjon	Ordinær pensjonsordning i Statens pensjonskasse.

Nationaltheatret AS – teatersjef Eirik Stubø

Årslønn.	kr 850 000 Inkluderer arbeid som instruktør for inntil 2 oppsetninger ved eget teater pr. år.
Lønn i oppsigelsestiden	Opptjening av 3 måneders etterlønn pr. år begrenset oppad til 12 måneder. Etterlønn utbetales ikke ved overgang til annet lønnet arbeid eller hvis avgangen skyldes forhold som teatersjefen selv er ansvarlig for.
Spesielle vilkår	Fri telefon og avis.
Pensjon	Pensjonsordning i Vital med full opptjening etter 30 år.

Norsk Tipping AS – administrerende direktør Reidar Nordby jr.

Årslønn	kr 1 300 000
Lønn i oppsigelsestiden	3 måneder. Ved eventuell oppsigelse fra arbeidsgiver gjelder regler om lengre oppsigelsestid som følge av alder og tjenestested i henhold til arbeidsmiljøloven.
Spesielle vilkår	Fri telefon, aviser og hjemme-PC og fast bilgodtgjøring. Livsforsikringsavtale i Vesta Forsikring AS.
Pensjon	Pensjonsordning i Statens pensjonskasse.

NRK AS – kringkastingssjef John G. Bernander

Årslønn	kr 2 057 000
Lønn i oppsigelsestiden	1 år ved fratredelse etter kontraktstidens utløp eller etter minimum 3 års ansettelsestid.
Spesielle vilkår	Fri bil og pendlergodtgjøring etter Skattedirektoratets satser.
Pensjon	Pensjonsordning som innebærer pensjon fra fylte 60 år tilsvarende 70 pst. av pensjonsgrunnlaget.

Vedlegg 5

Kompensasjon til frivillige organisasjoner for merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen – retningslinjer for fordeling av midler for 2003

Fastsatt av Sosialdepartementet 25. mai 2004.

1. Formålet med ordningen

Stortinget har bevilget 134 680 000 kroner over kap. 1632 post 70 som kompensasjon til frivillige organisasjoner for merutgifter i 2003 som følge av merverdiavgiftsreformen fra 1. juli 2001.

2. Målgruppe

Tilskuddsordningen gjelder for:

- a) frivillige organisasjoner avgrenset til demokratiske, medlemsbaserte organisasjoner med et allmennyttig formål. Dette inkluderer lokale organisasjoner uten tilknytning til nasjonal overbygning.
- b) Tros- og livssynsorganisasjoner som ikke omfattes av punkt a, stiftelser med et allmennyttig formål, frivillige kultur og velferdsprodusenter og økonomiske samvirkeordninger, som ikke har fortjeneste som hovedmål. Disse må kunne dokumentere at frivillig arbeid er en sentral del av virksomheten, og at de har vesentlige merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen knyttet til denne aktiviteten
- c) Innsamlingsorganisasjoner som ikke faller inn under pkt. a eller b. når de kan dokumentere:
 - at formålet er allmennyttig
 - at eventuell fortjeneste kun tilfaller formålet
 - at organisasjonens midler tilfaller formålet ved nedleggelse.

Det gis ikke kompensasjon til organisasjoner som driver innsamling på vegne av andre frivillige organisasjoner. Kun organisasjoner med mer enn kroner 100.000,- i årsomsetning i 2003 kan søke om kompensasjon av merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen.

Merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen som oppstår i kommersielle foretak eid av organisasjoner som kommer inn under a, b eller c kompenseres ikke.

Nærings-, yrkes- og arbeidslivsorganisasjoner, boligsamvirker, borettslag, partipolitiske organisasjoner faller utenfor ordningen.

3. Kunngjøring

Tilskuddsordningen kunngjøres gjennom annonsering i dagspressen. I tillegg mottar alle organisasjonene som søkte om kompensasjon av merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen i 2001/2002 brev om ordningen, og fullstendig informasjon legges ut på www.frivillig.no.

4. Forvaltningsansvar

Frivillighetens samarbeidsorgan (FRISAM) forvalter ordningen på vegne av Sosialdepartementet. Skatteetaten forestår utbetaling av tilskudd etter innstilling fra FRISAM. FRISAMs vedtak om fordeling av midlene oversendes Sosialdepartementet, som oversender saken til Finansdepartementet.

5. Krav til søknad om midler

Organisasjoner som søker om kompensasjon av merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen må sende inn vedtekter, godkjent årsmelding for 2003 og godkjent revidert årsregnskap for 2003 til FRISAM. Det kreves ikke at dokumentasjon på organisasjonens merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen skal legges ved søknaden, men søknaden skal være undertegnet med en erklæring om at organisasjonen har hatt merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen.

For nasjonale organisasjoner fremmes søknaden av organisasjonens sentrale ledd på vegne av hele organisasjonen. Årsregnskap for sentralleddet brukes som grunnlag for beregning av tilskudd.

Organisasjoner som ikke er medlem i noen nasjonal overbygning søker direkte til FRISAM.

Organisasjonene under punkt b: Tros- og livssynsorganisasjoner som ikke omfattes av punkt a, stiftelser, frivillige kultur- og velferdsprodusenter

og økonomiske samvirkeordninger, som ikke har fortjeneste som hovedmål må i tillegg sende inn dokumentasjon på at frivillig arbeid er en sentral del av virksomheten, og at organisasjonen har vesentlige merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen knyttet til denne aktiviteten.

Innsamlingsorganisasjoner må i tillegg sende inn dokumentasjon på at formålet er allmenntilgjengelig, at eventuell fortjeneste kun tilfaller formålet og at organisasjonens midler tilfaller formålet ved nedleggelse.

FRISAM kan be om ekstra informasjon fra organisasjonen om det anses nødvendig. Det gjelder for eksempel dokumentasjon på at organisasjonen har hatt merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen.

Søknader som er ufullstendige med hensyn til dokumentasjon eller kommer inn etter fristen kan ikke påregnes behandlet.

Frist for organisasjonene til å søke om å bli vurdert i forhold til ordningen fastsettes av FRISAM.

6. Saksbehandling

6-1 Sjablon

Midlene til kompensasjon av merutgifter 2003 fordeles mellom organisasjonene med basis i en sjablon. Sjablonen er basert på et datasett over frivillige organisasjoner. Organisasjonene deles i kategorier etter type hovedvirksomhet med utgangspunkt i klassifikasjonsskjemaet i FN's «Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts». Midlene fordeles mellom organisasjonskategoriene etter kriterier som reflekterer organisasjonenes merutgifter som følge av merverdiavgiftsreformen (en veiet fordeling av driftskostnader og frivillig innsats i Norge). Kriteriene bygger på organisasjonenes årsregnskaper og informasjon fra en spørreundersøkelse utført av SSB våren 2004. Kategoriene i sjablonen er som følger:

- kunst og kultur
- idrett
- rekreasjon og sosiale foreninger
- utdanning og forskning
- helse
- sosiale tjenester
- natur-, miljø og dyreverner
- bolig- og lokalmiljø
- interesseorganisasjoner
- internasjonale organisasjoner
- bistandsorganisasjoner
- tros- og livssynsorganisasjoner.

Organisasjonene blir, ut fra sin hovedvirksomhet, plassert i en av de ovennevnte organisasjonskate-

gorier. Hver organisasjonskategori får den andelen av midlene som organisasjonskategorien skal ha etter sjablonen. Innenfor hver kategori fordeles midlene med utgangspunkt i et forholdstall som beregnes ut fra totale driftskostnader for organisasjonene slik de fremkommer i årsregnskapet. En nærmere beskrivelse av sjablonen er gitt i notat tilgjengelig på www.frivillig.no.

6-2 Innplassering av organisasjoner i kategorier mv.
FRISAM oppnevner en kommisjon som vil være sammensatt av representanter fra frivillige organisasjoner, herunder også organisasjoner som ikke er tilknyttet FRISAM Kontaktforum. Kommisjonen skal vurdere om de organisasjonene som søker om kompensasjon faller inn i målgruppen for ordningen, plassere organisasjonene i kategorier i sjablonen, vedta tilskuddene til organisasjonene som bygger på innsendt informasjon fra organisasjonene og behandle klager fra organisasjonene.

6-3 Brev om foreløpig tilsagn

Brev om foreløpig tilsagn skal sendes hver enkelt organisasjon som får tildelt midler. Brevet utformes i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 6.3.3 og må inneholde:

- Mottakers navn, adresse, bankkontonummer og organisasjonsnummer.
- De totale midlene for fordeling.
- Kommisjonens plassering av organisasjonen i kategori.
- Foreløpig beregnet tilskudd med basis i sjablonen.
- Forbehold om at tilskuddet vil kunne avkortes på bakgrunn av klagebehandlingen.
- At tilskuddet vil bli utbetalt så snart endelig fordeling er foretatt.
- Henvisning til Sosialdepartementets retningslinjer for ordningen, som skal vedlegges brevet om foreløpig tilsagn.

I tilsagnsbrevet skal det i tillegg være inntatt standardvilkår om forvaltningens og Riksrevisjonens adgang til å føre kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene, jf bevilgningsreglementet § 17.

Foreløpig tilsagn er å anse som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b.

6-4 Avslag

Vedtaket om avslag er å betrakte som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Begrunnelsen for avslaget skal angis, jf. forvaltningsloven § 24. Det samme gjelder ved delvis avslag. Det skal videre opplyses om klageadgangen i forvaltningsloven kapittel VI.

6-5 Tilsagnsbrev

Etter at alle klagen er behandlet, vil FRISAM foreta en endelig fordeling av midlene. Et tilsagnsbrev sendes organisasjonene som får tildelt midler, med:

- Mottakers navn, adresse, bankkontonummer og organisasjonsnummer.
- Henvisning til det foreløpige tilsagnsbrevet med vedlegg.
- Det endelige tilskuddet.
- Forutsetning om at kompensasjon av merverdiavgift som tildeles sentralløst i organisasjonen skal fordeles internt i organisasjonen ut fra antatt omfang av merutgifter.
- Tidspunktet for når utbetalingen vil bli foretatt.

I tilsagnsbrevet skal det i tillegg være inntatt standardvilkår om forvaltningens og Riksrevisjonens adgang til å føre kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene, jf. bevilgningsreglementet § 17.

7. Klageadgang

Foreløpig tilsagn om kommisjonens plassering av organisasjoner i kategorier, tildelt beløp til organisasjonen, avslag på søknad om å bli vurdert i forhold til kompensasjonsordningen og beslutning om å avvise søknad anses som enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, og kan påklages etter lovens kapittel VI. Vedtak må påklages på grunnlag av foreløpig tilsagn, ikke som følge av endelig tilsagn. Klagen sendes FRISAM senest tre uker fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet frem til mottaker. Dersom FRISAM ikke omgjør vedtaket på bakgrunn av klagen, sendes klagen videre til Sosialdepartementet til endelig avgjørelse.

8. Rutiner hos tilskuddsforvalter for registrering av tilsagn

Tilsagn må registreres i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, herunder punkt 6.3.4.

9. Rutiner for utbetaling, regnskapsføring og behandling av eventuelt for mye utbetalt refusjon

Det skal etableres rutiner for utbetaling, regnskapsføring og behandling av eventuelt for mye utbetalt refusjon i samsvar med bestemmelser om økonomistyring i staten, punkt 6.3.5.

10. Oppfølging og kontroll (intern kontroll)

Det skal etableres metoder og tiltak hos tilskuddsforvalter, som har til oppgave å avdekke og korrigere feil og mangler, jf. bestemmelser om økonomistyring i staten, punkt 6.3.8.

11. Oppfølging og kontroll av tilskuddsmottaker

Tilskuddsforvalter skal kontrollere informasjonen mottakeren sender inn som har betydning for tilskuddsforvalters beregning av tilskuddsbeløp og tildeling. Gjennomførte kontrolltiltak skal dokumenteres på en tilfredsstillende måte, jf. bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 6.3.8.

Underlagsdokumentasjon for kompensasjon må av mottaker:

- oppbevares i 10 år etter søknadsåret,
- være ordnet på en måte som muliggjør en hurtig gjennomføring av kontroll og
- være betryggende sikret mot ødeleggelse og tyveri.

Den som har søkt om eller har mottatt kompensasjon, må ved forespørsel fra kontrollmyndigheten, herunder Riksrevisjonen, gi innsyn i underlagsdokumentasjonen for kompensasjonskravet. Denne skal også gi kontrollmyndigheten nødvendig bistand til innsyn og eventuelt stille til disposisjon utstyr og programvare for dette. Dette gjelder også den som eventuelt registrerer og oppbevarer regnskapsmaterialet på vegne av tilskuddsmottakeren.

